

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้าน
การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

โดย
นายประสรัศม์ คั่นติเสนาะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

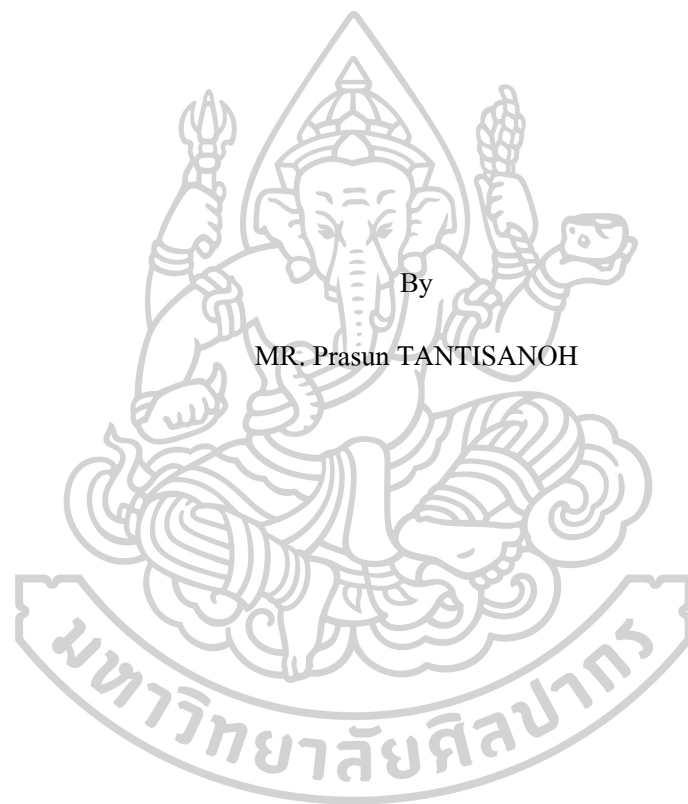
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

โดย
นายประสริศ ดันติเสนาะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

A DEVELOPMENT OF READING INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON
STRUCTURALISM THEORY TO ENHANCE CRITICAL READING ABILITIES
OF MATTHAYOM SUKSA 5 STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
โดย	ประสพศักดิ์ ดันติเสนาะ
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) แบบ 2.1 ปรัชญา คุณภูมิบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชบา บัวสมบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจ้อย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชบา บัวสมบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายวรุณ สุนทรโรทก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกกรักษ์)

55255906 : หลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการสอน/อ่านอย่างมีวิจารณญาณ/ทฤษฎีโครงสร้าง/การอ่านเชิงสัญวิทยา

นาย ประสพศักดิ์ ดันดิเสนาะ: การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบา บัวสมบุรณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และปัจจัยสนับสนุนการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนมี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.เชื่อมโยงความคิด 2.พินิจตัวบท 3.ค้นพจน์ตีความ 4.ถอดรหัสความหมาย 5.อภิปรายแลกเปลี่ยน 6.สรุปผลการเรียนรู้

2.ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระหว่างเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

55255906 : Major (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Keyword : INSTRUCTIONAL MODEL / CRITICAL

READING/STRUCTURALISM/SEMIOTICS READING

MR. PRASUN TANTISANOH : A DEVELOPMENT OF READING INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON STRUCTURALISM THEORY TO ENHANCE CRITICAL READING ABILITIES OF MATTHAYOM SUKSA 5 STUDENTS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR BUSABA BUASOMBOON, Ph.D.

The purposes of research were : 1) to develop an instructional model of Reading Based on Structuralism Theory to Enhance Critical Reading Abilities of Matthayom Suksa 5 Students 2) to study the effectiveness of the instructional model. The samples of this research were 30 of Matthayom Suksa 5 students, Naresuan University secondary demonstration School that were selected by simple random sampling. The research instruments employed in this research were an instructional model, lesson plans, critical reading abilities tests and the questionnaire. The quantitative data were analyzed by mean (\bar{x}) standard deviation (S.D.), and t-test dependent. The qualitative data were analyzed by content analysis.

The research results were as follows:

1. The instructional model of Reading Based on Structuralism Theory to Enhance Critical Reading Abilities of Matthayom Suksa 5 Students consisted of 4 components; principles, objectives, process and factors supporting learning. The learning process comprised 1) Associating 2) Reading story 3) Finding words and interpreting 4) Decoding signs 5) Discussing, and 6) Summarizing and evaluating.

2. The results of implementation with the sample and disseminating revealed that students critical reading abilities were significantly higher than before being employed the instructional model at .05 level of statistical significance and increase continuously.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถ การให้คำปรึกษา คำแนะนำ และการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชบา บัวสมบุญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ สุนทรโททก และรองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อธิมาศ มากจู้ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยสน สกตรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความสมบูรณ์ถูกต้องของวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบและเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ นาวาโท ดร.วัฒน์ชัย หมั่นยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อณะมาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชนก นัยจรรย์ และอาจารย์ ดร.เด่นดาว ชลวิทย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบให้มีความถูกต้องเหมาะสม และได้กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย พร้อมให้คำแนะนำเพื่อปรับแก้เครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้สนับสนุนการศึกษาของผู้วิัจัยนับแต่วัยเยาว์ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกคน ทั้งเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และลูกศิษย์ ที่ไม่อาจกล่าวชื่อได้ทั้งหมด ที่คอยประคับประคอง ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในทุกด้าน และอยู่เคียงข้างผู้วิจัย เสมอมาคุณประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดาและครูอาจารย์ของผู้วิจัยทุกท่าน

ประสรรค์ ตันติเสนาะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1	10
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	10
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	20
คำถามการวิจัย.....	26
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	27
ประโยชน์ของการวิจัย	28
บทที่ 2	29
1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย...31	
2. แนวคิดเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน	41
3. แนวคิดเรื่องทฤษฎีโครงสร้าง	48
4. แนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	63
5. แนวคิดเรื่องจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น	74
6. แนวคิดทฤษฎีเรื่องโครงสร้างประสบการณ์เดิม	80
7. แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย.....	82
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	85
บทที่ 3	91
ขั้นตอนที่1 การวิจัย)Research: R1) :.....	93

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) :	99
ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้ (Research - R2 : Implement)	118
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน	120
บทที่ 4	122
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง	123
ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง	149
บทที่ 5	162
สรุปผลการวิจัย	163
อภิปรายผลการวิจัย	164
ข้อเสนอแนะ	173
ภาคผนวก	174
ภาคผนวก ก	175
ภาคผนวก ข	177
ภาคผนวก ค	186
ภาคผนวก ง	193
ภาคผนวก จ	211
ภาคผนวก ฉ	257
อ้างอิง	260
ประวัติผู้วิจัย	267
รายการอ้างอิง	268
ประวัติผู้เขียน	270

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาเล่าเรียนและการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ เป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์จะขาดมิได้ เพราะการอ่านจะสามารถช่วยสร้างเสริมพัฒนาระดับสติปัญญาของผู้อ่านได้สูงยิ่งขึ้น กิจกรรมการอ่านมีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ตลอดเวลาและทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นทุกวัน เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ของสังคมไทย ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารมีองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้มนุษย์มีช่องทางการติดต่อสื่อสารและรับรู้ข่าวสารได้มากมายหลายรูปแบบ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 9) ได้ให้ความสำคัญของการอ่านหนังสือว่า การอ่านหนังสือนับเป็นสิ่งสำคัญในการรับข้อมูลข่าวสาร รับความรู้ใหม่ การให้ความสำคัญของการอ่านนี้แสดงให้เห็นว่าการอ่านเป็นเครื่องมือพัฒนาคน คนที่อ่านหนังสือเป็นจึงเป็นผู้ได้เปรียบ เพราะหนังสือเป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิชาความรู้และความบันเทิงต่าง ๆ ที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก ดังนั้นการอ่านหนังสือจึงเป็นแนวทางสำหรับคนที่ต้องการพัฒนาตนเองเพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ การแสวงหาความรู้และวิทยาการใหม่ คนที่อ่านหนังสือไม่ออกจะเป็นผลเมืองที่ไม่มีคุณภาพ (กรมวิชาการ, 2551ก: 35)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 4) จึงได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีมาตรฐานการเรียนรู้ 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การอ่านเป็นทักษะที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เพราะเป็นพื้นฐานในการเรียนทุกรายวิชา ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 188) ได้อธิบายไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความ

สนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แนวทางในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ บันลือ พลฤกษ์วัน (2557: 3) ได้กล่าวว่า การสอนทักษะการอ่านเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เพราะทักษะการอ่านนอกจากจะมีความสำคัญในตัวของมันเองแล้ว ยังเป็นตัวเชื่อมไปสู่การเรียนรู้ในกระบวนวิชาทั้งหลายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอีกด้วย

การอ่านนั้นนอกจากจะมีความสำคัญน่านับการแล้วยังเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับวัยเรียนเป็นอย่างมาก ยิ่งในการศึกษาระดับสูงการอ่านจะเข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นทุกคนจึงควรฝึกฝนการอ่านอย่างแท้จริง เพราะไม่ว่าวิชาใด ถ้าการอ่านดีการเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะดีไปด้วย ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรษ (2538: 98) กล่าวว่าไว้ว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ เพื่อความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะในการอ่าน มีอัตราเร็วในการอ่านสูงย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี ในต่างประเทศปัจจุบันนี้ ได้มีการส่งเสริมทักษะการอ่านเป็นอย่างมากทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษา

ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเน้นทักษะการอ่านให้มาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 10) ที่ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยใน สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน จากสาระการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยแสดงให้เห็นว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่ควรได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังแก่เยาวชน

สาระสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับ ประเทิน มหาจันทร์ (2530: 153) ที่กล่าวว่า การอ่านคือการทำความเข้าใจ ถ้าผู้อ่านปราศจากความเข้าใจในเรื่องที่อ่านตรงตามความหมายของตัวอักษร นั่นถือว่ามีใช้การอ่านอย่างแท้จริง ความเข้าใจในการอ่านเป็นหัวใจของการอ่าน เป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิด การอ่านจะไม่เกิดประโยชน์ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่าน ด้วยเหตุนี้เองจึงมีความจำเป็นที่ครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักและส่งเสริมปลูกฝังให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านมากขึ้น

ทักษะการอ่านยังมีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ทุกคนต้องอ่านข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ ทันท่วงที ทันเหตุการณ์ การอ่านจึงเป็นวิธีการรับสารและแปลสารไปสู่

ความหมายเพื่อการรับรู้และเข้าใจเรื่องที่อ่าน ในปัจจุบัน การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตของเรา เนื่องจากเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่ข่าวสารต่าง ๆ จะแพร่กระจายออกไปทั่วถึง นับว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร เราจึงต้องแสวงหาความรู้ความเจริญทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เหตุการณ์ต่าง ๆ ข่าวสารต่าง ๆ ที่จะผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือวิชาการ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดเวลา จึงจะก้าวทันโลกทันเหตุการณ์(กองทัพ เคลือบพนิชกุล, 2542: 5) ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้การอ่านเพื่อความเข้าใจยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณในการอ่านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องและรอบคอบ (วรรณ บัวเกิด, 2549: 219)

การอ่านเป็นการพัฒนาความคิดของผู้อ่านให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้อ่านไม่ควรมุ่งแต่จะอ่านให้เข้าใจข้อความหรือเรื่องที่อ่านนั้น แต่ต้องรู้จัก “อ่านเป็น” ด้วยนั้น คือรู้จักอ่านโดยพิจารณา คัดหาเหตุผล ไตร่ตรองดูว่าข้อความดังกล่าวน่าเชื่อถือเพียงใด มีความหมายอื่นแอบแฝงอยู่หรือไม่ ผู้เขียนมีเจตนาอย่างไร ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิดอะไร และผู้อ่านได้ข้อคิดอะไรจากการอ่าน การที่ผู้อ่านรู้จักอ่านโดยใช้วิจารณญาณนั้น นับว่าเป็นการพัฒนาความคิดให้แตกต่างและทำให้ได้รับประโยชน์จากสิ่งที่อ่านมากขึ้น(เขาวพา เดชะคุปต์, 2528: 424) ซึ่งสอดคล้องกับฉวีวรรณ อุหาภินันท์ (2542ก: 30) ที่กล่าวถึงความสามารถในการอ่านหรือประสิทธิภาพในการอ่านว่า ผู้อ่านจะต้อง “อ่านเป็น” ไม่ใช่ “อ่านได้” เพียงอย่างเดียว เพราะ “การอ่านได้” เพียงอย่างเดียว นั้น คือ การอ่านหนังสือออกตามตัวสะกดการันต์เท่านั้น แต่อาจไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านได้หรือถ้าเข้าใจอาจเป็นการเข้าใจผิดก็ได้ “การอ่านเป็น” ผู้อ่านจะต้องอ่านอย่างถูกต้อง อ่านได้รวดเร็ว สามารถจับใจความสำคัญ ได้ มีวิจารณญาณในการอ่าน สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ ข้อคิดเห็นที่ดีมีเหตุผล สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ต้องใช้ความคิด ความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ พิจารณาสารอย่างมีเหตุผลเพื่อให้เข้าใจเรื่องที่อ่านชัดเจนตรงกับที่ผู้เขียนต้องการสื่อมากที่สุด ก่อนที่จะไม่รับ โต้แย้ง หรือกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสารที่ได้รับจากการอ่านนั้น การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมักเป็นการอ่านอย่างละเอียด ต้องใช้ทักษะการอ่านหลายอย่างประกอบกัน โดยเฉพาะการวิเคราะห์และการตีความ(สุพรรณิ วราทร, 2545: 47) การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตยุคปัจจุบันเพราะทำให้ผู้อ่านสามารถคิดวิเคราะห์และประเมินค่า พิจารณาตัดสินได้ว่า สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรเชื่อและไม่ควรเชื่อ และสามารถนำไปประโยชน์จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะการอ่านขั้นสูงประการหนึ่งที่ต้องใช้ความสามารถในการคิด พิจารณาหาเหตุผลในการตัดสินใจและประเมินค่าของเรื่องที่อ่านได้ ดังที่

นภลัย สุวรรณธาดา (2526: 536) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ และประเมิน ได้ว่า ข้อความหรือเรื่องที่อ่านนั้น สิ่งใดเป็นใจความสำคัญ สิ่งใดเป็นใจความประกอบและสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นของผู้เขียนได้ การใช้ความคิดในการคิดวิเคราะห์นั้นเป็นการอ่านระดับสูง ที่ต้องได้รับการฝึกฝน จนกระทั่งสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ สอดคล้องกับ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2544: 125) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านขั้นสูงที่ต้องฝึกฝนให้ผู้อ่าน รู้จักคิดหาเหตุผล พิจารณาตัดสินข้อความ วิเคราะห์เรื่องที่อ่าน สรุปเรื่อง และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ การที่ผู้อ่านฝึกฝน จนกระทั่งสามารถใช้ความคิดพิจารณาหาเหตุผล วิเคราะห์ประเมินค่าได้นั้น นับเป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญมากสำหรับนักเรียน เพราะนักเรียนต้องนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อปรับตัวให้ทันกับสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร

กระทรวงศึกษาธิการ จึงตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและได้กำหนดเอาไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 44-45) โดยสรุปสาระสำคัญ คือ ดีความ แปลความ ขยายความเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านและประเมินค่าเพื่อนำความรู้ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา วิเคราะห์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและเสนอความคิดใหม่อย่างมีเหตุผล ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนในเวลาที่กำหนด อ่านเรื่องแล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความ และรายงาน สังเคราะห์ความรู้จากการอ่านมาพัฒนาตน พัฒนาการเรียนและพัฒนาความรู้ทางอาชีพ ตลอดจนมีมารยาทในการอ่าน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งเน้นให้นักเรียนใช้ทักษะระดับสูงที่เรียกว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้วยสติปัญญา บนพื้นฐานของเหตุและผล พัฒนาตนเองทั้งทางด้านความรู้ความคิดและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกทักษะให้มีความสามารถด้านการอ่านอย่างพินิจพิจารณา เข้าใจเนื้อเรื่องและเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ใช้ความรู้และเหตุผลไตร่ตรองว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูก สิ่งใดเป็นสิ่งที่ผิด สิ่งใดเป็นสิ่งที่ควรเชื่อ สิ่งใดเป็นสิ่งที่ไม่

ควรเชื่อ โดยยกเหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม ตลอดจนสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการอ่านไป ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับกับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ โดยเฉพาะนักเรียนเรียนในระดับมัธยมศึกษา หากขาด การฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะในการดำรงชีวิต เพราะ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จะช่วยให้นักเรียนรู้จักทำความเข้าใจ นำไปใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมสมเหตุสมผล แม้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะให้ความสำคัญกับการสอนอ่าน โดยเฉพาะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แต่จากการศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาการจัดรูปแบบการ เรียนการสอนการอ่าน การจัดการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงความสามารถในการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ยังคงมีปัญหาตั้งแต่อดีต ดังที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2533:52-53) ได้กล่าวถึงปัญหาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ว่า นักเรียนขาดทักษะการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ ทำให้การอ่านไม่เกิดประโยชน์เพราะไม่ได้รับสาระความรู้จากเรื่องที่อ่านสอดคล้อง กับแนวคิดของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2535: 58) ที่กล่าวสรุปว่า นักเรียนมักอ่านเพื่อความเข้าใจ เรื่องราวมากกว่าที่จะอ่านเพื่อคิดวิจารณ์ นอกจากนี้ สภาพการจัดการเรียนการสอนอ่านใน ประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เป็นระยะเวลาต่อเนื่องยาวนาน(สุนันทา มั่นเศรษฐ วิทย์, 2544: 9) ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ กล่าวโดยสรุปได้แก่ ปัญหาที่ เกี่ยวข้องกับตัวครู ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน ปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับตัวครู คือ ครูไม่เข้าใจวิธีการสอนอ่านอย่างแท้จริง ส่วนมากจะกำหนดวัตถุประสงค์ ให้นักเรียนอ่านเรื่องโดยไม่มีวัตถุประสงค์อื่น นอกจากนี้ครูยังมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการ สอนอ่านไม่เพียงพอ เช่น จิตวิทยาการอ่าน การวิเคราะห์ระดับความสามารถในการอ่าน วิธีสอน อ่านตามจุดมุ่งหมายเฉพาะ เป็นต้น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับ ความสามารถในการอ่านและประสบการณ์ทางภาษาที่แตกต่างกัน ทำให้ครูต้องพยายามหากิจกรรม การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนบางคนอาจมีปัญหา ทางด้านสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ส่งผลต่อระดับความสามารถในการอ่านปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ ทางโรงเรียน คือ งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาการอ่านมีไม่เพียงพอ

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์) จำนวน 5 คน (ลำออง ภู่งกร, สุทธิญา สายน, สาวิตตรี อ่อนกอง, เสกสิทธิ์ อิ่มผึ้ง, และ ภัทธรัชช รอดเหล็ก, 2558)

เกี่ยวกับปัญหาการอ่านของนักเรียนในปัจจุบันมีความเห็นว่านักเรียนในสมัยปัจจุบันอ่านสารประเภทต่าง ๆ แบบผ่านตา อ่านให้พอเข้าใจเรื่องราวแต่ไม่ได้พยายามค้นหาความหมายแฝง หรือตีความหรือประเมินค่าสารที่อ่าน หรือเรียกได้ว่าขาดการใช้ทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้การอ่านยังเป็นเพียงอ่านได้แต่มิใช่อ่านเป็น นอกจากนี้นักเรียนยังขาดการฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพราะสนใจการดูสื่อเทคโนโลยีต่างๆมากกว่า

นอกจากปัญหาที่นักเรียนไม่สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูบางคนก็เป็นปัญหาเช่นกัน ดังที่สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2538: 6) ได้กล่าวว่า ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจว่าจะสอนอย่างไร ขาดความรู้และทักษะในการสอน โดยเน้นการท่องจำ ไม่ฝึกทักษะการอ่าน ไม่เปิดโอกาสให้ทำงานร่วมกัน และไม่มีการระดมสมอง ปรีกษาหรือเพื่อแก้ปัญหาต่างๆร่วมกันด้วย นอกจากนี้การสอนอ่านของครูผู้สอนยังคงสอนเพียงการอ่านเพื่อความเข้าใจเท่านั้น ยังไม่ได้สอนถึงขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ใคร่ครวญประเมินได้ว่าข้อความหรือเรื่องที่อ่านนั้นสิ่งใดเป็นใจความสำคัญ สิ่งใดเป็นใจความรอง อะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นข้อคิดเห็น การที่จะทำให้นักเรียนสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้นั้น จึงเป็นหน้าที่ครูควรหาวิธีสอนหรือสื่อการสอนที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์) จำนวน 5 คน (สำออง กูกร, สุภิญญา สายทน, สาวิตตรี อ่อนทอง, เสกสิทธิ์ อิ่มผึ้ง, และ ภัทธยศ รอดเหล็ก, 2558) เกี่ยวกับปัญหา นอกจากปัญหาที่เกิดจากทักษะของนักเรียนที่ไม่สามารถใช้วิจารณญาณในการอ่านได้แล้ว ปัญหาอีกส่วนคือเกิดจากตัวผู้สอน คือครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนเน้นการท่องจำมากกว่าการสร้าง ความเข้าใจ นำไปใช้และไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่ามากนัก โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยที่มักถูกมองว่าเป็นวิชาที่ต้องท่องจำมากกว่าการใช้ทักษะวิเคราะห์ สังเคราะห์ ดังนั้นครูต้องมีการเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นเรื่องที่ใช้ทักษะที่สูงขึ้นมากกว่าความรู้ ความเข้าใจ จำเป็นต้องมีการเตรียมการสอน และวิธีสอนที่ดี รวมถึงตัวบทที่ครูใช้สอนอาจจะไม่ทันสมัยเข้ากับวัยและประสบการณ์ของนักเรียน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านจากการสำรวจเอกสารและการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนการอ่านในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่าน เกิดจากบทอ่านที่ทางหลักสูตรกำหนดขาดความน่าสนใจ

เป็นเรื่องพื้น สมัย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย อีกทั้งผู้เรียนเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการอ่านและประสบการณ์ทางภาษาที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนอ่านจึงทำได้ยาก นอกจากนี้ยังพบว่า ประเด็นสำคัญที่ทำให้การสอนประสบปัญหาส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากครูรวมทั้งวิธีสอน ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยครูควรหาวิธีสอนที่หลากหลายให้เข้ากับธรรมชาติของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าการอ่านบทอ่านเพียงอย่างเดียว ซึ่งการสอนที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ นอกจากนี้จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร (2558) พบว่านักเรียนล้วนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอ่านสอดคล้องกัน กล่าวคือ จากประสบการณ์การเรียนการสอนอ่านที่ผ่านมาในระดับมัธยมศึกษา ครูจะสอนน่าเบื่อชวนให้ง่วงนอน ไม่น่าตื่นเต้น ไม่อยากเรียน เรื่องราวที่นำมาให้เรียนบางเรื่องพื้นสมัย ไม่น่าสนใจ ทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องรู้สึกว่ายากเกินไปไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและติดตามผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน(O-NET) รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : 2558) (สำนักทดสอบทางการศึกษา : 2556-2557) ปีการศึกษา 2553-2557 พบว่า ปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.61 ปีการศึกษา 2554 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.88 ปีการศึกษา 2555 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.19 ปีการศึกษา 2556 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.26 และปีการศึกษา 2557 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.76 คะแนนเฉลี่ยโดยรวมทั้งประเทศถือว่าอยู่ในระดับควรปรับปรุง

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน(O-NET) รายวิชาภาษาไทย แยกตามสาระการเรียนรู้ ในสาระการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านพบว่า ปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.14 ปีการศึกษา 2554 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.32 ปีการศึกษา 2555 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.74 ปีการศึกษา 2556 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.58 และปีการศึกษา 2557 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.10 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์มาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้ยังมีปัญหาด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ควรต้องได้รับการปรับปรุง

แม้ว่าหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะเน้นความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูผู้สอนควรจะพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านดังกล่าว แต่สภาพปัญหาปัจจุบันที่ผู้วิจัยพบจากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทำให้ไม่สามารถ

บรรลุดัชนีประสงคของการอ่านขั้นสูงที่เป็นความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้

จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสอบถามทำให้สรุปได้ว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่าน เกิดจากหลายปัจจัย ทั้งจากหลักสูตร เนื้อหา สื่อ ผู้เรียนและผู้สอน อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เป็นประเด็นสำคัญ คือ ด้านวิธีสอนของครู ที่ไม่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ไม่สอนให้ผู้เรียนคิดและขาดการเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริง ด้านบทอ่านที่ล้าสมัยหรือเป็นเรื่องไกลตัว และปัจจัยจากผู้เรียนเอง ที่คิดว่าบทอ่านต่าง ๆ ที่หลักสูตรกำหนด ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง ผู้เรียนไม่สามารถจดจำ หรือทำความเข้าใจบทอ่านได้ ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ชอบเรียน ไม่อยากเรียน ดังนั้น วิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านดังกล่าวได้นั้นก็คือวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนนั่นเอง

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนที่จะเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้สอดคล้องกับเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ควรมีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่จะเป็นแนวทางให้ผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบและน่าสนใจ ซึ่งจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้อย่างมีประสิทธิภาพทฤษฎีหนึ่ง คือ ทฤษฎีโครงสร้าง (Structuralism)

ทฤษฎีโครงสร้าง เป็นแนวทางการอ่านและวิจารณ์วรรณกรรมแนวใหม่ โดยนำวิชาภาษาศาสตร์ และแนวทางโครงสร้างภาษาของ Ferdinand de Saussure มาเป็นเกณฑ์ในการวิจารณ์ ทั้งนี้ วิชาภาษาศาสตร์ คือการศึกษาเพื่อเข้าใจธรรมชาติอันถ่องแท้ของภาษาโดยพิจารณาคุณลักษณะระบบการทำงานและบทบาทหน้าที่ของภาษาในกิจกรรมของมนุษย์ เป้าหมายแห่งการเข้าใจภาษาในตัวของมันเองชักนำให้นักภาษาศาสตร์ศึกษาปรากฏการณ์ภาษาด้วยวิธีของวิทยาศาสตร์ คือสังเกตภาษาที่คนใช้กันจริงทั่วไปไม่จำเพาะแต่ภาษามาตรฐานเท่านั้น วิเคราะห์ แบบแผนที่แฝงอยู่ในตัวภาษาอย่างเป็นระบบ ตั้งสมมติฐานและตรวจสอบกับข้อมูลอย่างรอบด้านจนสามารถประมวลออกมาเป็นความรู้เชิงทฤษฎีที่ครอบคลุมคุณสมบัติร่วมของความเป็นภาษา

Ferdinand de Saussure (Saussure, Ferdinand de : 1981) แบ่งปรากฏการณ์ของภาษาออกเป็น 2 มิติ คือ มิติที่เกี่ยวกับการพูด การใช้ภาษา ทั่วๆ ไปในชีวิตประจำวันเรียกว่า Parole หรือ วาทะ ดังนั้นในแต่ละวันจะมีวาทะเกิดขึ้นมากมายนับไม่ถ้วน เช่น คำสนทนาของผู้คน โฆษณาในโทรทัศน์ ข้อเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร

วาทะต่าง ๆ เหล่านี้แต่ละครั้งก็จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ส่วนภาษา (Langue) หมายถึง กติกาที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เช่น คำศัพท์ และโครงสร้างของประโยค ซึ่งเป็นความหมายที่รับรู้เข้าใจกันตกลงกันในหมู่มชนนั้นๆ โดยได้เสนอแนวคิดที่ว่า ภาษาเป็นระบบสื่อความหมายซึ่งประกอบด้วยหน่วยสื่อความหมายที่เรียกว่า สัญญะ หรือ Sign ที่มาสัมพันธ์กันเป็นเครือข่าย ความหมายของสัญญะแต่ละตัวของคำแต่ละคำเกิดขึ้นจากการที่สัญญะนั้นสัมพันธ์กับสัญญะตัวอื่น ๆ ในภาษาเดียวกัน ทั้งในแง่ที่เป็นคำในกลุ่มเดียวกัน เช่น เข้า สาย บ่าย เย็น และในแง่ที่ปรากฏต่อเนื่องกันได้ เช่น อาหารกับเข้า อาหารกับเย็น ใจกับเย็น ระบบภาษาจะอิงอยู่กับเครือข่ายของบรรดาสัญญะที่สัมพันธ์กันเองเป็นระบบปิด (Close System) ระบบปิดในลักษณะเช่นนี้เองที่เรียกว่า โครงสร้าง (Structure)

Roland Barthes (Barthes: 1990, 80-81) นักภาษาศาสตร์ ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างไว้ดังนี้ ด้วยเหตุที่ตัวบทระดมใช้รหัสอันหลากหลายพร้อม ๆ กัน ทำให้มองไม่เห็นระบบของมันในทันทีที่เราจึงอาจเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สถานการณ์ตอนต้นเรื่องและสถานการณ์ตอนจบจากนั้นก็สำรวจดูว่า จากจุดแรกเรื่องได้เดินมาตามเส้นทางใด จึงบรรลุถึงจุดสุดท้ายที่มีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นบ้างระหว่างทาง การเล่าเรื่องได้ระดมเอารหัสแบบมาใช้บ้าง

ทางด้านนพพร ประชากุล (2552ข: คำนำ) แสดงความเห็นเห็นว่า ทฤษฎีโครงสร้างนั้นมองวรรณกรรมเป็นผลผลิตเชิงค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม จึงมุ่งวิเคราะห์กระบวนการประกอบสร้างตัวงาน เน้นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในตัวบทและพุ่งเป้าไปที่นัยยะเชิงคติความเชื่อหรืออุดมการณ์อันเกิดจากโครงสร้างนั้น

ในต่างประเทศ มีความพยายามนำทฤษฎีโครงสร้างมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอ่าน ดังเช่นความคิดเห็นของ Eagleton (1983: 123-124) ที่กล่าวถึงความน่าสนใจของทฤษฎีโครงสร้างกับการจัดการเรียนการสอนว่า ทฤษฎีโครงสร้างนั้นเสนอความเป็นไปได้อันน่าตื่นตื่นสำหรับการสอนของเรา เมื่อเราพิจารณาแล้วว่าที่จริงแล้วมันถูกตั้งคำถามว่าเราทำอะไรเมื่อเราสอนวรรณกรรม ไม่ได้สอนเพียงแค่อธิบายอย่างเดียวยกต่อไป, แต่เรายังสอน “ระบบวรรณกรรม” ผ่านสิ่งที่เราถอดความออกมาหรือตีความหมายของสัญลักษณ์ของข้อความนั้นออก เราอ่านพิจารณาในแง่ของความคิด และสำรวจแนวทางที่เราใช้วิเคราะห์ เรามองว่าเราไปถึงจุดของการตีความข้อความนั้นได้อย่างไร

ทั้งนี้ในต่างประเทศ มีการใช้ทฤษฎีโครงสร้างมาประยุกต์ใช้ในการสอนอ่านวรรณกรรม ปัจจุบันสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังปรากฏในผลงานของ John Noell Moore (1997: 56-74)

ที่ใช้ทฤษฎีโครงสร้างมาถอดรหัสสัญลักษณ์เพื่อค้นหาความหมายและวิจารณ์นวนิยายเรื่อง *The moves make the man* เพื่อความเข้าใจตัวบทวรรณกรรม

นอกจากนั้นยังพบว่า มีการนำเอาทฤษฎีโครงสร้างในกลุ่มแนวคิดสัญวิทยา มาใช้ในการสอนอ่าน โดยเรียกว่าการอ่านเชิงสัญวิทยา (Semiotic Reading) การอ่านเชิงสัญวิทยา เป็นกลวิธีในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการอ่านข้อความประเภทวรรณกรรม ประกอบไปด้วยขั้นตอนสามขั้นตอนนี้ตามลำดับ (Scholes, 1982/1985) ขั้นแรก ผู้อ่านเพียงแค่อ่านเพื่อให้เข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่วรรณกรรมต้องการสื่อสารตามความหมาย การอ่านประเภทนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นแรก โดยใช้คำเป็นสิ่งที่สำคัญสำคัญของใจความทั้งหมด (Sless, 1986) ขั้นที่สอง ผู้อ่านจะแปลความหมายในขั้นที่ลึกกว่าที่อยู่ภายใต้ข้อความนั้น ผ่านการตีความ ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความตระหนักรู้เชิงปัญญาเกี่ยวกับภูมิหลังเชิงวัฒนธรรมของข้อความที่ปรากฏ ทักษะการอ่านเพื่อตีความนี้เรียกว่าเป็นกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สอง (Second-order signification) หรือ การสร้างความหมาย (Semiosis) และขั้นที่สาม ผู้อ่านจะเริ่มสร้างความรู้ด้วยการอ่านและสร้างข้อโต้แย้งกับผู้เขียนในข้อความดั้งเดิม กระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สามนั้นถือว่ามีผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง เพราะผู้อ่านได้หยิบยกข้อคิดของตนมาเสนอในข้อโต้แย้งร่วมกัน ดังนั้น ความเข้าใจของผู้อ่านจึงขึ้นอยู่กับว่า ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์และอภิปรายได้ดีมากน้อยเพียงใด นั่นเป็นเพราะว่า สัญวิทยาชั้นเรียนเกี่ยวกับกระบวนการทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกันกับกระบวนการทางการสื่อสาร (Eco, 1979: 8)

สัญวิทยามีความเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาทุกด้าน เพราะสัญวิทยาเกี่ยวกับการใช้ภาษานั้นเป็นระบบภายในของการสื่อสาร ทั้งสองสิ่งนี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะคำทุกคำที่มีความหมายในระดับหน่วยคำถือว่าเป็นสัญลักษณ์ทางวาทะที่มีรูปแบบในการสร้างความหมายตามที่เข้าใจ ดังนั้นการใช้วรรณกรรมหรือบทอ่านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ในบริบททางสังคม เพราะวรรณกรรมเป็นแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนานที่จะช่วยให้ผู้สอนออกแบบสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพที่ให้ความสำคัญกับทั้งการสอนคำศัพท์และการถอดรหัสสัญลักษณ์ เพื่อแสดงให้เห็นหน้าที่ระหว่างการใช้ปฏิสัมพันธ์ในสังคม การสนทนาในชีวิตประจำวัน การติดต่อทางธุรกิจ การติดต่อสื่อสาร รวมไปถึงประสบการณ์ทางจิตวิทยาส่วนบุคคลของผู้เรียน (Kumral: 2013)

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จึงเป็นรูปแบบการสอนที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน ได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันทำให้ผู้เรียนได้ตัวบทต่าง ๆ ที่ใช้อ่านอย่างรอบด้าน เพราะพื้นฐานของทฤษฎีโครงสร้างตามแนวสัญวิทยาเชื่อว่า

ผู้อ่านแต่ละคนมีประสบการณ์การรับรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นรูปแบบการสอนดังกล่าวจึงเป็นทั้งการแก้ปัญหาการเรียนการสอนอ่าน และเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่แตกต่างกันไป ทำให้ได้แง่คิดมุมมองใหม่ ๆ ในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

จากรายละเอียดดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าทฤษฎีโครงสร้างน่าจะสามารถนำมาพัฒนาให้เกิดความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ทั้งนี้ การสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง มีเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา สำหรับกลุ่มผู้เรียนในวิชาเอกที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวรรณคดี ในลักษณะของวรรณคดีวิจารณ์เท่านั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีการนำทฤษฎีโครงสร้างมาใช้สอนการอ่านในระดับมัธยมศึกษา ทางผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำทฤษฎีโครงสร้างนี้มาพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนอ่านให้แก่แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ จนนำมาสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนั้นเป็นวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ที่แสดงให้เห็น 3 ปัจจัยหลัก คือ ตัวป้อน (Input) การดำเนินการ (Process) และ ผลผลิต (Output) ที่ต้องมีความสัมพันธ์กัน ดังที่ สจัด อุทรานันท์ (2532: 24) กล่าวเกี่ยวกับวิธีการเชิงระบบสรุปได้ว่าวิธีการเชิงระบบนั้น ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ตัวป้อน (Input) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของระบบ 2) การดำเนินการ (Process) เป็นการนำส่วนประกอบของระบบมาปฏิบัติสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน และ 3) ผลผลิต (Output) เป็นจุดหมายปลายทางของระบบนั่นเอง

องค์ประกอบของระบบการสอนของนักการศึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างและมีความหลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เลือกมาใช้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่นักการศึกษาหลายคนมักระบุเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกันนั้นก็คือ หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีของรูปแบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน เนื้อหาที่ใช้ในการสอนกิจกรรมการเรียนการสอนและเทคนิควิธีสอนต่างๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผล ในส่วนของการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนนั้น ก็มีนักศึกษานำเสนอไว้หลายรูปแบบ เช่น

รูปแบบการสอนที่เน้นกิจกรรม รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหา รูปแบบการสอนที่เน้นสังคม เป็นต้น ทั้งนี้ มีนักการศึกษาที่ได้เสนอรูปแบบการสอนไว้อย่างน่าสนใจ เช่น Joyce และ Weil (Joyce and Weil, 2009: 100) ได้กล่าวถึงระบบต่าง ๆ ที่เป็น ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนั้น ๆ โดยได้กล่าวถึง 4 ระบบ ได้แก่ ขั้นตอนของรูปแบบ(Syntax หรือ Phases) ระบบสังคม(Social System) หลักการตอบสนอง(Principles of Reaction) และระบบสนับสนุน(Support System)

ทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านเชิงสัญวิทยา

ทฤษฎีโครงสร้าง (Structuralism) มีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดของ Ferdinand de Saussure นักภาษาศาสตร์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ โดยคำบรรยายที่มีชื่อว่า “Cour de Linguistique General” แนวคิดต่าง ๆ จากคำบรรยายของ Saussure ได้รับการนำมาประยุกต์ใช้ในหลายสาขาวิชา ได้แก่ ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา วัฒนธรรมศึกษา ปรัชญา และวรรณกรรมวิจารณ์

ส่วนหนึ่งของทฤษฎีโครงสร้างดังกล่าว คือการอ่านเชิงสัญวิทยา เป็นการศึกษาแบบสหวิทยาการของการสื่อสาร ที่ประกอบไปด้วยการสื่อสารในหลายรูปแบบ ภาษานั้นเป็นระบบการสื่อสารแบบจำลองที่ประกอบไปด้วยคำ เมื่อคำถูกพิจารณาว่าเป็นสัญลักษณ์ประเภทหนึ่งที่สามารถให้ความหมายได้อย่างไม่มีกฎเกณฑ์ และได้รับการนำไปใช้ในการสื่อสารทุกรูปแบบ ทำให้สัญวิทยานั้นมีความเกี่ยวข้องกับทุกการใช้ภาษา ทุกด้าน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาได้(Kumral, 2013)

การอ่านเชิงสัญวิทยา (Semiotic Reading) นั้นเป็นกลวิธีในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการอ่านข้อความประเภทวรรณกรรม ประกอบไปด้วยขั้นตอนสามขั้นตอนตามลำดับ (Scholes, 1982/1985) ขั้นแรก ผู้อ่านเพียงแค่อ่านเพื่อให้เข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่วรรณกรรมต้องการสื่อสารตามความหมาย การอ่านประเภทนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นแรก โดยใช้คำเป็นสิ่งที่เป็นหลักสำคัญของใจความทั้งหมด(Sless, 1986) ขั้นที่สอง ผู้อ่านจะความหมายในขั้นที่ลึกกว่าที่อยู่ภายใต้ข้อความนั้น ผ่านการตีความ ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความตระหนักรู้เชิงปัญญาเกี่ยวกับภูมิหลังเชิงวัฒนธรรมของข้อความที่ปรากฏ ทักษะการอ่านเพื่อตีความนี้เรียกได้ว่าเป็นกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สอง(Second-order signification) หรือ การสร้างความหมาย (Semiosis) และขั้นที่สาม ผู้อ่านจะเริ่มสร้างความรู้ด้วยการอ่านและสร้างข้อโต้แย้งกับผู้เขียนในข้อความดั้งเดิม กระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สามนั้นถือว่ามีผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง เพราะผู้อ่านได้หยิบยกข้อคิดของตนมาเสนอในข้อโต้แย้งร่วมกัน ดังนั้น ความเข้าใจ

ของผู้อ่านจึงขึ้นอยู่กับว่า ผู้อ่านสามารถทำการวิเคราะห์และอภิปรายได้ดีมากน้อยเพียงใด นั่นเป็นเพราะว่าสัญวิทยานั้นเรียนเกี่ยวกับกระบวนการทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกันกับกระบวนการทางการสื่อสาร(Eco, 1979: 8)

ทั้งนี้หลักการสำคัญของการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านเชิงสัญวิทยา มีดังต่อไปนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2553: 27)

1. ตัวบททุกชนิด ถูกสร้างขึ้นตามวิธีการเกี่ยวกับการสร้างภาษา
2. ความหมายในตัวบทจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมระดับกว้างและกรอบอ้างอิงทางภาษา
3. ตัวบทจะเป็นภาพตัวแทนของกระบวนการสร้างความหมาย
4. ความหมายของตัวบทจะมีทั้งความหมายโดยอรรถ และความหมายโดยนัย
5. ระบบสัญลักษณ์นั้น จะถูกถอดรหัสตามพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่

จากแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านเชิงสัญวิทยานั้น ถือเป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นทฤษฎีหลักในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพราะพื้นฐานของทฤษฎีโครงสร้างตามแนวสัญวิทยานี้เชื่อว่า ผู้อ่านแต่ละคนมีประสบการณ์การรับรู้ที่แตกต่างกัน การที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายของตัวบททั้งความหมายโดยอรรถ ความหมายโดยนัย รวมถึงการถอดรหัสระบบสัญลักษณ์นั้น จึงมีความเกี่ยวเนื่องกับทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading) เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่บุคคลทุกคนต้องใช้ในการชีวิตประจำวัน ดังที่ Lapp และ Flood (Lapp and Flood, 1986) ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามหน้าที่ของการนำไปใช้ กล่าวคือ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการใช้กระบวนการอ่านควบคู่กับกระบวนการคิด กระบวนการอ่านจะเริ่มตั้งแต่สายตารับรู้ตัวอักษร และส่งสมองให้แปลความหมาย เมื่อจุดเริ่มต้นของการอ่านเกิดขึ้น การคิดก็เกิดขึ้นเช่นกัน นับตั้งแต่การแปลความหมายเพื่อให้เกิดความรู้ความจำ และความเข้าใจ ซึ่งเป็นการคิดระดับพื้นฐานสู่การคิดระดับสูงขึ้นไป คือ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

นอกจากนี้ เนื้อหาที่นับเป็นประเด็นสำคัญในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ Otten (1998) ได้อธิบายความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นขั้นแรกจะต้องทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านก่อน ในขั้นต่อไปจึงวิเคราะห์รายละเอียดในส่วนที่คล้ายกันและส่วนที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การสรุปที่ถูกต้อง ใกล้เคียงกับการอธิบายความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ Rasinski (2006) ที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจเนื้อเรื่องเป็นอันดับ

แรก โดยผู้อ่านต้องมีความคล่องแคล่วในการอ่าน เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อย่างไรก็ตาม การที่ผู้อ่านจะอ่านได้คล่องนั้น ผู้อ่านต้องสามารถจดจำคำสำคัญ และเข้าใจความหมายของคำถูกต้องทั้งทางตรงและทางนัย

Huijie (2010 : 49-51) ได้พัฒนากรอบแนวคิดแบบเป็นลำดับขั้นในเรื่องความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยพื้นฐานแรกที่ต้องใช้พิจารณาในขั้นต้นในเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ย่อหน้า ความเข้าใจที่ถูกต้องของย่อหน้าในเรื่องใจความสำคัญและการพัฒนาวิธีการที่จะส่งเสริมการวิเคราะห์อย่างเข้าใจได้มากในขั้นต่อ ๆ ไป ในขั้นที่สูงกว่าของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือความสามารถที่จะรับรู้วัตถุประสงค์และน้ำเสียงของผู้เขียนเพื่อประเมินการบรรยายภาพในเนื้อเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นข้อโต้แย้ง เพื่อรับรู้ความผิดพลาดที่ปรากฏ นอกจากนั้นเนื้อเรื่องเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจในการอ่าน ฉะนั้นจะเป็นประโยชน์มากหากผู้อ่านนำความรู้เดิมมาใช้ในการอ่าน การรู้ภูมิหลังของผู้เขียนอาจจะช่วยให้เข้าใจข้อคิดเห็นและเข้าใจความเอนเอียงในเนื้อเรื่อง การมีความรู้เดิมในเรื่องหรือเหตุการณ์ที่กล่าวถึงในเนื้อเรื่องอาจช่วยให้รู้เป้าหมายของผู้เขียน การเข้าถึงข้อมูลของหัวข้อความรู้ในเนื้อเรื่องจะเป็นประโยชน์ในการประเมินจุดประสงค์ของเนื้อเรื่อง สุดท้าย คือ การประเมินแบบองค์รวมเป็นกระบวนการในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ที่ระดับนี้ผู้อ่านสามารถเข้าใจว่าผู้เขียนสนับสนุนความคิดของพวกเขาด้วยเหตุผลและหลักฐานอะไร เพื่อให้รู้ว่าผู้เขียนดึงความสนใจของผู้อ่านอย่างไร เพื่อเปรียบเทียบว่าค่านิยมพื้นฐาน ความเชื่อและข้อสันนิษฐานของผู้เขียนเหมือนหรือต่างจากความคิดของเราอย่างไร และเขียนสรุปความเชื่อที่สมเหตุสมผลต่อเนื้อเรื่อง หรือแสดงมุมมองของตนเอง

กรอบแนวคิดแบบเป็นลำดับขั้น 4 ระดับ ของความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ระดับการวิเคราะห์โครงสร้าง ระดับการวิเคราะห์การใช้คำ ระดับการเชื่อมโยงบริบททางสังคม และระดับการประเมินองค์รวม

ระดับที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้าง คือความสามารถในการเดาคำในบริบทได้สรุปแนวคิดสำคัญของย่อหน้าได้ สรุปแนวคิดสำคัญของเรื่องทั้งหมด สามารถอนุมานประโยชน์จากการอ่าน แยกความคิดหลักกับความคิดรอง สามารถเห็นวิธีการพัฒนารูปแบบการเขียน เห็นรูปแบบของย่อหน้า สามารถแยกข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น และสามารถแยกมุมมองที่เห็นแตกต่างได้ เข้าใจภาพต่าง ๆ ได้

ระดับที่ 2 การวิเคราะห์ศิลปะการใช้คำ คือความสามารถในการแยกประเภทของบทความได้ เข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้เขียน น้ำเสียงของผู้เขียน ประเมินการใช้คำของผู้เขียน พิจารณาว่าผู้เขียนใช้คำผิดหรือใช้ภาษาไม่เหมาะสมอย่างไร สามารถอธิบายลักษณะการใช้ภาษา

ตระหนักเข้าใจเครื่องมือต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา หาข้อโต้แย้งได้ เกิดความซาบซึ้งในข้อโต้แย้งนั้น ๆ เห็นการใช้เหตุผลที่ผิดอย่างไรในการอธิบาย และสามารถเห็นเทคนิคที่ผู้เขียนใช้

ระดับที่ 3 การเชื่อมโยงบริบททางสังคม คือความสามารถในการเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านเข้ากับภูมิหลังทางด้านวัฒนธรรม สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านเข้ากับภูมิหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านกับภูมิหลังของผู้เขียน สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านกับสถานการณ์ สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านไปสู่บริบทอื่น ๆ ได้

ระดับที่ 4 การประเมินองค์รวม คือความสามารถในการที่จะอ่านจากมุมมองในเชิงวิจารณ์ สามารถประเมินอย่างมีจุดมุ่งหมาย สามารถสรุปประเด็นคำถาม สามารถวิจารณ์การใช้ช่องทางในการเสนอข้อมูลต่าง ๆ สามารถค้นหาแหล่งกำเนิดข้อมูล ตรวจสอบอุดมคติของเรื่องที่อ่าน สามารถบอกได้ว่าผู้เขียนต้องการให้ใครอ่าน ผู้เขียนสนับสนุนประเด็นอย่างไรด้วยเหตุผลหลักฐานอะไร ใช้กลวิธีอะไรให้ผู้อ่านสนใจ สามารถอ่าน เขียน สรุปย่อที่เป็นเหตุผลของสิ่งที่อ่านได้ สามารถเปรียบเทียบค่านิยม ความเชื่อ สมมติฐาน เหมือนหรือต่างจากตนเอง สามารถที่จะตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่เห็นด้วยกับผู้เขียน เรื่องที่อ่านเหมาะสมกับผู้อ่านหรือไม่ สามารถแสดงความคิดเห็นในมุมมองของตนเองได้

จากการศึกษาแนวความคิดข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาว่าแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของ Huijie เป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมในการที่จะนำมาพัฒนาต่อขยายรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างได้ เพราะมีองค์ประกอบบางประการที่คล้ายคลึงกับทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านเชิงสัญวิทยา

จิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น

นักวิชาการของต่างประเทศและไทยได้กำหนดช่วงอายุของเด็กวัยรุ่นไว้คล้ายคลึงกัน คือตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 ปี (นิคยา วรรณกิจร์, 2559) พัฒนาการความสนใจในการอ่านของวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ตลอดจนการสร้างอุปนิสัยการอ่านเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวของวัยรุ่น ได้แก่ ภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

แนวคิดทั่วไปในการพิจารณาและคัดเลือกวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นนั้น เพชรภรณ์ จันทรสุตร์(2535) ได้กล่าวไว้ว่า จะพิจารณาในประเด็นสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ขอบเขตความสนใจของวัยรุ่น 2) ความครอบคลุมของวรรณกรรมสาขาต่าง ๆ ของแหล่งความรู้ 3) ความหลากหลายของหนังสือ 4) ความน่าอ่านของหนังสือ และ 5) ความดึงดูดความสนใจในการอ่าน นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระของเรื่องอีกด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่าน โดยพิจารณาเลือกบทอ่านที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น

ความรู้และประสบการณ์เดิม

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็คือ ความรู้เดิม (prior knowledge) ของผู้เรียน ดังที่ Perkins และ Resnick (อ้างถึงใน Feldman และ McPhee, 2008: 89) ได้ศึกษาพบว่า การเรียนการสอนที่สามารถที่จะเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียนได้นั้น จะนำมาซึ่งการเรียนรู้ในครั้งใหม่ ตัวอย่างเช่น หากผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสมอและเซลล์สมอ จากการศึกษาที่ได้อ่านหรือดูข้อมูลเรื่องดังกล่าวมาบ้าง จากความรู้นี้จะนำผู้เรียนไปสู่การตั้งคำถามและกระบวนการคิดเพื่อสร้างความเข้าใจ หากได้รับข้อมูลใหม่เกี่ยวกับสมอเข้ามา นอกจากนี้ Rosenblatt (1995: 63) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูในการสอนอ่านว่า ผู้เรียนทุกคนควรได้รับอิสรภาพในการที่จะตอบสนองต่อการอ่าน ครูจึงควรช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตามบริบทชีวิตของพวกเขา ซึ่งแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน การให้อิสรภาพในที่นี้ หมายถึง การงดเว้นการตำหนิ หรือทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณรู้หรือประสบการณ์เดิมของเขาไม่ถูกต้อง นำมายหรือไม่ตรงกับความคิดของครู ความไวใจและการสร้างบรรยากาศในการแสดงความคิดเห็นที่เคารพนับถือซึ่งกันและกัน จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนแสดงความรู้เดิมและเชื่อมโยงประสบการณ์กับข้อมูลใหม่

ทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน คือ ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม (Schema Theory) Rumelhart (1981 : 4-12) ให้ความหมายของ Schema ว่า หมายถึง โครงสร้างข้อมูลที่ใช้แทนความหมายของแนวคิดกว้างๆ ที่เก็บสะสมไว้ในความทรงจำ โดยข้อมูลที่เก็บสะสมไว้นั้นอาจเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งของ สถานการณ์ต่างๆ ไป เหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ การกระทำ หรือลำดับการกระทำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องมีขั้นตอนย่อยๆ คือ Sub-Schema ดังนั้นความรู้หรือแนวคิด Schema จะประกอบด้วยแนวความคิดย่อยๆ และอธิบายแนวความคิดย่อยๆ เหล่านั้นเพื่อให้เข้าใจระบบของการรวมแนวความคิดย่อยๆ มาเป็นแนวความคิดรวมหรือความรู้ โครงสร้างประสบการณ์เดิมจะไม่มีที่จบสิ้น แต่จะคงมีไว้เพื่อสะสมข้อมูลใหม่ เป็นแนวคิดของการเพิ่มพูน โครงสร้างลงไปในกระบวนการที่เรียกว่า การเติมช่องว่าง (Slot Filling) ใน โครงสร้างประสบการณ์เดิมจะมีช่องว่างอยู่ และช่องว่างนี้จะถูกเติมเต็มด้วยประสบการณ์ส่วนตัว และสิ่งที่ได้มาจากการอ่านเมื่อช่องว่างมีความสมบูรณ์ความเข้าใจก็จะเกิดขึ้น นอกจากการเพิ่มพูน โครงสร้างจะก่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านแล้ว บางครั้งต้องมีการ

ปรับเปลี่ยน โครงสร้างเดิมที่มีอยู่ให้สามารถเข้ากับข้อมูลใหม่ด้วย เพื่อที่จะได้เกิดประโยชน์ในการตีความ และทำให้เกิดโครงสร้างความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นจากทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมนี้ จะทำให้ครูผู้สอนมีแนวทางในการสอนอ่านได้เข้าใจยิ่งขึ้น คือ เมื่อครูผู้สอนเตรียมให้นักเรียนอ่านข้อความ หรือเนื้อเรื่อง ครูจะต้องเข้ามามีบทบาทในการกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียนให้เกิดขึ้น และเหมาะสมกับสิ่งที่อ่าน ในบางครั้งเรื่องที่อ่านอาจจะเป็นสิ่งที่นักเรียนไม่คุ้นเคย ครูควรสร้างภูมิหลังที่จำเป็นให้นักเรียนก่อนที่จะสั่งให้นักเรียนอ่านหรือควรวินิจฉัยอภิปรายร่วมกัน เป็นการกระตุ้นประสบการณ์เดิม หรือให้แนวคิดเพื่อให้นักเรียนมีข้อมูลเล็กน้อยก่อนที่จะได้อ่านข้อมูลใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนสร้างโครงสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ (Robert, 1987: 207)

ความรู้และประสบการณ์เดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมนี้ ถือเป็นส่วนหนึ่ง ที่ผู้วิจัยนำมาใช้สนับสนุนขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพราะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นก่อนที่ผู้เรียนที่เริ่มอ่านเนื้อเรื่องควรมีการดึงประสบการณ์เดิม ความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนแนวคิดเล็กน้อยก่อนที่จะเริ่มรับรู้ข้อมูลใหม่

พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย

พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยพุทธิพิสัย คือ พฤติกรรมที่สะท้อนระดับเชาวน์ปัญญา (cognition) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญของระบบการศึกษาปัจจุบัน

Bloom (1956) ได้เริ่มพัฒนาพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย โดยอธิบายถึงพัฒนาการ และขั้นตอนของการเรียนรู้ การคิด ว่ามีระดับขึ้นจากระดับความคิดที่ต่ำเกินไปสู่ความคิดระดับสูงกว่า 6 ขั้น ดังนี้

1. ความรู้-ความจำ (Knowledge) หมายถึง ผู้เรียนสามารถจำ และเล่ากลับถึงความรู้ที่ได้เรียนมาโดยยังไม่ต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงความรู้ แบ่งเป็นหลายระดับคือ ความรู้ความจริง รวมถึงคำศัพท์ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการในความรู้จำ ความรู้ที่เป็นนามธรรม

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการประมวลข้อมูลให้ตรงประเด็นที่มี 3 ประเภทคือ การแปลความหมาย การตีความ การขยายความ

3. การนำไปใช้ (Application) การนำไปใช้ คือการนำความรู้ ทฤษฎี หลักเกณฑ์แนวคิด ไปสู่การปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ โดยไม่มีการลอกเลียนแบบหรือวิธีการ

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนหรือองค์ประกอบต่างๆ ความสามารถในการพิจารณาหรือแยกรายละเอียดของเนื้อหา ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจหลักการที่เป็นพื้นฐานของโครงสร้างเนื้อหา

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการนำเอาความรู้ ประสบการณ์ โจทย์ปัญหา มาสร้างเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่มีความคิดเดิม

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการใช้วิจารณ์มาตรฐานรอบด้านมา ตัดสินความคิด ผลงาน หรือกระบวนการ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดระดับสูง

พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ของ Bloom นี้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการอ่านอย่างมี วิจารณ์มาตรฐานดังนี้

ขั้นที่ 1 จำ เป็นขั้นเริ่มแรกของการอ่านที่สมองจะต้องจำเรื่องราวให้ได้ จำความหมาย ของคำ ให้คำจำกัดความของคำยาก จำชื่อตัวละครและเหตุการณ์สำคัญ การที่ครูจะรู้ว่านักเรียนมี ความจำเรื่องที่อ่านมากน้อยเพียงใดก็ใช้วิธีการตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน หรืออาจให้บอกความหมาย บอกคำจำกัดความ

ขั้นที่ 2 เข้าใจ เป็นขั้นที่ผู้อ่านสามารถเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเองได้ เข้าใจความคิด ประโยคและข้อความที่ให้คิดสอใจ บอกลำดับเหตุการณ์ ได้เล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเอง เข้าใจ สรุปเรื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

ขั้นที่ 3 นำไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้อ่านควรฝึกนำคำ ประโยค และเหตุการณ์ที่ได้จากการอ่าน ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ใหม่ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในวิชาอื่น ๆ ดังนั้น คำถามที่ใช้จึงมักกำหนดเป็นสถานการณ์ให้ผู้อ่านพิจารณาในการนำความรู้มาใช้ประโยชน์

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ เป็นขั้นที่ผู้อ่านแยกองค์ประกอบย่อยของแนวคิดที่ได้จากการอ่าน รู้จักแยกความหมายของคำที่มีความหมายหลายอย่าง สามารถบอกได้ว่าองค์ประกอบใดมี ความสัมพันธ์กันหรือไม่เกี่ยวข้องกันเลย

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้อ่านสรุปแนวคิดของเรื่อง ค้นหาลักษณะ โครงเรื่อง หรือเรื่องที่คล้ายคลึงกันกับเรื่องที่เคยอ่าน สุภาษิตหรือคำพังเพยที่มีความหมายเปรียบเทียบแล้ว ใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังสามารถสรุปแนวคิดที่เหมือนและต่างกันได้ด้วย

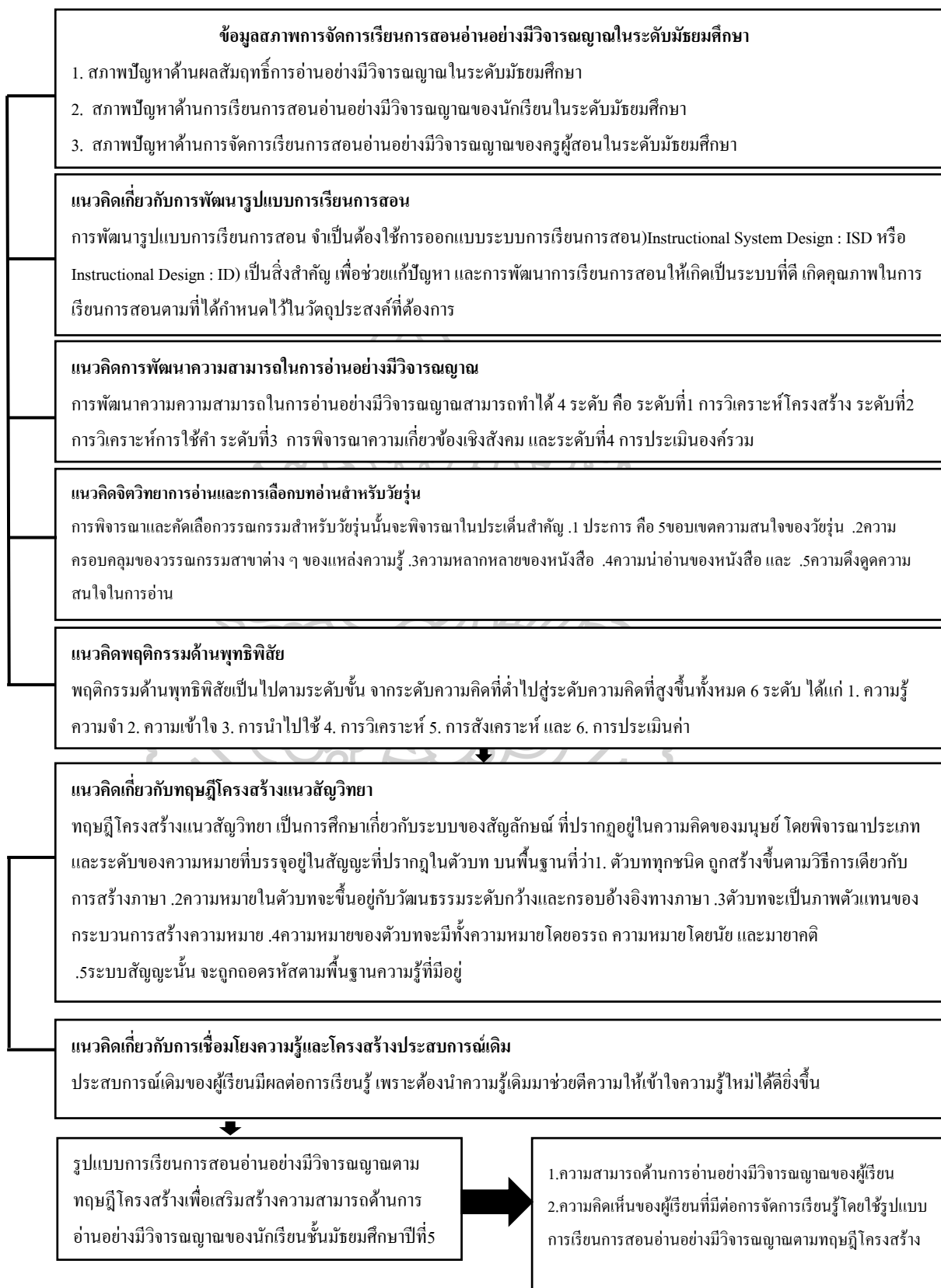
ขั้นที่ 6 ประเมินค่า เป็นขั้นสูงสุดของการคิดที่ผู้อ่านตัดสินใจเรื่องที่อ่าน ว่าอะไรคือ ส่วนที่เป็นจริง อะไรคือส่วนที่เป็นเท็จ พิจารณาและค้นหาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ตลอดจนความ ซาบซึ้ง ความประทับใจต่าง ๆ ที่ได้ในเรื่อง

จากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของ Bloom กับระดับความสามารถ ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์มาตรฐานข้างต้น พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของ Bloom จึงมีความเหมาะสมที่ จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์มาตรฐาน โดยเฉพาะในขั้นของการอ่านบท อ่านที่ต้องใช้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์มาตรฐาน

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเป็นกรอบ
แนวคิดการวิจัย ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีลักษณะอย่างไร

2. การจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ

2.1 เปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง ใช้รูปแบบการสอน

2.2 ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีพัฒนาการและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.ประชากรวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 5 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน รวม 150 คน

2. ตัวอย่างวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2559 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3. ตัวแปรวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

4. เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

เนื้อหา รายวิชาสาระเพิ่มเติม ตามหลักสูตร โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร รายวิชา การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ อ่านอย่างไรให้เกิดวิจารณ์ญาณ โดยคัดเลือกบทอ่านที่เหมาะสมตามช่วงอายุและความสนใจของผู้เรียนบทอ่านที่ใช้ต้องมีลักษณะเป็นเรื่องเล่า

ค่านิยมศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังต่อไปนี้

รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง หมายถึง แบบแผนการจัดการเรียนการสอนอ่าน ประกอบด้วย หลักการ เนื้อหา วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และเงื่อนไขในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นด้วยทฤษฎีโครงสร้างแนวสัณฐานวิทยา อันมีหลักสำคัญคือ ผู้อ่านต้องคำนึงว่าตัวบททุกชนิด ถูกสร้างขึ้นตามวิธีการเดียวกับการสร้างภาษา โดยความหมายในตัวบทจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมระดับกว้างและกรอบอ้างอิงทางภาษาตัวบทจะเป็นภาพตัวแทนของกระบวนการสร้างความหมาย ทั้งนี้ความหมายของตัวบทจะมีทั้งความหมายโดยอรรถ และความหมายโดยนัย ซึ่งปรากฏในระบบสัญลักษณ์ และจะถูกถอดรหัสตามพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ ประกอบไปด้วยขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงความคิด ขั้นที่ 2 พินิจตัวบท ขั้นที่ 3 ค้นพจน์ตีความ ขั้นที่ 4 ถอดรหัสความหมายขั้นที่ 5 อภิปรายแลกเปลี่ยน และขั้นที่ 6 สรุปผลการเรียนรู้

ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านเพื่อประเมินคุณค่าและตัดสินใจเลือกเชื่อหรือดำเนินการอย่างมีเหตุผล โดยกระบวนการอ่าน เริ่มจากการสืบแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ดีความ บอกจุดประสงค์ของผู้เขียน ใช้ความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าบทอ่านอย่างมีเหตุผล เพื่อสรุปว่าเรื่องที่อ่านน่าเชื่อถือได้เพียงใด ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้วัดได้จากผลคะแนนที่ได้จากการวัดและประเมินแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง ผลที่ได้จากการใช้เครื่องมือวิจัยในการตรวจสอบความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของรูปแบบการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ และการนำรูปแบบการสอนไปใช้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2559 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสาระเพิ่มเติม การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้รู้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามทฤษฎีโครงสร้าง ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอนอ่านเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
2. ได้นำเสนอแนวทางการวิจัยที่ใช้ทฤษฎีโครงสร้าง ซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนอ่านในลักษณะอื่นๆ
3. ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านในระดับต่าง ๆ โดยใช้ทฤษฎีอื่น เพื่อให้การเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน อ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
มีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยทบทวนเกี่ยวกับแนวคิดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย

- 1.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 1.3 โครงสร้างหลักสูตร
- 1.4 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัย
นเรศวร
- 1.5 โครงสร้างรายวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม
2. แนวคิดเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
 - 2.2 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.5 ประเภทของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.6 กระบวนการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน
3. แนวคิดเรื่องทฤษฎีโครงสร้าง
 - 3.1 ความเป็นมาของทฤษฎีโครงสร้าง
 - 3.2 แนวคิดเรื่องสัญวิทยา (Semiology)
 - 3.3 ความหมายและความสำคัญของสัญณะ (Sign)
 - 3.4 การศึกษาสัญณะตามทัศนะของ Saussure
 - 3.5 การศึกษาสัญณะตามทัศนะของ Peirce
 - 3.6 ความสัมพันธ์ (Relations) ระหว่างองค์ประกอบของสัญณะ

- 3.7 ประเภทของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญญา
4. แนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.1 ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.2 ความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.3 หลักและทักษะของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.4 ประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.5 พฤติกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.6 การวัดและประเมินผล การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
5. แนวคิดเรื่องจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น
 - 5.1 ความหมายของการอ่าน
 - 5.2 ความสำคัญของการอ่าน
 - 5.3 ความพร้อมในการรับสารด้วยการอ่าน
 - 5.4 หลักทฤษฎีและหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
 - 5.5 หลักการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น
6. แนวคิดทฤษฎีเรื่อง โครงสร้างประสบการณ์เดิม
7. แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

1.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 44-45) จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม การมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและความเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่ดีในการศึกษา โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนมีการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมในทุก ๆ ด้าน จึงมีการจัดทำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้มีการจำแนกสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าว สามารถนำมาจัดทำตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งผู้สอนสามารถใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) สาระการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กล่าวไว้ว่า อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้องและเข้าใจ ดีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน เขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความ และเขียนรายงานจากสิ่งที่อ่าน ตั้งเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ความคิดจากการอ่านมาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และนำความรู้ความคิดไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน โดยระบุไว้เป็นตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้อย่างถูกต้อง ไพเราะ และเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน
2. ดีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
3. วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล
4. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน และประเมินค่าเพื่อนำความรู้ ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต
5. วิเคราะห์ วิวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับเรื่องที่อ่าน และเสนอความคิดใหม่อย่างมีเหตุผล
6. ตอบคำถามจากการอ่านประเภทต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนด
7. อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิดผังความคิด บันทึกย่อความ และรายงาน

8. สัมเคราะห์ความรู้จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ

9. มีมารยาทในการอ่าน

1.3 โครงสร้างหลักสูตร

โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร มีโครงสร้างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัย

นเรศวร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรม /	เวลาเรียน		
	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
กลุ่มสาระการเรียนรู้	ม.4	ม.5	ม.6
ภาษาไทย	80 (2 นกค.	80 (2 นกค.	80 (2 นกค.
คณิตศาสตร์	240 (6 นกค.	240 (6 นกค.	120 (3 นกค.
วิทยาศาสตร์	520 (13 นกค.	540 (13.5 นกค.	360 (9 นกค.
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	120 (3 นกค.	120 (3 นกค.	80 (2 นกค.
สุขศึกษาและพลศึกษา	40 (1 นกค.	40 (1 นกค.	40 (1 นกค.
ศิลปะ	40 (1 นกค.	40 (1 นกค.	40 (1 นกค.
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40 (1 นกค.	40 (1 นกค.	40 (1 นกค.
ภาษาต่างประเทศ	80 (2 นกค.	80 (2 นกค.	80 (2 นกค.
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	1,160 (29 นกค.	1,180 (29.5 นกค.	840 (21 นกค.
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120
รายวิชา กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น/	120 (3 นกค.	180 (4.5 นกค.	240 (6 นกค.
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	1,400 ชั่วโมง	1,480 ชั่วโมง	1,200 ชั่วโมง

ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ภาคเรียนที่ 1				ภาคเรียนที่ 2			
รหัส	รายวิชา	ชั่วโมง /สัปดาห์	หน่วย กิต	รหัส	รายวิชา	ชั่วโมง /สัปดาห์	หน่วย กิต
สาระการเรียนรู้พื้นฐาน				สาระการเรียนรู้พื้นฐาน			
ท32101	ภาษาไทย 3	2	1.0	ท32102	ภาษาไทย 4	2	1.0
ค32101	คณิตศาสตร์ 5	3	1.5	ค32103	คณิตศาสตร์ 7	3	1.5
ค32102	คณิตศาสตร์ 6	3	1.5	ค32104	คณิตศาสตร์ 8	3	1.5
ว32101	ฟิสิกส์ 3	4	2.0	ว32102	ฟิสิกส์ 4	3	1.5
ว32121	เคมี 3	4	2.0	ว32122	เคมี 4	4	2.0
ว32141	ชีววิทยา 3	4	2.0	ว32142	ชีววิทยา 4	3	1.5
ว32181	โครงงานและเทคโนโลยี 3	1	0.5	ว32182	โครงงานและเทคโนโลยี 4	1	0.5
ส32101	สังคมศึกษา 3	2	1.0	ว32161	โลกและดาราศาสตร์	3	1.5
ส32102	ประวัติศาสตร์สากล 1	1	0.5	ส32103	สังคมศึกษา 4	2	1.0
พ32101	สุขศึกษาและพลศึกษา 3	1	0.5	ส32104	ประวัติศาสตร์สากล 2	1	0.5
ศ32101	ศิลปะนิยม 3	1	0.5	พ32102	สุขศึกษาและพลศึกษา 4	1	0.5
ง32101	โครงงานคอมพิวเตอร์	1	0.5	ศ32102	ศิลปะนิยม 4	1	0.5
อ32101	หลักภาษาอังกฤษ 3	2	1.0	ง32102	งานอาชีพ	1	0.5
				อ32102	หลักภาษาอังกฤษ 4	2	1.0
	รวม	29	14.5		รวม	30	15.0
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม				สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม			
ว30261	ดาราศาสตร์ 1	2	1.0	ว30262	ดาราศาสตร์ 2	1	0.5
ส30231	หน้าที่พลเมือง 1	1	0.5	ส30232	หน้าที่พลเมือง 2	1	0.5
อ32201	การอ่าน เขียนภาษาอังกฤษ –	2	1.0	ท32201	การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม	2	1.0
	รวม	5	2.5		รวม	4	2.0
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
	แนะแนว	1			แนะแนว	1	
	ชุมนุม	1			ชุมนุม	1	
	บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (ไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง(ภาคเรียน/				บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (ไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง(ภาคเรียน/		
	รวม	2			รวม	2	
	รวมทั้งหมด	36	17.0		รวมทั้งหมด	36	17.0

1.4 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร (โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558: 23-25) ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมในทุกๆ ด้าน จึงมีการจัดทำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้มีการจำแนกสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระ

ทั้งนี้ โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้จัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ สำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้จัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม รายวิชาการอ่าน และพิจารณาวรรณกรรม โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 2 คาบ ต่อสัปดาห์

1.5 โครงสร้างรายวิชารายวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาหลักการ วิธีการ วิเคราะห์การอ่าน ฝึกอ่านข้อเขียน และวรรณกรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งบันเทิงคดี และสารคดี ที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง วิเคราะห์แยกเนื้อหาที่แสดงอารมณ์ แสดงข้อเท็จจริงและความคิดเห็น แยกองค์ประกอบของวรรณกรรม พิจารณาการใช้คำ ข้อความสำนวน โวหาร แนวคิดข้อคิด ประเด็นสำคัญของเรื่อง วิจารณ์และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน โดยใช้กระบวนการเรียนทางภาษา กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ กระบวนการสร้างความตระหนักเพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถภาพการเรียนรู้ พัฒนาความคิด เพิ่มพูนทักษะการอ่าน สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ในเรื่องที่อ่าน เข้าใจสารของผู้แต่ง เห็นคุณค่าของวรรณกรรมที่อ่าน มีมารยาท และมีนิสัยรักการอ่าน

ผลการเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของการอ่าน
2. ผู้เรียนอ่านจับใจความสำคัญ สรุปประเด็น สรุปแนวคิด เขียนผังความคิดจากเรื่องที่อ่านได้
3. ผู้เรียนแยกประเภทและบอกองค์ประกอบของวรรณกรรมแต่ละประเภทได้
4. ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าเรื่องสั้นที่อ่านได้

5. ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่ากวีนิพนธ์ที่อ่านได้
6. ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารคดีที่อ่านได้
7. ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าบทละครที่อ่านได้
8. ผู้เรียนเลือกอ่านและแนะนำวรรณกรรมที่มีคุณค่าได้
9. ผู้เรียนมีมารยาทในการอ่าน

ทั้งนี้ในรายวิชาสาระเพิ่มเติม การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม มีขอบข่ายเนื้อหาตาม

โครงการสอนดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงการสอนรายวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม

ลำดับที่	หัวข้อ / รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง
1-2	แนะนำรายวิชา รับทราบวัตถุประสงค์ แนวทางการเรียน การสอน และ การวัดผลประเมินผล พื้นฐานของการอ่าน -ความหมายของการอ่านและการพิจารณา -การอ่านคืออะไร -ความสำคัญของการอ่าน	4
3-4	หลักการอ่านและการพิจารณาหนังสือ -วัตถุประสงค์ของการอ่าน -ลักษณะการอ่าน -วิธีการอ่านหนังสือเพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์	4
5-6	หลักการอ่านและการพิจารณาหนังสือ(ต่อ) -ข้อแนะนำในการอ่านหนังสือ -หลักการพิจารณาหนังสือ	4
7-8	ประเภทของหนังสือและการเลือกหนังสืออ่าน -ประเภทของหนังสือ -ส่วนประกอบของหนังสือ -หลักการเลือกหนังสืออ่าน	4
9	สอบกลางภาค	
10	การอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น -ความหมายของเรื่องสั้น -องค์ประกอบของเรื่องสั้น -ประเภทของเรื่องสั้น -ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น -หลักการพิจารณาเรื่องสั้น -ตัวอย่างการพิจารณาเรื่องสั้น	2
11	การอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น(ต่อ) -ฝึกปฏิบัติการอ่านและพิจารณา เรื่องสั้น	2

ตารางที่ 3 โครงการสอนรายวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม(ต่อ)

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง
12	การอ่านและพิจารณากวีนิพนธ์ -ความหมายของกวีนิพนธ์ -องค์ประกอบของกวีนิพนธ์ -ประเภทของกวีนิพนธ์ -ประโยชน์ของการอ่านกวีนิพนธ์ -หลักการพิจารณากวีนิพนธ์ -ตัวอย่างการพิจารณากวีนิพนธ์	2
13	การอ่านและพิจารณากวีนิพนธ์(ต่อ) -ฝึกปฏิบัติการอ่านและพิจารณากวีนิพนธ์	2
14	การอ่านและพิจารณาสารคดี -ความหมายของสารคดี -องค์ประกอบของสารคดี -ประเภทของสารคดี -ประโยชน์ของการอ่านสารคดี -หลักการพิจารณาสารคดี -ตัวอย่างการพิจารณาสารคดี	2
15	การอ่านและพิจารณาสารคดี(ต่อ) -ฝึกปฏิบัติการอ่านและพิจารณาสารคดี	2
16	การอ่านและพิจารณาบทละคร -ความหมายของบทละคร -องค์ประกอบของบทละคร -ประเภทของบทละคร -ประโยชน์ของการอ่านบทละคร -หลักการพิจารณาบทละคร -ตัวอย่างการพิจารณาบทละคร	2
17	การอ่านและพิจารณาบทละคร(ต่อ) -ฝึกปฏิบัติการอ่านและพิจารณาบทละคร	2
18	สอบปลายภาค	2

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาสัปดาห์ที่ 10–17 รวม 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน มาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. แนวคิดเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ หลักการ แนวคิดของการวิจัยและพัฒนา และการออกแบบระบบการเรียนการสอนเชิงระบบมา ประยุกต์ใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R and D) เป็นการวิจัยที่พัฒนา นวัตกรรมหรือกระบวนการรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาจากความต้องการของผู้ใช้นวัตกรรมหรือที่เรียกว่า การศึกษาข้อมูลพื้นฐานหรือการศึกษาความต้องการแล้วตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรม การ นำไปทดลองใช้ และประเมินผล งานวิจัยลักษณะนี้เป็นการวิจัยพัฒนาส่วนใหญ่มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้ $R1 \rightarrow D1 \rightarrow R2 \rightarrow D2$

หลักการวิจัยและพัฒนาในการวิจัยทางหลักสูตรการสอนกรณีพิเศษ เป็นการพัฒนาจาก ล่างสู่บน คือนำความต้องการของข้อมูลพื้นฐานของผู้ปฏิบัติไปสู่การพัฒนา (มาเรียม นิลพันธ์, 2551: 261-262)

สำหรับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนานั้น มีนักวิชาการทางการศึกษาได้ทำการ วิจัยและการพัฒนา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยคล้ายคลึงกัน เช่น จิราภรณ์ พิมใจใส (2553: 150) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล โดยมีวิธีการดำเนินการพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็น พื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้าง องค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลตามเกณฑ์ 80/80 ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบการเรียน การสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึษา พยาบาลและเพื่อปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ให้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

มีประสิทธิภาพต่อไป ส่วน จิระ ดีช่วย (2554: 115) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวิธีการพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และขั้นตอนที่ 4 นำผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้มาพิจารณาทบทวนเพื่อปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา R and D (Research and Development) ดังกล่าวสรุปได้ว่า การวิจัยและการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) : ขั้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development : D and D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) ขั้นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ขั้นการประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation: E)

การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอนและหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต่อไป

2.2 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2552: 475) กล่าวไว้ว่า “รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี/หลักการเรียนรู้หรือ

การสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ มีกระบวนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะที่ได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ ด้าน Saylor (1981: 271) สรุปความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน (teaching model) ว่าหมายถึงแบบหรือแผน (pattern) ของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อจุดหมายหรือจุดเน้นเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับที่ Joyce and Weil (2009: 6-7) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอนที่บรรยายให้เห็นถึงสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

จากความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าแบบแผนการดำเนินการสอนที่จัดอย่างเป็นระบบ โดยสัมพันธ์และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีและหลักการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยประกอบด้วยทฤษฎี หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและกระบวนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ

2.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนของทิสนา แจมมณี (2552) และ Joyce and Weil (2009) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนจะต้องมีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. มีแนวคิดหรือหลักการพื้นฐาน ซึ่งอาจมาจากแนวคิดทางการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้หรือทฤษฎีทางจิตวิทยา เป็นต้น แนวคิดพื้นฐานเหล่านี้จะเป็นหลักหรือแนวทางในการเลือกกำหนดและจัดระเบียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

2. มีองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีความเป็นเหตุเป็นผลและสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจะขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์และความละเอียดรอบคอบของผู้พัฒนาที่จะต้องคิดวิเคราะห์ จินตนาการเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างสมเหตุสมผล โดยจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการสอนโดยทั่วไปและการสอนเฉพาะสาขาวิชาและจะต้องกำหนดองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ รูปแบบการเรียนการสอนควรให้ความสำคัญองค์ประกอบทั้งหมดร่วมกัน กล่าวคือ ในรูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบควรมีความสัมพันธ์ที่ตัดเทียมกัน และจะต้องมีบทบาทร่วมกัน จึงจะทำให้รูปแบบการเรียนการสอนนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้

3. มีการพัฒนาหรือออกแบบอย่างเป็นระบบ รูปแบบการเรียนการสอนเป็นผลของการออกแบบจัดองค์ประกอบอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและองค์ประกอบการสอนที่เกี่ยวข้อง การกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็น การจัดความสัมพันธ์องค์ประกอบให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน การนำแผนการจัดองค์ประกอบไปทดลองใช้สอนจริงเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและยืนยัน ผลที่เกิดขึ้นว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการได้จริง

4. มีผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่างๆ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการในด้านต่างๆของผู้เรียน ดังที่ Joyce and Weil (2009) กล่าวไว้ว่า “รูปแบบการเรียนการสอนแต่ละแบบจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนต่างกันออกไปตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบนั้น”

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนต้องมีหลักการหรือแนวคิดพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญและการจัดความสัมพันธ์องค์ประกอบให้สอดคล้องสัมพันธ์กันของรูปแบบอย่างเป็นระบบ โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะมีผลต่อพัฒนาการผู้เรียนในด้านต่างๆตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

นักวิชาการและนักการศึกษาได้อธิบายองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2552: 219-220) ได้อธิบายองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน 2) การบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการ 3) การจัดระบบ คือ การจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย และ 4) การอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้การสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

Joyce and Weil (2009: 13-14) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งอธิบายถึงสิ่งที่มุ่งพัฒนาหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน 2. หลักการหรือแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ 3. รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการสอน 4. การประเมินผลที่จะชี้ให้เห็นถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบนั้น การศึกษาเกี่ยวกับ

สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 ประการคือ 1. ปรัชญา หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ของ

รูปแบบ 3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4. การวัดและการประเมินผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.5 ประเภทของรูปแบบการเรียนการสอน

นักวิชาการได้กล่าวถึงประเภทของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ดังต่อไปนี้

ทิสนา แคมมณี (2552: 223-269) แบ่งรูปแบบการเรียนการสอนเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัยเป็นรูปแบบที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด
2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกร่วมใจ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัยเป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนด้านการปฏิบัติการ กระทำ หรือการแสดงออก
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิธีการดำเนินการต่างๆ อาจเป็นกระบวนการทางสติปัญญา กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม และ
5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ เป็นรูปแบบที่พัฒนาการเรียนรู้ด้านต่างๆของผู้เรียนไปพร้อมๆกัน โดยใช้การบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ ขณะที่ Saylor (1981: 272) ได้จำแนกรูปแบบการเรียนการสอนตามแบบของหลักสูตร 5 แบบ โดยพิจารณาความเกี่ยวข้องเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนกับหลักสูตรแต่ละประเภทซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักพัฒนาหลักสูตร ที่จะสามารถเลือกรูปแบบการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับจุดเน้นของหลักสูตรแต่ละประเภท รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้ จึงจัดเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรเน้นเนื้อหาวิชา (Subject Matter /Discipline)
2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรเน้นสมรรถภาพ (Specific Competencies / Technology)
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรเน้นคุณลักษณะ (Human Traits /Processes)
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรเน้นกิจกรรม และปัญหาสังคม (Social Functions / Activities)
5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรเน้นความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน (Interests and Needs /Activities)

ด้าน Joyce and Weil (2009: 5-14) ยังได้จัดรูปแบบการเรียนการสอนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด (The Information – Processing Family) จะมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเนื้อหาวิชา และทักษะกระบวนการทางสติปัญญาเป็นหลัก
2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาตน (The Personal Family) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล และการพัฒนาผู้เรียนทางด้านจิตพิสัย
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Family) จะเน้นการพัฒนา

กระบวนการกลุ่ม และการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

4. รูปแบบการสอนที่เน้นการปรับพฤติกรรม (The Behavioral Systems Family) เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการนำทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมมาใช้ในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียน ทั้งทางด้านเนื้อหาวิชาและทักษะต่างๆ นอกจากนี้ Joyce and Weil ยังได้เสนอว่า ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจาก 4 กลุ่มนี้มาใช้ร่วมกันได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้รูปแบบ และประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ได้อย่างสูงสุด

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ตามที่นักวิชาการได้อธิบายไว้ รูปแบบการสอนประกอบด้วย รูปแบบการสอนที่เน้นด้านพุทธิพิสัย รูปแบบการสอนที่เน้นด้านจิตพิสัย รูปแบบการสอนที่เน้นด้านเชิงพฤติกรรม รูปแบบการสอนที่เน้นด้านทักษะพิสัย และรูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการ โดยรูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบนั้นจะมีจุดมุ่งหมายและลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ ดังนั้นผู้สอนสามารถประยุกต์รูปแบบการเรียนการสอนในแต่ละรูปแบบมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือบูรณาการร่วมกันได้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

2.6 กระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการออกแบบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนนั้นๆ มีนักวิชาการกล่าวถึงหลักการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดังที่ ชนาธิป พรกุล (2551: 109) ได้ให้ความหมายของการออกแบบการสอนว่า การออกแบบมีลักษณะเป็นศาสตร์แห่งการสร้างสรรค์ การสอนที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์จากบริบทของการเรียนการสอน โดยอาศัยทฤษฎีระบบเป็นพื้นฐานในการดำเนินการเพื่อนำมาสู่การวางเค้าโครง (outline) ให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนทั้งระบบ

ในขณะเดียวกัน กาญจนา คุณารักษ์ (2545: 7) กล่าวถึงแนวคิดวิธีการเชิงระบบและการออกแบบระบบการเรียนการสอน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า วิธีการเชิงระบบเป็นรากฐานของการออกแบบระบบการเรียนการสอน โดยการออกแบบระบบการเรียนการสอนเป็นการนำกระบวนการของวิธีเชิงระบบ (system approach) มาใช้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) เนื่องจากระบบมีกลไกและโครงสร้างหลักในการทำงานอย่างน้อย 3 ส่วน ประกอบด้วย สิ่งนำเข้า (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต/ผลลัพธ์ (output) ซึ่งในแต่ละขั้นมีการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือเงื่อนไขการเรียนรู้ ซึ่งเป็นระบบ มีการระบุ แยกแยะและแก้ปัญหา แล้วจึงวางแผนการเรียนการสอนโดยอาศัยความรู้

จากหลายๆทฤษฎี มีการปรับปรุงแก้ไขการทำงานในตัวของมันเองโดยการใช้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) และ ในแต่ละองค์ประกอบย่อยๆ ต่างก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน โดยเป้าหมายของระบบใหญ่ทั้งหมดจะบรรลุผลได้จากการประสานสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยๆ

ด้านแนวคิดของ Kevin (Kevin Kruse : 2008) ด้วยวิธีการเชิงระบบ (system approach) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน หรือที่เราเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ADDIE” Model ซึ่งเป็นวิธีการเชิงระบบที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ (effectiveness) และมีความเหมาะสม (appropriateness) ขึ้นตอนต่าง ๆ ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์และประเมินความต้องการจำเป็น
2. ขั้นตอนออกแบบ คือ การออกแบบการเรียนการสอนและการนำเสนอ
3. ขั้นตอนพัฒนา คือ การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
4. ขั้นตอนนำไปใช้ คือ การนำสาระและกิจกรรมไปใช้ ประกอบด้วย การวางแผนในการบริหารจัดการในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
5. ขั้นตอนประเมิน คือ การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและประสิทธิผลของสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2552 : 204) ที่ได้กล่าวว่าการสร้างระบบหนึ่งขึ้นมา กระบวนการที่จำเป็นคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของระบบการศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การประมวลสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง การกำหนดองค์ประกอบของระบบและการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การเขียนผังระบบ การทดลองใช้ระบบ การประเมินผลระบบและการปรับปรุงระบบโดยผู้วิจัยสามารถสรุปข้อบ่งชี้ตามขั้นตอนหลักที่ร่วมกันอย่างชัดเจน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นการวิเคราะห์ระบบ (analysis) ในขั้นนี้เป็นขั้นการนำระบบเดิมที่ปรากฏอยู่ตามสภาพจริง (actual) ที่ดำเนินการในปัจจุบันมาวิเคราะห์ เช่น ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบาย เป้าหมายสภาพบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน กับสภาพที่คาดหวัง (target) ให้เกิดขึ้นอันพึงประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาความต้องการและจุดบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่และที่ต้องการ เพื่อนำมาเติมเต็มในการพัฒนา และทำให้สามารถระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในการพัฒนาที่ชัดเจนในขั้นต่อไป

2. ขั้นการออกแบบ (design) ในขั้นนี้เป็นขั้นของการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นแรก มาเป็นเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนซึ่งได้มีการระบุถึงสิ่งที่มี

มาก่อน (entry behavior) หรือเงื่อนไขที่จะทำมาสู่การออกแบบระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ สิ่งที่จะพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการใช้

3. ขั้นการพัฒนา (development) ในขั้นนี้เป็นขั้นการพิจารณาเลือกวัสดุ ทรัพยากร การเรียน การสอนที่มีอยู่ รวมถึงการเลือกและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนา เครื่องมือต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยสะท้อนให้เห็นองค์ประกอบทั้ง 3 ได้แก่ สิ่งที่น่าเข้า/ตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต/ผลลัพธ์ (output) โดยมีกลไกการควบคุม (control) เพื่อตรวจสอบกระบวนการให้มีประสิทธิภาพและมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback)

4. ขั้นนำไปใช้ (implementation) ในขั้นนี้เป็นขั้นของการนำแบบที่ได้พัฒนาไปทดลองใช้ เพื่อทดสอบว่าระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาได้ขั้นนั้น สามารถใช้ได้ผลตามที่คาดหวัง

5. ขั้นการประเมิน (evaluation) ในขั้นนี้เป็นการดำเนินการประเมินใน 2 ส่วน คือ การประเมินผลระหว่างดำเนินการ (formative evaluation) และประเมินผลรวม (summative evaluation) ทั้งระบบเพื่อนำมาสู่การปรับปรุงและพัฒนา

ดังนั้น สรุปได้ว่า การออกแบบระบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอนการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) เป็นขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างรูปแบบ การเรียนการสอน ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development : D and D) เป็นขั้นการสร้างและหาประสิทธิภาพรูปแบบ การเรียนการสอน ขั้นการทดลองใช้ รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation : I) เป็นขั้นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน และการประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation : E) เป็นขั้น การประเมินและปรับปรุง แก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน

3. แนวคิดเรื่องทฤษฎีโครงสร้าง

3.1 ความเป็นมาของทฤษฎีโครงสร้าง

ทฤษฎีโครงสร้างมีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดของ Ferdinand de Saussure นักภาษาศาสตร์ ชาวสวิสเซอร์แลนด์ บทความของ Saussure ได้รับการถ่ายทอดจากภาษาฝรั่งเศส มาเป็น ภาษาอังกฤษชื่อ “Course in General Linguistics” ซึ่งพิจารณาระบบภาษาตาม โครงสร้างใหม่ ว่า เป็นเสมือนวงดนตรีขนาดใหญ่ที่มีนักดนตรีจำนวนมากร่วมวง และนักดนตรีแต่ละคนจะเล่น ส่วน ของตนเองตามความสามารถ ซึ่งอาจจะมีข้อผิดพลาดบ้าง แต่เมื่อรวมวงกันแล้วก็จะสามารถ ประสานเสียงได้ไพเราะ ผู้ฟังสามารถรับรู้ได้ว่าเป็นเพลงอะไร

Saussure เห็นว่าภาษาไม่ได้เกิดจากหน่วยย่อยต่าง ๆ มารวมกัน แต่ภาษาเป็นความต้องการของสังคม สังคมต้องการเครื่องมือสื่อสารความหมาย จึงลองผิทดลองใช้เสียงสื่อกันให้ได้ ความตามความต้องการในแต่ละครั้ง ครั้นสามารถใช้สื่อสารได้มากเข้า ก็กลายเป็นภาษาหนึ่ง ๆ ผู้ใช้ภาษาแต่ละครั้ง ไม่สนใจว่าเสียงหรือเครื่องหมายที่นำมาใช้นั้นสื่อความเป็นจริงภายนอกหรือไม่

อาจกล่าวได้ว่าผู้ใช้ภาษาไม่สนใจเท่าใดนักว่าคำแต่ละคำจะตรงกับความเป็นจริงส่วนใดของโลกในลักษณะของการบอกว่าคำนี้ตรงกับสิ่งนั้น แต่ผู้ใช้ภาษามักกังวลเกี่ยวกับ คำนี้หรือประโยคนี้ต้องสื่อความต้องการได้ต่างกับความต้องการอื่น ๆ ทั้งหมดหรือไม่ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงความต่างโดยไม่คำนึงถึงความเหมือน ทั้งนี้เพราะเกรงว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร เช่น ในประโยคที่ว่า หากความหมายตรงตัวไม่ได้ เพราะไม่บ่งความแตก “ไปเอาม้ามาตัวหนึ่ง” “ต่างชัดเจนระหว่างม้ากับม้าจี้ ในกรณีเช่นนี้ต้องพูดว่า ไปเอาม้ามา” หรือ “ไปเอาม้ามาให้จี้สักตัว” เป็นต้น ประเด็นสำคัญที่ “ให้นั่งสักตัว Saussure เสนอไว้” เป็นพื้นฐานความคิดที่มีอิทธิพลต่อนักคิดกลุ่มโครงสร้างนิยม ได้แก่ กระบวนการสื่อความหมาย ในหัวข้อ “Sign Signified Signifier” อันเป็นพื้นฐานของแนวคิดเรื่องสัญวิทยาต่อมา แนวคิดต่าง ๆ จากคำบรรยายของเขา ได้รับการนำมาประยุกต์ใช้ในหลายสาขาวิชา ได้แก่ ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา วัฒนธรรมศึกษา ปรัชญา และวรรณกรรมวิจารณ์ (Saussure, 1981: 43-45)

3.2 แนวคิดเรื่องสัญวิทยา (Semiology)

สัญวิทยาแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Semiology สามารถถอดความหมายจากรากศัพท์เดิมได้ว่าเป็น “ศาสตร์แห่งเครื่องหมาย” (Science of Sign) เป็นสาขาวิชาที่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 นักคิดผู้ที่บุกเบิกทฤษฎีสัญวิทยามีอยู่ 2 คนคือ Saussure และ Charles Sanders Peirce นักปรัชญาสังคมชาวอเมริกัน ผู้ Saussure ได้ให้คำนิยามสั้นๆ ของวิชาสัญวิทยาไว้ว่า “สัญวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึงในเรื่องเครื่องหมายในสังคมที่รับรู้ได้” (“A Science that studies the life of signs within society is conceivable” (Saussure, 1981: 7) การศึกษาเครื่องหมายของ Peirce จะเรียกว่าสัญศาสตร์ (Semiotics) ซึ่งให้ความหมายว่า สัญศาสตร์เปรียบเสมือนเป็นแบบแผนของเครื่องหมาย ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตรรกะ (Peirce, 1931 อ้างใน Daniel, 2003 : 6)

คำสองคำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก นั่นคือ หมายถึงสาขาวิชาที่ศึกษาระบบของเครื่องหมาย (A System of Signs) หรือศาสตร์ว่าด้วยเครื่องหมาย (A Science of Signs) และเมื่อขยายความคำว่า ของสัญณะที่กล่าวมาให้กว้างขวางออกไป หมา ”วิถีชีวิต“ ยความถึงการศึกษ การกำเนิด การเจริญ การแปรเปลี่ยน รวมทั้งการเสื่อมโทรม ตลอดจนการสูญสลาย

ของสัญญาณต่างๆ ที่ปรากฏออกมาอย่างเป็นแบบแผนและมีระบบระเบียบ รวมทั้งวิเคราะห์หักทักที่อยู่เบื้องหลังวิถีชีวิตดังกล่าว ซึ่งสัญญาณเป็นศาสตร์ที่ศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่กับ 3 เรื่องคือ

1. เครื่องหมาย (Sign) สัญญาณจะศึกษาประเภทต่างๆ ของเครื่องหมายนับตั้งแต่เรื่องภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาภาพ ภาษาเสียง ไปจนกระทั่งถึงอาการของโรค อาหาร รูปร่างเสื้อผ้า ฯลฯ โดยจะสนใจวิธีการที่สื่อทอดความหมาย (Meaning) ของเครื่องหมายเหล่านั้น รวมทั้งวิธีการที่เครื่องหมายเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยงกับผู้ใช้เครื่องหมาย ทั้งนี้เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่าเครื่องหมายเป็นผลผลิตทางความคิดของมนุษย์ เกิดมาจากการประกอบสร้าง (Construct) ของมนุษย์ ดังนั้น การที่จะทำความเข้าใจกับเครื่องหมาย จึงจำเป็นต้องจำเข้าใจตัวมนุษย์ผู้สร้างเครื่องหมายนั้นด้วย

2. รหัส (ระบบ/Code/System) เนื่องจากการใช้เครื่องหมายไม่ได้เป็นไปตามยถากรรม หากแต่มีการจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ ระบบที่นำเอาเครื่องหมายมาประกอบเข้าด้วยกันนั้นเรียกว่า รหัส (Code) ซึ่งมีมากมายหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณสมบัติต่างกัน เช่น บางประเภทมีระบบเอาไว้อย่างชัดเจน บางประเภทแฝงไว้อย่างซ่อนเร้น เป็นต้น

3. วัฒนธรรม (Culture) เนื่องจากรหัสเป็นผลผลิตกรรมของมนุษย์ (Man made) ดังนั้น จึงเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม ทั้งเครื่องหมายและรหัสจึงถูกสร้างถูกใช้และทำงานอยู่ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมแบบหนึ่งๆ เท่านั้น หากเปลี่ยนบริบทไป เครื่องหมายและรหัสนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงความหมายไป เช่น ความแก่ชรา อาจมีความหมายนำเคารพในสังคมไทยโบราณแต่มีความหมายถึงการหมดสมรรถภาพในสังคมตะวันตกสมัยใหม่ ในขณะที่เครื่องหมายและรหัสทำงานอยู่ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมแบบหนึ่งๆ นั้น ในทางกลับกันวัฒนธรรมหนึ่งๆ จะดำรงอยู่ได้ก็ต้องอาศัยเครื่องหมายและรหัสนั้นเช่นกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ ภาษา เมื่อชาติที่ตกเป็นอาณานิคมถูกบังคับให้ยกเลิกการใช้ภาษาของตนเอง และหันไปใช้ภาษาของเจ้าอาณานิคม วัฒนธรรมเดิมของตนก็จะสูญสลายไปด้วย ความสัมพันธ์ที่ขึ้นต่อกันและกันระหว่างเครื่องหมาย/รหัสกับบริบททางวัฒนธรรมที่เป็นบ่อเกิดของเครื่องหมายและรหัสนั้นด้วย

เครื่องหมายจึงเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมอันมีนัยยะว่า เครื่องหมายเดียวกันหากนำไปใช้ในต่างวัฒนธรรมย่อมมีความหมายแตกต่างกันประการหนึ่ง และในอีกประการหนึ่ง หากตัววัฒนธรรมที่รองรับห่อหุ้มเครื่องหมายนั้นเปลี่ยนแปลงไป ความหมายของเครื่องหมายก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

ในทรรศนะของนักทฤษฎีทางด้านสัญญาณ เครื่องหมายคืออะไรก็ได้ที่ก่อให้เกิดความหมายโดยการเทียบเคียงให้เห็นถึงความแตกต่างไปจากสิ่งอื่นและคนในสังคมยอมรับหรือ

เข้าใจ ในนัยนี้เครื่องหมายจึงไม่จำเป็นต้องเป็นเครื่องหมายในภาษาแต่เพียงอย่างเดียว ภาพยนตร์ การเดินของคนในเมือง การสวมรองเท้า การไม่สวมรองเท้าต่างก็เป็นเครื่องหมายได้ทั้งสิ้น แม้แต่ที่ว่าง ความว่างเปล่า อัญประกาศเครื่องหมายคำพูด การเรียงหรือจัดลำดับคำในประโยค ก็ล้วนเป็นเครื่องหมายได้ทั้งสิ้น หากสื่อหรือให้ความหมายในลักษณะของการเปรียบเทียบและความแตกต่างกัน หน้ากระดาษหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละหน้าก็คือเครื่องหมายอีกแบบ ทำหน้าที่กำหนดความหมาย วางระบบระเบียบการอ่านให้แตกต่างกันไป ความสั้นยาวของกระโปรงผู้หญิง หรือของทรงผมผู้ชายต่างก็เป็นเครื่องหมายชนิดหนึ่ง สื่อความหมายแตกต่างกันใน-ความสั้นยาว สังคมหรือในปัจจุบันก็เช่นกันมือถือโทรศัพท์มือถือแบบไว้ที่หูขณะพูดในมหาวิทยาลัยก็คือสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่บ่งบอกถึงความโก้เก๋ความเป็นคนสมัยใหม่ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร),2545:17-19)

จุดร่วมแนวคิดของSaussure และPeirce อยู่ที่ทั้งสองต่างให้ความสำคัญศึกษา”ตัวสัญลักษณ์” “รูปสัญลักษณ์/ตัวหมาย” โดยตรง รวมทั้งมองเห็นรอยแยกระหว่างสิ่งที่เรียกว่า(Signifier) อันได้แก่ภาพ ”ความหมายสัญลักษณ์/ตัวหมายถึง” เสียงที่ถูกนำมาใช้แทนความหมายที่เป็น-(Signified) อันได้แก่แนวคิดต่างๆ (Concepts) แม้ว่า Saussure และPeirce จะมีแนวคิดที่เป็นจุดร่วมดังที่กล่าวมา แต่นักคิดทั้งสองท่านก็มีจุดต่างที่ทำให้แนวทางการอธิบายทฤษฎีสัญลักษณ์มีความหลากหลายออกไป อาจกล่าวได้คร่าวๆ ว่า ในขณะที่Saussureสนใจที่จะอธิบายสัญลักษณ์ด้วยแนวคิดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะโครงสร้างระหว่างส่วนย่อยต่างๆ แต่Peirce จะให้ความสำคัญที่จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์ทางกายภาพ(Signifier) กับ แนวคิดที่สัญลักษณ์นั้นอ้างอิง)Association mental concept) (กาญจนา แก้วเทพ,2543 : 19) ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดแนวคิดของนักคิดทั้งสองต่อไปตามลำดับ

3.3 ความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์ (Sign)

คำว่า “Sign” ในภาษาอังกฤษนั้น มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า “to semion” ซึ่งในภาษาไทย เรียกว่า ”สัญลักษณ์” ซึ่งหมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (Meaning) แทนของจริง) ตัวจริง/Object) ในตัวบท)Text) และในบริบท)Context) หนึ่งๆ ตัวอย่างเช่น แหวน“ เป็นสัญลักษณ์ใช้แทนความหมายที่แสดงถึงความผูกพันระหว่างหญิงชายคู่หนึ่งในบริบทของ ”หมั้นสังคมาตะวันตก และหากเปลี่ยนสัญลักษณ์ไปเป็น ก็จะใช้แทนความหมายของความ ”แหวนแต่งงาน“ (กาญจนา แก้วเทพ) ผูกพันในระดับที่สูงและลึกซึ้งกว่าการหมั้นหมาย, 2547 : 105)

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่าสัญลักษณ์เอาไว้หลายแบบ และมีการจำแนกประเภทของสัญลักษณ์เอาไว้มากมายหลายประเภท (กาญจนา แก้วเทพ)2543) ได้กำหนดขอบเขตและคุณสมบัติของสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์เอาไว้ดังนี้

1. สัญลักษณ์จะต้องมีลักษณะทางกายภาพ ต้องมีรูปธรรม ซึ่งอาจจะเป็นภาพ เสียง อักษร วัตถุ หรืออื่นๆ สามารถจับต้องรับรู้ได้ด้วยอวัยวะรับสัมผัส เช่น ตัวอักษร ภาพวาด รับรู้ได้ด้วยตา เสียงเพลงรับรู้ได้ด้วยหู เป็นต้น

2. ผู้ใช้มีความตั้งใจที่จะส่งข่าวสารอะไรบางอย่าง ซึ่งคุณสมบัติประการที่สองนี้ Guiraud (1975) นักภาษาศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ผู้ศึกษาเกี่ยวกับสัญลักษณ์ ได้ยกตัวอย่างว่า ในความเข้าใจทั่วไปเราอาจพูดว่า แต่ในสัปดาห์นี้เป็นสัญลักษณ์ว่าฝนจะตก ควันเป็นสัญลักษณ์ว่ามีไฟ “สัญวิทยาไม่ถือว่าเมฆและควันเป็นสัญลักษณ์ เนื่องจากทั้งสองสิ่งไม่ได้มีความตั้งใจที่จะส่งข่าวสารอะไร ในทางตรงกันข้ามหากการพยากรณ์อากาศในโทรทัศน์ได้ถ่ายรูปรูปเมฆครึ้ม เพื่อที่จะบอกว่วันนี้มีฝนตก เมฆในกรณีนี้จึงจะถือว่าเป็นสัญลักษณ์ตามความหมายของสัญวิทยา เนื่องจากผู้ใช้มีความตั้งใจที่จะส่งข่าวสารบางอย่าง

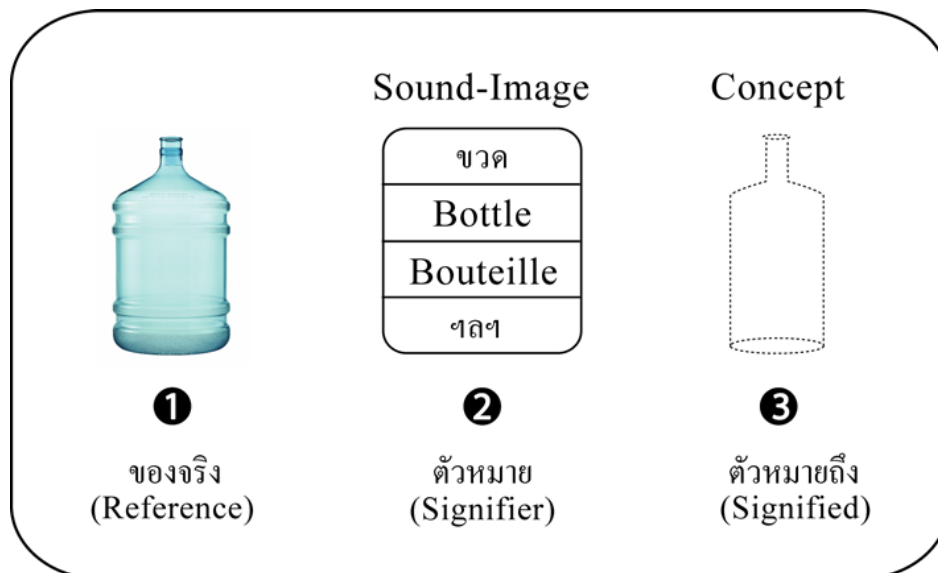
3. ต้องมีความหมายมากไปกว่าตัวมันเอง และผู้ใช้สัญลักษณ์ต้องตระหนักว่ารูปธรรมดังกล่าว นั้นเป็นสัญลักษณ์ เมื่อภาพ เสียง หรือวัตถุ ถูกผู้ใช้สัญลักษณ์นำมาใช้อย่าง (ลักษณะทางกายภาพ) ตั้งใจนั้น ความหมายของภาพ เสียง หรือวัตถุ นั้น จะต้องมีความหมายมากกว่าไปกว่าตัวมันเอง ดังนั้นหากก่อนเมฆจึงไม่ได้มีความหมายเพียงแค่ เเฉๆ เท่านั้น หากทว่าภาพดังกล่าวได้ “มีเมฆ” ถึงแม้ว่าในคุณสมบัติระบุไว้ว่าสิ่งๆ หนึ่งจะเป็นสัญลักษณ์ “วันนี้จะมีฝนตก” หมายความว่า “มีความหมายไปถึงว่าได้นั้น จำเป็นที่ผู้ใช้สัญลักษณ์จะต้องมีความตั้งใจหรือตระหนักรู้ อย่างไรก็ตาม ในชีวิตประจำวันยังมีสัญลักษณ์อยู่หลายชนิดที่เราใช้ไปราวกับเป็นอัตโนมัติ เป็นสามัญสำนึกราวกับไม่ได้ตั้งใจเช่น เมื่อรู้ว่าจะต้องไปงานศพ เราก็จะหีบชุดดำมาใส่โดยเกือบไม่ได้ตั้งใจ หรือการเหยียบเบรกทันทีที่เห็นสัญญาณไฟแดงราวกับอัตโนมัติ แต่ทว่าในโลกของการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะในกระบวนการผลิตสื่อ ส่วนใหญ่แล้วในฝ่ายของผู้ผลิตสื่อการสร้างและการใช้สัญลักษณ์นั้นมักจะต้องเป็นไปอย่างตั้งใจ และมีความซับซ้อนมากกว่าลักษณะการใช้สัญลักษณ์ในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป

3.4 การศึกษาสัญลักษณ์ตามทัศนะของSaussure

Saussureศึกษา ในฐานะระบบเครื่องหมายอย่างหนึ่ง เขาได้เสนอว่ายังมีระบบ “ภาษา” เครื่องหมายรูปแบบอื่นๆ ที่สามารถจะแสดงความหมายและความคิดของผู้ส่งสารได้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาใบ้ พิธีกรรม สัญลักษณ์อาหาร อาการเจ็บป่วย ฯลฯ กล่าวคือ ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถจะ เป็นสัญลักษณ์ได้หากถูกนำมาใช้แสดงความหมายได้

Saussure ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสัญลักษณ์เอาไว้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสัญญาณ

สัญญาณเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ส่วน ส่วนแรกคือ บรรดาของจริงทั้งหลาย เช่น ขวดแก้วจริงๆ ในภาพ (1) ที่เราเรียกว่า Reference ระดับต่อจากนั้นในแต่ละวัฒนธรรมก็จะสร้างสัญญาณขึ้นมาแทนตัวขวดจริงๆ เช่น ในบริบทสังคมไทยจะสร้างสัญญาณที่เขียนเป็นตัวอักษรว่า “ในสังคมอังกฤษเขียนว่า “ขวด“Bottle” สังคมฝรั่งเศสเขียนว่า “Bouteille” และสังคมอื่นๆ ก็จะมีวิธีสร้างสัญญาณที่แตกต่างกันออกไป สัญญาณในภาพที่ 2 นี้ อาจจะเป็น “เสียง“ (Sound) คือเป็นการเปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำว่า “ภาพ“ หรือเป็น “ขวด“(Image) เช่น เช่นเป็นตัวอักษรหรือรูปวาด Saussure เรียกองค์ประกอบในส่วนที่ 2 นี้ว่า “รูปสัญญาณ/ตัวหมาย“(Signifier) และเมื่อคนในแต่ละวัฒนธรรมได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้สัญญาณ เช่น อ่านออก เมื่อเห็นสัญญาณ / ขวด“Bottle / Bouteille” ในหัวสมองหรือความคิดคำนึงของเขาก็จะเกิดแนวคิดจินตนาการภาพของเป็นภาพในใจ“ ขึ้นมาที่เราเข้าใจกันว่า “ขวด“หรือภาพในความคิด “(Concept) ซึ่ง Saussure เรียกว่า “ความหมายสัญญาณ/ตัวหมายถึง“(Signified)

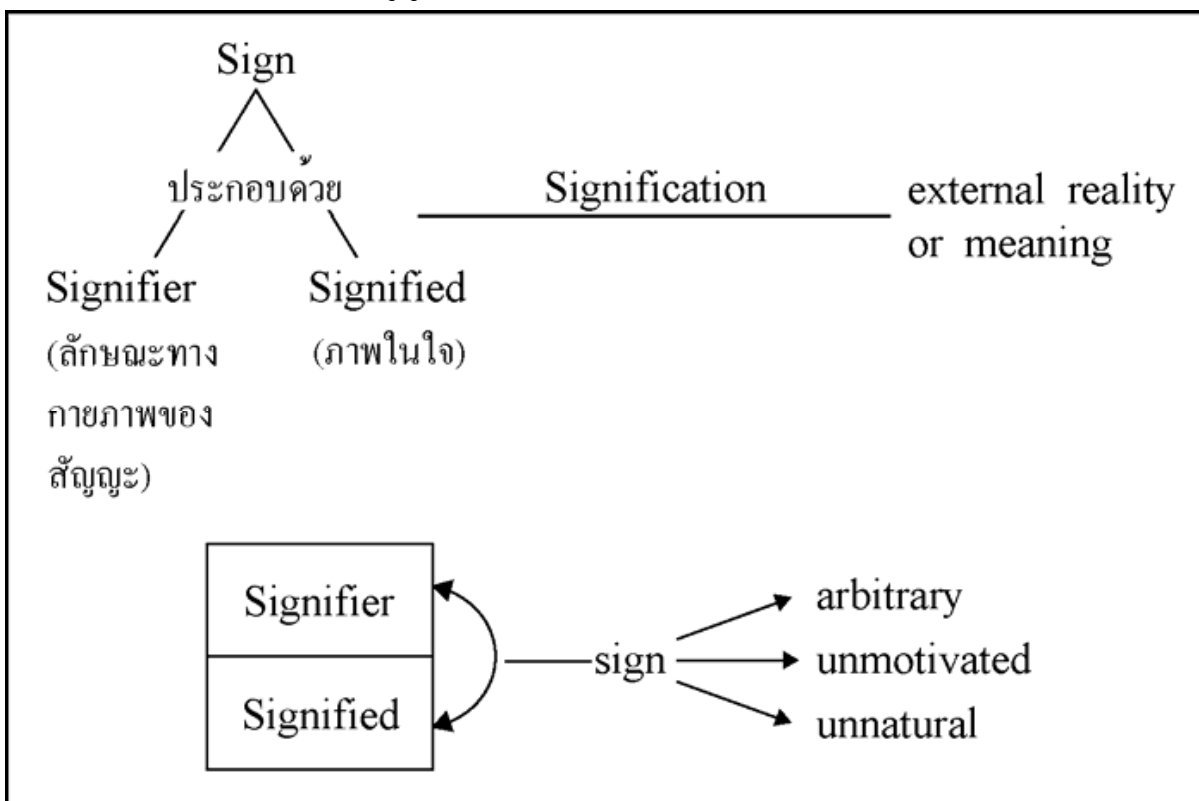
ในการศึกษาเรื่องระบบเครื่องหมายนั้น จุดสำคัญที่Saussureเน้นก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง Signifier และ Signified นั้น มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. Arbitrary เป็นความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยไม่มีหลักเกณฑ์ใดๆ กล่าวคือ เป็นไปตามอำเภอใจ คำว่า ไม่ได้มีหลักเกณฑ์หรือความคล้ายคลึงอันใดกับรูปร่างของขวดเลย เช่น “ขวด“ “เดียวกับสัญญาณBottle” หรือ “Bouteille”

2. Unnatural เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งหมายความว่า คนเรา จะไม่รู้จัก สัญญะได้เองโดยธรรมชาติ แต่จะต้องมีการเรียนรู้

3. Unmotivated สัญญะดังกล่าวเกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิด จากมูลเหตุจงใจพิเศษใดๆ ของผู้สร้างความหมายและผู้ใช้ความหมายเมื่อนำสัญญะนี้มาใช้จะให้ความหมายโยงใยไปถึงวัตถุที่อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 องค์ประกอบของสัญญะและการให้ความหมาย

Peirce อธิบายว่า เมื่อเรามองเห็นคำที่เขียนว่า “ คำที่เขียนก็คือ ”รถ“Sign” ซึ่งเมื่อผู้ใช้ “ผู้ตีความ(User/Interpretant) แต่ละคนเห็นคำดังกล่าว ในแนวคิดของแต่ละคนก็จะสร้างConceptเกี่ยวกับ ขึ้นมาในมโนภาพ ซึ่งอาจจะแตกต่างกันบ้าง แต่อย่างน้อยก็จะมีลักษณะร่วมที่ ”รถ“ แนวคิดร่วมเกี่ยวกับรถดังกล่าวเรียกว่า (ในกรณีที่เป็นคนร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน) คล้ายคลึงกัน Shared Concept และ Shared Concept นี้จะเชื่อมโยงไปถึง ”ตัวรถจริงๆ“(Object) ที่มีอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง)External reality)

จากรูปภาพข้างต้น Peirce จึงอธิบายเพิ่มเติมว่า กระบวนการสร้างสัญญาณนั้นจะต้องมีองค์ประกอบย่อยที่ขาดไม่ได้ 3 ส่วนคือ Sign, User/ Interpretant, Object/External reality โดยที่องค์ประกอบย่อยทั้ง 3 ตัวนี้จะเชื่อมโยงถึงกันและกัน ดังที่แสดงด้วยหัวลูกศรที่โยงใยกันหมายความว่า การที่จะทำความเข้าใจองค์ประกอบย่อยตัวหนึ่งนั้น จะต้องพิจารณาให้สัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยตัวอื่นๆ เช่น เมื่อผู้ใช้สัญญาณคนแรกเขียนจดหมายเล่าถึง โร“งเรียนภายใน ” (ความคิดMental Concept) ในหัวสมองของผู้ใช้คนแรกนี้ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของจริงเกี่ยวกับโรงเรียนที่เขาได้ประสบมา และเมื่อจดหมายดังกล่าวไปถึงมือผู้รับซึ่งเป็นผู้ใช้สัญญาณที่สอง ภาพในความคิดเกี่ยวกับโรงเรียนของเขาก็ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของจริงเกี่ยวกับโรงเรียนที่เขาเข้ามาเช่นกัน

Peirce ได้ใช้ความสัมพันธ์ดังที่กล่าวมาจัดแบ่งประเภทของสัญญาณออกเป็น 3 รูปแบบตามระยะ ใกล้ไกลระหว่างสัญญาณกับวัตถุที่มีอยู่จริง ดังนี้/

1. Icon/Iconic (ภาพลักษณ์เป็นเครื่องหมายที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายคลึงหรือเหมือนกับ(รูปปั้นอนุสาวรีย์ รูปวาด แผนที่ ฯลฯ (เหมือนจริง) วัตถุที่มีจริงอย่างมากที่สุดเช่น ภาพถ่ายรูปแบบของIcon ถูกกำหนดขึ้นมาโดยภาพปรากฏของวัตถุตนเอง เป็นเรื่องของความคล้ายคลึงมากกว่าเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ ทางสังคม ส่วนการถอดรหัสของ Icon นั้น เพียงแค่ได้เห็นก็จะถอดรหัสถึง Object ได้แล้ว

2. Index/Indexical (ดัชนีเป็นเครื่องหมายที่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง () ผลลัพธ์-ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญาณกับความหมายสัญญาณเป็นแบบสาเหตุCausal Relation) เช่น คิวไฟเป็นindex ของการจุดไฟ รอยเท้าของสัตว์เป็น Index ของการเดินผ่านมาของสัตว์ เหมเป็น Indexของฝน การถอดรหัสของ Index นั้น จะใช้การคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์เชิงเหตุ ผลระหว่าง-Index กับ Object

3. Symbol/Symbolic (สัญลักษณ์เป็นสัญญาณที่(∴)ไม่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงอันใดระหว่างตัวสัญญาณกับวัตถุที่มีอยู่จริงหากแต่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ใช้สัญญาณนั้นๆ จากการเชื่อมโยงกันของวัตถุกับประเพณีนิยม เป็นสิ่งที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน เข้าใจเหมือนๆ กันความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญาณกับความหมายสัญญาณเป็นเรื่องของการเป็นตัวแทน)Representation) เช่น ภาษา ตัวเลข หรือกฎระเบียบที่ใช้ในท้องถิ่น เป็นลักษณะของสัญญาณที่ไม่มีความสัมพันธ์หรือความคล้ายกันระหว่างสัญญาณกับวัตถุ เช่น รถยนต์ยี่ห้อเมอร์ซิเดสเบนซ์ในสังคมไทย ถือเป็นสัญลักษณ์ของควา-มร่ำรวย ใดๆ ที่มีรถยนต์ยี่ห้ออื่นที่มีราคาแพงกว่ารถเบนซ์ก็ตาม ในวันนี้สัญลักษณ์ จึงเป็นสัญญาณที่ได้รับการยอมรับให้เป็นตัวแทน ถูกสังคม

เลือกให้เป็นตัวแทนของสิ่งๆนั้น เช่น ตราซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความยุติธรรม การถอดรหัสของสัญลักษณ์นั้นจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ของผู้ใช้สัญลักษณ์นั้นเพียงอย่างเดียว

ลักษณะของสัญลักษณ์ทั้ง 3 แบบนี้ ไม่ได้แยกขาดจากกันโดยเด็ดขาด สัญลักษณ์หนึ่งๆ อาจประกอบไปด้วยรูปแบบต่างๆกัน เช่น ภาพโลโก้ไปอยู่ในป้ายจราจร (Icon) มีความหมายถึง ทางข้างหน้าอาจมีสัตว์ข้ามทางให้ขับรถให้ช้าลง และระมัดระวังอันตรายเป็นพิเศษ

ภาพโคในทางศาสนาพราหมณ์ฮินดูมีความหมายเชิงสัญลักษณ์คือเทวดาผู้ทำหน้าที่เป็นพาหนะของพระอิศวร เปรียบได้กับการใช้แรงงานและความเข้มแข็ง และ โคยังมีความหมายถึงสัตว์เลี้ยงที่พระกฤษณะและพระพลเทพดูแลซึ่งเปรียบได้กับสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ เป็นเพราะการที่โคนั้นสามารถหลั่งน้ำนมที่หล่อเลี้ยงชีวิตให้เจริญเติบโตได้ จึงทำให้โคเป็นตัวแทนรูปแบบของความสมบูรณ์

3.6 ความสัมพันธ์ (Relations) ระหว่างองค์ประกอบของสัญลักษณ์

ความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์ เป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ชุดหนึ่งที่กำหนดให้เป็นอยู่อย่างที่เป็นอยู่ และกฎเกณฑ์ที่สำคัญที่สุด ได้แก่ จารีตปฏิบัติในแต่ละสังคมซึ่งแตกต่างกันไป

แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์นำมาใช้อธิบายเรื่องความหมายในอีกแง่มุมหนึ่งคือ ไม่มีอะไรมีความหมายในตัวเอง และไม่ใช่วัตถุเนื้อหาที่กำหนดความหมาย แต่ทว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นจะมีความหมายต่อเมื่อนำไปสัมพันธ์กับระบบอีกระบบหนึ่ง ยังมีความสัมพันธ์อีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นสิ่งที่สัญลักษณ์วิยาศนใจวิเคราะห์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง "ตัวบท"(Text) กับ "บริบท"(Context)

บริบท หมายถึง สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวบท ตัวบทหนึ่งๆจะมีความหมายอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับบริบทด้วย ดังนั้นหากบริบทเปลี่ยนแปลงไป แม้ตัวบทจะเป็นตัวเดิม แต่ความหมายก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ ในการสื่อสารบริบทจะเป็นตัวกำหนดความหมายให้แก่ตัวบทตลอดเวลาเช่น ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับคำบรรยายได้ภาพในหน้านิตยสาร หรือภาพกับคำบรรยายได้ภาพในหน้าหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีความสำคัญที่สุดในการกำหนดความหมาย ตัววัตถุเองจะยังไม่มีมีความหมายอะไรในตัวจนกว่าจะมาอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมหนึ่งๆ ที่มีรหัสกำหนดความหมายเอาไว้ การประยุกต์แนวคิดเรื่อง มาใช้ในแวดวง "ความสัมพันธ์" สื่อมวลชน เราอาจเทียบได้ว่า "เนื้อหา" นั่นคือ "ตัวบท"(Content) และ "รูปแบบ" นั่นคือ "บริบท"(Form/Format) เพราะฉะนั้นความหมายของเนื้อหา (Text) จะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับรูปแบบ (Context) ที่ประกอบตัวอยู่ในวงการสื่อสารมวลชนจำเป็นต้องเอาเรื่องเนื้อหาและรูปแบบมาใช้ในการสื่อความหมายอยู่ตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่ฉากที่ใช้ในการแสดง เครื่องประดับ ฉาก เครื่องแต่งกาย บทสนทนา การแสดงท่าทางของตัวละคร ฯลฯ

จากที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า ตัววัตถุเองจะยังไม่มีความหมายจนกว่าจะอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมที่มีรหัสกำหนดความหมายเอาไว้ อันที่จริงวิถีการใช้ชีวิตของเราทุกวันนี้ล้วนถูกควบคุมหรือกำกับอยู่ด้วยรหัสต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการพูด การยิ้ม การพยักหน้า การกิน การนอน ฯลฯ เพียงแต่เราใช้จนเคยชินจนไม่เห็นรหัสนั้น

Berger นักภาษาศาสตร์)1982, อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2547 : 119) กล่าวว่า รหัสเป็นแบบแผนชั้นสูงที่ซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายต่างๆ (High Complex Pattern of Association of Signs) หรือพูดง่ายๆ ว่า เราจะนำเอาสัญลักษณ์ย่อยต่างๆ มาสัมพันธ์กันอย่างไร แบบแผนนี้จะทำหน้าที่เป็น โครงสร้างที่อยู่ในหัวสมองของเรา และจะทำงานในการรับรู้และตีความเมื่อเราเปิดรับสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น รหัสเรื่องการนับญาติที่อยู่ในหัวสมองของคนไทย และเป็นตัวกำหนดว่าเมื่อเราเจอญาติคนใหม่สายพ่อที่เป็นผู้หญิง เราจะขานสรรพนามของญาติว่าอย่างไร

Bernstein นักภาษาศาสตร์)1973, อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2547 : 119) ให้ความหมายว่ารหัสเป็นกรอบแห่งความแน่นอนในการจัดวางโครงสร้างทางสังคมของความหมาย (Frame of Certainty) อันมีตัวอย่างรูปธรรมคล้ายๆ กับพจนานุกรม กล่าวคือ ทุกครั้งที่เราเห็นศัพท์ก็จะมีคำแปลที่แน่นอนอยู่ทุกครั้ง นอกจากนั้น Bernstein ยังอธิบายต่อไปว่าที่คำๆ หนึ่ง หรือสัญลักษณ์หนึ่งสามารถมีความหมายได้หลายๆ อย่าง บริบททางสังคมในช่วงเวลาหนึ่งก็จะเป็นตัวกำหนด (รหัสว่าลำดับชั้นของความหมายดังกล่าวจะเรียงตัวกันอย่างไร

คนในแต่ละกลุ่มจะมีพจนานุกรม ประจำกลุ่มของตนเอง เช่น พจนานุกรมของ (รหัส) นักการทูต นักการเมือง คารา อาจารย์ หมอคุณนักธุรกิจ ฯลฯ จะมีรหัสแตกต่างกันออกไป ในกระบวนการเข้ารหัส (Encoding) และกระบวนการถอดรหัส (Decoding) นั้น เอกถลักษณ์ประการหนึ่งของนักสัตววิทยาก็คือ สมมติฐานที่ว่าผู้ส่งและผู้รับสารนั้น ไม่เคยมีและไม่จำเป็นต้องถือรหัสเล่มเดียวกัน แต่เท่าที่ยังสื่อสารกันได้ก็เพราะมีรหัสที่คล้ายกัน ดังนั้น Eco (1979) จึงกล่าวว่า การ“ เนื่องจากฝ่ายผู้รับเองก็มีกฎอ้างอิง “ถอดรหัสเพื่อนไปเป็นกฎของการสื่อสารมิใช่เป็นข้อยกเว้น (Reference) ที่นำมาสร้างรหัสต่างๆ มากมาย เพราะฉะนั้นจึงไม่มีการถอดรหัสที่ผิดพลาด มีเพียงการถอดรหัสที่แตกต่างกันไปจากฝ่ายผู้ส่งเท่านั้น

3.7 ประเภทของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญลักษณ์

Roland Barthes (Barthes, 1990 : 130-132) กล่าวว่า ทันทีที่มีสังคมเกิดขึ้น การใช้วัตถุ“ “ สิ่งของต่างๆ ในสังคมก็ได้ถูกทำให้กลายเป็นเครื่องหมายไป as soon as there is a society, every usage is converted into a sign of itself” : ตัวอย่างเช่น การใช้หรือการใส่เสื้อกันฝนมิใช่เพื่อป้องกันฝนอย่างเดียว แต่การใช้หรือการใส่เสื้อกันฝนในขณะเดียวกันก็บ่งบอกถึงสภาพอากาศในขณะนั้นด้วยเพียงแต่เราคุ้นเคย เคยชินจนมองข้ามความหมายในระดับนี้

ความหมายในระดับนี้ Barthes เรียกว่า ความหมายในระดับที่สอง กล่าวคือ มองข้ามหรือมองไม่เห็นความหมายในระดับที่วัตถุสิ่งของต่างๆ มีฐานะเป็นสัญลักษณ์ หรือถูกทำให้กลายเป็นสัญลักษณ์ มีบทบาทหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ (Sign-function) มองเห็นแต่ฐานะการเป็นวัตถุสิ่งของเพื่อการใช้สอยของสิ่งเหล่านี้เท่านั้น Barthes เรียกกระบวนการในการเปลี่ยนแปลง ลดทอน ปกปิด อำพราง บิดเบือนฐานะการเป็นสัญลักษณ์ของสรรพสิ่งในสังคมให้กลายเป็นเรื่องของธรรมชาติ เป็นสิ่งปกติธรรมดา หรือเป็นสิ่งที่มีความหมายหน้าที่ในเชิงใช้สอยแคบๆ ในสังคมว่า กระบวนการสร้าง“ ”มายาคติ(Mythologies) และเรียกสิ่งที่เป็นผลลัพธ์ของกระบวนการนี้ว่า ”มายาคติ“(Myth) หรือความคิดความเชื่อที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ โดยไม่ต้องคำถาม และเป็นความคิดความเชื่อที่สอดคล้องกับอำนาจที่ดำรงอยู่ในสังคมขณะนั้น

Barthes เห็นว่ามายาคติเหล่านี้คือ ตัวกำหนด กำกับการรับรู้ของคนในสังคม/สำหรับ Barthes แล้ว ความจริงรวมตลอดถึงความหมาย จึงมิใช่ธรรมชาติแต่เป็นผลผลิตของสังคม เป็นเพียงสิ่งที่ดำรงอยู่ในระดับการรับรู้ของเราเท่านั้น และทันทีที่สัญลักษณ์ถูกสร้างขึ้น สังคมก็เข้าไปกำหนดบทบาทหน้าที่ใหม่ให้กับสัญลักษณ์ ด้วยการพูดถึงสัญลักษณ์ดังกล่าวราวกับว่าเป็/ื่นเพียงวัตถุที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อการใช้สอยของมนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว เช่น เสือขนสัตว์ถูกอธิบายว่าเป็นเพียงวัตถุเพื่อใช้ปกป้องความหนาวเย็นเท่านั้น เพื่อปกปิด ซ่อนเร้น บิดเบือนฐานะความเป็นสัญลักษณ์ของเสือขนสัตว์ไว้ เสือขนสัตว์ก็ไม่ต่างจากเสือกินฟันที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งต่างก็เป็นสัญลักษณ์แบบหนึ่ง เมื่อเป็นสัญลักษณ์ก็สามารถสื่อหรือสร้างความหมายแบบอื่นนอกเหนือไปจากระดับของการเป็นวัตถุเพื่อการใช้สอยอย่างแคบๆ เท่านั้น

Barthes ได้แบ่งประเภทของความหมายที่บรรจุอยู่ใน สัญลักษณ์ ทุกอย่างว่ามี 2 ความหมายด้วยกันคือ ความหมายโดยอรรถกับความหมายโดยนัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotation)

นักวิชาการบางท่านระบุศัพท์เป็นไทยว่า)เป็นตัวหมายถึง ”ความหมายตรง“(Signified) ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นอย่างภววิสัย (Objective) ดังที่เรากล่าวว่าเป็นความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษรเป็นความหมายที่เข้าใจตรงกันเป็นส่วนใหญ่ และมักเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป อันได้แก่ความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษร เป็นความหมายที่เข้าใจตรงกันโดยส่วนใหญ่ ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดคือ ความหมายที่ระบุอยู่ในพจนานุกรม เช่น แม่คือสตรีผู้ให้กำเนิด ลูกหมีเป็นสัตว์สี่เท้า ประเภทหนึ่ง โดยทั่วไปความหมายโดยอรรถนี้เป็นความหมายขั้นแรก (First Order of Signification) ที่อาจถือได้ว่าเป็นสามัญ โดยทั่วไปที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในกรณีของภาพถ่ายถนนในเมืองและมีข้อความเขียนว่า ทั้งภาพและข้อความนั้นจะถูกอ่าน ”ถนนในเมือง“ ความหมายโดยอรรถว่า ”นี่เป็นถนนสายหนึ่งในเมือง“

2. ความหมายโดยนัย (Connotation)

นักวิชาการบางคนระบุศัพท์เป็นไทยว่า "ความหมายโดยนัย" คำว่า "ความหมายแฝง" นั้นเป็นตัวหมายถึงที่ประกอบสร้างอย่างตรงกันข้ามกับความหมายโดยอรรถ ได้แก่ความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงของกลุ่ม หรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล กล่าวคือ ถูกประกอบสร้างขึ้นมาอย่างเป็นอัตวิสัย (Subjective) ไม่ว่าจะ เป็นอัตวิสัยในระดับบุคคล เช่น ประสบการณ์ส่วนตัวหรืออารมณ์ความรู้สึกของคนแต่ละคนที่มีต่อแม่ ก็จะทำให้คิดถึง แม่ในแง่ความเจ็บปวดที่ทิ้งลูกไปตั้งแต่เล็ก ความขุ่นมัว ความอ่อนโยน ความอบอุ่น ฯลฯ หรือเป็น อัตวิสัยในระดับสังคม เช่น ในสังคมไทย สังคมจีน สังคมอินเดีย สังคมอเมริกัน จะให้ความหมายโดยนัยที่มีต่อแม่อย่างแตกต่างกัน ที่เราเรียกว่า "ค่านิยมของแต่ละสังคม" Barthes เรียกความหมายโดยนัยนี้ว่า เป็นความหมายชั้นที่สอง (Second Order of Signification) ทั้งนี้ การสื่อความหมายโดยนัย ทำงาน 2 ระดับด้วยกัน คือ

2.1 การสื่อความหมายในระดับของปัจเจก (Individual Connotations)

ประสบการณ์ต่างๆ ที่เรามีในชีวิตเป็นเรื่องของปัจเจกที่ได้ก่อรูปก่อร่างสร้างวิธีการมองโลกและการตอบโต้กับโลกของเราขึ้นมา ซึ่งจะทำงานในแง่มุมมองทั้งหมดเกี่ยวกับการเป็นอยู่ของเราขณะเดียวกัน รวมไปถึงการโต้ตอบของเราต่อภาพด้วย ยกตัวอย่างเช่น ถ้าหากว่าเด็กผู้หญิงคนหนึ่งได้ดมกลิ่นกุหลาบเป็นครั้งแรก และมันเป็นเวลาเดียวกันกับการที่เธอมีประสบการณ์ที่น่ากลัวในกาลต่อมา กลิ่นหรือการมองเห็นภาพกุหลาบอาจจะเป็นการเตือนความทรงจำ หรือทำให้เธอรู้สึกหวาดกลัวขึ้นมาได้ การมองเห็นดอกกุหลาบอาจนำพาการสื่อความหมาย . ส่วนตัวอันนี้ต่อเนื่องไปสำหรับเด็กผู้หญิงคนดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ การให้ดอกกุหลาบกับเด็กผู้หญิงคนนี้ จึงอาจสร้างความกลัวขึ้นมามากกว่าความรู้สึกหนึ่งเกี่ยวกับความซาบซึ้งในความรักและในขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะรับรู้ถึงการมีอยู่ของการสื่อความหมายส่วนตัว (Individual Connotations) และระมัดระวังเกี่ยวกับสิ่งข้างต้น เมื่อเราทำการวิเคราะห์เรื่องของความหมาย มันก็ จะไม่เป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ในเชิงสัญศาสตร์ (Semiotic Analysis) เพราะว่าพวกมัน ไม่ได้สื่อความหมายไปตามปกติ ดังที่คนอื่นๆ มีส่วนร่วมในความหมายนั้น

2.2 การสื่อความหมายเชิงวัฒนธรรม (Cultural Connotations)

ในระดับที่สองของการสื่อความหมาย ซึ่งถึงวิธีการซึ่งวัตถุที่แตกต่างกัน ได้พ่วงเอาความสัมพันธ์และการสื่อความหมายไปพร้อมกันกับมันด้วย ซึ่งมันได้รับการมีส่วนร่วมกันในด้านความหมายกับผู้คนจำนวนมากในวัฒนธรรมหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ของขวัญที่เป็น ด"อกกุหลาบ" ได้รับการยอมรับในเชิงวัฒนธรรมในฐานะที่ได้นำพาการสื่อความหมายที่โรแมนติกมาด้วยการ

รู้ลึกรู้ทราบเกี่ยวกับการสื่อความหมายเหล่านี้ จะทำให้เราเข้าถึงความหมายเชิงวัฒนธรรมในเรื่องของภาพ

การสื่อความหมายนั้นจะไม่เหมือนกันสำหรับวัฒนธรรมทั้งหมด ซึ่งก็เป็นเหตุผลว่าเหตุใดจึงเป็นสิ่งสำคัญเสมอเมื่อคิดถึงเรื่องเกี่ยวกับบริบทของภาพ และความรู้ทางวัฒนธรรมที่ผู้ดูหรือผู้พบเห็นจะเข้าใจแตกต่างกันไป : สมเกียรติ ตั้งนโม(2547)

Barthes ได้ยกตัวอย่างแสดงความแตกต่างของความหมายโดยอรรถ และความหมายโดยนัยเอาไว้ในกรณีของภาพถ่าย ตัวอย่างเช่น ภาพถ่ายของถนนสายหนึ่งในเมืองนั้นสามารถจะถ่ายภาพเดียวกันได้อย่างน้อย 2 วิธี ภาพแรกอาจจะใช้ฟิล์มสีช่วงเวลาที่มิแสงสว่างจ้า ใช้เลนส์ที่ช่วยให้ภาพดูมีชีวิตชีวา โดยมีเด็ก ๆ เล่นอยู่กลางถนน ในขณะที่อีกภาพหนึ่งซึ่งเป็นภาพเดียวกันแต่ถูกถ่ายด้วยฟิล์มขาวดำ ใช้แสงที่ตัดกันอย่างมากทำให้เกิดบรรยากาศที่ลึกลับน่าหวาดกลัว โดยมีเด็ก ๆ เล่นอยู่กลางถนนเช่นเดิม ทั้ง 2 ภาพนี้จะมี ความหมายโดยอรรถเหมือนกัน คือ เป็นภาพเด็กเล่นอยู่บนถนนในเมือง ส่วนนี้เป็นส่วนที่ตอบคำถามว่า "นี่คือภาพอะไร"(What is) และการสร้างความหมายจะเกิดจากกลไกการทำงานของกล้อง (Objective) แต่ความหมายโดยนัยของภาพทั้ง 2 จะแตกต่างกัน ภาพแรกบ่งบอกนัยยะว่า "แต่ภาพที่"ถนนเป็นสถานที่เล่นอันเพลิดเพลินสำหรับเด็ก" สองจะบอกความหมายว่า "ในส่วนหลังนี้จะตอบคำถามว่า "ถนนเป็นสถานที่อันตรายสำหรับเด็ก" "ภาพนั้นถูกถ่ายขึ้นมาอย่างไร"(How) และการสร้างความหมายในระดับที่สองนี้เกิดจากการทำงานของมนุษย์ (Subjective) ในความหมายที่สองนี้เองที่นักสัญวิทยาสนใจที่จะวิเคราะห์

ในทุกสัญณะจะต้องประกอบไปด้วยความหมายทั้งสองนั้นควบคู่กันไปเสมอ แต่ทว่าในสัญณะแต่ละประเภท อาจมีส่วนของความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัยมากน้อยแตกต่างกัน เช่น ในสัญณะด้านวิทยาศาสตร์ จะมีสัดส่วนของความหมายโดยอรรถสูงมีความหมายโดยนัยน้อย ในขณะที่สัญณะด้านศิลปะจะมีสัดส่วนที่ตรงกันข้าม ในส่วนที่เกี่ยวกับความหมายทั้ง 2 ชั้นนั้น

Barthes เสนอว่าไม่มีการใช้สัญณะครั้งไหนที่จะมีเพียงความหมายชั้นเดียวคือความหมายโดยอรรถ แม้แต่การให้ความหมายในพจนานุกรม ดังกรณีตัวอย่างที่ค่อนข้างชัดเจนคือ) พจนานุกรมด้านวัฒนธรรมของ Longman ให้นิยามกรุงเทพมหานครว่าเป็นเมืองที่มีโสเภณีมากและหากเป็นระดับการเลือกถ้อยคำมาใช้แล้ว ตัวอย่างเช่นเมื่อเราต้องการจะเลือกใช้ถ้อยคำบรรยายถึงสภาพการจราจรในกรุงเทพฯ หากผู้ใช้สัญณะเลือกคำว่า "วิกฤตการณ์จราจร" "ปัญหาการจราจร" เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ทั้ง "การจราจรที่วิบัติแล้ว" 3 คำนี้จะมี ความหมายโดยนัย (Connotative) บ่งบอกถึงจุดยืน ความนึกคิดและอารมณ์ของผู้ใช้สัญณะอยู่เสมอ การเลือกถ้อยคำมาใช้นี้เป็นงาน

หลักของกลุ่มผู้ที่ทำงานอยู่ในด้านสื่อมวลชนที่ต้องเลือกสัญญาณอยู่ตลอดเวลา เช่น การพาดหัวข่าว การเขียนคำบรรยายใต้ภาพ การใช้ถ้อยคำในงานโฆษณา ฯลฯ

Barthes มีแนวคิดที่ว่า แม้ว่าเราจะใช้สัญญาณโดยมุ่งความหมายโดยอรรถอยู่ตลอดเวลาแต่ผู้ใช้สัญญาณเองมักไม่ตระหนักหรือรู้ตัวว่า ตนเองกำลังใช้ความหมายโดยนัยอยู่ แต่มักจะคิดว่าตนเองกำลังใช้สัญญาณในระดับความหมายโดยอรรถ

สิ่งที่ Barthes สนใจศึกษามากที่สุดก็คือ ความหมายโดยนัยเนื่องจากความหมายดังกล่าวมีความสำคัญกับบุคคลอย่างแท้จริงทั้งในแง่ของการรับรู้ การถอดรหัสการตีความหมาย และความหมายโดยนัยนี้ยังสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้อีกมากมาย

ทั้งนี้ Barthes ได้เสนอแนะวิธีการนำเอาทฤษฎีโครงสร้างมาใช้ในการอ่านและพิจารณาวรรณกรรมไว้ว่าด้วยเหตุที่ตัวบทระดมใช้รหัสอันหลากหลายพร้อม ๆ กัน ทำให้มองไม่เห็นระบบของมันในทันที เราจึงอาจเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สถานการณ์ตอนต้นเรื่องและสถานการณ์ตอนจบจากนั้นก็สำรวจดูว่า จากจุดแรกเรื่องได้เดินมาตามเส้นทางใด จึงบรรลุถึงจุดสุดท้ายที่มีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นบ้างระหว่างทาง การเล่าเรื่องได้ระดมเอารหัสแบบใดมาใช้บ้าง

นพพร ประชากุล (2552:145) ได้อธิบายคำว่า “รหัส”(code) ว่าหมายถึงแบบแผนที่ผู้อ่านทั่วไปใช้สำหรับจับความหมายแฝงในตัวบทวรรณกรรมโดยไม่จำเป็นต้องรู้ตัว แบบแผนดังกล่าวเกิดขึ้นด้วยความเคยชินที่ผู้อ่านสั่งสมจากการอ่านผนวกกับสิ่งที่เคยได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่าน ได้รับรู้มาจากวาทกรรมในสังคม Barthes ชี้ให้เห็นว่าการสื่อความหมายในเนื้อหาของวรรณกรรมนั้น อิงอยู่กับรหัส 5 ประเภท ได้แก่

1. รหัสปริศนา (hermeneutic code) หมายถึงรหัสที่ทำให้องค์ประกอบบางอย่างในเรื่องสามารถกระตุ้นความรู้สึกอยากรู้อยากเห็นว่าเรื่องราวจะดำเนินต่อไปอย่างไร นพพร ประชากุล ได้แสดงการวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง Sarrasine ของบัลซัค (ซาร์ราซีน แปลโดยจิตาภา ธรรมวิหาร) โดยใช้รหัสปริศนามาวิเคราะห์ได้ว่าเมื่อซาร์ราซีนซึ่งทราบว่าเป็นผู้มีอารมณ์ร้อนแรงตามประสาศิลปินเดินทางไปที่อิตาลี ผู้อ่านย่อมอยากทราบว่าต่อไปเขาจะประสบกับอะไรที่นั่น รหัสประเภทนี้มีได้มีใช้อยู่แต่ในนวนิยายแนวลึกลับหรือสืบสวนสอบสวน แต่พบในเรื่องเล่าทุกแนว รหัสประเภทนี้มักสัมพันธ์กับแนวเรื่องที่คุ้นเคยมาก่อนและทำหน้าที่พยุancarอ่านให้ดำเนินไปข้างหน้าจนกระทั่งจบตัวบท

2. รหัสเหตุการณ์ (proairetic code) เป็นรหัสที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า “เกิดอะไรขึ้น” เมื่อพบรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรม การกระทำหรือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงรายละเอียดเหล่านั้นเข้ากับแบบแผนที่คุ้นเคยมาก่อน เช่น ในเรื่องซาร์ราซีน หลังจากที่ซาร์ราซีนได้พบกับช็องบิเนลลาเป็นครั้งแรก แล้วเกิดอาการเหม่อลอย สติไม่อยู่กับเนื้อกับตัว จิตใจปั่นป่วน

ผู้อ่านก็ตีความได้ว่านี่เป็นการตกหลุมรักและสร้างความคาดหวังอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้ ตามที่เคยมีประสบการณ์จากการได้ยินได้ฟังมาก่อน

3. รหัสอรรถลักษณะ (semic code) เป็นรหัสที่ช่วยให้ผู้อ่านจับความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวละครหรือสถานที่ เช่น เมื่อผู้เล่าเรื่องบรรยายถึงพฤติกรรมของซาร์ราซีนในวัยเด็กว่าชอบแอบวาดรูปครูในห้องเรียนแทนที่จะฟังครูสอน ผู้อ่านก็อนุมานได้ว่า ตัวละครซาร์ราซีนมีแนวโน้มที่จะเป็นศิลปิน การที่Barthesนำคำว่า semic หรือ semantic ได้แก่ความหมายของถ้อยคำ (อรรถ) ซึ่งในทางภาษาศาสตร์หมายถึงหน่วยย่อยของความหมายของคำ มาใช้สื่อถึงคุณลักษณะของตัวละครนั้น ก็เพื่อย้ำเตือนว่าตัวละครไม่ใช่บุคคลจริง หากเป็นเพียงบุคคลในหน้ากระดาษ ซึ่งมีคุณสมบัติที่ประกอบสร้างขึ้นด้วยถ้อยคำเท่านั้น

4. รหัสสัญลักษณ์ (symbolic code) ในที่นี้ Barthesต้องการหมายถึงระบบของความหมายแฝงหรือความหมายในระดับที่สองโดยทั่วไป เช่น สีคำเป็นสัญลักษณ์ของความตาย แต่ความหมายสัญลักษณ์ที่Barthes กล่าวถึงนี้มีนัยยะในเชิงจิตวิเคราะห์ที่ทำงานองเดียวกับรายละเอียดของเหตุการณ์ต่างๆ ในความฝัน การสื่อความหมายแฝงที่เกี่ยวข้องกับปมต่างๆ ในระดับของจิตใต้สำนึกมักจะวนเวียนอยู่ในเรื่องเพศวิถี (sexuality) ในเรื่องซาร์ราซีน กล่าวถึงฉากที่ซาร์ราซีนชัก “ดาบยาว” ประจำตัวออกจากฝักเพื่อเตรียมฆ่าช็องบิเนลลา แต่ขณะที่เงื่อดาบขึ้น สมุนของผู้คุ้มครองช็องบิเนลลาเข้ามาแทงเขาด้วย “มีดสั้น” จนเขาล้มลงขาดใจตาย ระบบสัญลักษณ์ที่ปรากฏคือ ดาบยาวเป็นตัวแทนองคชาตของชายชาติผู้ทรงง แต่ซาร์ราซีนไปหลงรักชายที่ถูกตัดอวัยวะเพศไปแล้ว ซาร์ราซีนจึงสูญเสียความเป็นชายชาติไปด้วย ดังนั้นการใช้เพียงมีดสั้นซึ่งเป็นตัวแทนขององคชาตที่ถูกตัดไปก่อนหน้านี้แล้ว แทนเขาก็ทำให้เขาเสียชีวิตลงได้ การวิเคราะห์ในลักษณะนี้ นพพร ประชากุลกล่าวว่ามีใช้เป็นเรื่องเพื่อเจ้อ แต่ถูกเหนี่ยวนำด้วยข้อเท็จจริงที่อยู่ในตัวบท(2552:148)

5. รหัสวัฒนธรรม (cultural code) หมายถึงคติความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ ชีวิตและโลกซึ่งมีลักษณะเป็นความรู้ทั่วไปชุดหนึ่งที่ไหลเวียนอยู่ในวัฒนธรรมและถูกดึงมาใช้คำนวณความน่าเชื่อถือของรายละเอียดต่างๆ ในตัวบท ความรู้เหล่านี้ มีที่มาจากหนังสือเรียน ข่าวสาร คำพูดของผู้ใหญ่ สุภาษิต คำพังเพย ตลอดจนจากเรื่องเล่าอื่นๆ Barthesกล่าวว่าวรรณกรรมแต่ละเรื่องเพียงแต่ยกคติความเชื่อมาอ้างอิงโดยแปรรูปด้วยลีลาการประพันธ์จนบางครั้งกลายโฉมเป็นสัญกรรมอันลุ่มลึก ดังในเรื่องซาร์ราซีนที่สามารถหลงไหลช็องบิเนลลาลงถึงกับฝากชีวิตและอนาคตไว้ในกำมือของ “หล่อน” ได้ โดยไม่สังเกตความผิดปกติต่างๆ ที่มีตรสหายของช็องบิเนลลาล้วนเหาะเหายะเขายอยู่ตลอดเวลา นั่นเป็นเพราะพฤติกรรมของซาร์ราซีนสอดคล้องกับคติทางจิตวิทยาความรักที่ได้ยินได้ฟังมานับครั้งไม่ถ้วนว่า “ความรักทำให้ตาบอด” หรืออีกตอนหนึ่งที่มีผู้หวังดีมาเตือนซาร์ราซีนถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น แต่เขาไม่ยอมฟัง ผู้อ่านก็ไม่แปลกใจ เพราะมีรหัสวัฒนธรรมคอยทำหน้าที่

รองรับพฤติกรรมที่ว้ากเหมือน โคลีก รหัสวัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างตัวบรรณกรรมกับวาทกรรมประเภทอื่นๆ

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีโครงสร้าง ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดพื้นฐานเรื่องทฤษฎีโครงสร้างของSaussure ในเรื่องของสัญลักษณ์ รวมถึงวิธีการและข้อเสนอแนะของ Barthesในเรื่องการถอดรหัสและแปลความหมายของสัญลักษณ์ มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

4. แนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

4.1 ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านขั้นสูง หรือเรียกอีกอย่างก็คือ การอ่านเป็น ซึ่งการอ่านในขั้นนี้ผู้อ่านต้องใช้สติปัญญาในการใคร่ครวญสิ่งที่อ่านอย่างพิถีพิถันเพื่อตัดสินประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ถูกต้องเที่ยงธรรม รู้จักวิเคราะห์ ตรวจสอบ และเลือกรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล ทั้งนี้มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

ประสิทธิ์ กายย์กลอน (2520: 148) อธิบายว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ ความสามารถใช้ดุลยพินิจหาเหตุผล และพิจารณาคู่มือค่าของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง สามารถเปรียบเทียบได้อย่างมีหลักเกณฑ์ และตัดสินใจได้ว่าเรื่องนั้น หรือตอนหนึ่งตอนใดของเรื่องนั้น ผิดหรือถูก ดีหรือไม่ดี สำคัญหรือไม่สำคัญ สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น และสามารถแยกความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริงได้โดยใช้ปัญญาและเหตุผล รวมทั้งความรู้ที่มีอยู่มาไตร่ตรองอีกด้วย เช่น สามารถวิพากษ์วิจารณ์เรื่องนั้นได้ สามารถสรุปเปรียบเทียบได้หรือสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลได้ เป็นต้น

Lawrence E. Haafner (1977: 78) ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาความเป็นจริงหรือ ความถูกต้องจากสิ่งที่เขียนโดยอาศัยการตีความ การวิเคราะห์ และการลงความเห็นที่ถูกต้องจากความเห็นที่แตกต่างกัน

Wilma H.Miller (1977: 93) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการประเมินหรือตัดสินความเป็นจริงและความถูกต้องของสิ่งที่อ่านจากเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้อ่านสร้างขึ้นเองโดยอาศัยประสบการณ์ด้านการอ่านและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเอง

Smith (1978) ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นขั้นสูงสุดของการอ่านอย่างมีความหมาย ผู้อ่านต้องเข้าใจสิ่งที่อ่านตามตัวอักษร ตลอดจนสามารถประเมินได้ว่า ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นความคิดเห็นส่วนตัว และต้องสามารถวิจารณ์โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ หรือเหตุผลเป็นเกณฑ์พิจารณา

Cooper and other (1988: 13) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและความรู้ของผู้อ่านหรืออาจขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ผู้อื่น เช่น ครู หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกำหนดขึ้น

ประเทิน มหาจันทร์ (2530: 173) กล่าวถึงความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นการอ่านอย่างพิถีพิถัน คือ การคิดอย่างรอบคอบลึกซึ้ง เป็นการคิดที่มีต่อเรื่องราวที่ได้จากหนังสือผู้อ่านต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจตัดสินความคิดของผู้เขียนว่าเป็นในลักษณะใดมากกว่าจะเห็นชอบกับผู้เขียนอย่างสิ้นเชิง ซึ่งสอดคล้องกับสมนึก พวงกลิ่น (2530: 13) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องมีความเข้าใจในเรื่องราวเป็นเบื้องต้นเสียก่อนแล้วจึงใช้วิจารณญาณจากประสบการณ์ของผู้อ่านวิเคราะห์ ตัดสิน แยกแยะข้อเท็จจริง และประเมินค่าเรื่องที่ได้อ่าน

นอกจากนี้ สุภากร ราชากรกิจ (2532: 9) กล่าวไว้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณหมายถึงการอ่านที่ผู้อ่านมีความสามารถใช้ความคิดพิจารณาหาเหตุผล เข้าใจความหมาย และความคิดของผู้เขียน สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้ และนุชน้อย สติรอังกูร (2540: 63-64) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือการอ่านอย่างละเอียดทุกตัวอักษร และเมื่ออ่านจบแล้วต้องแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ แยกได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ถ้าผิดก็ต้องทราบว่ามีผิดอย่างไร นอกจากนี้ผู้อ่านควรใช้ความคิดวิจารณ์ในเรื่องวิธีการเขียนว่าชอบหรือไม่ชอบ เพราะเหตุใด

ทางด้าน จารึก พุ่มพวง (2536: 21) ได้กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านโดยใช้สติปัญญาพิจารณาตอบคำถาม สรุปสาระสำคัญ ดีความ และประเมินค่าข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านได้เป็นอย่างดี โดยเข้าใจความหมายโดยนัยของถ้อยคำ อารมณ์ และความรู้สึกของผู้เขียน ส่วนเบญจมาศ นวลอุไร (2538: 14) กล่าวไว้สรุปได้ว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ต้องใช้ความคิดวิจารณ์ ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล โดยใช้ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ของผู้อ่านในการตัดสินใจประเมินค่าเรื่องราวนั้นๆ เอง และสามารถแยกแยะความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง

กองทัพ เคลือบพณิชกุล)2542: 113) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ การอ่านแล้วหาเหตุผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจด้วยการพินิจพิจารณา วิเคราะห์ ตีความและประเมินค่าจากข้อความที่อ่าน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านอันลึกซึ้งกว่าการอ่านเพื่อการรับรู้ข้อความเพียงอย่างเดียว จึงกล่าวได้ว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณถือเป็นยอดของการอ่านทั้งปวง

บันลือ พุกษะวัน)2557: 76) กล่าวถึง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า เป็นการอ่านที่ผู้อ่านใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการพิจารณาตัดสินใจโดยการตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าสิ่งที่อ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านใช้ความคิดพิจารณาสิ่งที่อ่านอย่างรอบคอบ ถี่ถ้วน มีเหตุผล เพื่อวิเคราะห์หาคำตอบ สรุปสาระสำคัญ ทั้งเข้าใจความหมายโดยนัยของถ้อยคำ อารมณ์ จุดประสงค์ของผู้เขียน สามารถแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และประเมินคุณค่าของสิ่งที่อ่าน ได้อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม

4.2 ความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง นักเรียนนักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพราะสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ทั้งด้านการเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในปัจจุบันวิทยาการ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนต้องใช้วิจารณญาณในการไตร่ตรอง ตัดสิน ประเมินสารต่างๆ เหล่านั้นอย่างรวดเร็วถูกต้องเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการดังที่ สุจินตรา ศรีสรานุวัฒนา)2530: 136) แสดงทัศนะไว้ว่า ปัญญาชนต้องอ่านเป็น คิดเป็น สามารถวิเคราะห์หรือกลั่นกรองข้อมูลและนำสิ่งที่อ่านมาประยุกต์ในการเผชิญปัญหา แก้ปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและผู้อื่น

ประเทิน มหาจันทร์)2530: 173) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

1. ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านสื่อสารมวลชนมีมาก การรับข่าวสารจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณให้รอบคอบเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง
2. ความก้าวหน้าด้านการโฆษณาขายสินค้าที่มีมากจนคนส่วนใหญ่หลงเชื่อคำโฆษณา การใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยในการตัดสินใจซื้อสินค้าได้ถูกใจเชื่อในลัทธิเป็นไปอย่างถูกต้อง

3. ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย และวิถีทางประชาธิปไตยนั้นส่งเสริมให้มีการคิดอย่างมีเหตุผล ด้วยเหตุนี้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ดี การคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ดี จึงมีความจำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย

4. ปัจจุบันสรรพตำราต่างๆ มีมาก การเรียนรู้ของคนในยุคปัจจุบันมิได้ยึดติดอยู่กับตำราเพียงเล่มเดียว แต่ต้องใช้วิจารณญาณจากตำราหลายเล่มหลายผู้เขียน ด้วยเหตุนี้การอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์ มีวิจารณญาณ จึงมีความจำเป็นมากในยุคปัจจุบัน

นอกจากนี้ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2534: 57) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า การอ่านที่ถูกต้องนั้นจำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาตัดสินข้อความที่อ่านว่าน่าเชื่อถือเพียงใด การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นการอ่านที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจลำดับขั้นในการวิเคราะห์วินิจฉัยเรื่องราวที่อ่านว่าน่าเชื่อถือหรือไม่

นภค จันทรเพ็ญ (2535: 73 - 74) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ส่งเสริมความคิดอ่าน และฉลาดรอบรู้ปัจจุบันนี้ข่าวเหตุการณ์เรื่องราวความเคลื่อนไหวและความรู้ต่าง ๆ เรารู้ได้จากการอ่านมากกว่าจากวิธีอื่นๆ สร้างบุคลิกภาพเป็นผู้รอบรู้ มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลเพราะมีข้อเท็จจริงที่ได้จากการอ่านมาสนับสนุนเป็นที่น่าเชื่อถือ

ศิริรัตน์ วิชาช่วง (2535: 42 - 43) ได้กล่าวสรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก การอ่านเพื่อจับใจความเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ ควรใช้ความคิดพิจารณาเหตุผลไปด้วย และกรมวิชาการ (2535: 22) ได้ให้ทัศนะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า การฝึกอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์วิจารณ์เป็นทักษะที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนมากที่สุดเพราะการคิดในลักษณะนี้เป็นที่มาของการเพิ่มเขว่นปัญญา

สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่มีความสำคัญมากเพราะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และรู้จักตัดสินใจ ประเมินค่าสารต่างๆ อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม สามารถนำผลจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี

4.3 หลักและทักษะของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากจะเป็นการอ่านที่ต้องใช้สติปัญญา และประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ ประเมินค่าแล้ว ยังจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณาสิ่งที่อ่านอีกด้วย มีนักการศึกษาได้สร้างหลักเกณฑ์และทักษะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ต้องการฝึกฝน และมีความรู้อื่นๆ ประกอบอีกหลายอย่าง Spache and Spache (1969: 96) กล่าวถึง ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

1. การสืบหาแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ การสำรวจ ประเมิน และรวบรวมความคิดเห็นของผู้เขียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ว่าเรื่องใดเป็นข้อเท็จจริงและเรื่องใดเป็นการแสดงความคิดเห็น
2. การตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ได้แก่ การทราบถึงอคติ พื้นฐานประสบการณ์ ความคิดเห็นของผู้เขียน ตลอดจนความเชื่อถือได้ และจุดมุ่งหมายในการแสดงความคิดเห็นนั้นๆออกมา
3. การแยกข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง เป็นการทราบว่าคุณข้อมูลใดผิดพลาดจากข้อเท็จจริง ข้อมูลใดสรุปไม่ถูกต้องและข้อความใดที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นจริง
4. การอนุมานความ ได้แก่ ความสามารถในการตีความเรื่องที่อ่าน การรู้ว่าผู้แต่งต้องการแสดงความคิดไปในแนวใด โดยการสังเกตจากการใช้คำและน้ำเสียงของเรื่อง
5. การสร้างเกณฑ์ในการตัดสิน ได้แก่ การตัดสินได้ว่า จุดมุ่งหมายในการเขียนและความเชื่อของผู้เขียนเป็นอย่างไร สามารถสรุปความจากข้อเท็จจริง จากการตีความ และรู้จักหลักเลี้ยงที่จะตัดสินเรื่องที่อ่านในกรณีที่มีข้อมูลไม่เพียงพอ หรือไม่ตัดสินด้วยอารมณ์
6. การล่วงรู้ถึงกลอุบายในการโฆษณาชวนเชื่อ ได้แก่ การล่วงรู้ถึงวิธีการที่ชักจูงให้ผู้อ่านหลงเชื่อ หรือมีความเห็นคล้อยตามเรื่องที่อ่าน ซึ่งผู้เขียนใช้ภาษาที่แฝงด้วยอารมณ์และการให้ข้อมูลที่ผิดพลาด

Mortimor J. Adler and Charles Van Doren(1972) กล่าวถึงการที่จะอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้นั้น มีสิ่งที่ต้องเข้าใจก่อน 5 ประการคือ

1. รู้โลกแห่งหนังสือ ว่าแบ่งออกเป็นประเภทอะไรบ้าง
2. รู้จักรูปแบบและโครงสร้างของหนังสือ
3. รู้ความมุ่งหมายของผู้เขียน
4. รู้จักถ้อยคำโดยเฉพาะคำเทคนิคหรือคำบัญญัติที่ใช้ในหนังสือนั้น
5. รู้จักการใช้หนังสือประกอบ

ด้าน Thomas G. Gunning (1992: 251) ได้กล่าวถึงความสามารถในการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ญาณไว้ ดังนี้

1. การแยกแยะความจริงออกจากความคิดเห็น
2. การระบุค้ำบ่งชี้ถึงการแสดงความคิดเห็น
3. การระบุข้อความที่เป็นจริง
4. การระบุการใช้คำ เช่น คำอธิบาย การตัดสิน
5. การพิจารณาทั้งทางตรงและทางอ้อม
6. การระบุภาษาที่เหมาะสม
7. การสรุปอย่างมีเหตุผล

สนิท ตั้งทวี (2529: 318 - 319) และสุขุม เฉลยทรัพย์ (2529: 160 - 161) ได้กล่าวถึง
 หลักการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณสรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณนั้นต้องพินิจความถูกต้อง
 ของภาษาที่อ่าน เช่น การใช้คำตีความหมาย ความต่อเนื่องของความหมาย และความรู้สึก
 ความสัมพันธ์ของหลักการ และตัวอย่างว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ ประเมินข้อเท็จจริง ความคิดเห็น
 และความรู้สึกวิเคราะห์ความคิดของผู้เขียนกับความคิดเห็นส่วนตัวของเรา ผลลัพธ์แห่งการประเมิน
 นั้นจะก่อเป็นความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้อ่านหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับ สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง
 มณีกาญจน์(2531: 69) ที่กล่าวถึงหลักการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณสรุปได้ว่า หลักการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ญาณมี 3 ประการ คือ 1.พิจารณาความถูกต้องของภาษาที่อ่านทั้งในด้านความหมาย การวาง
 ตำแหน่ง และการเว้นวรรคตอน 2. พิจารณาความต่อเนื่องของประโยคความหมาย และเหตุผล
 มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันหรือไม่ 3. พิจารณาความต่อเนื่องของเรื่องราวระหว่างเรื่องที่เป็นแกน
 หลัก หรือแกนนำ แกนรองและส่วนประกอบอื่นว่ากลมกลืนหรือไม่ รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริง และ
 พิจารณาความสัมพันธ์ของเรื่องราว

กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (2533: 6) ได้กล่าวถึงหลักในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ สรุปได้
 6 ประการ คือ

1. พิจารณาทำความเข้าใจประเด็นหรือหัวข้อเรื่องให้เข้าใจ
2. ตั้งคำถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง
3. วิเคราะห์สาระสำคัญของเรื่อง
4. ยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
5. ตัดสินใจว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี
6. หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้เขียน

ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล)2533: 584 - 591) ได้กล่าวถึงทักษะที่แสดงออกถึงการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การเข้าใจนัยของเรื่อง หมายถึง การเข้าใจถ้อยคำ อารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติของผู้เขียนตลอดจนการเข้าใจถึงแนวคิดและเจตคติที่แอบแฝงของผู้เขียนที่ต้องการจะสื่อออกมา
2. การรู้จักผู้เขียน หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงจุดประสงค์ที่แท้จริงของผู้เขียนได้ถูกต้อง โดยพิจารณาจากข้อความหรือเนื้อเรื่องที่อ่าน เช่น มีจุดประสงค์เพื่อเสนอข้อมูล สั่งสอน โฆษณาชวนเชื่อ หรือเพื่อสนองความเห็นส่วนตัว
3. การเข้าใจความสัมพันธ์ของสาร หมายถึง การอ่านที่ต้องพิจารณาหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านข้อมูลและความคิดเห็น เช่น สามารถเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง บอกถึงความเกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องความเป็นเหตุเป็นผล การเข้าใจถึงลักษณะพฤติกรรมและความคิดของตัวละครหรือบุคคลในเรื่อง
4. การนำสาร ไปใช้ หมายถึง การที่ผู้อ่านเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสารแล้วสามารถดึงเอาความคิดจากแหล่งอื่นๆ หรือจากประสบการณ์เดิมมาประมวลเข้าด้วยกันแล้วสร้างเป็นข้อสรุปหรือหลักการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ หรือในการตัดสินใจประเมินค่าข้อความที่อ่าน

เนาวรัตน์ สมร่าง)2536: 20) ได้กล่าวถึงการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่ามีลำดับขั้นซึ่งประกอบด้วย การอ่านเพื่อเข้าใจคำความหมาย รู้จักแปลความ ตีความ นำไปประยุกต์ใช้ รู้จักวิเคราะห์แยกแยะปัญหา ตัดสินใจสิ่งที่อ่าน โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่วางไว้

นอกจากนี้ อรษา บุญปัญญา)2540: 13) ยังได้สรุปไว้ว่า หลักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. พิจารณาความหมายของคำและข้อความ ทั้งนัยตรงและนัยประหวัดของเรื่องที่อ่าน
2. พิจารณาถึงสารประโยชน์ แก่คิดของเรื่องที่อ่าน
3. พิจารณาความน่าเชื่อถือของเรื่องที่อ่าน และความเป็นไปได้ของเรื่อง

4. พิจารณาถึงความประสงค์ของผู้เขียน ความคิดเห็น และความลำเอียงของเรื่อง
5. ประเมินคุณค่าของเรื่องทีอ่าน

จากหลักและทักษะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้อ่านอย่างมีวิจารณญาณต้องมีความสามารถสูงในการวิเคราะห์เหตุผลของผู้เขียนที่เสนอผ่านมาทางตัวหนังสือเพื่อนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และประเมินตัดสินเรื่องทีอ่านได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะปรากฏออกมาในพฤติกรรมต่อไปนี้

1. จำแนกประเภทของงานเขียนได้
2. สามารถแยกแยะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น
3. สามารถอธิบายความหมายของคำศัพท์ สำนวน อุปมา
4. ตัดสินได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด
5. บอกจุดประสงค์ของผู้เขียนได้
7. จับแนวคิดหลักได้
8. จับน้ำเสียง หรือความรู้สึกของผู้เขียนได้
9. บอกโครงเรื่อง หรือสรุปเรื่องได้
10. ประเมินคุณค่าของเรื่องทีอ่านได้

4.4 ประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีประโยชน์อย่างมาก ทำให้ผู้อ่านได้มีโอกาสพัฒนาสมองเพื่อการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ และกว้างไกล นอกจากนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณยังช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างถูกต้อง เพราะในขณะที่อ่านจะต้องคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งประเมินคุณค่าสิ่งทีอ่านควบคู่ไปด้วยทำให้ไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อ โดยง่าย มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลายท่าน ดังนี้

ประภาศรี สีหอำไพ (2524: 331) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และนำความคิด คติธรรมทีได้มาประกอบกับประสบการณ์ทำให้เกิดความคิดกว้างไกล ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การแก้ปัญหาได้

สิทธา พินิจภูวดล และทิพย์สุเนตร อนันมบุตร (2525: 1) ได้กล่าวไว้ว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นนอกจากจะเสริมสร้างความรู้เพื่อใช้ในการศึกษา และการประกอบอาชีพแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างควมบันเทิงใจอีกด้วย นอกจากนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ยังเสริมสร้างคุณสมบัติส่วนตัวให้เป็นคนรักเหตุผล รักความเป็นธรรม มีความรอบคอบ รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จัก

ไต่ตรงตรวจตราอย่างละเอียด รู้จักตัดสินใจ และรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีที่เหมาะสม และได้ผลดีว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยให้ผู้อ่านได้ประโยชน์อย่างแท้จริงเพราะผู้อ่านไม่ใช่จะรับเฉพาะความคิดของผู้เขียนเท่านั้น ผู้อ่านจะต้องนำความคิดของผู้เขียนมาประกอบกับความเห็นของตนทำให้เกิดความคิดใหม่ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ได้

จากข้อความข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีประโยชน์ดังที่กล่าว ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องฝึกฝนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความคิดพิจารณา เหตุผลมาตัดสินเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง

4.5 พฤติกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การจะวัดว่าผู้อ่านมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมากน้อยเพียงใดนั้น ในการฝึกฝนผู้อ่านจะต้องแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ศึกษาและรวบรวมมาจากนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ Hill, J. (1965: 277) Heilman, AW. (1967: 42) เปลื้อง ณ นคร (2544:46 – 47) อรษา บุญปัญญา (2540: 13) กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (2533: 6) ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล(2533: 584 - 591) ดังนี้

1. ความสามารถในการจำแนกประเภทของงานเขียน
2. ความสามารถในการแยกแยะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น
3. ความสามารถในการอธิบายความหมายของคำศัพท์ สำนวน อุปมา
4. การตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด
5. การบอกจุดประสงค์ของผู้เขียน
6. การจับแนวคิดหลัก
7. การจับน้ำเสียง หรือความรู้สึกของผู้เขียน
8. การบอกโครงเรื่อง หรือสรุปเรื่อง
9. การประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่าน

4.6 การวัดและการประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การวัดและการประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถและปัญหาทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถและแก้ปัญหาทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ตรงจุด การวัดและการประเมินผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่มีประสิทธิภาพจะต้องสามารถวัดและประเมินความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ

ผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง และตรงตามสภาพจริง ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงการวัดและการประเมิน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังต่อไปนี้

บันลือ พุกกะวัน (2557: 58) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการประเมินการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ สรุปได้ว่า การประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ครูจะต้องสังเกตผลสัมฤทธิ์ของ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน อันเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อพัฒนางานในด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเพลิดเพลินและมีนิสัยรักการอ่าน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540: 95-96) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การวัดและการประเมินการ อ่านซึ่งรวมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ด้วยว่า นักจิตวิทยาการอ่านได้นำหลักการของ Benjamin S.Bloom มาประยุกต์ใช้ในการฝึกอ่านและประเมินการอ่าน มีทั้งหมด 6 ชั้น คือ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า แต่ละชั้นมีลำดับชั้นการคิดที่แตกต่าง กัน ชั้นที่ 1-3 เป็นการคิดเบื้องต้น เป็นจุดมุ่งหมายเบื้องต้นของพฤติกรรมกรรมการอ่าน ชั้นที่ 4-6 เป็น การคิดขั้นสูงของพฤติกรรมกรรมการอ่าน ซึ่งผู้อ่านต้องมีพื้นฐาน 3 ชั้นต้นมาก่อน และเป็นอย่างดีด้วย เกณฑ์ในการวัดการอ่าน ตามหลักของ Bloom มีดังนี้

1. วัดความจำ คือ อธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง บอกคำจำกัดความต่าง ๆ
2. วัดความเข้าใจ คือ จับใจความสำคัญ สรุปสาระสำคัญของเรื่อง เข้าใจจุดมุ่งหมาย ความคิดเห็นของผู้เขียน
3. วัดการนำไปใช้ คือ ประยุกต์ใช้ความรู้จากการอ่านกับเหตุการณ์ใหม่ ๆ การ แก้ปัญหา การยกตัวอย่าง หรือการนำตัวอย่างหรือหลักการนั้น ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
4. วัดการวิเคราะห์ คือ การบอกความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล การลำดับเหตุการณ์ ในเรื่อง การวิเคราะห์โวหารในการเขียน การวิเคราะห์วัตถุประสงค์หรือเจตนาของผู้เขียน
5. วัดการสังเคราะห์ คือ สรุปเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้น ๆ เป็นมโนทัศน์ คติ สำนวน สุภาษิต ตลอดจนคาดคะเนหรือทำนายผลที่คาดว่าจะเกิดตามมาจากเหตุการณ์หรือการกระทำนั้น บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่
6. วัดการประเมินค่า คือ การตัดสินคุณค่าของงานเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้านข้อคิด คุณค่า ทัศนนะของผู้เขียน ความน่าเชื่อถือ ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ การกระทำของบุคคล หรือตัวละคร ตลอดจนการประเมินจากข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากข้อเขียนนั้น

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2538: 347) ได้กล่าวถึง การวัดและการประเมินผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า ควรวัดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางภาษา หลายๆ ด้าน เช่น ด้านความรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ ทักษะการคิด การใช้เหตุผล เป็นต้น

จรรยา บุญปลั่ง (2541: 91-92) ได้สรุปขั้นตอนของการวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลโดยทั่วไปว่าควรประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการวัด เช่น ความสามารถในการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ จะต้องกำหนดว่าประกอบด้วยความสามารถใดบ้าง เช่น การจับใจความสำคัญ การแยกข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น การประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดวิธีการที่จะวัดคุณลักษณะนั้น ๆ โดยการกำหนดเครื่องมือที่จะวัดหรือแบบทดสอบ เช่น กำหนดว่าจะใช้แบบทดสอบชนิดใด เพื่อจะใช้วัดคุณลักษณะที่ต้องการได้ครอบคลุม

ขั้นที่ 3 กำหนดมาตรการและเกณฑ์ของคะแนนที่ได้จากการวัดคุณลักษณะ เช่น ข้อสอบที่ถูกควรจะได้คะแนนเท่าใดและเทคนิคทั่วไปที่ใช้วัดทักษะการอ่านซึ่งรวมทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ด้วยนั้น ก็คือ การให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องที่ยกมา และวัดความเข้าใจของนักเรียนโดยการถามประเด็นสำคัญ ๆ ในเรื่อง และให้นักเรียนเลือกคำตอบจากตัวเลือกหลายๆตัว เพื่อทดสอบว่านักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องนั้นเพียงใด โดยหลักในการเลือกข้อความเพื่อนำมาทำแบบทดสอบ มีดังนี้

1. ความยาว เนื่องจากว่าแบบทดสอบนั้นจะมีข้อความต่างๆหลายประเภท ฉะนั้นแต่ละเรื่องควรเป็นเรื่องสั้น ๆ ประมาณ 100-250 คำ โดยให้มีใจความเพียงพอสำหรับตั้งคำถามได้ 6-8 ข้อ
2. เนื้อเรื่อง ควรเป็นเรื่องหลายชนิดรวมกัน เช่น ชีวิตประวัติ นวนิยาย และบทความ เนื้อเรื่องที่ยกมาควรเป็นเรื่องที่มีความสมบูรณ์ในตัว ไม่ต้องอ่านเพิ่มเติมจากที่อื่นอีก และเนื้อเรื่องต้องไม่เป็นเรื่องที่รู้จักกันโดยทั่วไป ซึ่งนักเรียนสามารถจะตอบคำถามโดยไม่ต้องอ่าน เนื้อเรื่องเลย
3. ภาษาที่ใช้ ถ้าเนื้อเรื่องประกอบด้วยคำศัพท์หรือโครงสร้างที่ยุกยากจนเกินไป ผู้ออกแบบทดสอบควรดัดแปลงให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้ทดสอบและควรตั้งคำถามอย่างชัดเจน

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีเกณฑ์แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการวัด ในการวัดและการประเมินแต่ละครั้งประกอบด้วย ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า สำหรับในการวัดและประเมินผลในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสามารถประเมินโดยเน้นในส่วนที่ต้องการได้ และสามารถสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเกณฑ์การวัดและประเมินผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 6 ชั้น คือ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าให้ครบถ้วน

5. แนวคิดเรื่องจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น

5.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาหาความรู้ เป็นทักษะที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันเพราะการอ่านเป็นการแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน ก่อให้เกิดความเข้าใจแนวคิด อารมณ์และจินตนาการ นอกจากนั้นการอ่านมีบทบาทที่สำคัญในการศึกษาเล่าเรียน ด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถทางการอ่านทั้งสิ้น และการอ่านยังเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อความหมาย ที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน ได้มีนักการศึกษาที่สนใจการอ่านและให้ความหมายไว้ดังนี้

โกซัย สาริกบุตร (2519: 27) และ อนงค์ วิชาลัย (2536: 54) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าการอ่านเป็นพฤติกรรมทางภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตัวเป็นพิเศษไม่เหมือนกับการพูด การฟัง การเขียน การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำและความคิด แล้วนำความคิดไปใช้ประโยชน์ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงส่วนที่ใช้แทนความคิดอีกทอดหนึ่ง ทั้งนี้สอดคล้องกับ ประเทิน มหาจันทร์ (2530: 13) และ อรุณี สายเสมา (2536: 11) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึงกระบวนการแปลความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ออกมาเป็นความหมาย ใช้สื่อความหมายความคิดระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียนให้เข้าใจตรงกัน

นอกจากนี้ จุฑามาศ สุวรรณโครธ (2519: 27) และ มานิต บุญประเสริฐ (2526: 9) ยังได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ได้สอดคล้องกัน คือ การสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยมีข้อเขียนเป็นสื่อกลางผู้เขียนมีหน้าที่ใส่ความหมายลงในข้อเขียนส่วนผู้อ่านมีหน้าที่ค้นหาความหมายจากข้อเขียนนั้น ๆ หนึ่งผู้อ่านจะเข้าใจข้อเขียนที่อ่านได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ

องค์ประกอบหลายประการ เช่น ลักษณะของเรื่องที่อ่าน ประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน ความสามารถทางภาษา เป็นต้น

ทางด้านกองทัพ เคลือบพณิชกุล (2542: 81) ได้รวบรวมความหมายของการอ่านที่บรรดาผู้รู้และนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ว่า การอ่าน คือ ส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารเป็นขั้นตอนของการรับสาร โดยผู้อ่านใช้ประสาทสัมผัสทางตา รับภาพ คือตัวอักษรหรือสัญลักษณ์อื่นใดผ่านกระบวนการทางความคิด เพื่อทำความเข้าใจเรื่องนั้น ๆ แล้วตีความหมายออกมาจากความหมายของการอ่านที่กล่าวมาแล้วจึงพอสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองในการแปลสัญลักษณ์นั้น แล้วก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดความคิดอย่างมีเหตุผลถ่ายทอดความหมายของอักษร หรือสัญลักษณ์นั้นออกมาในรูปของความคิด แล้วจึงนำความคิดเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

5.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญทำให้บุคคลได้พัฒนาสติปัญญาแสวงหาความรู้และมีประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525: 73-74) กล่าวว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวันเป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิชาต่างๆ เพื่อความรู้ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านมีอัตราเร็วในการอ่านสูงย่อมแสวงหาความรู้และการศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันในต่างประเทศมีการส่งเสริมการอ่านอย่างมากทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพราะถือว่าถ้านักเรียนมีพื้นฐานการอ่านอย่างดีแล้วย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่นได้เป็นอย่างดี

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2524: 16) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและให้ประโยชน์แก่มนุษย์ทุกด้านทุกโอกาส ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการพักผ่อนหย่อนใจ การอ่านช่วยส่งเสริมความรู้ความคิดของคนเราให้เพิ่มพูนขึ้น

นอกจากนั้นณรงค์ ทองปาน (2526: 5) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์(2539: 1) ที่กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคนและการอ่านยังมีความสำคัญในด้านอื่นๆ อีกดังนี้

1. การอ่านเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาอื่นๆ ทั้งนี้เพราะต้องการหาความรู้ในสาขาวิชาการต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือ

2. การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึก และความต้องการระหว่างบุคคลกับบุคคล

3. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เป็นผู้ที่สำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะได้อ่านเอกสารความรู้ ในการปรับปรุงงานของตนอยู่เสมอ

4. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเพราะถ้าเราอ่านได้ก็สามารถทำความเข้าใจร่วมกับคนอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผ่านไปได้อย่างราบรื่น

5. การอ่านเป็นเครื่องมือในการรับทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยสู่รุ่นหลังๆ ต่อไป

6. การอ่านเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ความรู้ และมีประสบการณ์กว้างขวาง

วรรณิ โสมประยูร (2537: 121-122) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้โดยสรุป ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่างๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปคนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียนทั้งในด้านภารกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพการงานต่างๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง ฯลฯ

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ใช้ความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยายหรืออภิปรายต่างๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพ และความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิด นับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่นอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่างๆ ในอดีต เช่น ศิลปินกรีก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ วรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้ผู้นับรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

จึงสรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันมาก สังคมเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้ามากเพียงไร การอ่านก็เป็นทักษะที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์มากเท่านั้น อีกทั้งยังช่วยเพิ่มพูนสติปัญญา ประสบการณ์ ให้สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข

5.3 ความพร้อมในการรับสารด้วยการอ่าน

ความพร้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังที่ บันลือ พฤกษ์วัน (2534: 16) ได้กล่าวสรุปถึงองค์ประกอบแห่งความพร้อมในการอ่านว่า องค์ประกอบแห่งความพร้อมในการอ่านประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1. ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ รูปร่าง ขนาด ส่วนสูง น้ำหนัก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของร่างกาย โดยที่ กรมอนามัย โรงเรียน กระทรวงสาธารณสุข กำหนดเกณฑ์เฉลี่ยไว้ นอกจากนี้ ยังเน้นถึงการใส่สายตา หู ความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อ มีการทรงตัว การกวาดสายตา

2. ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสามารถในการจำ การตีความ

3. ความพร้อมทางอารมณ์และสังคม

4. ความพร้อมทางจิตวิทยา

5. ความพร้อมทางพื้นฐานประสบการณ์

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์ (2540: 30) ได้กล่าวถึงความพร้อมในการอ่านว่า เกิดความพร้อมทางกาย ทางสมอง ทางสังคม ทางอารมณ์ ทางภาษาและคำพูด และทางประสบการณ์

อันจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถรับรู้สารจากการอ่านได้เป็นอย่างดีตั้งแต่วัยต้นของชีวิต และจะสามารถพัฒนาคุณภาพการอ่านได้มากขึ้นตามวัยและประสบการณ์ของผู้อ่านแต่ละคน

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2542: 55) ได้กล่าวถึงความพร้อมทางการอ่านไว้ว่า เป็นการเตรียมตัวอย่างดีเพื่อการอ่าน มีความรู้สึกริเริ่มและเต็มใจจะอ่าน ผู้อ่านจะประสบความสำเร็จในการอ่านมากน้อยเพียงใดอยู่ที่ความพร้อมในการอ่านของแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ สมอ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และประสบการณ์

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542: 12) ได้กล่าวไว้ว่าความพร้อมในการอ่านเป็นวุฒิภาวะของเด็กที่พร้อมจะเริ่มอ่านเมื่อใดก็ตามที่ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กพัฒนาถึงระดับสูงสุด มีประสบการณ์ทางภาษาเหมาะสมกับระดับอายุที่พร้อมที่จะเริ่มต้นอ่านนั่นเอง ดังนั้นการอ่านผู้อ่านจะต้องมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ประสบการณ์ทางภาษา อันจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่านและประสบความสำเร็จต่อการเรียนในที่สุด

สรุปได้ว่า การรับสารด้วยการอ่านต้องอาศัยความพร้อมของผู้อ่านเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและประสบการณ์ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วยังต้องมีเตรียมความพร้อมทางด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้ดึงดูดความสนใจ เตรียมสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมจึงจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น

5.4 หลักทฤษฎีและหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านไว้ได้แก่ ทฤษฎีการจัดลำดับข้อความ และวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความเป็นทฤษฎีที่มีผลต่อการอ่าน ดังนี้

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2527: 108 - 110) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านที่เน้นพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าจะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ดังนั้นการอ่านจึงเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่มีการจัดลำดับไว้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึงการอ่านต้องประกอบด้วยทักษะเบื้องต้น และทักษะที่เป็นพื้นฐานก็จะถูกหลอมรวมเข้าด้วยกัน โดยผ่านกลวิธีการฝึกให้นักเรียนแยกแยะได้ว่าส่วนใดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอักษรและส่วนใดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

2. การอ่านที่เน้นความรู้ความเข้าใจทฤษฎีความรู้ความเข้าใจมีแนวคิดพฤติกรรมทุกอย่างต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ การรู้จักสะสมความรู้ และการนำไปใช้ ดังนั้นทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ จึงเป็นหน้าที่ของสมองส่วนกลางในการ

ตีความตัวแปรต่างๆ การเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับความรู้จักเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิม และแสดงออกอย่างเหมาะสม

แม้นมาส ชวลิต)2528: 9) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการอ่านเบื้องต้นตามทฤษฎีการอ่านไว้ดังนี้

1. อย่าเริ่มด้วยการอ่านชั้นสูงเกินสติปัญญา
2. อ่านตามความสนใจและรสนิยม
3. อย่าฝืนอ่าน ต้องมีความสุขในการอ่าน
4. พัฒนาการอ่านตามระดับความรู้
5. อ่านเรื่องเดียวกันหลายครั้งจะได้รสต่างกัน
6. เลือกอ่านงานเขียนของนักเขียนอาวุโสที่มีทัศนคติตรงกัน
7. อ่านได้ทุกเวลา
8. ต้องอ่านด้วยวิจารณญาณ
9. อย่าเบื่อง่ายต้องมีเหตุผลของตนเอง

การที่ผู้เรียนจะบรรลุถึงพฤติกรรมการเรียนด้านการอ่านนั้น ผู้สอนควรคำนึงหลักจิตวิทยาบางประการในการอ่านด้วย จึงมีนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงหลักจิตวิทยาการอ่านไว้ ดังนี้

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรษ์)2523: 99) ได้กล่าวไว้และสรุปได้ว่า ครูควรคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน ซึ่งแต่ละคนจะมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกันก่อนเรียนจึงควรเตรียม โดยการทดสอบและเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ ด้วยเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นก่อน รวมทั้งความแน่ใจของผู้เรียนที่มีต่อการอ่านเรื่องราวด้วย ฉะนั้นครูจึงควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์)2523: 99) ได้กล่าวไว้และสรุปได้ว่าครูควรคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน นักเรียนแต่ละคนจะมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกันก่อนเรียนจึงควรเตรียม โดยการทดสอบและเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ ด้วยเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นก่อน รวมทั้งความแน่ใจของผู้เรียนที่มีต่อการอ่านเรื่องราวด้วย ฉะนั้นครูจึงควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน)2524: 36) กล่าวถึงการเกี่ยวพันระหว่างสมองกับดวงตาซึ่งทำให้เกิดการอ่านสรุปได้ว่าสมองเป็นแหล่งรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัส หนังสือ จะผ่านดวงตาเข้า

ผู้สมองเป็นระยะๆ และสมองจะเก็บสิ่งที่สนใจไว้ ดวงตาจึงเป็นประตูแรกของการอ่านที่นำความรู้ไปสู่สมอง

ทฤษฎีการอ่านและจิตวิทยาการอ่านที่มีนักทฤษฎี และนักการศึกษากล่าวถึงไว้นั้นพอสรุปได้ว่า การอ่านเกิดจากการทำงานเกี่ยวพันกันความพร้อมในการอ่านได้แก่ตัวเด็ก และสภาพแวดล้อมและความรู้ที่นักเรียนมีอยู่และจัดความรู้ให้สัมพันธ์กัน เน้นการเชื่อมโยงเป็นโครงสร้างความรู้แบบแผนความรู้ จะนำมาช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้อย่างลึกซึ้งและนำไปใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนอ่านเพื่อให้เกิดผลดี

6. แนวคิดทฤษฎีเรื่องโครงสร้างประสบการณ์เดิม

ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมมีแนวความคิดเชื่อว่า ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้ เพราะในการเรียนรู้ผู้เรียนจำเป็นต้องนำความรู้เดิมที่เก็บสะสมไว้เข้ามาช่วยในการตีความเพื่อให้เข้าใจความรู้ใหม่ได้ดีขึ้น

Carrel (1989 : 650) ได้ให้ความหมายของโครงสร้างความรู้เดิม (Schema) ไว้ว่า หมายถึง โครงสร้างความรู้หรือโครงสร้างข้อมูลซึ่งเป็นตัวแทนของความคิดรวบยอดทั่ว ๆ ไปที่เก็บบันทึกไว้ในความทรงจำ นั่นคือ โครงสร้างความรู้เดิมนั้นเป็นกรอบความรู้ของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และโครงสร้างความรู้เดิยังหมายถึง โครงสร้างความรู้ความคิดในสมองซึ่งมีการจัดกลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ และประสบการณ์ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการคาดคะเนตีความข้อมูลใหม่ให้เข้ากับข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้ว และเก็บข้อมูลนั้นไว้ต่อไป การที่สามารถนำข้อมูลในความรู้หรือประสบการณ์เดิม (Schema) มาคาดคะเนสิ่งใหม่ในขณะที่อ่านเรื่องนั้น จะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเข้าด้วยกัน โครงสร้างความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านนั้น มีอยู่ 2 ชนิด คือ โครงสร้างความรู้เดิมเชิงรูปแบบ (Formal Schema) และโครงสร้างเนื้อหา (Content Schema) ผู้สอนจะสอนเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการเขียนหรือโครงสร้างของบทอ่านก็ดึงเอาพื้นฐานความรู้เดิมเชิงรูปแบบที่ผู้เรียนมีอยู่มาใช้ ส่วนโครงสร้างความรู้เดิมเชิงเนื้อหานั้นจะใช้ต่อเมื่อผู้เรียนต้องใช้ความรู้รอบตัวที่มีอยู่มาช่วยความเข้าใจเรื่องราวในบทอ่าน

Goodman (1970: 25-27) กล่าวว่า การอ่านให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งรวมทั้งโครงสร้างความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านซึ่งได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ผู้อ่านมีอยู่แล้วและความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อเรื่อง ดังนั้นสิ่งที่จะช่วยนำไปสู่

ความหมายได้ คือ ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์หรือพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับบทอ่าน ผู้อ่านจะต้องใช้การตีความ และการตีความนั้นต้องอาศัยความรู้เดิมหรือภูมิหลังร่วมกับข้อความจากบทอ่าน

พจนานุกรม ภาววิทยาการวรรณ (2540: 46-47) ได้ให้ความเห็นว่าโครงสร้างความรู้ต่างจากความรู้เดิมตรงที่ความรู้เดิมเน้นถึงตัวเนื้อหา แต่โครงสร้างความรู้รวมถึงเนื้อหา และวิธีการจัดเก็บเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดระบบของแต่ละคนก็อาจมีความแตกต่างกัน ไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์โครงสร้างความรู้จึงหมายถึง ความรู้ที่ถูกจัดระบบในหน่วยความทรงจำทั้งนี้โดยการจัดข้อมูลไว้ในช่องต่างๆ และแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลออกเป็นเครือข่ายที่ง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม หรือง่ายต่อการดึงข้อมูลออกมาใช้เมื่อจำเป็น

Rumelhart (1981 : 4 –12) ให้ความหมายของ Schema ว่าหมายถึง โครงสร้างข้อมูลที่ใช้แทนความหมายของแนวคิดกว้าง ๆ ที่เก็บสะสมไว้ในความทรงจำ โดยข้อมูลที่เก็บสะสมไว้นั้นอาจเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งของ สถานการณ์ทั่ว ๆ ไป เหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ การกระทำ หรือลำดับการกระทำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องมีขั้นตอนย่อย ๆ คือ Sub – Schema ดังนั้นความรู้หรือแนวคิด Schema จะประกอบด้วยแนวความคิดย่อย ๆ และอธิบายแนวความคิดย่อย ๆ เหล่านั้นเพื่อให้เข้าใจระบบของการรวมแนวความคิดย่อย ๆ มาเป็นแนวความคิดรวมหรือความรู้

ในส่วนของการอ่าน การใช้ทฤษฎีประสบการณ์เดิมเข้ามามีบทบาท ในส่วนของการตีความสิ่งที่อ่าน การทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน เพราะประสบการณ์เดิมจะช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจโครงสร้างของข้อความที่มีความซับซ้อน เข้าใจเนื้อเรื่องอย่างมีเหตุผล Rumelhart (1981 : 22 –23) ได้อธิบายว่า การที่มนุษย์จะเกิดความเข้าใจในการอ่านได้นั้น ผู้อ่านจะต้องมีความรู้ทางภาษา และมีความรู้ทั่วไปด้วย เพราะในการอ่านผู้อ่านจะต้องใช้ประสบการณ์เดิมทางภาษาและความรู้ทั่วไปมาช่วยในการทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง เพราะข้อเขียนต่าง ๆ เป็นเพียงข้อมูลทางภาษาเท่านั้น ผู้อ่านจะต้องพยายามสร้างความหมายขึ้นมาเองโดยนำประสบการณ์เดิมที่มีอยู่เข้ามาสัมพันธ์กับข้อเขียน

โครงสร้างประสบการณ์เดิมจะไม่มีกรอบที่ตายตัว แต่จะคงมีไว้เพื่อสะสมข้อมูลใหม่ เป็นแนวคิดของการเพิ่มพูนโครงสร้างลงไปในกระบวนการที่เรียกว่า การเติมช่องว่าง (Slot Filling) ในโครงสร้างประสบการณ์เดิมจะมีช่องว่างอยู่ และช่องว่างนี้จะถูกเติมเต็มด้วยประสบการณ์ส่วนตัว และสิ่งที่ได้มาจากการอ่านเมื่อช่องว่างมีความสมบูรณ์ความเข้าใจก็จะเกิดขึ้น นอกจากการเพิ่มพูนโครงสร้างจะก่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านแล้ว บางครั้งต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเดิมที่มีอยู่ให้สามารถเข้ากับข้อมูลใหม่ด้วย เพื่อที่จะได้เกิดประโยชน์ในการตีความ และทำให้เกิดโครงสร้างความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น จากทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมนี้ จะทำให้ครูผู้สอนมีแนวทาง

ในการสอนอ่านได้เข้าใจยิ่งขึ้น คือ เมื่อครูผู้สอนเตรียมให้นักเรียนอ่านข้อความ หรือเนื้อเรื่อง ครูจะต้องเข้ามามีบทบาทในการกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียนให้เกิดขึ้น และเหมาะสมกับสิ่งที่อ่าน ในบางครั้งเรื่องที่อ่านอาจจะเป็นสิ่งที่นักเรียน ไม่คุ้นเคย ครูควรสร้างภูมิหลังที่จำเป็นให้นักเรียน ก่อนที่จะสั่งให้นักเรียนอ่าน หรือควรให้มีการอภิปรายร่วมกัน เป็นการกระตุ้นประสบการณ์เดิม หรือให้แนวคิดเพื่อให้นักเรียนมีข้อมูลเล็กน้อยก่อนที่จะได้อ่านข้อมูลใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนสร้างโครงสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ (Robert, 1996 : 207)

โดยสรุป ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างความรู้มีประโยชน์มากต่อการสอนการอ่านถ้าครูผู้สอนพยายามกระตุ้นให้เด็กใช้โครงสร้างความรู้ หรือสร้างโครงสร้างความรู้โดยการสอน แผนภูมิความหมายหรือโครงสร้างเรื่อง และจัดกิจกรรมก่อนอ่านให้เหมาะสมยอมทำให้การสอนอ่านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมนี้อีกเป็นทฤษฎีสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาใช้สนับสนุนขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ โดยจะนำมาทบทวนความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมในการอ่านบทอ่าน เพราะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นก่อนที่ผู้เรียนที่เริ่มอ่านเนื้อเรื่องก็ควรมีการดึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนออกมา เพื่อให้ผู้เรียนได้ข้อมูลพื้นฐาน ก่อนที่จะเริ่มรับรู้ข้อมูลใหม่

7. แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย

พุทธิพิสัย คือ พฤติกรรมที่สะท้อนระดับเชาวน์ปัญญา (cognition) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญของระบบการศึกษาปัจจุบัน

Bloom (1956) ได้เริ่มพัฒนาพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย โดยอธิบายถึงพัฒนาการ และขั้นตอนของการเรียนรู้ การคิด ว่ามีระดับขึ้นจากระดับความคิดที่ต่ำกว่าไปสู่ความคิดระดับสูงกว่า 6 ขั้น ดังนี้

1. ความรู้-ความจำ (Knowledge) หมายถึง ผู้เรียนสามารถจำ และเล่ากลับถึงความรู้ที่ได้เรียนมาโดยยังไม่ต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงความรู้ แบ่งเป็นหลายระดับคือ

- 1.1 ความรู้ความจริง รวมถึงคำศัพท์
- 1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการในความรู้จำ
- 1.3 ความรู้ที่เป็นนามธรรม

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการประมวลข้อมูลให้ตรงประเด็นที่มี 3 ประเภทคือ

2.1 การแปลความหมาย (Translation) ได้แก่ การอธิบายเนื้อเรื่องหรือแนวคิดของความรู้นั้น

2.2 การตีความ (Interpretation) คือ การอธิบายสรุปประเด็น หรือเรียงลำดับขั้นตอนใหม่เพื่อให้เข้าใจ

2.3 การขยายความ (Extrapolation) คือ การเพิ่มเติมจากแนวคิดหรือข้อมูลความรู้
นั้น

3. การนำไปใช้ (Application) การนำไปใช้คือการนำความรู้ ทฤษฎี หลักเกณฑ์แนวคิดไปสู่การปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ โดยไม่มีการลอกเลียนแบบหรือวิธีการ เป็นขั้นตอนการคิดเชิงนามธรรมที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์ ไปสู่การนำไปใช้จริง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนหรือองค์ประกอบต่างๆ ความสามารถในการพิจารณาหรือแยกรายละเอียดของเนื้อหา ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจหลักการที่เป็นพื้นฐานของโครงสร้างเนื้อหา การคิดวิเคราะห์มี 3 ลักษณะคือ

- 4.1 วิเคราะห์องค์ประกอบหรือส่วนย่อยของเนื้อหา
- 4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ
- 4.3 วิเคราะห์หลักการ วิธีการ หรือหลักการจัดการ

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการนำเอาความรู้ ประสบการณ์ โจทย์ปัญหา มาสร้างเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่มีเค้ารูปความคิดเดิมเหมือนต้นไม้ที่คูดน้ำ ธาตุอาหาร และแดด มาเปลี่ยนเป็นการเจริญเติบโตในทุกส่วนของต้นไม้ การคิดสังเคราะห์จะมีลักษณะดังนี้

- 5.1 มีผลเป็นการสื่อด้วยวาจาหรือลายลักษณ์
- 5.2 มีผลเป็นแผนงาน แผนการ แผนดำเนินงาน โครงสร้างหรือกลไกใหม่
- 5.3 มีผลเป็นทฤษฎีใหม่ หลักการ และกฎเกณฑ์ใหม่ๆ

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการใช้วิจารณ์ญาณรอบด้านมาตัดสินความคิด ผลงาน หรือกระบวนการ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดระดับสูง เกณฑ์การประเมินผลมี 2 ลักษณะ คือ

6.1 เกณฑ์ภายนอก ได้แก่ การเปรียบเทียบคุณภาพและคุณลักษณะที่สามารถมองเห็นได้

6.2 เกณฑ์ภายใน ได้แก่ ความเป็นเหตุเป็นผล ความสม่ำเสมอของหลักการ การคิดประเมินผลจึงต้องอาศัยทักษะการสังเกตและการคิดอย่างซับซ้อน

พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ซึ่ง Bloom จำแนกไว้มี 6 ระดับ ต่อมาศิษย์และอดีตคณะทำงานของ Bloom คือ Anderson และ Krathwohl ได้ช่วยกันปรับปรุงทฤษฎีดั้งเดิม และ

เผยแพร่ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยรูปแบบใหม่ เมื่อปี ค.ศ.2000 และมีผลอย่างยิ่งต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและวิธีการวัดประเมินผล ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. จำ (Remembering) พฤติกรรม คือ จำ ระลึก หรือเรียกคืนความรู้ที่อยู่ในความทรงจำได้ คำที่บ่งชี้พฤติกรรม คือ บอกความหมายหรือนิยาม บุคคล เหตุการณ์ สถานที่ องค์ประกอบ หลักการ

2. เข้าใจ (Understanding) พฤติกรรม คือ สร้างความหมายจากสิ่งต่างๆ คำที่บ่งชี้พฤติกรรม อธิบาย ตีความ ยกตัวอย่าง จัดกลุ่ม สรุปย่อ อนุมาน สร้างข้อสรุป ขยายความ เปรียบเทียบ

3. ประยุกต์ใช้ (Applying) พฤติกรรม คือ ใช้ความคิดในเชิงกระบวนการเกี่ยวกับการปฏิบัติในการดำเนินการ คำที่บ่งชี้พฤติกรรม คือ ใช้ คำนวณ สาธิต สร้าง เสนอ พัฒนา วางแผน ดำเนินการ

4. วิเคราะห์ (Analysis) พฤติกรรม จำแนกโมโนทัศน์หรือสิ่งที่ศึกษาออกเป็นส่วนๆ และพิจารณาว่า แต่ละส่วนสัมพันธ์กันอย่างไร คำที่บ่งชี้พฤติกรรม คือ จำแนก จัดกลุ่ม จัดประเภท บ่งชี้คุณลักษณะ เปรียบเทียบความแตกต่าง

5. ประเมินค่า (Evaluating) ตัดสินใจเชิงคุณค่าเกี่ยวกับสิ่งที่ศึกษาโดยใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานการคิด คำที่บ่งชี้พฤติกรรม คือ ตัดสิน เปรียบเทียบ วิพากษ์วิจารณ์

6. สร้างสรรค์ใหม่ (Creating) พฤติกรรม นำความรู้ ทักษะหรือแนวคิดเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ มาหลอมรวมเพื่อสร้างเป็นสิ่งใหม่ คำที่บ่งชี้พฤติกรรม คือ ปรับเปลี่ยน ดัดแปลง ผิดัด เขียน ประดิษฐ์ จัดทำ สร้าง เขียนบทความ วางโครงสร้าง เขียนโครงร่าง วางโครงการ ออกแบบ และเรียบเรียงใหม่

แนวคิดด้านพุทธิพิสัยเป็นแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพราะเป็นการนำไปสู่พัฒนาการคิดที่เป็นระบบโดยเริ่มจากการคิดในระดับต่ำไปสู่การคิดในระดับสูง ทำให้ความสามารถในการคิดถูกพัฒนาอย่างมีขั้นตอน และเห็นการพัฒนาได้ชัดเจน เกิดความเข้าใจ โดยในการพัฒนารูปแบบครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวความคิดพุทธิพิสัยของ Bloom ที่เป็นแนวคิดดั้งเดิมมาใช้สำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าแนวความคิดพุทธิพิสัยของ Bloom ที่เป็นแนวคิดดั้งเดิมสามารถใช้อธิบายพฤติกรรมที่เป็นทักษะความคิดขั้นสูง ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้มากกว่าแนวคิดที่ Anderson และ Krathwohl ได้ปรับปรุง

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

ปัทมา วิญญูกุล (2551) ได้วิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์ก โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ประการแรกเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้สอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์ก ประการที่สองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ และประการที่สาม เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 90 คน ที่ได้มาโดยสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) แบ่งกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มแรกจำนวน 45 คน ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ และ กลุ่มที่ 2 จำนวน 45 คน ใช้วิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์กใช้เวลาในการทดลอง กลุ่มละ 9 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1.แผนการจัดการเรียนรู้โดยสอนวิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ 2.แผนการจัดการเรียนรู้โดยสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์ก 3.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบและวิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์กแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

เดือนใจ คคดี (2554) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยของจอห์น สจ๊วต มิลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ ประการแรกเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมี

วิจารณ์งานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยของจอห์น สจ๊วต มิลล์ ประการที่สองศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัย ของจอห์น สจ๊วต มิลล์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1.แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสารโน้มน้าวใจอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยของจอห์น สจ๊วต มิลล์ 2.แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ 3.แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1.ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยของ จอห์น สจ๊วต มิลล์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยของจอห์น สจ๊วต มิลล์ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ชลธิชา หอมพุ่ม (2557) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสัจสีเพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสัจสี เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับ ปริญญาบัณฑิต 2. เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและ 3. เปรียบเทียบ ความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา ก่อนใช้ ขณะใช้และหลังใช้รูปแบบการสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ รูปแบบการสอนวรรณคดีไทย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสัจสี เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณ์งานและ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัดผลประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และปัจจัยสนับสนุนการนำรูปแบบการสอนไปใช้ กระบวนการ เรียนการสอนมี 7

ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.เร้าความสนใจ 2.อ่านวรรณคดี 3.วิเคราะห์ความขัดแย้ง 4.วิเคราะห์สาเหตุ 5.ค้นหาวิธีแก้ไข 6.ผลของการแก้ปัญหา และ 7.สรุปและประเมินผล 2.ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน และการนำรูปแบบการสอนไปขยายผล พบว่า นักศึกษามีความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณสูงขึ้น กว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระหว่าง เรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนและการนำรูปแบบ การสอนไปขยายผล พบว่า นักศึกษามี ความสามารถด้านการการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระหว่างเรียนมีพัฒนาการ สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

พัชรินทร์ สุริยวงศ์(2559) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษา วิชาชีพรศ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.พัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อ ส่งเสริมความสามารถทางการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาวิชาชีพรศ 2.ทดลอง ใช้รูปแบบและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อส่งเสริม ความสามารถทางการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาวิชาชีพรศ โดยมี วัตถุประสงค์ย่อยได้แก่ 2.1 เปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ และ 2.2 เปรียบเทียบความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาวิชาชีพรศก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอน และ 2.3 ศึกษาความคิดเห็นของ นักศึกษาวิชาชีพรศที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถ ทางการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาวิชาชีพรศ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปี ที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ แบบทดสอบวัดความสามารถ ทางการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ แบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการสอนอ่าน อย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของ นักศึกษาวิชาชีพรศ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน การ วัดผลประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนมี 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่1 เร้าความสนใจ ขั้นที่ 2

ทบทวนความรู้ ประสบการณ์เดิม ชั้นที่ 3 อธิบายความรู้ ให้ตัวอย่างการวิเคราะห์ ชั้นที่/4 กระบวนการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แบ่งเป็น ชั้นย่อยที่ 1 กิจกรรมการอ่านและวิเคราะห์ เรื่อง ชั้นย่อยที่ 2 กิจกรรมอภิปรายเรื่องเชื่อมโยงชีวิตและสังคม ชั้นย่อยที่ 3 กิจกรรมสรุปการอ่าน และเขียนแผนภูมิ ชั้นย่อยที่ 4 กิจกรรมนำเสนอผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นที่ 5 วิเคราะห์ สถานการณ์ด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และชั้นที่ 6 สรุปความรู้ นำเสนอแนวทางการใช้/ ประโยชน์จากการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนและการนำรูปแบบ การสอนไปขยายผล พบว่า 2.1 นักศึกษามีความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระหว่างเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2.2 นักศึกษามีความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระหว่างเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ 2.3 ความคิดเห็น ของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนอยู่ในระดับมาก

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Ko (2010) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในชั้นเรียนการอ่าน ภาษาอังกฤษในไต้หวัน งานวิจัยที่เป็นกรณีศึกษาได้ศึกษาชั้นเรียนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณซึ่ง เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในไต้หวัน รวมไปถึงศึกษาว่าอาจารย์ในวิทยาลัยที่สอน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองได้ใช้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณในหลักสูตรการอ่านภาษาอังกฤษ อย่างไร การสอนเช่นนี้จะช่วยผู้เรียนให้เข้าสู่เนื้อหาได้อย่างไร ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ ของผู้เรียน ประสบการณ์การเรียนภาษาอังกฤษและลักษณะของผู้เรียนมีผลต่อการพัฒนาการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณและการตอบสนองไปยังการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างไร กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้สอนและนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษจำนวน 39 คนที่เรียนใน รายวิชาการอ่านภาษาอังกฤษ การเก็บข้อมูลได้แก่ การสังเกตในชั้นเรียน การอภิปรายในชั้นเรียน บทความของนักศึกษาที่มีต่อการสอน แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้สอนในตอนสั้นภาค การศึกษา นักศึกษา 4 คน ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกรณีศึกษา การเก็บข้อมูลหลักจากนักศึกษา เหล่านี้ประกอบด้วย การสัมภาษณ์จำนวน 3 ครั้ง และการอภิปรายกลุ่ม ข้อมูลจากการอภิปรายในชั้น เรียนได้รับการตรวจสอบโดยใช้รูปแบบการอ่านของ Freebody และ Luke ผลการวิจัยแสดงให้เห็น ว่าการสอนมีความสมดุลระหว่างการสอนภาษาและการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยการให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในการฝึก 4 รูปแบบ คือ การฝึกถอดรหัสภาษา การฝึกหาความหมายจากเนื้อ เรื่อง การฝึกการใช้ภาษา และการฝึกการคิดวิเคราะห์ การวิเคราะห์บทความของนักศึกษาที่สะท้อน ความคิดใช้วิธีการวิเคราะห์การเขียน รูปแบบสามมิติของ Fairclough (1992) ถูกนำมาใช้เพื่อแสดง

ความสัมพันธ์ระหว่างงานเขียนและบริบททางสังคม ผลการวิเคราะห์ระบุว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงเขียนบทความในแบบเดิมๆ ในการตอบกลับต่อเนื้อหา

Escudero (2011) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสอนและการเรียนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการใช้เนื้อเรื่องในบริบทอื่นที่มหาวิทยาลัยแม็กซิกัน งานวิจัยนี้ศึกษา การประยุกต์ใช้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณในมหาวิทยาลัยแม็กซิกัน และการเกิดกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในมหาวิทยาลัยแม็กซิกัน เครื่องมือที่ใช้เป็นการศึกษาและสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เน้นในเรื่องคตินิยม โดยกิจกรรมการสอนตั้งเป้าหมายที่จะช่วยให้ผู้เรียนถ่ายโอนทัศนคติในเรื่องบริบททางคตินิยมและทางสังคมจากการทดสอบโดยใช้รูปแบบทางภาษาศาสตร์และการใช้ภาษาอภิภาษาและการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ ศิลปะการใช้คำและการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองของทูลมิน ได้รับการนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและตั้งเป้าที่จะส่งเสริมการสรุปความจากการอ้างอิงและการวิจารณ์ทางคตินิยม นักศึกษาได้รับการสอนโดยใช้แนวคิดและกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ งานวิจัยนี้มุ่งที่การศึกษาการเกิดกระบวนการตีความในกลุ่มตัวอย่างและระบุปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกอ่านของนักศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจะถูกนำมาใช้เพื่อยืนยันทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนภายใต้ภาวะแทรกซ้อน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความรู้ทางการใช้ภาษามีผลต่อการตีความของนักศึกษาในเรื่องทัศนคติและผู้ฟัง อย่างไรก็ตาม การแทรกกิจกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณประสบผลสำเร็จในการช่วยผู้เรียนในเรื่องของการตีความ ความรู้ในการใช้ภาษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงทฤษฎีทางการสอน นักศึกษาได้เรียนรู้ที่จะใช้อภิภาษาและชี้ว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์ที่ช่วยพัฒนาความเข้าใจ นักศึกษาเกิดการรับรู้ถึงความจำเป็นในการตรวจสอบความเข้าใจของพวกเขา พวกเขายังแสดงและชี้ถึงความสามารถที่เพิ่มขึ้นจากตัวอย่างที่สมเหตุสมผลของเนื้อเรื่อง หลังจากการที่พวกเขาได้วิเคราะห์ นักศึกษาบางคนยังชี้ให้เห็นถึงการรับรู้กระบวนการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่นๆ ผลการวิจัยนี้สามารถประยุกต์ใช้ในการสอนอ่านภาษาที่หนึ่งหรือภาษาที่สองและส่งเสริมความเข้าใจในกระบวนการที่มีส่วนในการสร้างการสรุปความจากการอ้างอิง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ที่ใช้กลวิธีที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านและการคิดควบคู่กันไป และนอกจากนั้นยังมีกลวิธีหรือแนวคิดที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่เน้นให้นักเรียนเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบกำกับตนเอง อีกทั้งการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมี

ความสำคัญต่อการเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อให้
นักเรียนได้ฝึกอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (R&D: research and development) โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือ 1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 2. เพื่อทดลองใช้และหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

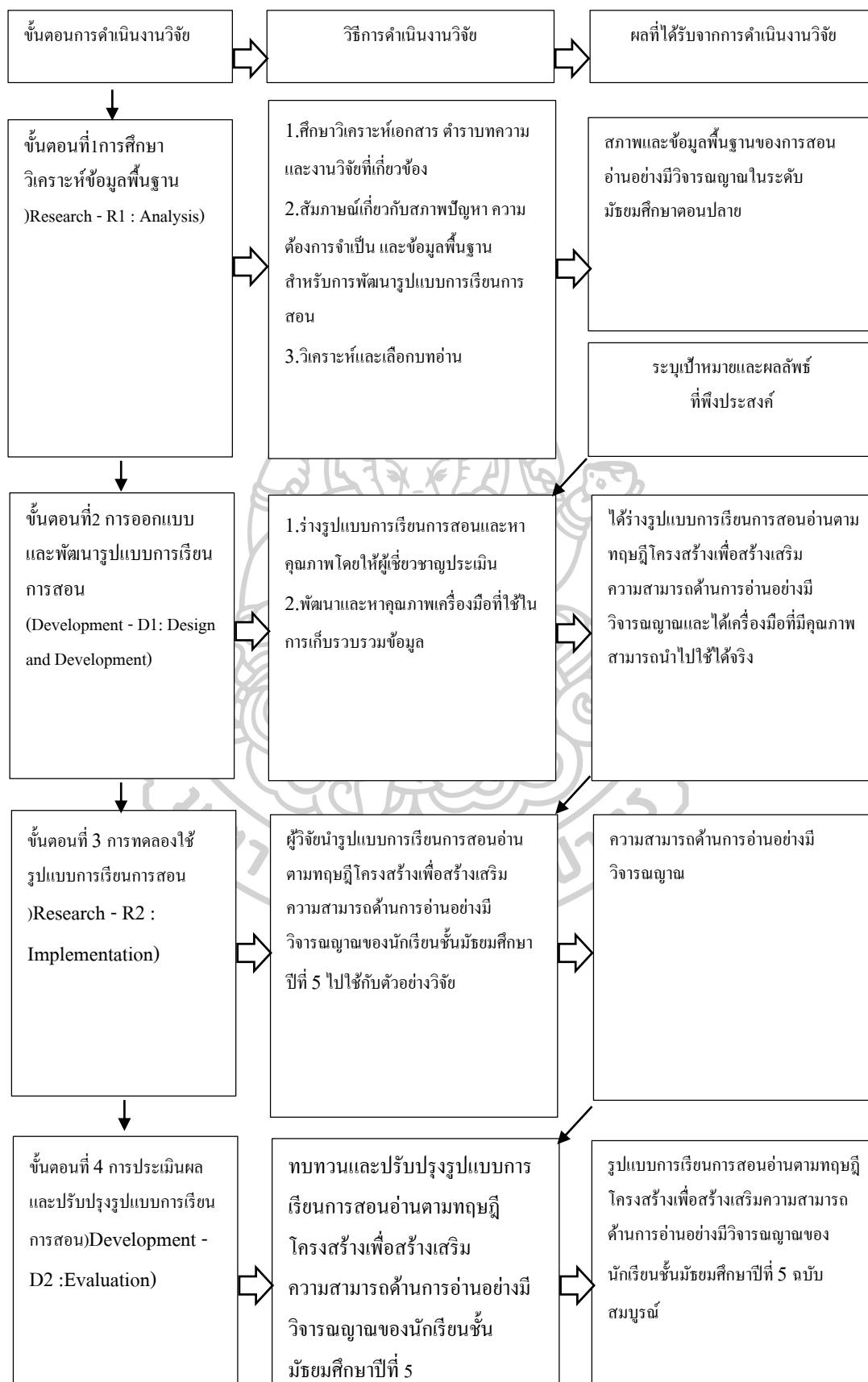
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development : D and D)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation: I)

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) เป็นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation : E) ดังกรอบดำเนินการวิจัยต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5 กรอบดำเนินการวิจัย

จากกรอบดำเนินการวิจัยขั้นต้น มีรายละเอียดขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่1 การวิจัย (Research: R1) :

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A)

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ศึกษาปัญหา และข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสัมภาษณ์ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 คน

1.2 ศึกษาปัญหา และข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบสอบถาม นักเรียน จำนวน 30 คน โดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็น สอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน

1.3 ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการสอน

2. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 ศึกษาข้อมูลหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

2.3 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.4 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีโครงสร้าง และกลวิธีการเรียนที่สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้าง

2.5 ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการสอน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาปัญหา และข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามปัญหา และข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. แบบสอบถาม เพื่อสอบถามปัญหา และข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวนรวมทั้งสิ้น 30 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน

3. แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยขั้นตอนที่ 1

การพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สอบถามปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสัมภาษณ์ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจำนวน 5 คน มีขั้นตอนในการสร้างและหาประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

1.2 กำหนดประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนการอ่านในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขปัญหา ความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และระดับความสามารถของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน โดยสร้างแบบสัมภาษณ์เป็นลักษณะปลายเปิด

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและการใช้ภาษา

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คนประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีโครงสร้าง 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย การวัดและการประเมินผล 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแสดงค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ โดยการนำคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น 4
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนอ่าน เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม สอดคล้องของประเด็นในการวิเคราะห์เอกสารตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ มาเรียม นิลพันธุ์), 2555: 196)

4.50 – 5.00	หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึงเหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึงเหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึงเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าแบบสัมภาษณ์มีความเหมาะสม/สอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ทั้งนี้ผลประเมิน

แบบสัมภาษณ์ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้องของประเด็นในแบบสัมภาษณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ย) \bar{x})เท่ากับ 4.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 ซึ่งแสดงว่าแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/สอดคล้อง สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

1.5 นำแบบสัมภาษณ์ ที่ปรับปรุงแก้ไขในรายละเอียดของภาษาคำขอเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก (อุตรดิตถ์- จำนวน 5 คน

2. แบบสอบถามปัญหา ข้อมูลพื้นฐานสำคัญ สำหรับนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน มีขั้นตอนในการสร้างและหาประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

2.2 กำหนดประเด็นการสอบถาม และสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอ่านในระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

2.3 นำแบบสอบถาม ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และการใช้ภาษา

2.4 นำแบบสอบถาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีโครงสร้าง 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างมีวิจารณญาณ 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย การวัดและการประเมินผล 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ โดยการนำคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น 4
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนอ่าน เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย \bar{x} และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม สอดคล้องของประเด็นในการวิเคราะห์เอกสารตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 196)

4.50 – 5.00	หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึงเหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึงเหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึงเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าแบบสัมภาษณ์ มีความเหมาะสม/สอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ทั้งนี้ผลประเมินแบบสัมภาษณ์ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้องของประเด็นในแบบสัมภาษณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 4.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.55 ซึ่งแสดงว่าแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/สอดคล้อง สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขในประเด็นการปรับภาษาของข้อคำถามให้มีความชัดเจน และอ่านเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น และเพิ่มข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปสอบถามนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน

3. แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน

3.1 ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

3.2 กำหนดประเด็นการวิเคราะห์เอกสารและสร้างแบบวิเคราะห์เอกสารในการพัฒนารูปแบบการสอน

3.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสารในการพัฒนารูปแบบการสอนไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน รวมถึงความครอบคลุมของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบวิเคราะห์เอกสารในการพัฒนารูปแบบการสอนไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีโครงสร้าง 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย การวัดและการประเมินผล 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แสดงค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบวิเคราะห์เอกสาร โดยการนำคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น 4
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายการจัดการศึกษาและผลการศึกษาสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงของการจัดการเรียนการสอนการอ่าน แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างที่เสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ของคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องของประเด็นในการวิเคราะห์เอกสารตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ มาเรียม นิลพันธุ์), 2555: 196)

4.50 – 5.00	หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึงเหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึงเหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึงเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าแบบวิเคราะห์เอกสาร มีความเหมาะสม/สอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ แบบวิเคราะห์เอกสารค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้องของประเด็นในแบบวิเคราะห์เอกสารอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.20 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 ซึ่งแสดงว่าแบบวิเคราะห์เอกสารที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/สอดคล้อง สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.5 นำแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขในประเด็นการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ไปใช้วิเคราะห์เอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสารจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) :

การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง (Design and Development : D and D)

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีการดำเนินงาน

1. นำข้อมูลที่ได้ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นต่างๆ จากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาร่างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีโครงสร้าง 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยการวัดและการประเมินผล 1 คน ตรวจสอบความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง เพื่อประเมินความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบ โดยใช้แบบประเมินความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบตรวจสอบประสิทธิภาพด้านความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 และรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยขั้นตอนที่ 2

1. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1.1 นำข้อมูลที่ได้ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นต่างๆ จากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.2 ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ รวมถึงขั้นตอนต่างๆของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ชัดเจน

1.3 นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบ

1.4 นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ปรับปรุงแก้ไข

แล้วไปนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีโครงสร้าง 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย การวัดและการประเมินผล 1 คน เพื่อประเมินความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบโดยใช้แบบประเมินความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบของรูปแบบ การเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

จากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินนำมาวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน โดยนำคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น 4
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอน ผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้องของประเด็นในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ในภาพรวมและองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแต่ละองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการและองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ วิเคราะห์เอกสารตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ มาเรียม นิลพันธุ์), 2555: 196)

4.50 – 5.00	หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึงเหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึงเหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึงเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่ารูปแบบการเรียนการสอน มีความ

เหมาะสม/สอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยผลประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ย \bar{x}) เท่ากับ 4.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่องรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังต่อไปนี้ 1) ในขั้นที่ 2 พินิจด้วยตนเอง ผู้สอนควรแจ้งให้ผู้เรียนได้อ่านด้วยตนเองโดยละเอียดมาก่อนล่วงหน้า เนื่องจากด้วยบทบางประเภท เช่น เรื่องสั้น บทละคร นั้น มีความยาวมาก ไม่สามารถอ่านโดยละเอียดในคาบเรียนได้ทัน ในขั้นตอนนี้จึงควรเป็นการอ่านคร่าว ๆ เพื่อนำเข้าสู่ขั้นตอนการสอนต่อไป 2) ขั้นตอนพินิจตีความ นอกเหนือจากคำที่ผู้สอนกำหนดมาให้แล้ว ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พิจารณาถึงความหมายของคำอื่น ๆ ในเรื่อง ที่อาจปรากฏทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย โดยผู้เรียนอาจสังเกตเห็นได้เองนอกเหนือจากที่ผู้สอนกำหนด

จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) แจ้งให้ผู้เรียนได้ไปอ่านด้วยตนเองโดยละเอียดล่วงหน้าก่อนเข้าคาบเรียน โดยกำหนดให้เป็นเงื่อนไขหนึ่งของรูปแบบ 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พิจารณาความหมายของคำอื่น ๆ ด้วยตนเอง นอกเหนือจากที่ผู้สอนกำหนดให้

1.5 แก้ไขปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามข้อเสนอแนะ

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 4 แผน ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 16 คาบเรียน ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย

2.2 ศึกษาหลักสูตร โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ปี 2555 คำอธิบายรายวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม เพื่อกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน

2.3 จัดทำโครงสร้างรายวิชาและประมวลการสอนรายวิชา โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 แผน ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 16 คาบเรียน แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย มีองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย เวลาเรียน สารสำคัญ เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และบันทึกผลการสอน รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง

ลำดับที่	หัวข้อ / รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อกำหนด (ถ้ามี)
1	<p>การอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> -ความหมายของเรื่องสั้น -องค์ประกอบของเรื่องสั้น -ประเภทของเรื่องสั้น -ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น -หลักการพิจารณาเรื่องสั้น -ตัวอย่างการพิจารณาเรื่องสั้น 	2	<p>ดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5</p>
2	<p>การอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น(ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> -ฝึกปฏิบัติการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น 	2	<p>ดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5</p>
3	<p>การอ่านและพิจารณากวีนิพนธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> -ความหมายของกวีนิพนธ์ -องค์ประกอบของกวีนิพนธ์ -ประเภทของกวีนิพนธ์ -ประโยชน์ของการอ่านกวีนิพนธ์ -หลักการพิจารณากวีนิพนธ์ -ตัวอย่างการพิจารณากวีนิพนธ์ 	2	<p>ดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5</p>
4	<p>การอ่านและพิจารณากวีนิพนธ์(ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> -ฝึกปฏิบัติการอ่านและพิจารณากวีนิพนธ์ 	2	<p>ดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5</p>

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง(ต่อ)

ลำดับที่	หัวข้อ / รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)
5	<p>การอ่านและพิจารณาสารคดี</p> <ul style="list-style-type: none"> -ความหมายของสารคดี -องค์ประกอบของสารคดี -ประเภทของสารคดี -ประโยชน์ของการอ่านสารคดี -หลักการพิจารณาสารคดี -ตัวอย่างการพิจารณาสารคดี 	2	<p>ดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5</p>
6	<p>การอ่านและพิจารณาสารคดี(ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> -ฝึกปฏิบัติการอ่านและพิจารณาสารคดี 	2	<p>ดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5</p>
7	<p>การอ่านและพิจารณาบทละคร</p> <ul style="list-style-type: none"> -ความหมายของบทละคร -องค์ประกอบของบทละคร -ประเภทของบทละคร -ประโยชน์ของการอ่านบทละคร -หลักการพิจารณาบทละคร -ตัวอย่างการพิจารณาบทละคร 	2	<p>ดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5</p>
8	<p>การอ่านและพิจารณาบทละคร(ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> -ฝึกปฏิบัติการอ่านและพิจารณาบทละคร 	2	<p>ดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5</p>

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเชิงทฤษฎีแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยจำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การตรวจสอบที่เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยจะประเมินความเหมาะสม/ความสอดคล้องของสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555 : 179)

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องน้อย

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องมาก

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องมากที่สุด

2.7 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 196)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องมากที่สุด

โดยพิจารณาค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 หากเป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวแสดงว่าแผนการเรียนรู้มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้างสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้

ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของประเด็นต่างๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ระหว่าง 4.00 ถึง 4.80 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระหว่าง 0.44 ถึง 0.89 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมากถึงระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้จริงได้

2.8. ปรับแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้โดย 1) เพิ่มวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และ 2) ปรับขั้นตอนกิจกรรมการอ่านในขั้นกิจกรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกประการ จากนั้นจึงนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

2.9. นำแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการสอน 1 แผน ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในภาพรวมของการจัดกิจกรรมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย แต่มีบางส่วนที่ต้องปรับเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ เช่น ข้อคำถามในกิจกรรมการเรียนรู้บางขั้นยังมีความใกล้เคียงหรือซ้ำซ้อนกัน นอกจากนี้ควรปรับปรุงในเรื่องของการควบคุมเวลาให้เหมาะสม และเน้นย้ำว่าเงื่อนไขของการใช้รูปแบบการสอนนี้ นักเรียนจำเป็นต้องเตรียมตัวอ่านบทอ่านมาก่อนหน้า เนื่องจากผู้เรียนเรียนยังไม่เคยชินกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้จึงมีข้อสงสัยและซักถามค่อนข้างมาก จึงนำข้อมูลที่ได้พบมาปรับแก้ไขให้ดีขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

2.10 สรุปผล และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในประเด็นความชัดเจนของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่อาจยังไม่สอดคล้องกับขั้นตอน และการวัดผลประเมินผลของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วจึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบอัตนัย วิจารณ์ญาณ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย และเป็นแบบทดสอบแบบคู่ขนานประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณฉบับก่อนเรียน ฉบับที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ฉบับหลังเรียน จำนวนข้อของแบบทดสอบแต่ละชุดมี 9 ข้อ คะแนนเต็ม 27 คะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Rubric Scoring) 4 ระดับ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาตำรา เอกสาร ที่เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3.3 สร้างตารางการวิเคราะห์ข้อสอบ ตามแนวคิดของ Bloom ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงตารางวิเคราะห์แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ประเด็น ระดับ	ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	การ นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	รวม (ข้อ)
วิเคราะห์เรื่อง ได้	-	-	-	5	-	-	5
สรุปเรื่องได้	-	2	-	-	-	-	2
ประเมินคุณค่า ของเรื่องได้	-	-	-	-	-	1	1
นำข้อคิดไปใช้ ประโยชน์ได้	-	-	1	-	-	-	1
รวม	-	2	1	5	-	1	9

3.4 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยเป็น
แบบวัดอัตนัย ที่มีลักษณะตามทฤษฎีโครงสร้างจำนวน 9 ข้อ โดยมีแนวคำถามดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงประเด็นคำถามตามตารางวิเคราะห์แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ

เรื่อง	ระดับการวัด	ข้อคำถาม
การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	วิเคราะห์	1. นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใด ผู้เขียนจึงเลือกใช้ “.....” ในการดำเนินเรื่อง (รหัสวัตถุ) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร.....ในเรื่องข้างต้น เป็นเช่นไร ให้นักเรียนอธิบาย (รหัสบุคคล) 3. ตัวละครในข้างต้น เป็นเช่นไร ให้นักเรียนอธิบาย (รหัสบุคคล) 4. นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใด ผู้เขียนจึงใช้คำว่า..... เป็นชื่อเรื่อง(รหัสวัฒนธรรม) 5. นักเรียนคิดว่า เพราะสาเหตุใด เหตุการณ์ในเรื่องจึงเป็นเช่นนี้(รหัสสังคม)
	ความเข้าใจ	6. แนวคิดของเรื่อง ที่นักเรียนได้อ่าน คืออะไร 7. ข้อความที่ว่า “.....” ผู้เขียนต้องการจะสื่อถึงสิ่งใด
	ประเมินค่า	8. นักเรียนคิดว่า เหตุการณ์ในเรื่อง เป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร
	นำข้อคิดไปใช้	9. เรื่องนี้ ให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตแก่นักเรียนอย่างไรบ้าง

3.5 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบิก (Rubric Scoring) 4 ระดับ โดยประเมินเกี่ยวกับความเข้าใจในคำ เนื้อเรื่อง แนวคิด ของเรื่องและการแสดงเหตุผลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงรายละเอียดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	3	2	1	0
เนื้อหา (ข้อ1-7)	ตอบคำถาม ถูกต้องทุก ประเด็น ชัดเจน	ตอบคำถาม ถูกต้องแต่ไม่ ครบ ขาด 1 ประเด็น	ตอบคำถาม ถูกต้องแต่ไม่ ครบขาด 2 ประเด็น	ตอบคำถามไม่ ถูกต้อง
เหตุผล (ข้อ8-9)	มีการแสดง เหตุผลชัดเจน มี ความเป็นเหตุ เป็นผลที่ สอดคล้องกัน และมีความ เป็นไปได้ในทุก ประเด็น	มีการแสดง เหตุผล แต่ขาด ความสอดคล้อง กันหรือขาด ความเป็นไปได้ 1 ประเด็น	มีการแสดง เหตุผล แต่ขาด ความสอดคล้อง กันหรือขาด ความเป็นไปได้ 2 ประเด็น	เหตุผลไม่ชัดเจน และขาดความ เป็นเหตุเป็นผลที่ สอดคล้องกัน หรือ ขาดความ เป็นไปได้ มากกว่า 2 ประเด็น

เกณฑ์การประเมิน คะแนนเต็ม 27 คะแนน

21-27 คะแนน	ดีมาก
14-20 คะแนน	ดี
7-13 คะแนน	พอใช้
0-6 คะแนน	ควรปรับปรุง

3.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา และการวัดผล

3.7 นำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยจำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และ ภาษาที่ใช้ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแสดงค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน โดยการนำคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น 4
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

หลังจากนั้นคำนวณค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ โดยเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึงเหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึงเหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึงเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน มีความเหมาะสม/สอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยผลประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.19 ซึ่งแสดงว่าแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมี

วิจารณ์ญาณ และเกณฑ์การให้คะแนน ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/สอดคล้อง สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

จากการที่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาแบบทดสอบการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณก่อนการทดลอง และหลังการทดลองแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาค่าคุณภาพ โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อ แล้วเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ซึ่งถือเป็นแบบทดสอบก่อนการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณการทดลอง และหลังการทดลองที่มีคุณภาพ ดังปรากฏในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.แบบทดสอบมีคำชี้แจงรายละเอียดได้อย่างชัดเจนครบถ้วน	4.60	0.54	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
2.แบบทดสอบมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับขนาดความยาวของบทอ่านที่กำหนดให้	4.60	0.54	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
3. แบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน	4.80	0.45	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4.แบบทดสอบใช้รูปแบบเหมาะสมกับการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	4.40	0.54	เห็นด้วยระดับมาก
5.แบบทดสอบมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้อย่างชัดเจน	4.20	0.45	เห็นด้วยระดับมาก
รวม	4.52	0.51	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 8 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแบบทดสอบการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51 โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 มี 1 รายการ คือแบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนรองลงมามีค่าเฉลี่ย 4.60 มี 2 รายการ ได้แก่ 1) แบบทดสอบมีคำชี้แจงรายละเอียดได้อย่างชัดเจนครบถ้วน และ 2) แบบทดสอบมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับขนาดความยาวของบทอ่านที่กำหนดให้ ลำดับถัดมา มีค่าเฉลี่ย 4.40 มี 1 รายการ คือ แบบทดสอบใช้รูปแบบเหมาะสมกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และลำดับสุดท้าย มีค่าเฉลี่ย 4.20 มี 1 รายการ คือ แบบทดสอบมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพื่อความสมบูรณ์ของแบบทดสอบการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระหว่างเรียนใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบควรเรียงลำดับจากข้อง่ายไปหาข้อยาก เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเครียดเวลาทำแบบทดสอบ
2. ปรับบทยฎพิทุทธิพิสัยให้อยู่ในการสร้างแบบทดสอบให้อยู่ในระดับการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า
3. ปรับแก้ไขในส่วนของเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากมีคำศัพท์บางคำยังไม่ชัดเจน และบางส่วนมีความเฉพาะเจาะจงมากเกินไป

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน มีความเหมาะสม/สอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยผลประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การให้คะแนน มีค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.19 ซึ่งแสดงว่าแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเกณฑ์การให้คะแนน ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/สอดคล้อง สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.8 ปรับปรุงแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามประเด็นดังต่อไปนี้ 1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ปรับแก้ไขภาษาในข้อคำถามในตอนต้นที่ 1 ให้ชัดเจน 2) เกณฑ์การให้คะแนน ได้ปรับแก้ไขภาษาภาษาที่ใช้อธิบายเกณฑ์ใน

แต่ละด้านให้ชัดเจน และได้ตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนซ้ำซ้อนกันออก เพื่อความชัดเจน 3) เรียงลำดับของแบบทดสอบใหม่ โดยเรียงจากข้อง่ายไปหาข้อยาก และ 4) ปรับข้อคำถามให้เป็นไปตามลำดับขั้นของแนวคิดพุทธิพิสัยของ Bloom ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

3.9 นำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2559 ที่เคยศึกษารายวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน

3.10 นำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (1984 : 169) พบว่าแบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

3.11 หากคุณภาพเกณฑ์การประเมินด้วยการนำเกณฑ์การประเมินความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ไปหาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธี Inter Rater Reliability โดยผู้ตรวจคนละคน การวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้ตรวจจำนวน 3 คน คือผู้วิจัย และครูผู้สอนภาษาไทย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 2 คนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) เท่ากับ .80 ซึ่งมีความสัมพันธ์สูง ดังนั้นแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเกณฑ์การประเมินที่นำไปทดลองใช้ พบว่ามีคุณภาพและสามารถนำไปใช้จริงได้ทุกข้อ

3.12 นำแบบทดสอบแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ได้ปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยจะสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียน

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็น ด้านบทอ่าน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ โดยกำหนดค่าความคิดเห็นแต่ละช่วงคะแนนและความหมายดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา แล้วนำข้อเสนอแนะมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

4.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยจำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามความคิดเห็น ที่เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 179)

ระดับ 1	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความสอดคล้องน้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความสอดคล้องน้อย
ระดับ 3	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความสอดคล้องปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความสอดคล้องมาก
ระดับ 5	หมายถึง	มีความเหมาะสมและความสอดคล้องมากที่สุด

4.4 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555 : 196)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องมากที่สุด

โดยพิจารณาค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ข้อใดที่ไม่ถึงตามเกณฑ์ที่กำหนดนำไปปรับปรุงแก้ไข

ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของ แบบสอบถามความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ระหว่าง 4.00 ถึง 5.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.00 ถึง 0.89 แสดงว่าแบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าวมีความสอดคล้องเหมาะสมใน ระดับมากถึงระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้จริงได้

4.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นมาปรับปรุง แก้ไขในประเด็นการตัดข้อคำถามที่ ซ้ำซ้อนออก ปรับภาษาของข้อคำถามให้สละสลวยขึ้น ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้เกิดความ ถูกต้อง แล้วจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนมีต่อรูปแบบ การเรียนการสอน

5. คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำหรับใช้เป็น แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อ เสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มี ขึ้นตอนการดำเนินการดังนี้

5.1 ศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคู่มือการจัดการเรียนการสอน

5.2 กำหนดหัวข้อที่จะอยู่ในคู่มือ ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้รูปแบบ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การ วัดผลประเมินผล และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอน

5.3 นำคู่มือการใช้รูปแบบที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

5.4 นำคู่มือการใช้รูปแบบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ภาษาไทยจำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้าน วัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คนตรวจสอบความเหมาะสม/ความสอดคล้องโดยมี ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555 : 179)

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องน้อย

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องมาก

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องมากที่สุด

5.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555 : 196)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องมากที่สุด

โดยพิจารณาค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 หากเป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวแสดงว่าคู่มือการใช้รูปแบบมีความเหมาะสม

ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของคู่มือการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) คือ 4.47 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.65 แสดงว่าคู่มือการใช้รูปแบบดังกล่าวมีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้จริงได้

5.6 นำคู่มือการใช้รูปแบบที่ปรับปรุงแก้ไขในประเด็นการใช้ภาษา การเรียบเรียงให้ชัดเจน สื่อความหมาย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้ (Research - R2 : Implement)

ดำเนินการดังนี้

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. ประชากรวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 5 ห้อง

2. ตัวอย่างวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2559 1 ห้อง จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3. แบบแผนการวิจัย

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงพัฒนา ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental design) ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน (One Group Pretest - Posttest Design) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาผลขณะเรียน โดยใช้แบบวัดย่อยท้ายแผนที่มีชื่อคำถามเดียวกับแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อดูพัฒนาการระหว่างเรียน ดังแบบแผนการทดลอง ดังแผนภาพที่ 6 แบบแผนการทดลอง ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 6 แบบแผนการทดลอง

E-Group	ทดสอบก่อนเรียน	การทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
	O ₁	X	O ₂

E	คือ	กลุ่มทดลอง
O ₁	คือ	ผลที่วัดได้ก่อนการทดลองด้วย แบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
O ₂	คือ	ผลที่วัดได้หลังการทดลอง ด้วย แบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
X	คือ	การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

4. เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

เนื้อหารายวิชาสาระเพิ่มเติม การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตร โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยใช้เนื้อหาใน สัปดาห์ที่ 11-12 การอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น สัปดาห์ที่ 13-14 การอ่านและพิจารณาบทกวีนิพนธ์ สัปดาห์ที่ 15-16 การอ่านและพิจารณาสารคดี และสัปดาห์ที่ 17-18 การอ่านและพิจารณาบทละคร โดยคัดเลือกบทอ่านที่เหมาะสมตามช่วงอายุและความสนใจของผู้เรียน บทอ่านที่ใช้ต้องมีลักษณะ เป็นเรื่องเล่า

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครั้งนี้ใช้เวลา

ดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ โดยจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ตามตารางเรียนของนักเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

6. ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีวิธีดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 นำแบบประเมินความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ประเมินนักเรียนก่อนเรียน

ขั้นที่ 4 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอน โดยการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 5 นำแบบประเมินความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ประเมินนักเรียนหลังเรียน และให้นักเรียนประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (Dependent t-test)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนอ่านอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
3. เกณฑ์การวัดและการประเมินความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
4. แบบสอบถามความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน

(Development - D2 : Evaluation)

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 4 เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนมาพิจารณาประเมินผล และปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยดำเนินการดังนี้

ศึกษาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนประมวลข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและพร้อมนำไปใช้ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 นี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (R&D: research and development) โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย 1. เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 2. เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2559 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 1 กลุ่มเรียน จำนวน 30 คน เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนตามลำดับได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) เป็นการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development : D and D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) เป็นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation : E) ดังจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกรายละเอียดเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง

เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

การนำเสนอผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 6 ส่วน ได้แก่ 1. การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และข้อมูลพื้นฐาน 2. การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน 3. การสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิด และทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน 4. การสังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนและ 5. ผลของกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก –อุตรดิตถ์) จำนวน 5 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 2) จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน โดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็น มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก –อุตรดิตถ์) จำนวน 5 คน ใน 3 ประเด็นหลักคือ ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณในปัจจุบัน ประเด็นที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านในปัจจุบัน และประเด็นที่ 3 ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนในปัจจุบัน ดังมีข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก –อุตรดิตถ์) สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ว่า แม้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะให้ความสำคัญกับการสอนอ่าน โดยเฉพาะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ นักเรียนในสมัยปัจจุบันอ่านสารประเภทต่าง ๆ แบบผ่านตา อ่านให้พอเข้าใจเรื่องราวแต่ไม่ได้พยายามค้นหาความหมายแฝง หรือตีความหรือประเมินค่าสารที่อ่าน หรือ

เรียกได้ว่าขาดการใช้ทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทำให้การอ่านยังเป็นเพียงอ่านได้แต่มิใช่อ่านเป็น นอกจากนี้นักเรียนยังขาดการฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพราะสนใจการดูสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มากกว่า

การสอนอ่านของครูผู้สอนยังคงสอนเพียงการอ่านเพื่อความเข้าใจเท่านั้น ยังไม่ได้สอนถึงขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ให้ใคร่ครวญประเมินได้ว่าข้อความหรือเรื่องที่อ่านนั้นสิ่งใดเป็นใจความสำคัญ สิ่งใดเป็นใจความรอง อะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นข้อคิดเห็น การที่จะทำให้นักเรียนสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้นั้น จึงเป็นหน้าที่ครูควรหาวิธีสอนหรือสื่อการสอนที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนเน้นการท่องจำมากกว่าการสร้าง ความเข้าใจ นำไปใช้และไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่ามากนัก ดังนั้นครูต้องมีการเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีการเตรียมการสอน วิธีสอน และรูปแบบการเรียนการสอนที่ดีที่ครอบคลุมถึงตัวบทที่ครูใช้สอนอาจจะไม่ทันสมัยเข้ากับวัยและประสบการณ์ของนักเรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นเรื่องไกลตัว

1.2 จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 30 คน โดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน จากการตอบแบบสอบถามสามารถสรุปผลได้ตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน
อ่าน

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.ด้านผู้สอน			เห็นด้วยระดับปานกลาง
1.1 ผู้สอนใช้วิธีสอนเร้าความสนใจผู้เรียน	2.83	0.82	เห็นด้วยระดับปานกลาง
1.2 ผู้สอนอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน	4.09	0.90	เห็นด้วยระดับมาก
1.3 ผู้สอนมีกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย	2.70	1.56	เห็นด้วยระดับปานกลาง
1.4 ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น	4.10	1.30	เห็นด้วยระดับมาก
1.5 ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์	2.56	1.65	เห็นด้วยระดับปานกลาง
เฉลี่ย	3.25	1.24	เห็นด้วยระดับปานกลาง
2.ด้านผู้เรียน			เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
2.1 ผู้เรียนชอบการอ่าน	1.33	0.92	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
2.2 ผู้เรียนเข้าใจวิธีการอ่าน	2.83	1.51	เห็นด้วยระดับปานกลาง
2.3 ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องได้	1.40	0.72	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
2.4 ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน	2.70	1.29	เห็นด้วยระดับปานกลาง
2.5 เรื่องที่อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้	2.37	0.72	เห็นด้วยระดับน้อย
เฉลี่ย	2.12	1.03	เห็นด้วยระดับน้อย

ตารางที่ 9 แสดงผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน
อ่าน(ต่อ)

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
3.ด้านสื่อการเรียนการสอน			
3.1 สื่อการเรียนการสอนทันสมัย	3.17	1.15	เห็นด้วยระดับปานกลาง
3.2 สื่อการเรียนการสอนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	3.03	1.16	เห็นด้วยระดับปานกลาง
3.3 สื่อการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	2.57	1.43	เห็นด้วยระดับปานกลาง
3.4 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	2.37	1.45	เห็นด้วยระดับน้อย
3.5 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา	2.37	1.19	เห็นด้วยระดับน้อย
เฉลี่ย	2.70	1.27	เห็นด้วยระดับน้อย
4.ด้านบทอ่าน			
4.1 บทอ่านมีความยากที่เหมาะสม	1.40	0.81	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
4.2 บทอ่านเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	2.37	1.19	เห็นด้วยระดับน้อย
4.3 บทอ่านมีความยาวที่เหมาะสม	3.03	1.16	เห็นด้วยระดับปานกลาง
4.4 เนื้อหาของบทอ่านเหมาะสมกับยุคสมัย	2.83	1.51	เห็นด้วยระดับปานกลาง
4.5 เนื้อหาของบทอ่านสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน	1.53	0.78	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 9 แสดงผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน
อ่าน(ต่อ)

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
เฉลี่ย	2.23	1.09	เห็นด้วยระดับน้อย
รวมทุกด้าน	2.58	1.16	เห็นด้วยระดับน้อย

จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 30 คน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอ่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (\bar{x}) = 2.58, S.D = 1.16) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ที่ 3.25 รองลงมาคือด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ที่ 2.70 ลำดับที่สาม มีค่าเฉลี่ย 2.23 คือด้านบทอ่าน และลำดับสุดท้าย คือ ด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ที่ 2.12 จากค่าเฉลี่ยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับจากจัดการเรียนการสอนอ่านนั้น ปัญหาอยู่ที่ตัวผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือ บทอ่าน สื่อการเรียนการสอน และผู้สอนตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์หลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ ปรากฏผลเพื่อนำมาวิเคราะห์ และกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่ารายวิชา การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม ซึ่งบรรจุอยู่ในสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร มีคำอธิบายรายวิชา คือ ศึกษาหลักการ วิธีการ วิเคราะห์การอ่าน ฝึกอ่านข้อเขียน และวรรณกรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งบันเทิงคดี และสารคดี ที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง วิเคราะห์แยกเนื้อหาที่แสดงอารมณ์ แสดงข้อเท็จจริงและความคิดเห็น แยกองค์ประกอบของวรรณกรรม พิจารณาการใช้คำ ข้อความ ลำนวนโวหาร แนวคิดข้อคิด ประเด็นสำคัญของเรื่อง วิจาร์ณและประเมินค่าเรื่องที่อ่าน โดยใช้กระบวนการเรียนทางภาษา กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ กระบวนการสร้างความตระหนักเพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถภาพการเรียนรู้ พัฒนาความคิด เพิ่มพูนทักษะการอ่าน สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ในเรื่องที่อ่าน เข้าใจสารของผู้แต่ง เห็นคุณค่าของวรรณกรรมที่อ่าน มีมารยาท และมีนิสัยรักการอ่าน จากคำอธิบายรายวิชาจะเห็นได้ว่ามุ่งเน้นไปในเรื่องกระบวนการอ่าน เพื่อนำไปสู่ความคิดขั้น

สูง ก็คือ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั่นเอง ผู้สอนจึงจำเป็นต้องอาศัยการทำความเข้าใจในการปฏิบัติทางการสอน ด้วยประสบการณ์ส่วนตัว เพื่อมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการสอน

นอกจากนี้ ยังพบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความมุ่งหมายในส่วนของผู้เรียนที่เกี่ยวกับทักษะการอ่านคือ ต้องการให้ผู้เรียนการอ่านออกเสียงคำ ประโยค อ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ อ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แต่ก็ยังพบว่าครูผู้สอนยังคงขาดกลวิธีหรือรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อช่วยเสริมสร้างพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้

2. การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษาโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนของนักวิชาการการศึกษาต่างๆ จนสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนได้ ดังปรากฏในตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน					
นักวิชาการ	หลักการ	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการเรียนการสอน	การวัดและประเมินผล	จุดเด่น
Joyce and Well (2000)	✓	✓	✓	-	การจัดระบบองค์ประกอบอย่างเป็นระเบียบ
Dick and Carey (2004)	-	✓	✓	✓	การวิเคราะห์ผู้เรียนและคุณลักษณะของผู้เรียน
ทิสนา แฉมณี (2545)	✓	✓	✓	✓	การจัดระบบองค์ประกอบให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์
ผู้วิจัย	✓	✓	✓	✓	การจัดระบบองค์ประกอบให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์โดยการวิเคราะห์ผู้เรียนและคุณลักษณะของผู้เรียน

จากตารางที่ 9 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบซึ่งจะเป็นส่วนที่แสดงถึงรูปแบบอันเป็นพื้นฐานความเชื่อของรูปแบบการเรียนการสอน 2. เป้าหมายของรูปแบบซึ่งจะมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน 3. ขั้นตอนการเรียนการสอนซึ่งจะอธิบายถึงการดำเนินการเรียนการสอนของรูปแบบที่เป็นขั้นตอนและรายละเอียดกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น และ 4. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งจะเป็นส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพของรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น

2. การสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิด และทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านแนวสัณฐานวิทยา

แนวคิดที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอน การนำแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านแนวสัณฐานวิทยามาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้ ใช้ในการจัดขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาศัยหลักการพิจารณาสัญญาณ ระบบความหมายของสัญญาณ อันประกอบด้วย ความหมายโดยตรง ความหมายโดยนัย และการถอดรหัส อันจะนำไปสู่ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนคือ การพิจารณาคำที่ปรากฏซ้ำ ความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ และรหัสต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในบทอ่าน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความรู้และ โครงสร้างประสบการณ์เดิม

แนวคิดที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอน การนำแนวคิดการเชื่อมโยงความรู้และโครงสร้างประสบการณ์เดิม มาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้ อยู่ในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่สามารถที่จะเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียนได้ จะนำมาซึ่งการเรียนรู้ในครั้งใหม่ ทำให้ผู้วิจัยได้หลักการจัดการเรียนการสอนว่า ในการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้สอนจะต้องดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งจากหลักการดังกล่าวนี้ นำมาสู่วิธีการที่สำคัญในรูปแบบ คือ ก่อนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนสนทนาหรืออภิปราย เพื่อแสดงความรู้หรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับหัวข้อ ที่จะได้เรียนหรือศึกษาต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินความรู้ที่ตนเองมี ณ ขณะปัจจุบัน และทำให้ครูผู้สอนทราบต่อไปว่า จะทำดำเนินการเรียนรู้อย่างไรต่อไป เพื่อสร้าง การเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิม ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอน

2.3 แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย

แนวคิดที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอน การนำแนวคิดแนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยมาใช้ในมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้ เป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดเปลี่ยนแปลงด้านพุทธิพิสัย โดยใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างแบบทดสอบเพื่อการวัดและประเมินผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.4 แนวคิดจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น

แนวคิดที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอน การนำแนวคิดจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่นมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้ อยู่ในส่วนของการเลือกบทอ่านที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะ พัฒนาการความสนใจในการอ่านของวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ตลอดจนการสร้างอุปนิสัยการอ่านเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวของวัยรุ่น ได้แก่ ภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

3. การสังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน

จากสาระสำคัญของแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสู่ขั้นตอนรูปแบบการเรียนการสอน ดังปรากฏในแผนภาพที่ 7 ดังนี้

แผนภาพที่ 7 การสังเคราะห์ข้อมูลสู่ขั้นตอนรูปแบบการเรียนการสอน

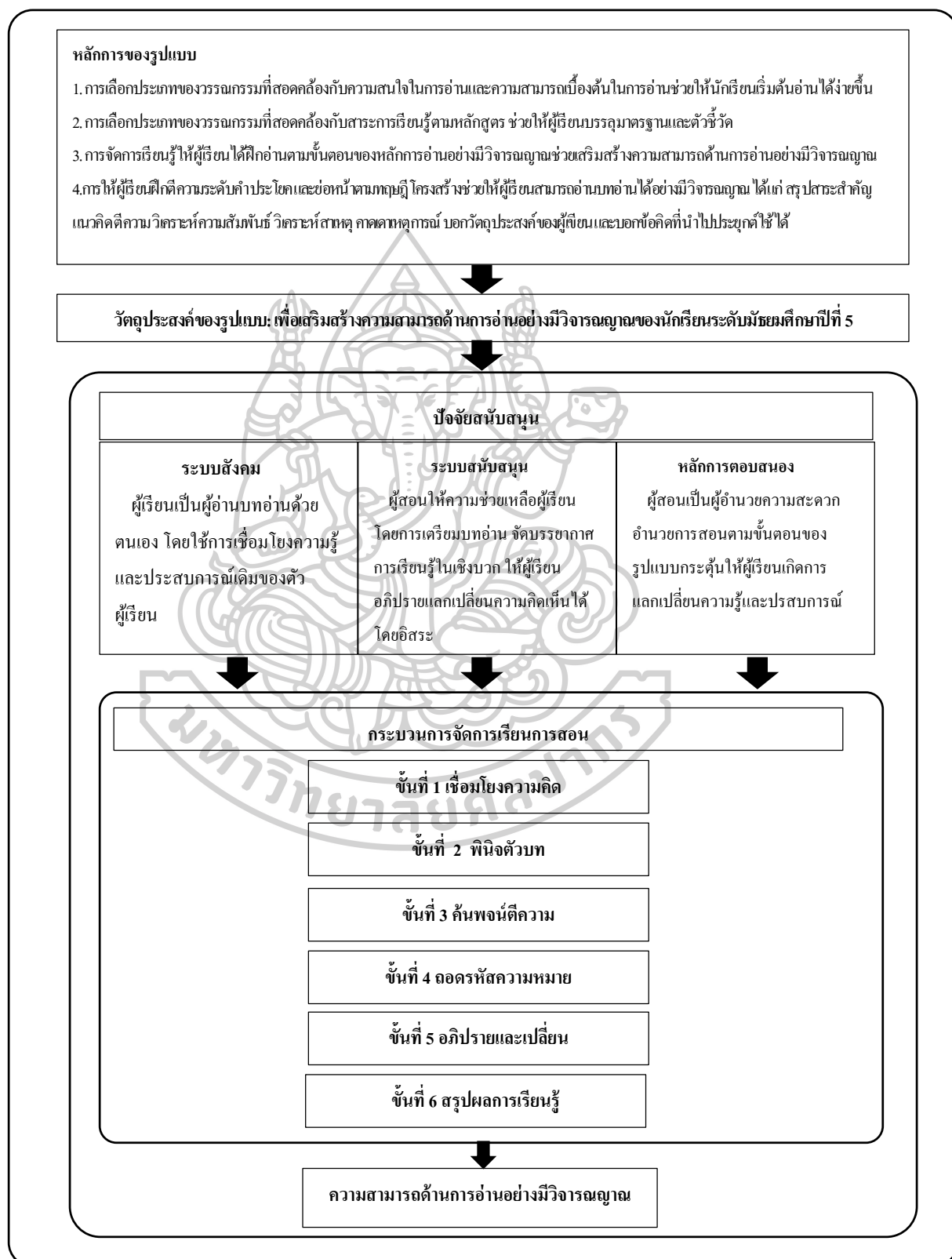

4. ผลของกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นต่างๆ รวมถึงข้อมูลจากการสังเคราะห์ความรู้ในเอกสาร มาออกแบบร่างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตาม ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังแผนภาพที่ 8

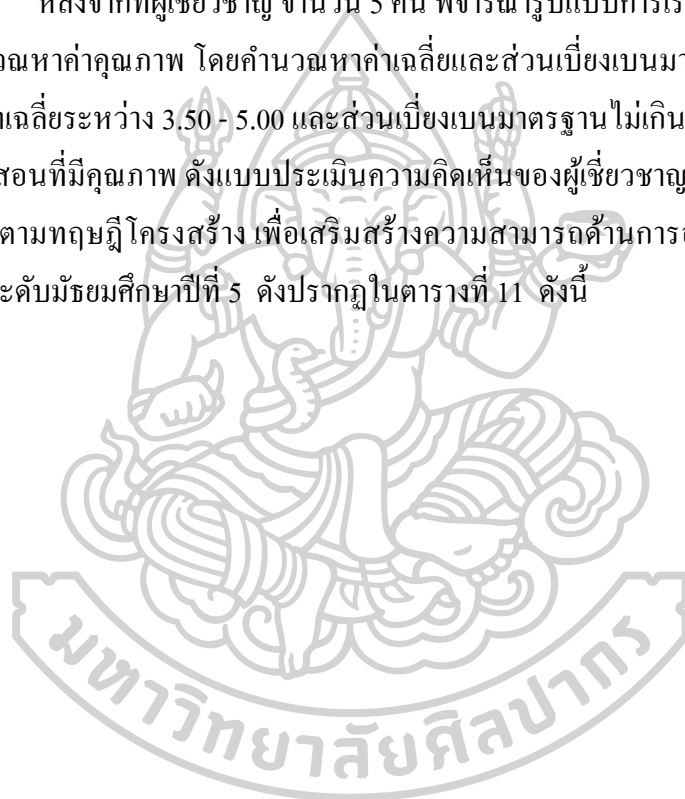
แผนภาพที่ 8 ร่างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

จากการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบ และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถทางการเรียนรู้ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณารูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาค่าคุณภาพ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ แล้วเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ซึ่งถือเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ดังแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังปรากฏในตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่นำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
2. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนมีความชัดเจน แสดงให้เห็นแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน ขั้นตอนการสอน และผลที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
3. ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนมีลำดับขั้นตอนชัดเจนสอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	4.80	0.45	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถ สร้างได้เหมาะสมสอดคล้องและครบถ้วนตามนิยามศัพท์เฉพาะ	4.20	0.45	เห็นด้วยระดับมาก
เฉลี่ย	4.52	0.51	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

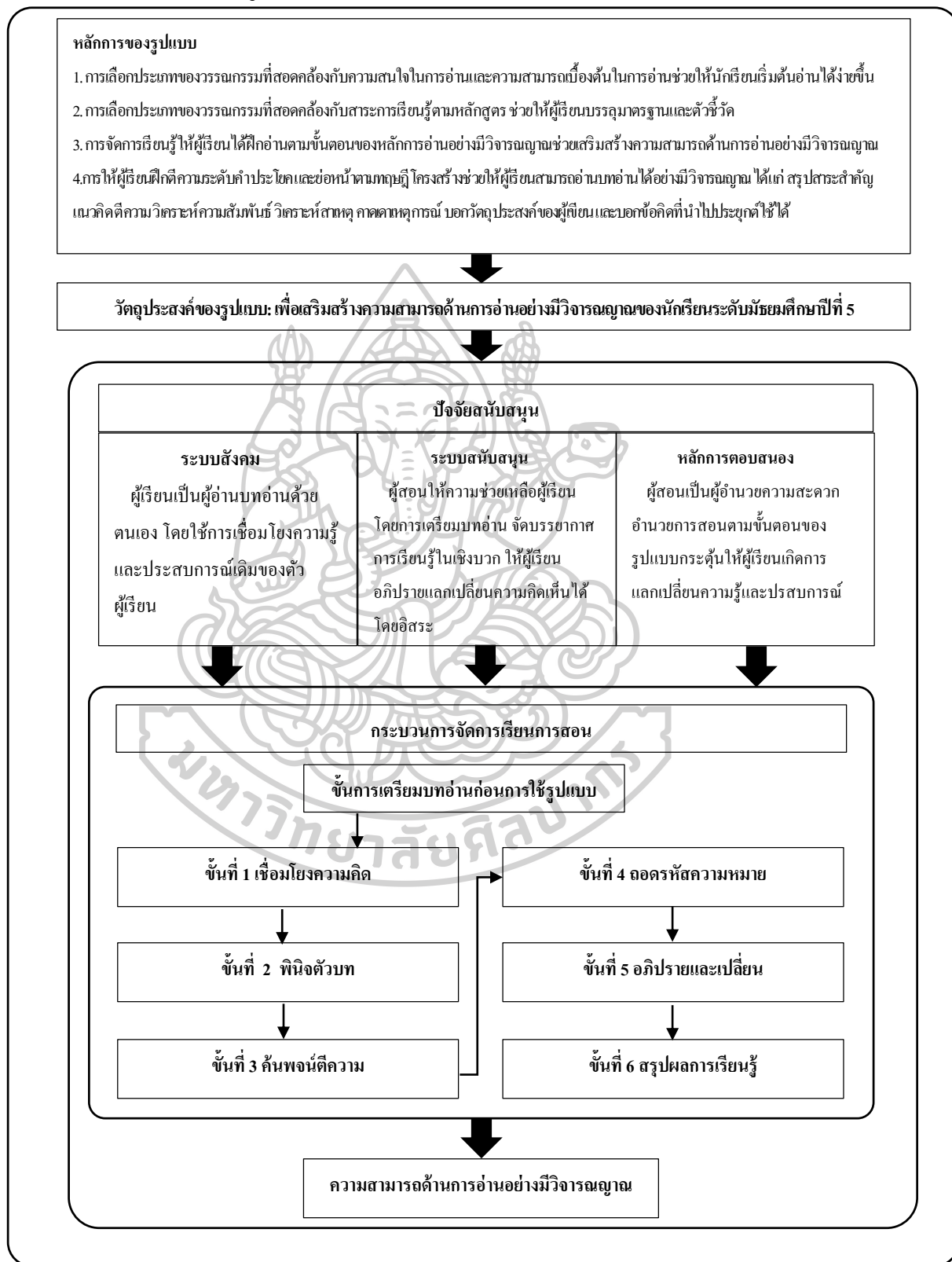
จากตารางที่ 11 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D = 0.51) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 ได้แก่ ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนมีลำดับขั้นตอนชัดเจนสอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 4.60 มี 2 รายการ ได้แก่ 1) แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่นำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ 2) รูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยทฤษฎีโครงสร้างสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ลำดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.40 ได้แก่ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจน แสดงให้เห็นแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนการสอน และผลที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ลำดับสุดท้าย มีค่าเฉลี่ย 4.20 ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถ สร้างได้เหมาะสมสอดคล้องและครบถ้วนตามนิยามศัพท์เฉพาะ

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพื่อความสมบูรณ์ของรูปแบบการเรียนการสอน 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ปรับทฤษฎีพุทธิพิสัยให้อยู่ในระดับการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า
2. ปรับหลักการวัตถุประสงค์ของรูปแบบให้ชัดเจน
3. บอกวิธีการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนและปรับชื่อขั้นตอนสุดท้าย จาก ทบทวนผลการเรียนรู้ เป็น สรุปผลการเรียนรู้
4. แก้ไขแบบทดสอบและเกณฑ์การให้คะแนนให้ถูกต้องเหมาะสม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้รูปแบบการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกประการ จากนั้นจึงนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง และได้ปรับปรุงแก้ไขจนได้รูปแบบการเรียนการสอนร่างที่ 2 ดังแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 ร่างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้างที่ 2

หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาค่าคุณภาพ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อ แล้วเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ซึ่งถือเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ดังแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังปรากฏในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้			
1.1 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความครบถ้วน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
1.2 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนเป็นระบบ	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
เฉลี่ย	4.50	0.53	เห็นด้วยระดับมาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้			
2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถวัดและประเมินผลได้	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก

ตารางที่ 12 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ
การเรียนการสอน (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
เฉลี่ย	4.40	0.70	เห็นด้วยระดับมาก
3. เนื้อหา			
3.1 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรียงลำดับ จากง่ายไปยาก	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับ มากที่สุด
3.2 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย	4.60	0.89	เห็นด้วยระดับ มากที่สุด
3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนครบถ้วน ชัดเจน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับ มากที่สุด
เฉลี่ย	4.60	0.63	เห็นด้วยระดับ มากที่สุด
4. การเรียนการสอน			
4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก
4.2 กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้น	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับ มากที่สุด

ตารางที่ 12 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ
การเรียนการสอน (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	ระดับคุณภาพ
4.3 กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องและสะท้อนให้เห็นแนวคิดเรื่องการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างได้อย่างชัดเจน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4.4 กิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
เฉลี่ย	4.55	0.60	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5. บทอ่าน			เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5.1 บทอ่านสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5.2 บทอ่านเสริมสร้างให้เกิดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5.3 บทอ่านเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5.4 บทอ่านมีความยาวที่เหมาะสม	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
เฉลี่ย	4.55	0.60	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 12 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
6.1 วิธีการวัดและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก
6.2 วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
6.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลมีความเหมาะสมชัดเจน	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
เฉลี่ย	4.47	0.64	เห็นด้วยระดับมาก
รวม	4.51	0.60	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 12 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D = 0.60) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 มี 11 รายการ ได้แก่ 1) องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความครบถ้วน 2) เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรียงลำดับจากง่ายไปยาก 3) เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4) เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนครบถ้วน ชัดเจน 5) กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้น 6) กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องและสะท้อนให้เห็นแนวคิดเรื่องการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างได้อย่างชัดเจน 7) กิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน 8) บทอ่านสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

9) บทอ่านเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 10) บทอ่านมีความยาวที่เหมาะสม และ 11) วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา ลำดับรองลงมา มีค่าเฉลี่ย 4.40 มี 7 รายการ ได้แก่ 1) องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนเป็นระบบ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถวัดและประเมินผลได้ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 5) บทอ่านเสริมสร้างให้เกิดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 6) วิธีการวัดและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 7) เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลมีความเหมาะสมชัดเจน

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพื่อความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการสอนใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ควรเพิ่มเติมรายละเอียดของระยะเวลาที่ใช้ในการสอนแต่ละขั้นตอน
2. บทอ่านประเภทบทละครบางเรื่องมีความยาวมากเกินไป
3. หน่วยการเรียนรู้และ โครงการสอนควรเขียนแสดงให้เห็นครบทั้ง 18 สัปดาห์ ไม่ควรเขียนแสดงเฉพาะสัปดาห์ที่ใช้ในการทดลอง

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ไขแผนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกประการ จากนั้นจึงนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน 1 แผน ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในภาพรวมของการจัดกิจกรรมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย แต่มีบางส่วนที่ต้องปรับเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ เช่น คำถามในขั้นตอนการสอนบางขั้นยังมีความใกล้เคียงหรือซ้ำซ้อนกัน นอกจากนี้ควรปรับปรุงในเรื่องของการควบคุมเวลาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากนักเรียนยังไม่คุ้นชินกับการเรียนในรูปแบบนี้จึงมีข้อสงสัยซักถามค่อนข้างมาก อีกทั้ง การให้ความช่วยเหลือนักเรียนอาจยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาในส่วนที่แตกต่างกัน และมีพื้นความรู้เดิมที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้พบมาปรับแก้ไขให้ดีขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

จากการที่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาค่าคุณภาพ โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ แล้วเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ซึ่งถือเป็นคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ดังปรากฏในตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. คู่มือฉบับนี้มีองค์ประกอบที่จำเป็นที่ครูผู้สอนต้องรับทราบก่อนนำไปใช้	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
2. คู่มือฉบับนี้อธิบายด้วยถ้อยคำสำนวนภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
3. คู่มือฉบับนี้อธิบายองค์ประกอบต่างๆอย่างเป็นลำดับขั้นตอน	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก
4. คู่มือฉบับนี้อธิบายได้เข้าใจอย่างชัดเจน จึงสามารถปฏิบัติจริงได้	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5. คู่มือฉบับนี้มีคำอธิบายและคำชี้แจงแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	4.60	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
6. คู่มือฉบับนี้อธิบายแนวทางของการดำเนินการสอนอย่างชัดเจน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
7. คู่มือฉบับนี้อธิบายถึงความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	4.60	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
8. คู่มือฉบับนี้ได้อธิบายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างสมเหตุสมผล และมีความน่าเชื่อถือ	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 13 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน(ต่อ)

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
9.คู่มือฉบับนี้ได้กล่าวถึงทฤษฎีสำคัญที่ใช้เป็นฐานคิดสำคัญในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก
10.คู่มือฉบับนี้นำทฤษฎีการเรียนรู้ตลอดจนแนวคิดมาเป็นฐานสำคัญในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างถูกต้องตามหลักการของทฤษฎีและแนวคิดนั้นๆ	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
11.คู่มือฉบับนี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	4.20	0.45	เห็นด้วยระดับมาก
12.คู่มือฉบับนี้อธิบายสาระสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนอย่างครบถ้วนชัดเจน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
13.คู่มือฉบับนี้บอกเกณฑ์การประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ชัดเจนเหมาะสม	4.60	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
14.คู่มือฉบับนี้บอกเกณฑ์การประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้	4.20	0.84	เห็นด้วยระดับมาก
รวม	4.47	0.65	เห็นด้วยระดับมาก

จากตารางที่ 13 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D = 0.65) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 มี 7 รายการ ได้แก่ 1) คู่มือฉบับนี้มีองค์ประกอบที่จำเป็นที่ครูผู้สอนต้องรับทราบก่อนนำไปใช้ 2) คู่มือฉบับนี้อธิบายได้เข้าใจอย่างชัดเจน จึงสามารถปฏิบัติจริงได้ 3) คู่มือฉบับนี้มีคำอธิบายและคำชี้แจงแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน 4) คู่มือฉบับนี้อธิบายแนวทางของการดำเนินการสอนอย่างชัดเจน 5)

คู่มือฉบับนี้ได้อธิบายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างสมเหตุสมผล และมีความน่าเชื่อถือ 6) คู่มือฉบับนี้อธิบายสาระสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนอย่างครบถ้วนชัดเจน และ 7) คู่มือฉบับนี้บอกเกณฑ์การประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ชัดเจนเหมาะสม รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 4.40 มี 5 รายการ ได้แก่ 1) คู่มือฉบับนี้อธิบายด้วยถ้อยคำสำนวนภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย 2) คู่มือฉบับนี้อธิบายองค์ประกอบต่างๆอย่างเป็นลำดับขั้นตอน 3) คู่มือฉบับนี้อธิบายถึงความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน 4) คู่มือฉบับนี้ได้กล่าวถึงทฤษฎีสำคัญที่ใช้เป็นฐานคิดสำคัญในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และ 5) คู่มือฉบับนี้ นำทฤษฎีการเรียนรู้ ตลอดจนแนวคิดมาเป็นฐานสำคัญในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างถูกต้องตามหลักการของทฤษฎีและแนวคิดนั้นๆ ลำดับที่สามมีค่าเฉลี่ย 4.20 มี 2 รายการ ได้แก่ 1) คู่มือฉบับนี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนอย่างชัดเจนและ 2) คู่มือฉบับนี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพื่อความสมบูรณ์ของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนใน 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงผู้นำไปใช้ที่ไม่ใช่ตัวของผู้นักเรียน ดังนั้นเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือควรปรับให้กระชับ ไม่ควรเขียนเป็นข้อความยาว ๆ เพราะอาจส่งผลให้คู่มือไม่น่าสนใจ และควรเพิ่มเติมตัวอย่างเพื่อประกอบความเข้าใจ
2. ปรับแก้ไขในส่วนเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากมีคำศัพท์บางคำยังไม่ชัดเจน และบางส่วนมีความเฉพาะเจาะจงมากเกินไป
3. บทอ่านบางเรื่องควรปรับให้เข้ากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
4. เพิ่มเติมบรรณานุกรมในส่วนของคู่มือประกอบการเรียนการสอน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ไขคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกประการ จากนั้นจึงนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ไขคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกประการ จากนั้นจึงนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

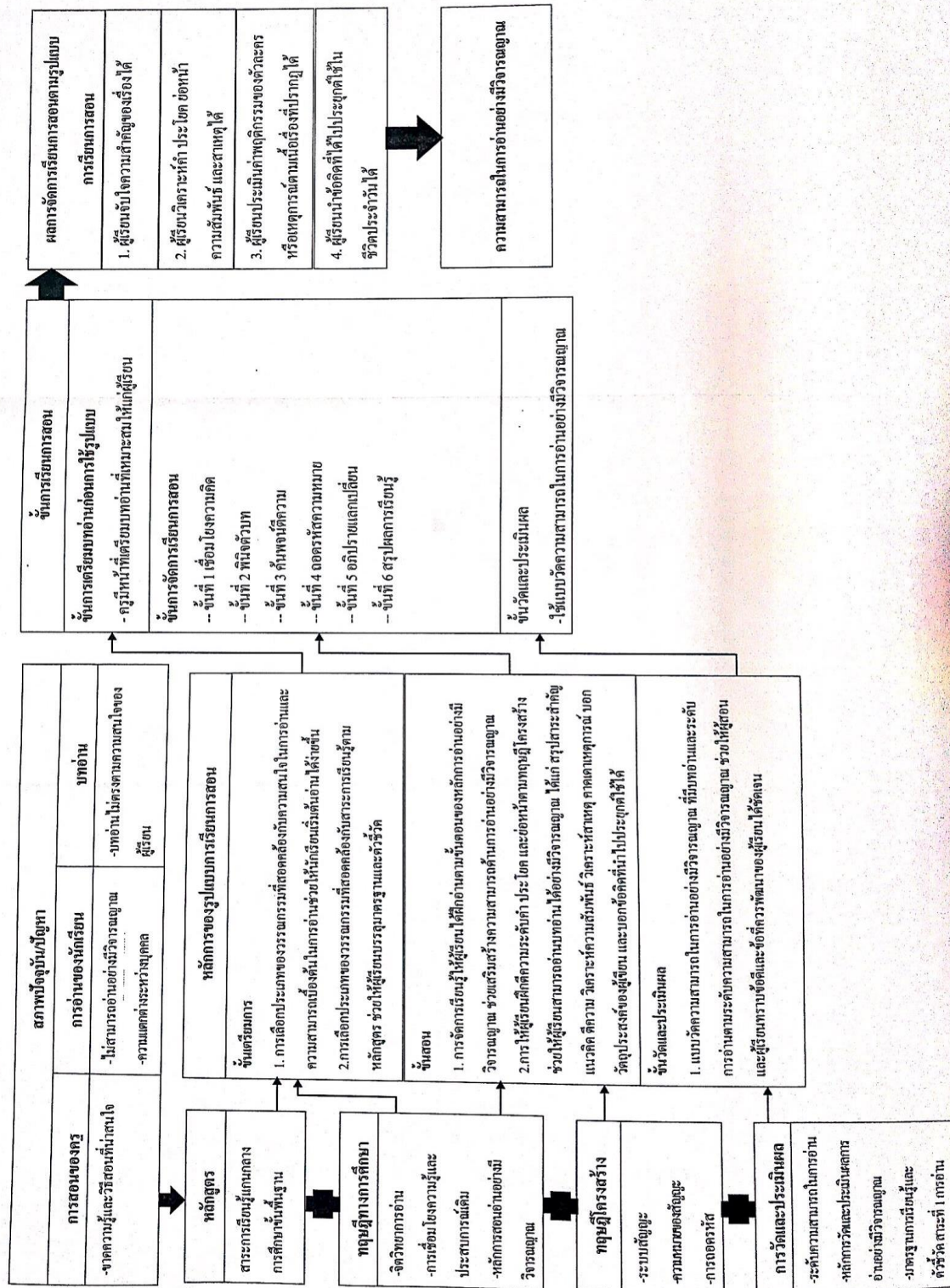
การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก
2. กำหนดแบบแผนการวิจัยในการทดลองใช้รูปแบบการสอนซึ่งดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Design) โดยกำหนดแบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) (Tuckman 1999:160)
3. นำรูปแบบการสอนและเครื่องมือต่างๆที่พัฒนาขึ้น ไปใช้และรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนในรายวิชา การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม โดยผู้วิจัยปฏิบัติการสอนด้วยตนเอง ดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ตามตารางเรียนของนักเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน

การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดำเนินการโดยพิจารณาผลการใช้รูปแบบการสอน ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพและผลสำเร็จของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น เมื่อนำไปปฏิบัติจริง จากผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการสอน พบว่า ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และมีความพึงพอใจการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์ ดังแผนภาพที่

แผนภาพที่ 10 รูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์เพื่อบรรลุผลของการวิจัย ดังนี้

2.1 ประเมินความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนก่อน และหลัง การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน และพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ

จากการทดลองสามารถเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณญาณของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลองพบว่าผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ดังปรากฏในตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนการทดลองและหลังการ ทดลอง

คะแนน ความสามารถ ด้านการอ่าน อย่างมี วิจารณญาณ	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความสามารถ	t	df	p
ก่อนเรียน (N=30)	27	8.90	2.51	พอใช้	32.13	28	0.000*
หลังเรียน (N=30)	27	20.00	2.43	ดี			

*p-value <.05

จากตารางที่ 14 พบว่าคะแนนความสามารถด้านอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง ผลการทดลองปรากฏว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 8.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.51 และคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 20.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.43 แสดงให้เห็นว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ก่อนการทดลอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จากการวัดคะแนนความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแยกเป็นรายด้านจำนวน 4 ด้าน ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านและคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนแยกรายด้านของความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงคะแนนแยกรายด้านของความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ความสามารถทางการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณ	ช่วงเวลาในการวัด ความสามารถ ทางการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ	\bar{X}	S.D.
1. จับใจความสำคัญของเรื่องได้	ก่อนเรียน	1.33	0.47
	หลังเรียน	1.44	0.50
2. วิเคราะห์คำ ประโยค ย่อหน้า ความสัมพันธ์และสาเหตุได้	ก่อนเรียน	1.31	0.50
	หลังเรียน	1.63	0.57
3. ประเมินค่าพฤติกรรมของตัว ละครหรือเหตุการณ์ในเนื้อเรื่อง ที่ปรากฏได้	ก่อนเรียน	1.84	0.61
	หลังเรียน	2.38	0.62
4. นำข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	ก่อนเรียน	1.23	0.50
	หลังเรียน	2.32	0.59

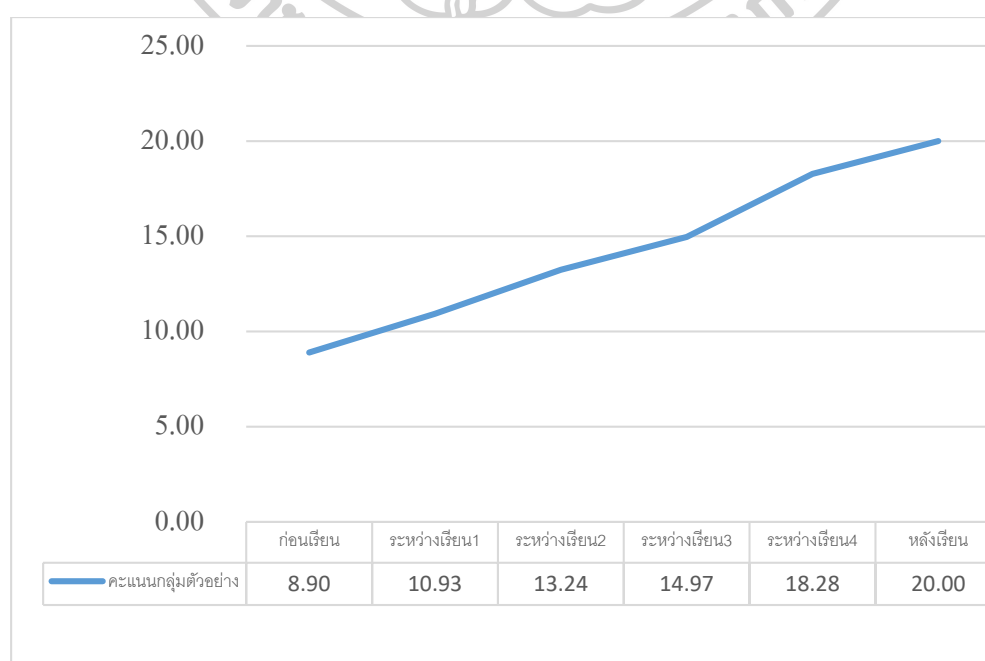
จากการวัดคะแนนพัฒนาการความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ครั้ง มีคะแนนพัฒนาการความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 คะแนนพัฒนาการความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

จำนวนครั้งที่วัด	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)
การวัดครั้งที่ 1	27	10.93	2.7
การวัดครั้งที่ 2	27	13.24	2.6
การวัดครั้งที่ 3	27	14.97	2.86
การวัดครั้งที่ 4	27	18.28	2.7

ทั้งนี้สามารถแสดงผลพัฒนาการการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนจากแบบวัดย่อยท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่างการทดลองได้ ดังปรากฏในแผนภาพที่ 11 ดังนี้

แผนภาพที่ 11 พัฒนาการความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างระหว่างการทดลอง

จากแผนภาพที่ 11 คะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างระหว่างการทดลอง จำนวน 4 ครั้ง จำนวน 30 คน จากคะแนนเต็ม 27 คะแนน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นในการวัดแต่ละครั้ง ได้ผลคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้ ครั้งที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.93 ครั้งที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.94 ครั้งที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.97 และครั้งที่ 4 ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.28

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกลุ่มวัดซ้ำ จำนวน 6 ครั้ง ได้แก่ การทดสอบก่อนเรียน (Pre-test), การทดสอบครั้งที่ 1 (Test 1), การทดสอบครั้งที่ 2 (Test 2), การทดสอบครั้งที่ 3 (Test 3), การทดสอบครั้งที่ 4 (Test 4), และการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้สถิติ Repeated Measure ANOVA โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์อยู่ในมาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) และผลการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในการวัดซ้ำแต่ละครั้ง มีลักษณะไม่เป็นแบบ Compound Symmetry (ค่าสถิติ Mauchly's $W = .323$ และค่า Sig. = .006) นั่นคือ ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรตามที่ทำกรวัดซ้ำ (Correlation) และความแปรปรวนของตัวแปรตามในการวัดแต่ละครั้ง (Variance) ของ Treatment แต่ละการวัดต่างกัน ซึ่งถือว่าการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ Repeated Measure ANOVA ดังนั้นผู้วิจัยปรับแก้โดยใช้สถิติ Greenhouse-geisser Epsilon, Huynh-feldt Epsilon หรือ Lower-bound Epsilon ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้เลือกใช้ Greenhouse-geisser Epsilon เพื่อลดความคลาดเคลื่อนประเภทที่ 1 (Type I Error) (Munro, 2005, p.203)

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยทำการวัดซ้ำ ดังแสดงผลดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure ANOVA) ($n = 30$)

Source of Variance	SS	df	MS	F	Sig
Group	2715.694	3.570	760.710	423.099**	0.000
Error	186.139	103.528	1.798		

**p-value <.01

จากตารางที่ 17 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกัน (มีคะแนนพัฒนาการ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์ที่พบว่าในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) เพื่อดูว่าคะแนนเฉลี่ยในการสอบแต่ละครั้งที่ทำการวัด มีครั้งใดบางที่แตกต่างกัน (มีคะแนนพัฒนาการ) ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบของคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นรายคู่ (Post Hoc)

การทดสอบ (วัดซ้ำ)	Pre-test	Test 1	Test 2	Test 3	Test 4	Post-test
Pre-test	-	2.033*	4.400*	6.100*	9.367*	11.133*
Test 1	-	-	2.367*	4.067*	7.333*	9.100*
Test 2	-	-	-	1.700*	4.967*	6.733*
Test 3	-	-	-	-	3.267*	5.033*
Test 4	-	-	-	-	-	1.767*
Post-test	-	-	-	-	-	-

*p-value < .05

จากตารางที่ 18 พบว่า เมื่อทำการเปรียบเทียบการวัดแต่ละครั้ง จำนวน 6 ครั้ง ของคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นรายคู่ (Post Hoc) ทุกคู่แตกต่างกัน (มีคะแนนพัฒนาการในทุกครั้งที่ทำการทดสอบ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

จากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 นั้น ได้ให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีวิจารณญาณ โดยแบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านบทอ่าน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านประโยชน์ที่ได้รับ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	(\bar{X})	(<i>S.D.</i>)	ระดับคุณภาพ
1. บทอ่าน			
1.1 บทอ่านมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน	4.87	0.35	มากที่สุด
1.2 บทอ่านตรงตามความต้องการและความสนใจ ของนักเรียน	4.47	0.68	มาก
1.3 บทอ่านมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถ ของนักเรียน	4.40	0.81	มาก
1.4 บทอ่านมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.40	0.81	มาก
รวม	4.53	0.68	มากที่สุด
2. กิจกรรมการเรียนการสอน			
2.1 กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบทำให้เกิด ความพร้อมและความสนใจในการเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบทำให้เกิด ความเข้าใจและเชื่อมโยงสู่ประสบการณ์ใหม่	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบช่วย เสริมสร้างการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.83	0.46	มากที่สุด
2.4 กิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.87	0.35	มากที่สุด
2.5 ระยะเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม รูปแบบมีความเหมาะสม	4.97	0.18	มากที่สุด
รวม	4.93	0.28	มากที่สุด

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
3. สื่อการเรียนการสอน			
3.1 เอกสารประกอบการเรียนการสอนมีความชัดเจนเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนมีความชัดเจนเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ใบกิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้เห็นแนวทางในการทำกิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามทฤษฎีโครงสร้างได้ง่ายขึ้น	4.97	0.18	มากที่สุด
รวม	4.99	0.11	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผล			
4.1 วิธีการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.47	0.78	มาก
4.2 การวัดผลประเมินผลทำให้ประเมินความสามารถของตนเองในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.83	0.38	มากที่สุด
รวม	4.65	0.63	มากที่สุด

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	ระดับคุณภาพ
5. ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ			
5.1การเรียนรู้ตามรูปแบบช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวม	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.82	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ภาพรวมความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*) คือ 0.48 โดยด้านที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นด้วยเป็นลำดับมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*) คือ 0.00 รองลงมาคือด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*) คือ 0.11 รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*) คือ 0.28 รองลงมา คือ ด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*) คือ 0.63 และด้านที่มีความคิดเห็นด้วยเป็นลำดับท้ายสุด คือ ด้านบทอ่าน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*) คือ 0.28

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตาม ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 5 รายด้าน ทั้ง 5 ด้าน พบว่า

ด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ สิ่งที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้าน ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ ลำดับสูงสุดมีคะแนนเท่ากัน 2 ประเด็น คือ การเรียนรู้ตามรูปแบบ ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียน การสอนในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.00 มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียน การสอนลำดับสูงสุดมีคะแนนเท่ากัน 2 ประเด็น คือ กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบทำให้ เกิดความพร้อมและความสนใจในการเรียน กับกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบทำให้เกิด ความเข้าใจและเชื่อมโยงสู่ประสบการณ์ใหม่ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.00มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ระยะเวลาการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนตามรูปแบบมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.18 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ กิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.35 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสิ่งที่คุณเรียนมีความพึงพอใจลำดับท้ายสุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบช่วยเสริมสร้างการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.46 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านสื่อการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านสื่อการเรียนการสอน ลำดับสูงสุดมีคะแนนเท่ากัน 2 ประเด็น คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนมีความชัดเจน เหมาะสม และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนมีความชัดเจนเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.00มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ใบ กิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้เห็นแนวทางในการทำกิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ตามทฤษฎีโครงสร้างได้ง่ายขึ้น มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.97ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.18 มี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการวัดผลประเมินผล สิ่งที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านการวัดผลประเมินผล ลำดับสูงสุด คือ การวัดผลประเมินผลทำให้ประเมินความสามารถของตนเองในการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.38 มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ วิธีการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการอ่านอย่าง

มีวิจารณ์ญานมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.78 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ด้านบทอ่าน สิ่ง que ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านบทอ่านลำดับสูงสุด คือ บทอ่านมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.35 มีพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ บทอ่านตรงตามความต้องการและความสนใจของนักเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.68 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนสิ่ง que ผู้เรียนมีความพึงพอใจลำดับท้ายที่สุด มีคะแนนเท่ากัน 2 ประเด็น คือ บทอ่านมีความง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน และบทอ่านมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญานมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คือ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) คือ 0.81 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

โดยสรุป ผลจากการประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งให้ เห็นว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญานเพิ่มมากขึ้น และมีความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

นอกจากแบบสอบถามความคิดเห็นแล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเขียนความคิดเห็นอื่น ๆ ที่มีต่อ การใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการสะท้อนความคิดของผู้เรียน พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นมีประโยชน์ต่อผู้เรียนหลายด้าน ได้แก่

ด้านการเรียนการสอนอ่านภาษาไทย ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบดังกล่าว ช่วยให้ตนเองสามารถรู้จักกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาน เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้นเป็นอย่างดี และช่วยให้เป็นการอ่านขั้นสูง คือ ใช้ความคิดของตนเองมากยิ่งขึ้น การร่วมกันอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้ผู้เรียนคลายความกดดัน และกล้านำเสนอความคิดเห็นของตนเองมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างความเห็นของผู้เรียนต่อไปนี้

เป็นการสอนที่สนุก มีสื่อประกอบการสอน ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้มากขึ้น อีกทั้งแบบทดสอบเป็นคำตอบแบบปลายเปิด ทำให้ผมรู้สึกเป็นอิสระและกล้าจะตอบคำถาม

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 1

สนุกดีค่ะ เพิ่งเคยเจออาจารย์ที่ให้อ่านกลอน ให้ตีความแล้วแลกเปลี่ยน
ความเห็นกัน ไม่กำหนดคำตอบตายตัวให้เด็ก ทำให้รู้ความคิดของเพื่อน ๆ ที่อาจ
คิดเหมือนหรือต่างกันได้

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 2

ตอนอ่านเองรู้สึกยาก บางเรื่องไม่เข้าใจ แต่พอถึงช่วงแลกเปลี่ยน
ความเห็นกับเพื่อน ก็เลยอ้อ เข้าใจว่าผู้เขียนต้องการสื่ออะไร เรื่องเป็นอย่างไร
สะท้อนให้เห็นความคิดที่หลากหลายมุมมอง

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 3

ชอบวิธีการสอนแบบนี้มากค่ะ ทั้งผู้เรียนผู้สอนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน
แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้สอนไม่ยึดความคิดของตัวเองเป็นหลัก ทำให้เหมือนได้
เรียนได้ใช้ความคิดจริง ๆ ไม่ใช่แค่มานั่งอ่านซีท

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 4

เป็นรูปแบบการสอนที่ดี ที่ให้นักเรียนได้คิดได้ลองอ่านลองทำเองก่อน
จากนั้นค่อยมาแลกเปลี่ยนอภิปรายกับเพื่อน ๆ แล้วค่อยสรุปประเด็น ทำให้เห็น
มุมมองความคิดที่หลากหลาย

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 5

ชอบที่อาจารย์ไม่เคยบอกว่าใครแสดงความคิดเห็นถูกหรือผิด แต่อาจารย์
จะบอกว่า แล้วหนูมีความเห็นอย่างไร หนูเข้าใจอย่างไร ช่วยให้หนูมีความกล้าที่
จะตอบมากขึ้นค่ะ

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 6

ด้านการเชื่อมโยงการเรียนรู้และความสุขในการเรียนรู้ ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แสดงความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบดังกล่าว ที่ครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้คอย อำนวยความสะดวก และคอยใช้สื่อ ใช้คำถาม ใช้การยกตัวอย่าง รวมถึงใช้การเล่าเรื่อง เพื่อ เชื่อมโยงความรู้เดิมที่ผู้เรียนมี นำไปสู่ความรู้ใหม่ในการอ่าน มีส่วนช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมการ เรียนการสอนเป็นไปได้อย่างดี เพราะบางครั้งผู้เรียนไม่มีพื้นความรู้เดิมมาก่อน ผู้เรียนสามารถอ่าน ได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้มากขึ้น สนุกกับการอ่านและต้องการที่จะอ่าน ต่อไป ดังตัวอย่างความเห็นของผู้เรียนต่อไปนี้

มีสื่อการสอนที่ทำให้เห็นภาพเชื่อมโยงกับเรื่องที่อ่านได้

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 7

เป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ มีการเกริ่นนำให้ผู้เรียนก่อนจะเข้าเนื้อหา ก่อนจะอ่าน ทำให้พออ่านแล้วเข้าใจเรื่องมากขึ้น วิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้มากขึ้น

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 8

ยกตัวอย่างได้ดี ทำให้นักเรียนได้อ่านอย่างเป็นระบบ จัดลำดับความคิด เวลาอ่านได้ดีขึ้น คือคิดจากคำก่อน แล้วค่อยไปสู่ข้อความ เรื่องราว

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 9

เป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ ชอบตรงที่อาจารย์ให้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับเพื่อน ก่อนที่จะสรุป เพราะอย่างบางเรื่อง เช่น กบ กลองกบ ผมก็ ไม่มีความรู้เดิมมาก่อน

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 10

เรื่องที่อาจารย์เลือกมาให้อ่าน กับการใช้สื่อของอาจารย์ช่วยให้ผมสามารถ เชื่อมโยงความรู้ ความคิดได้ดี เข้าใจความหมายของคำ และข้อความต่าง ๆ กับสิ่ง ที่ผู้เขียนแฝงไว้ในเรื่องมากขึ้น ต้องใช้ความคิด ใช้วิจารณญาณมากขึ้น

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 11

ชอบการสอนที่อาจารย์เกริ่นนำเรื่อง เชื่อมโยงก่อนว่ากำลังจะพูดถึงเรื่องอะไร ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราจะอ่าน อาจารย์ชี้แจงวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน มีการระดมความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่อ่านกัน ไม่มีใครถูกใครผิด เพราะทุกคนมีความรู้และประสบการณ์ที่ต่างกัน จากนั้นจึงค่อยเลือกว่าจะสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านอย่างไร

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 12

เป็นการสอนที่ดีค่ะ เด็กได้ช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิด ไม่กดดัน เด็กบางคนไม่เข้าใจเพราะไม่มีพื้นความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเลย แต่พอได้อาจารย์คอยชี้แนะ ได้เพื่อนที่ตอบสนองความคิดเห็น ก็เหมือนจุดประกายความคิดต่อ ๆ กันไป ทำให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกันค่ะ

กลุ่มตัวอย่างคนที่ 13

จากความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการอ่าน เพราะรูปแบบดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนสามารถรู้จักกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้นเป็นอย่างดี และช่วยให้เป็นการอ่านขั้นสูง คือใช้ความคิดของตนเองมากยิ่งขึ้น การร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้ผู้เรียนคลายความกดดัน และกล้านำเสนอความคิดเห็นของตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การที่ครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก และคอยใช้สื่อ ใช้คำถาม ใช้การยกตัวอย่าง รวมถึงใช้การเล่าเรื่อง เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมที่ผู้เรียนมี นำไปสู่ความรู้ใหม่ในการอ่านมีส่วนช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างดี เพราะบางครั้งผู้เรียนไม่มีพื้นความรู้เดิมมาก่อน ผู้เรียนสามารถอ่านได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้มากขึ้น สนุกกับการอ่านและต้องการที่จะอ่านต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 2. เพื่อทดลองใช้และหาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

การวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแบบการวิจัยและพัฒนา (research and development) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยตามลำดับ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Needs Analysis: R1) ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียน การสอน (Development: D1) ขั้นตอน ที่ 3 นำรูปแบบการสอน ไปใช้ (Implementation: R2) ขั้นตอน ที่ 4 ประเมินผล (Evaluation: D2) ซึ่งมีองค์ประกอบหลักคือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และปัจจัยสนับสนุนการนำรูปแบบการเรียนการสอน ไปใช้

กลุ่มตัวอย่างวิจัย คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ลงทะเบียนเรียนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายวิชาการอ่าน และพิจารณาวรรณกรรม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 1 กลุ่มเรียน จำนวน 30 คน ซึ่งการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลาก โดยมีตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กำหนดแบบแผนการทดลองเป็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวด้วยการทดสอบก่อนทดลองและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) และมีระยะเวลาในการทดลอง โดยได้ดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบ และแบบสะท้อนผลการเรียนรู้ จากผู้เรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่แบบไม่อิสระ (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเสร็จสิ้นการ ทดลองผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลการวิจัยโดย สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้าน การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และปัจจัย สนับสนุนการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ โดยมีขั้นกระบวนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1.ขั้นเชื่อมโยงความคิด 2.ขั้นพินิจตัวบท 3.ขั้นค้นพจน์ตีความ 4.ขั้นถอดรหัสความหมาย 5.ขั้นอภิปรายแลกเปลี่ยน 6.ขั้นสรุปผลการเรียนรู้ จากผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่มีต่อประเด็นต่างๆของรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ ของรูปแบบการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแบบทดสอบก่อนทดลอง และหลัง การทดลองในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎี โครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า คะแนน ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เรียน ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตาม ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียน การสอนในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลปรากฏว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ และความพึงพอใจด้านสื่อการเรียน การสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีประเด็น การอภิปราย 3 ประเด็น คือ 1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2. ผลของการใช้รูปแบบการ เรียนการสอน ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นรูปแบบการเรียนการสอน ที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและเป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแนวคิด ทฤษฎีที่ นักการศึกษา และนักจิตวิทยาการศึกษาหลายคนที่มีจุดเด่นในแนวต่าง ๆ กัน ได้นำเสนอไว้ ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้างแนวสติวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์เดิม แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย และแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับ วัยรุ่น นำมาผสมผสานกับเทคนิคการตั้งคำถาม การใช้แผนผังความคิดและการอภิปราย ทำให้ช่วย เพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้

รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบไปด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ การวัดผลประเมินผล และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงความคิด ขั้นที่ 2 พินิจตัวบท ขั้นที่ 3 ค้นพจน์ตีความ ขั้นที่ 4 ถอดรหัสความหมาย ขั้นที่ 5 อภิปรายแลกเปลี่ยน และขั้นที่ 6 สรุปผลการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนการสอนอ่านดังกล่าวที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้นำข้อมูลปัญหา ความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน หลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาศึกษาอย่างละเอียด แล้วออกแบบรูปแบบการสอนให้สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ การพัฒนาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หลังจากนั้นนำ รูปแบบไปหาประสิทธิภาพ แล้วจึงนำรูปแบบไปใช้ และมีการประเมินปรับปรุงรูปแบบ จากการ

ออกแบบที่เป็นระบบดังกล่าวทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีขั้นตอนที่เป็นระบบชัดเจน เมื่อนำไปใช้จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่เพิ่มขึ้น ดังที่ กาญจนา คุณารักษ์ (2545 : 7) ได้กล่าวถึง การออกแบบระบบการเรียนการสอน ไว้ว่า แนวคิดวิธีการเชิงระบบเป็นรากฐานของการออกแบบระบบการเรียนการสอน โดยการออกแบบระบบการเรียนการสอนเป็นการนำกระบวนการของวิธีการเชิงระบบ (System Approach) มาใช้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) เช่นเดียวกับ สัจจ อุทรานันท์ (2526 : 8) ได้กล่าวว่า การทำงานอย่างมีระบบเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะ การทำงานอย่างเป็นระบบนั้นสิ่งต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของระบบจะอยู่ด้วยกันอย่างมีระเบียบไม่มีความสับสน และไม่มีความขัดแย้งกันระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น อีกทั้งการทำงานอย่างเป็นระบบจะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดแรงงาน เวลา และค่าใช้จ่าย งานทุกอย่างจะสำเร็จตามเป้าหมายและได้ผลอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ทิศนา แจมมณี (2552 : 201-203) ได้นำเสนอแนวคิดการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ สรุปได้ว่า การออกแบบจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของระบบ ศึกษาหลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพการณ์และปัญหา แล้วจึงกำหนดองค์ประกอบของระบบ จัดหมวดหมู่ จัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ แล้วนำเสนอความคิดออกมาเป็นผังจำลอง นำระบบไปทดลองใช้แล้วศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระบบ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงระบบในขั้นสุดท้าย สอดคล้องกับแนวคิดของ Kruse (2007 : 1) ที่ได้เสนอแบบจำลองการสอนเชิงระบบ ที่เรียกว่า ADDIE Model ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์และประเมินความต้องการจำเป็น การออกแบบการเรียนการสอน การพัฒนานวัตกรรมการและเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนำกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ไปดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่างๆที่กำหนดไว้ และสุดท้ายการประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนและประสิทธิผลของนวัตกรรมที่ใช้สอน ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Dick and Carey (2004) ที่สรุปว่า คุณลักษณะสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องประกอบไปด้วย หลักการที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ มีการอธิบายลักษณะของการจัดการเรียนการสอน มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้าง กระบวนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง ซึ่งเป็นกลวิธีในการอ่านงานวรรณกรรม ประกอบไปด้วยขั้นตอนสามขั้นตอนตามลำดับ คือ ขั้นแรก ผู้อ่านเพียงแค่อ่านเพื่อให้เข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่วรรณกรรมต้องการสื่อสารตามความหมาย ขั้นที่สอง ผู้อ่านจะความหมายในขั้นที่ลึกกว่าที่อยู่ภายใต้ข้อความนั้น ผ่านการตีความ ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความตระหนักรู้เชิงปัญญาเกี่ยวกับภูมิหลังเชิงวัฒนธรรมของข้อความที่ปรากฏ และขั้นที่สาม ผู้อ่านจะ

เริ่มสร้างความรู้ด้วยการอ่านและสร้างข้อโต้แย้งกับผู้เขียนในข้อความดั้งเดิม กระบวนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นแรก โดยใช้คำเป็นสิ่งที่เป็นหลักสำคัญของใจความทั้งหมดที่ขณะการอ่านเพื่อตีความนี้เรียกได้ว่าเป็นกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สอง (Second-order signification) หรือ การสร้างความหมาย (Semiosis) กระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สามนั้นถือว่ามีผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง เพราะผู้อ่านได้หยิบยกข้อคิดของตนมาเสนอในข้อโต้แย้งร่วมกัน ดังที่ Eco(1979) กล่าวถึงความเข้าใจของผู้อ่านที่ใช้กระบวนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างแนวว่าขึ้นอยู่กับผู้อ่านนั้น สามารถทำการวิเคราะห์และอภิปรายได้ดีมากน้อยเพียงใด นั่นเป็นเพราะว่าทฤษฎีโครงสร้างให้ความสำคัญกับกระบวนการทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกันกับกระบวนการทางการสื่อสาร

ทฤษฎีโครงสร้าง มิได้เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่อง และแปลความหมายของเรื่องได้เท่านั้น แต่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ รับรู้ถึงความหมายแฝงของถ้อยคำ หรือสิ่งต่าง ๆ ในเรื่องที่ผู้เขียนเลือกใช้ เข้าใจเหตุและผล อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือตัวละครที่ปรากฏในเรื่องอีกด้วย ทำให้ผู้เรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ ความสำคัญ เหตุผล และคุณค่าของเรื่องราว ที่ปรากฏผ่านบทอ่านต่าง ๆ ที่นำมาให้ผู้เรียนได้เรียน อันเป็นลักษณะของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Necat Kumral (2013: 44-31) ที่ได้นำทฤษฎีโครงสร้างมาสอนอ่านวรรณกรรมเรื่อง Snow ของ Julia Alvarez ว่า ทฤษฎีโครงสร้างเหมาะแก่การสอนอ่านวรรณกรรม ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งทักษะการอ่าน ทักษะการตีความ และทักษะการรับรู้ ทั้งนี้เพราะแต่ละบุคคล มีความรับรู้ความเข้าใจในมุมมองของสัญลักษณ์ต่าง ๆ แตกต่างกันไป ผู้เรียนจึงเกิดการยอมรับ ความภาคภูมิใจ ในการพิจารณาความหมายต่าง ๆ ในเรื่องของตน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจชีวิตและเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์เดิม ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม (Schema Theory) ที่ใช้ในขั้นที่ 1 เชื่อมโยงความคิด โดยครูมีส่วนช่วยเหลือผู้เรียนในการดึงความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังจะเรียนรู้ออกมา โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม ในประเด็นของความรู้เดิมที่ครูผู้สอนกำหนดให้ ความรู้เดิมที่ได้นั้นจะเป็นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ก่อนที่จะได้รับความรู้ใหม่ อีกทั้งทำให้ครูผู้สอนทราบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มต้นการเรียนการสอน ดังที่ Rumelhart (1981: 22) กล่าวถึงทฤษฎีประสบการณ์เดิมว่า มีแนวความคิดเชื่อว่า ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้เพราะในการเรียนรู้ผู้เรียนจำเป็นต้องนำความรู้เดิมที่เก็บสะสมไว้เข้ามาช่วยในการตีความเพื่อให้เข้าใจความรู้ใหม่ได้ดียิ่งขึ้น

เช่นเดียวกับความคิดของเจลิมาท ทองอาจ (2556) ซึ่งเห็นว่าความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในการสอน

แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในขั้นที่ 2 พินิจตัวบท ขั้นที่ 3 ค้นพจน์ตีความ ขั้นที่ 4 ถอดรหัสความหมาย ขั้นที่ 5 อภิปรายแลกเปลี่ยน และขั้นที่ 6 สรุปผลการเรียนรู้ รวมถึงใช้ในการสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยเมื่อผู้เรียนรับรู้ข้อมูลทางภาษาที่เป็นสื่อแล้ว ผู้เรียนจะใช้การรับรู้ การจำ และการคิดในแบบต่างๆในการทำงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการคิดแบบหลากหลาย การคิดแบบหาข้อสรุป และการคิดประเมิน มาจัดการกับข้อมูลที่ได้อ่าน โดยกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นนั้นต้องเป็นการคิดระดับสูงที่สะท้อนกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จึงได้นำแนวคิดพุทธิพิสัยของบลูมมาใช้ โดยจะเน้นการคิดตั้งแต่การวิเคราะห์ขึ้นไปจนถึงการประเมินค่า เพื่อให้ได้ผลของความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามจุดประสงค์ของรูปแบบ ดังที่ ชนาธิป พรกุล (2554 : 11) กล่าวว่า การเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากความสามารถในการคิดแบบต่างๆ ไม่ใช่การจำข้อมูล หรือมโนทัศน์ได้ การเรียนรู้ที่เกิดจากการคิดประกอบด้วย การรู้ข้อมูล การอธิบายแนวคิด การวิเคราะห์ส่วนต่างๆ การสังเคราะห์ และการประยุกต์ใช้แนวคิดในสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล ซึ่งแนวคิดด้านพฤติกรรมพุทธิพิสัยนี้เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าข้อมูล

แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น มีส่วนสำคัญในการคัดเลือกบทอ่านให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพราะบทอ่านที่เลือกใช้ในรูปแบบมีส่วนสำคัญให้การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากวัยรุ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอ่านตามความสนใจของตนเอง หากครูผู้สอนเลือกเรื่องที่ทันสมัย หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนมากไปย่อมทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จ

เทคนิคการตั้งคำถาม ใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในขั้นที่ 1 เชื่อมโยงความคิด ขั้นที่ 2 พินิจตัวบท ขั้นที่ 3 ค้นพจน์ตีความ ขั้นที่ 4 ถอดรหัสความหมาย การใช้คำถามเป็นกลวิธีสำคัญในการเสาะแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นกลวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความคิด สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การถามเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาความคิดใหม่ๆ กระบวนการถามจะช่วยขยายทักษะการคิด ทำความเข้าใจให้กระจ่าง ได้ข้อมูลป้อนกลับทั้ง

ด้านการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการทบทวน การเชื่อมโยงระหว่างความคิดต่าง ๆ ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเกิดความท้าทาย

การใช้แผนผังความคิด ใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในชั้นที่ 6 สรุปผลการเรียนรู้ โดยสะท้อนผลของการอ่านออกมาในรูปแบบของแผนผังความคิด อย่างเป็นระบบ ซึ่งการใช้แผนผังความคิดถือเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่น่าจะส่งผลให้ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณประสบความสำเร็จ เพราะจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอน พบว่าแผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบข้อมูล และจัดระบบความคิดได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนเห็นภาพรวมของความคิดรวบยอดทั้งหมดในประเด็นที่ตนเองได้วิเคราะห์จนสามารถนำไปสู่การสรุปผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้

การอภิปรายกลุ่ม ใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในชั้นที่ 5 อภิปรายแลกเปลี่ยน การอภิปรายร่วมกัน เป็นการกระตุ้นประสบการณ์เดิมหรือให้แนวคิดเพื่อให้นักเรียนมีข้อมูลเล็กน้อยก่อนที่จะได้อ่านข้อมูลใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนสร้างโครงสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ การอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทอ่านเพิ่มขึ้น เห็นมุมมองทางค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติของคนในสังคมต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบทอ่านมากขึ้น รวมถึงเป็นทักษะย่อยทักษะหนึ่งของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ต่อเติมความคิดของกันและกันอย่างรอบคอบ จนในที่สุดได้คำตอบที่ผู้เรียนคิดว่าถูกต้องเหมาะสมที่สุด จากการสังเกตบรรยากาศในการเรียน โดยใช้กิจกรรมการอภิปราย บรรยากาศไม่ตึงเครียดจนเกินไปแม้จะเป็นเนื้อหาที่ยาก อาจเป็นเพราะผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองไม่ได้ทำงานเพียงคนเดียว แต่มีเพื่อนมาช่วยเหลือ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ จนประสบความสำเร็จในการอ่านและการเรียนรู้

2. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

จากรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลำดับขั้นตอนในการพัฒนา และได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยในทุก ๆ ขั้นตอนต่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เริ่มต้นจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน อันมีแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้างแนวสัญวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์เดิม แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย และแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่นเป็นกรอบแนวคิดหลักในการสังเคราะห์สาระต่างๆขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน นำมาผสมผสานกับเทคนิคการตั้งคำถาม การใช้แผนผังความคิดและการอภิปราย นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านและความต้องการในการส่งเสริม

ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นประเด็นร่วมในการสังเคราะห์สาระขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนครั้งนี้ด้วย เพื่อให้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาได้ อย่างแท้จริง ผลคือ ผู้วิจัยสามารถสกัดเป็นขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงความคิด ขั้นที่ 2 พินิจด้วยบท ขั้นที่ 3 ค้นพจน์ตีความ ขั้นที่ 4 ถอดรหัส ความหมาย ขั้นที่ 5 อภิปรายแลกเปลี่ยน และขั้นที่ 6 สรุปผลการเรียนรู้

จากการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอนช่วยสร้างเสริมความสามารถของผู้เรียนได้ คือ

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงความคิด ในขั้นนี้ใช้ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม (Schema Theory) โดยผู้เรียนได้รับการเร้าความสนใจโดยเน้นการใช้กระบวนการคิดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่กำลังจะเรียน โดยมีผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อ ทบทวนความรู้เดิม ความรู้เดิมที่ได้นั้นจะเป็นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ก่อนที่จะได้รับความรู้ใหม่ อีกทั้งทำให้ผู้สอนทราบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มต้นการเรียนการสอน ดังที่ Rumelhart (1981 : 22) กล่าวถึงทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมว่า มีแนวความคิดเชื่อว่า ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้เพราะในการเรียนรู้ผู้เรียนจำเป็นจะต้องนำความรู้เดิมที่เก็บสะสมไว้ เข้ามาช่วยในการตีความเพื่อให้เข้าใจความรู้ใหม่ได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 2 พินิจด้วยบท ในขั้นนี้ใช้กระบวนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างแนว สัญวิทยา (Semiotic Reading) ซึ่งเป็นกลวิธีในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการอ่านข้อความประเภท วรรณกรรม ประกอบไปด้วยขั้นตอนสามขั้นตอนตามลำดับ คือ ขั้นแรก ผู้อ่านเพียงแค่อ่านเพื่อให้ เข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่วรรณกรรมต้องการสื่อสารตามความหมาย ขั้นที่สอง ผู้อ่านจะความหมายใน ขั้นที่ลึกกว่าที่อยู่ภายใต้ข้อความนั้น ผ่านการตีความ ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความตระหนักรู้เชิงปัญญา เกี่ยวกับภูมิหลังเชิงวัฒนธรรมของข้อความที่ปรากฏ และขั้นที่สาม ผู้อ่านจะเริ่มสร้างความรู้ด้วยการ อ่านและสร้างข้อโต้แย้งกับผู้เขียนในข้อความดั้งเดิม กระบวนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง แนวสัญวิทยา (Semiotic Reading) นี้จำเป็นต้องมีกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นแรก โดยใช้คำเป็นสิ่งที่ เป็นหลักสำคัญของใจความทั้งหมดทักษะการอ่านเพื่อตีความนี้เรียกได้ว่าเป็น กระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สอง (Second-order signification) หรือ การสร้าง

ความหมาย (Semiosis) กระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สามนั้นถือว่ามีผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง เพราะผู้อ่านได้หยิบยกข้อดีชมของตมาเสนอในข้อโต้แย้งร่วมกัน ดังที่ Eco (1979) กล่าวถึงความเข้าใจของผู้อ่านที่ใช้ กระบวนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างแนวสัญวิทยา (Semiotic Reading) ว่าขึ้นอยู่กับผู้อ่านนั้น สามารถทำการวิเคราะห์และอภิปรายได้ดีมากน้อยเพียงใด นั่นเป็นเพราะว่า สัญวิทยานั้นเรียนเกี่ยวกับกระบวนการทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกันกับ กระบวนการทางการสื่อสาร

ขั้นที่ 3 ค้นพจน์ตีความ ในขั้นตอนนี้ใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาความหมายของคำที่ปรากฏซ้ำ หรือคำที่ผู้เขียนเลือกใช้เป็นพิเศษ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเรียนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการนี้ถูกนำไปใช้กับการอ่านวรรณกรรม ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบพุทธพิสัย เพราะผู้อ่านจะผ่านกระบวนการที่ทำให้กลายเป็นผู้อ่านที่มีความสามารถ ตามด้วยการวางแผนอย่างดีที่มีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจ การตีความ และการประเมินตามลำดับ (Kumral, 2009)

ขั้นที่ 4 ถอดรหัสความหมาย ในขั้นตอนนี้ใช้ทฤษฎีโครงสร้าง ว่าด้วยเรื่องของรหัสประเภทต่าง ๆ และการถอดรหัสนี้ เนื่องจากการสื่อความหมายในบทอ่านต่าง ๆ นั้นจะซ่อนอยู่ในรหัส ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ มุ่งให้ผู้เรียนพิจารณาถึงรหัสทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ รหัสปริศนา รหัสเหตุการณ์ รหัสสรรพลักษณะ รหัสสัญลักษณ์ และรหัสวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาการดำเนินเรื่อง เข้าใจเหตุการณ์ในเรื่อง ตลอดจนองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องได้อย่างเด่นชัด

ขั้นที่ 5 อภิปรายแลกเปลี่ยน ในขั้นตอนนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากที่ผู้เรียนได้อ่านตัวบทและพิจารณาคำ ข้อความ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ประกฏในเรื่องแล้ว ในขั้นตอนนี้ใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายเนื่องจากเป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนคือ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา ได้ฝึกการร่วมการทำงานแบบประชาธิปไตย ผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียน มีลักษณะการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น เป็นการพัฒนาผู้เรียนทางด้านความรู้และด้านเจตคติ และด้านทักษะการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 สรุปผลการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้ทบทวนและสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้ โดยสะท้อนผลของการอ่านออกมาในรูปแบบของแผนผังความคิด อย่างเป็นระบบ ซึ่งการใช้แผนผังความคิดถือเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่นำจะส่งผลให้ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณประสบผลสำเร็จ เพราะจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอน พบว่า แผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบข้อมูล และจัดระบบความคิดได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนเห็นภาพรวมของ

ความคิดรวบยอดทั้งหมดในประเด็นที่ตนเองได้วิเคราะห์จนสามารถนำไปสู่การสรุปผลการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณได้ ดังที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556 : 337) กล่าวว่า แผนผังหรือแผนภูมิ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเอาข้อมูลที่อยู่อย่างกระจัดกระจายมาจัดเป็นระบบระเบียบ สามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจและจดจำความรู้ เนื้อหา สาระได้ง่ายและได้นาน สำหรับวัชรากล่าวถึง (2555 : 67) กล่าวถึง การใช้ผังโน้ตส์ หรือแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาทักษะการคิด การสรุปสาระสำคัญ ช่วยในการจำและทำความเข้าใจในสาระความรู้ต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์มากสำหรับการจัดการเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะการใช้ผังโน้ตส์แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดหรือคำสำคัญต่างๆ มองเห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ของส่วนย่อยกับคำสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยๆ ด้วยกัน ซึ่งทำให้ความรู้และการเรียนรู้ขยายวงกว้าง และลึกซึ้งมากขึ้น และชนธิป พรกุล (2554 : 186) กล่าวถึงเทคนิคการใช้แผนภาพว่า แผนภาพเป็นกลยุทธ์ที่ครูใช้ในการพัฒนากระบวนการคิด ประเมินผลการเรียนรู้ และกระบวนการคิดของผู้เรียน ส่วนผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ ทำความเข้าใจบทเรียน ทำข้อมูลนามธรรมให้เป็นรูปธรรม จัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ทำให้จำง่าย เรียกออกมาได้ง่าย และสามารถตรวจสอบความเข้าใจบทเรียนกับผู้อื่นได้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ฉลอง รัตนพงษ์ (2557 : 202) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้ยุทธวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระดับปริญญาตรี พบว่า แผนภูมิความหมายที่ใช้ในกิจกรรมสรุปความคิดรวบยอด หรือใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็นระบบ เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น เป็นการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีการจัดเรียงเนื้อหาที่ง่ายต่อการเข้าใจเป็นอย่างมาก และ ศรีศุภา เทียมหมอก (2557 : 93) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด พบว่า แผนที่ความคิดช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของเหตุการณ์และแนวคิดของเรื่องที่อ่านจนสามารถสรุปเรื่องที่อ่านได้

เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นมีประโยชน์ต่อผู้เรียนหลายด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอนอ่านภาษาไทย ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบดังกล่าว ช่วยให้ตนเองสามารถรู้จักกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้นเป็นอย่างดี และช่วยให้เป็นการอ่านขั้นสูง คือใช้ความคิดของตนเองมากยิ่งขึ้น การร่วมกันอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้ผู้เรียนคลายความกดดัน และกล้านำเสนอความคิดเห็นของตนเองมากยิ่งขึ้น

ด้านการเชื่อมโยงการเรียนรู้และความสุขในการเรียนรู้ ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบดังกล่าว ที่ครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและคอยใช้สื่อ ใช้คำถาม ใช้การยกตัวอย่าง รวมถึงใช้การเล่าเรื่อง เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีนำไปสู่ความรู้ใหม่ในการอ่าน มีส่วนช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างดี เพราะบางครั้งผู้เรียนไม่มีพื้นความรู้เดิมมาก่อน ผู้เรียนสามารถอ่านได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้มากขึ้น สนุกกับการอ่านและต้องการที่จะอ่านต่อไป

ผลจากการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ยังเห็นได้จากคะแนนระหว่างการทำทดลองทั้ง 4 ครั้ง ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นได้ คือ รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าสามารถช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้จริง ดังจะเห็นได้จากคะแนนพัฒนาการด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนจำนวน 30 คน ที่เพิ่มขึ้นในการทำแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 การอ่านเรื่องสั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.93 ครั้งที่ 2 การอ่านกวีนิพนธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.24 ครั้งที่ 3 การอ่านสารคดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.97 และครั้งที่ 4 การอ่านบทละครมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.28

จากผลคะแนนแสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีพัฒนาการที่สูงขึ้นตามลำดับ และผลของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้จริง

การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลปรากฏว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ และความพึงพอใจด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นนี้ เมื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนต้องศึกษาคู่มือรูปแบบเพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนการสอนในแต่ละขั้นอย่างละเอียดเสียก่อน เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนนี้ ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ กระตุ้นความคิด และนำนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นของรูปแบบการเรียนการสอน

2. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นนี้มีข้อจำกัดในการใช้ กล่าวคือ จำเป็นจะต้องใช้กับงานเขียนที่ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์และรหัสในเรื่อง และมีความเหมาะสมกับบทอ่านประเภทกวีนิพนธ์ และเรื่องสั้น มากกว่าบทอ่านประเภทสารคดีและบทละคร

3. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาของบทอ่านให้ทันสมัย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนได้

4. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปใช้กับสื่อหรือบทอ่านประเภทอื่นนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยทดลองใช้ เช่น สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อโฆษณา ข่าว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีโครงสร้างแนวสติวิทยา ในการสอนอ่านลักษณะอื่น ๆ เช่น การอ่านตีความ หรือใช้ทฤษฎีโครงสร้างแนวสติวิทยา นี้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านอื่น ๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

2. ควรมีการทดลองนำขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนี้ ไปพัฒนาเพื่อสอนทักษะอื่น เช่น ทักษะการฟังและการดู เป็นต้น

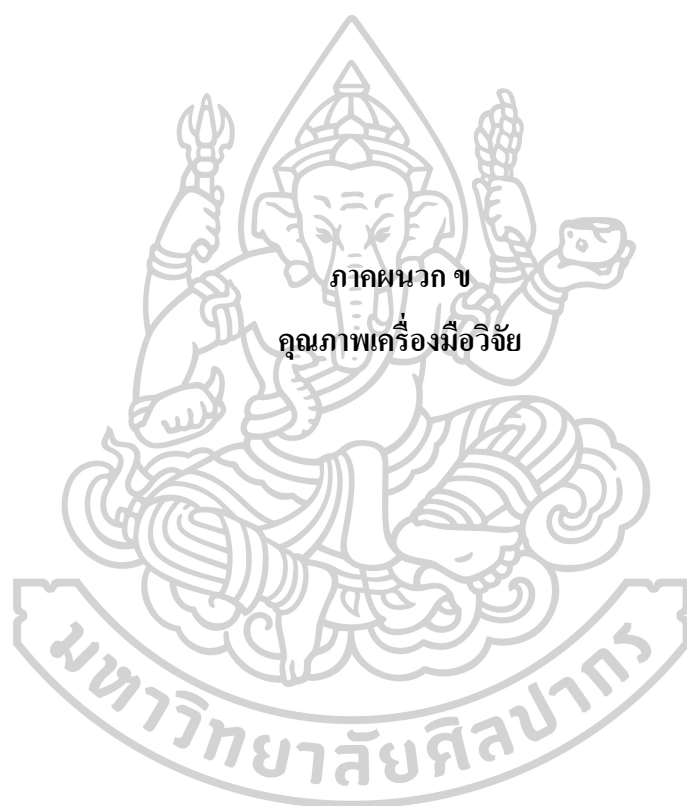

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ นาวาโท ดร.วัฒนชัย หมั่นยิ่ง	คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วาริรัตน์ แก้วอุไร	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุะมาน	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญชนก นัยจรัญ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
5. อาจารย์ ดร.เด่นดาว ชลวิทย์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตารางที่ 20 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1. แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่นำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
2. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนมีความชัดเจน แสดงให้เห็นแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน ขั้นตอนการสอน และผลที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
3. ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนมีลำดับขั้นตอนชัดเจนสอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	4.80	0.45	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถ สร้างได้เหมาะสมสอดคล้องและครบถ้วนตามนิยามศัพท์เฉพาะ	4.20	0.45	เห็นด้วยระดับมาก
เฉลี่ย	4.52	0.51	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 21 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้			
1.1 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความครบถ้วน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
1.2 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนเป็นระบบ	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
เฉลี่ย	4.50	0.53	เห็นด้วยระดับมาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้			
2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถวัดและประเมินผลได้	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก
เฉลี่ย	4.40	0.70	เห็นด้วยระดับมาก
3. เนื้อหา			
3.1 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรียงลำดับจากง่ายไปยาก	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
3.2 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย	4.60	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 21 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน(ต่อ)

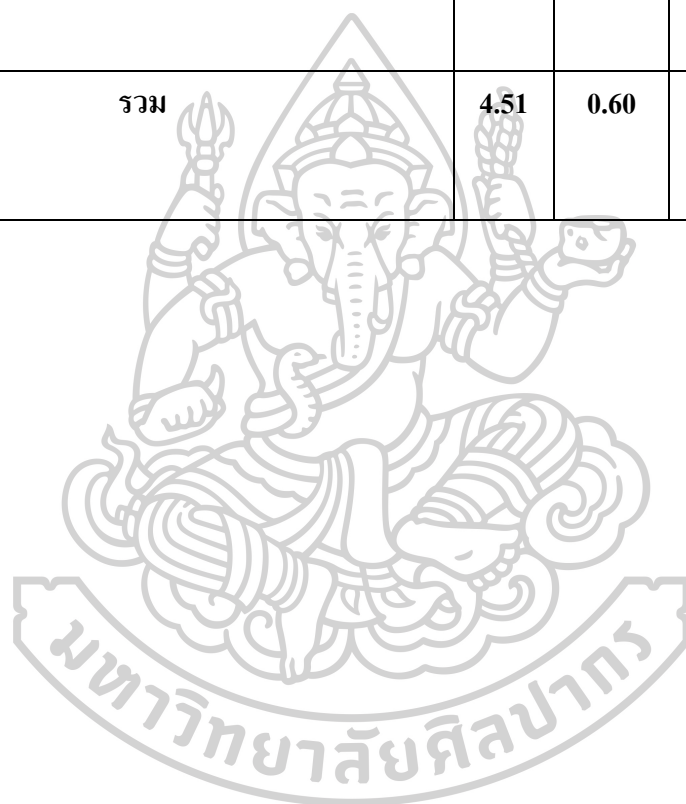
รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนครบถ้วน ชัดเจน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
เฉลี่ย	4.60	0.63	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4. การเรียนการสอน			
4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก
4.2 กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้น	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4.3 กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องและสะท้อน ให้เห็นแนวคิดเรื่องการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างได้อย่างชัดเจน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4.4 กิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสม กับผู้เรียน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
เฉลี่ย	4.55	0.60	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 21 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน(ต่อ)

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	การแปลความหมาย
5. บทอ่าน			เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5.1 บทอ่านสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	4.60	0.55	
5.2 บทอ่านเสริมสร้างให้เกิดความสามารถด้านกรอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5.3 บทอ่านเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5.4 บทอ่านมีความยาวที่เหมาะสม	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
เฉลี่ย	4.55	0.60	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
6.1 วิธีการวัดและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
6.2 วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
6.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลมีความเหมาะสมชัดเจน	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 21 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	การแปลความหมาย
เฉลี่ย	4.47	0.64	เห็นด้วยระดับมาก
รวม	4.51	0.60	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 22 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1.คู่มือฉบับนี้มีองค์ประกอบที่จำเป็นที่ครูผู้สอนต้องรับทราบก่อนนำไปใช้	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
2.คู่มือฉบับนี้อธิบายด้วยถ้อยคำสำนวนภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
3.คู่มือฉบับนี้อธิบายองค์ประกอบต่างๆอย่างเป็นลำดับขั้นตอน	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก
4.คู่มือฉบับนี้อธิบายได้เข้าใจอย่างชัดเจน จึงสามารถปฏิบัติจริงได้	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
5.คู่มือฉบับนี้มีคำอธิบายและคำชี้แจงแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	4.60	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
6.คู่มือฉบับนี้อธิบายแนวทางของการดำเนินการสอนอย่างชัดเจน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
7.คู่มือฉบับนี้อธิบายถึงความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	4.60	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
8.คู่มือฉบับนี้ได้อธิบายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างสมเหตุสมผล และมีความน่าเชื่อถือ	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 22 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน
ต่อ))

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
9.คู่มือฉบับนี้ได้กล่าวถึงทฤษฎีสำคัญที่ใช้เป็นฐานคิดสำคัญในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	4.40	0.89	เห็นด้วยระดับมาก
10.คู่มือฉบับนี้ นำทฤษฎีการเรียนรู้ ตลอดจนแนวคิด มาเป็นฐานสำคัญในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างถูกต้องตามหลักการของทฤษฎีและแนวคิดนั้นๆ	4.40	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
11.คู่มือฉบับนี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	4.20	0.45	เห็นด้วยระดับมาก
12.คู่มือฉบับนี้อธิบายสาระสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนอย่างครบถ้วนชัดเจน	4.60	0.55	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
13.คู่มือฉบับนี้บอกเกณฑ์การประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ชัดเจนเหมาะสม	4.60	0.89	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
14.คู่มือฉบับนี้บอกเกณฑ์การประเมินการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้	4.20	0.84	เห็นด้วยระดับมาก
รวม	4.47	0.65	เห็นด้วยระดับมาก

ตารางที่ 23 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบการอ่านอย่างมี
 วิจารณญาณก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระหว่างเรียน

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	(\bar{X})	(<i>S.D.</i>)	การแปลความหมาย
1.แบบทดสอบมีคำชี้แจงรายละเอียดได้อย่างชัดเจนครบถ้วน	4.60	0.54	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
2.แบบทดสอบมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับขนาดความยาวของบทอ่านที่กำหนดให้	4.60	0.54	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
3. แบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน	4.80	0.45	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4.แบบทดสอบใช้รูปแบบเหมาะสมกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.40	0.54	เห็นด้วยระดับมาก
5.แบบทดสอบมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้อย่างชัดเจน	4.20	0.45	เห็นด้วยระดับมาก
รวม	4.52	0.51	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตารางที่ 24 ผลการตอบแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนอ่าน

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1.ด้านผู้สอน			
1.ผู้สอนใช้วิธีสอนเร้าความสนใจผู้เรียน 1	2.83	0.82	เห็นด้วยระดับปานกลาง
1.ผู้สอนอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน 2	4.09	0.90	เห็นด้วยระดับมาก
1.ผู้สอนมีกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย 3	2.70	1.56	เห็นด้วยระดับปานกลาง
1.4 ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น	4.10	1.30	เห็นด้วยระดับมาก
1.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ 5	2.56	1.65	เห็นด้วยระดับปานกลาง
เฉลี่ย	3.25	1.24	เห็นด้วยระดับปานกลาง
2.ด้านผู้เรียน			
2.1ผู้เรียนชอบการอ่าน	1.33	0.92	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
2.2ผู้เรียนเข้าใจวิธีการอ่าน	2.83	1.51	เห็นด้วยระดับปานกลาง
2.3ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องได้	1.40	0.72	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
2.4ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน	2.70	1.29	เห็นด้วยระดับปานกลาง
2.5เรื่องที่อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้	2.37	0.72	เห็นด้วยระดับน้อย
เฉลี่ย	2.12	1.03	เห็นด้วยระดับน้อย

ตารางที่ 24 ผลการตอบแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนอ่าน(ต่อ)

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
3.ด้านสื่อการเรียนการสอน			
3.1 สื่อการเรียนการสอนทันสมัย	3.17	1.15	เห็นด้วยระดับปานกลาง
3.2 สื่อการเรียนการสอนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	3.03	1.16	เห็นด้วยระดับปานกลาง
3.3 สื่อการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	2.57	1.43	เห็นด้วยระดับปานกลาง
3.4 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	2.37	1.45	เห็นด้วยระดับน้อย
3.5 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา	2.37	1.19	เห็นด้วยระดับน้อย
เฉลี่ย	2.70	1.27	เห็นด้วยระดับน้อย
4.ด้านบทอ่าน			
4.1 บทอ่านมีความยากที่เหมาะสม	1.40	0.81	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
4.2 บทอ่านเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	2.37	1.19	เห็นด้วยระดับน้อย
4.3 บทอ่านมีความยาวที่เหมาะสม	3.03	1.16	เห็นด้วยระดับปานกลาง
4.4 เนื้อหาของบทอ่านเหมาะสมกับยุคสมัย	2.83	1.51	เห็นด้วยระดับปานกลาง
4.5 เนื้อหาของบทอ่านสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน	1.53	0.78	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
เฉลี่ย	2.23	1.09	เห็นด้วยระดับน้อย

ตารางที่ 25 ผลความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1. บทอ่าน			
1.บทอ่านมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน 1	4.87	0.35	มากที่สุด
1.บทอ่านตรงตามความต้องการและความสนใจ 2 ของนักเรียน	4.47	0.68	มาก
1.3บทอ่านมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถ ของนักเรียน	4.40	0.81	มาก
1.4บทอ่านมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.40	0.72	มาก
รวม	4.53	0.68	มากที่สุด
2. กิจกรรมการเรียนการสอน			
2.1 กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบทำให้เกิด ความพร้อมและความสนใจในการเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบทำให้เกิด ความเข้าใจและเชื่อมโยงสู่ประสบการณ์ใหม่	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบช่วย เสริมสร้างการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.83	0.46	มากที่สุด
2.4 กิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.87	0.35	มากที่สุด
2.5 ระยะเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม รูปแบบมีความเหมาะสม	4.97	0.18	มากที่สุด
รวม	4.93	0.28	มากที่สุด

ตารางที่ 25 ผลความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5(ต่อ)

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
3. สื่อการเรียนการสอน			
3.1 เอกสารประกอบการเรียนการสอนมีความชัดเจนเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนมีความชัดเจนเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ใบกิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้เห็นแนวทางในการทำกิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามทฤษฎีโครงสร้างได้ง่ายขึ้น	4.97	0.18	มากที่สุด
รวม	4.99	0.11	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผล			
4.1 วิธีการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.47	0.78	มาก
4.2 การวัดผลประเมินผลทำให้ประเมินความสามารถของตนเองในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	4.83	0.38	มากที่สุด
รวม	4.65	0.63	มากที่สุด

ตารางที่ 25 ผลความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5(ต่อ)

รายการตรวจสอบ	การประเมิน		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	การแปลความหมาย
5. ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ			
5.1การเรียนรู้ตามรูปแบบช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวม	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.82	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 26 ผลคะแนนความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ลำดับ	ก่อน	ครั้งที่1	ครั้งที่2	ครั้งที่3	ครั้งที่4	หลัง
1	8	9	10	13	18	18
2	6	9	10	13	18	18
3	5	8	11	12	17	17
4	9	11	12	15	19	19
5	9	11	12	14	17	20
6	15	18	19	22	25	25
7	11	12	14	15	21	21
8	9	10	13	16	19	19
9	8	9	14	18	22	23
10	6	9	11	13	15	20
11	7	7	12	12	15	19
12	13	17	20	23	24	25
13	7	8	11	15	17	20
14	4	6	10	11	14	15
15	7	11	13	13	18	22
16	8	10	11	11	14	19
17	12	12	15	16	19	20
18	9	9	11	12	15	16
19	12	14	16	16	21	24
20	11	13	15	15	20	23
21	9	12	13	15	18	20
22	10	12	14	15	17	20
23	10	12	15	16	19	20
24	11	13	15	15	19	21
25	5	9	12	15	17	18
26	10	11	14	16	17	18
27	10	13	17	19	21	22
28	8	9	10	12	16	19
29	9	13	14	16	18	19
30	6	8	12	13	15	18
เฉลี่ย	8.90	10.93	13.24	14.97	18.28	20.00
S.D	2.51	2.70	2.60	2.86	2.70	2.43

แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่านในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนอ่านระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไข และการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

ตอนที่ ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม 1

นามสกุล-ชื่อ

.....

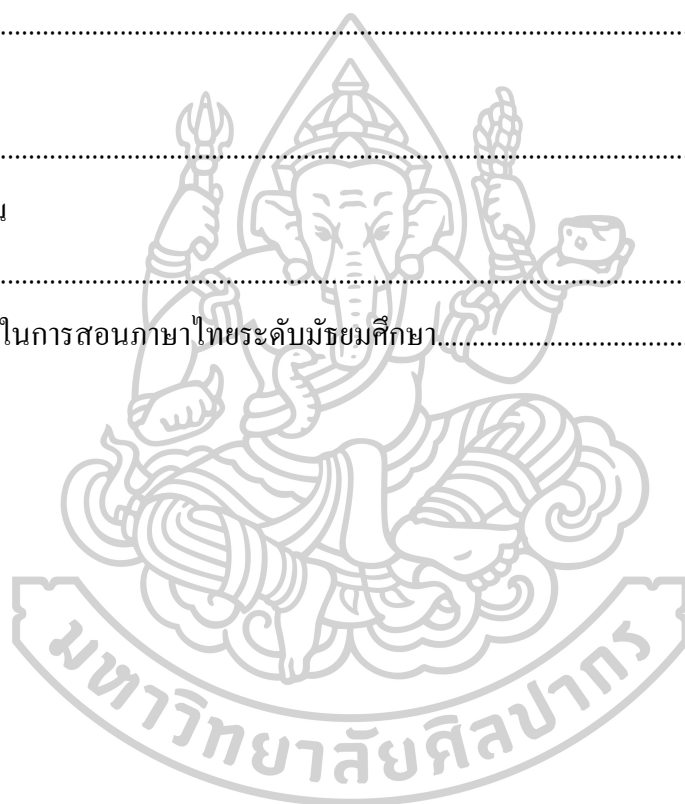
ตำแหน่ง

.....

สถานที่ทำงาน

.....

ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.....(ระบุจำนวนปี)

ตอนที่ ประเด็นคำถาม 2

1 ในมุมมองของท่าน ท่านคิดว่าปัจจุบันการเรียนการสอนอ่านในระดับมัธยมศึกษามีปัญหาด้าน .
ใดบ้าง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จากสภาพปัญหาดังกล่าว ท่านคิดว่ามีวิธีการใดบ้างที่จะสามารถนำมาแก้ไขปัญหาได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าในปัจจุบันนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสามารถอ่านบทอ่านต่าง ๆ ได้อย่างมี
วิจรรย์ญาณหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่าน

ตอนที่ ข้อมูลทั่วไป 1

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. ระดับชั้น . 1.มัธยมศึกษาปีที่ 4
 2.มัธยมศึกษาปีที่ 5
 3.มัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ท่านคิดว่า การเรียนการสอนอ่านภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันมีสภาพเช่นใดบ้าง

หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.ด้านผู้สอน					
1.1 ผู้สอนใช้วิธีสอนเร้าความสนใจผู้เรียน					
1.ผู้สอนอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน 2					
1.ผู้สอนมีกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย 3					
1.4 ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น					
1.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ 5 วิเคราะห์					
2.ด้านผู้เรียน					
2.1ผู้เรียนชอบการอ่าน					
2.2ผู้เรียนเข้าใจวิธีการอ่าน					
2.3ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องได้					
2.4ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน					

หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.เรื่องี่อ่านสามารถนำไปใช้ใน 5 ชีวิตจริงได้					
3.ด้านสื่อการเรียนการสอน					
3.1 สื่อการเรียนการสอนทันสมัย					
3.2 สื่อการเรียนการสอนช่วยกระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้					
3.3 สื่อการเรียนการสอนมีความ หลากหลาย					
3.4 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับ วัยของผู้เรียน					
3.5 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับ เนื้อหา					
4.ด้านบทอ่าน					
4.1 บทอ่านมีความยากที่เหมาะสม					
4.2 บทอ่านเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4.3 บทอ่านมีความยาวที่เหมาะสม					

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการ
จำเป็น (Needs Analysis) อันประกอบด้วย

- 1.แบบวิเคราะห์บทอ่าน
2. แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- 3.แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากครูผู้สอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา
- 4.แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับมัธยมศึกษา

ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็น
ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านประเมินความคิดเห็นของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์ โดยให้
คะแนน 5

ระดับคะแนน โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนรายข้อดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 แบบวิเคราะห์ห้บทอ่าน

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ข้อคำถามคิดเห็นกับวัตถุประสงค์					
2. ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์					
3. การใช้ภาษาสื่อความชัดเจน					

ตอนที่ 2 แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ข้อคำถามคิดเห็นกับวัตถุประสงค์					
2. ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์					
3. การใช้ภาษาสื่อความชัดเจน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากครูผู้สอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ข้อคำถามคิดเห็นกับวัตถุประสงค์					
2. ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์					
3. การใช้ภาษาสื่อความชัดเจน					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับมัธยมศึกษา

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ข้อคำถามคิดเห็นกับวัตถุประสงค์					
2. ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์					
3. การใช้ภาษาสื่อความชัดเจน					

.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลทดลอง อันประกอบด้วย

1. รูปแบบการเรียนการสอน
2. แผนการจัดการเรียนรู้
3. คู่มือรูปแบบ
4. แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนการสอนและแบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนและเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านประเมินความคิดเห็นของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์ โดยให้
คะแนน 5

ระดับคะแนน โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนรายข้อดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมินรูปแบบการเรียนการสอน

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่นำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ					
2. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนมีความชัดเจน แสดงให้เห็นแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน ขั้นตอนการสอน และผลที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน					
3. ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนมีลำดับขั้นตอนชัดเจนสอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน					
4. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยทฤษฎีโครงสร้างสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์					

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอน แผน การจัดการเรียนรู้ แบบ วัด ความสามารถ สร้างได้เหมาะสม สอดคล้องและครบถ้วนตามนิยามศัพท์ เฉพาะ					

.....
(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบ

รายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 1.1 องค์ประกอบของแผนการจัดการ เรียนรู้มีความครบถ้วน					
1.2 องค์ประกอบของแผนการจัดการ เรียนรู้มีขั้นตอนเป็นระบบ					
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ 2.จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับ E จุดมุ่งหมายของการวิจัย					
2.จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถ 2 วัดและประเมินผลได้					
3. เนื้อหา 3.1 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการ สอนเรียงลำดับจากง่ายไปยาก					
3.เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการ 2 สอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการ วิจัย					
3.เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการ 3 สอนครบถ้วน ชัดเจน					

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. การเรียนการสอน 4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
4.กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไป 2 ตามลำดับขั้น					
4.กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้อง 3 และสะท้อนให้เห็นแนวคิดเรื่องการ สอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎี โครงสร้างได้อย่างชัดเจน					
4.4 กิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน					
5. บทอ่าน 5.1 บทอ่านสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้					
5.บทอ่านส่งเสริมให้เกิดความสามารถ 2 ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ					
5.บทอ่านเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 3					
5. 4บทอ่านมีความยาวที่เหมาะสม					
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 6.1 วิธีการวัดและประเมินผลครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้					

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6.วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้อง 2 กับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา					
6.3เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลมีความ เหมาะสมชัดเจน					

.....
(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายการประเมินคู่มือรูปแบบ

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.คู่มือฉบับนี้มีองค์ประกอบที่จำเป็นที่ครูผู้สอนต้องรับทราบก่อนนำไปใช้					
2.คู่มือฉบับนี้อธิบายด้วยถ้อยคำสำนวนภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย					
3.คู่มือฉบับนี้อธิบายองค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน					
4.คู่มือฉบับนี้อธิบายได้เข้าใจอย่างชัดเจน จึงสามารถปฏิบัติจริงได้					
5.คู่มือฉบับนี้มีคำอธิบายและคำชี้แจงแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน					
6.คู่มือฉบับนี้อธิบายแนวทางของการดำเนินการสอนอย่างชัดเจน					
7.คู่มือฉบับนี้อธิบายถึงความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน					
8.คู่มือฉบับนี้ได้อธิบายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างสมเหตุสมผล และมีความน่าเชื่อถือ					
9.คู่มือฉบับนี้ได้กล่าวถึงทฤษฎีสำคัญที่ใช้เป็นฐานคิดสำคัญในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนอย่างชัดเจน					

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
10.คู่มือฉบับนี้ นำทฤษฎีการเรียนรู้ ตลอดจนแนวคิดมาเป็นฐานสำคัญในการ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่าง ถูกต้องตามหลักการของทฤษฎีและ แนวคิดนั้นๆ					
11.คู่มือฉบับนี้อธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่จะ นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่าง ชัดเจน					
12.คู่มือฉบับนี้อธิบายสาระสำคัญของ รูปแบบการเรียนการสอนอย่างครบถ้วน ชัดเจน					
13.คู่มือฉบับนี้บอกเกณฑ์การประเมินการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้ชัดเจน เหมาะสม					
14.คู่มือฉบับนี้บอกเกณฑ์การประเมินการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณที่สามารถนำไปใช้ ในการปฏิบัติจริงได้					

.....
(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

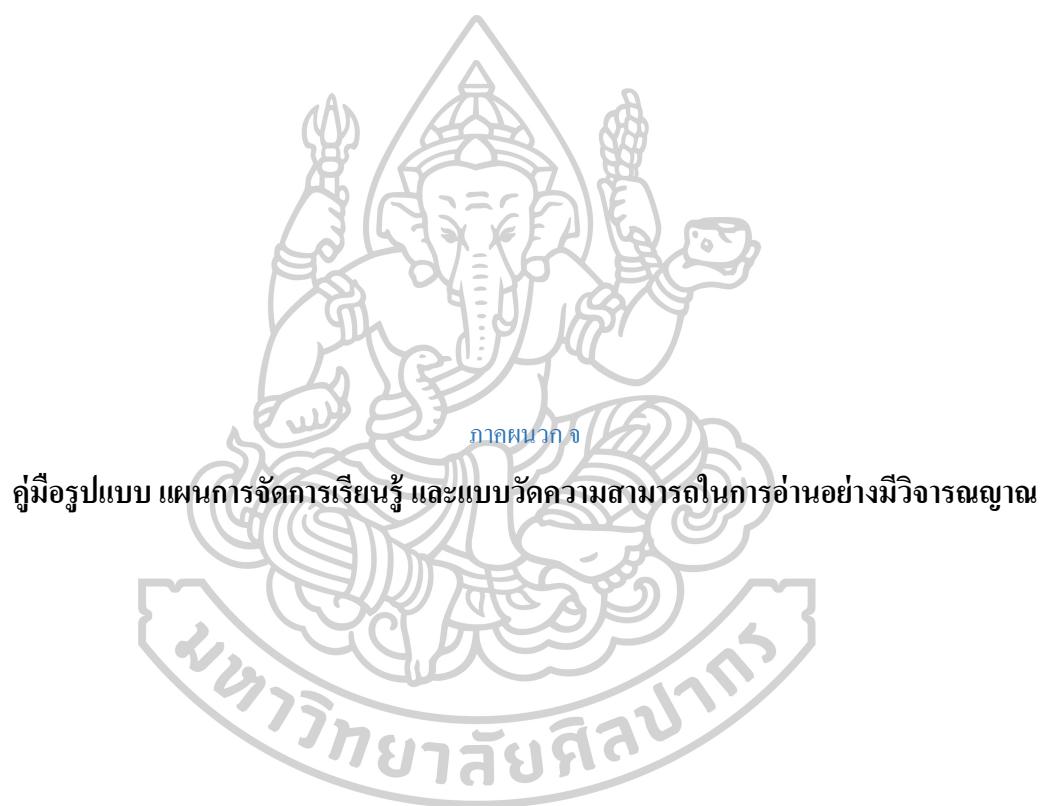
รายการประเมินแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

รายการตรวจสอบ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.แบบทดสอบมีคำชี้แจงรายละเอียดได้อย่างชัดเจนครบถ้วน					
2.แบบทดสอบมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับขนาดความยาวของบทอ่านที่กำหนดให้					
3.แบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน					
4.แบบทดสอบใช้รูปแบบเหมาะสมกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ					
5.แบบทดสอบมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้อย่างชัดเจน					

.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

คู่มือรูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

รูปแบบการเรียนการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. หลักการ

ด้วยยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ทำให้การอ่านมีบทบาทสำคัญต่อบุคคลทั่วไปทุกเพศ ทุกวัย เพื่อนำการอ่าน ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ในการรับรู้ข้อมูลและแปลความหมายจากตัวหนังสือและสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจเรื่องราว ความรู้ ความคิด ตลอดจนอารมณ์และความรู้สึกของผู้ส่งสาร หากผู้อ่านเข้าใจหลักการอ่านและฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้อ่านรับสารได้ถูกต้อง ตรงตามที่คุณ์ส่งสารต้องการ สามารถนำความรู้ความคิดที่ได้มา ใช้พัฒนาตนเองทั้งด้านการเรียนและในชีวิตประจำวัน

การอ่านนั้นนอกจากจะมีความสำคัญนานัปการแล้วยังเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับวัยเรียนเป็นอย่างมาก ยิ่งในการศึกษาระดับสูงการอ่านจะเข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นทุกคนจึงควรฝึกฝนการอ่านอย่างแท้จริง เพราะไม่ว่าวิชาใด ถ้าการอ่านดีการเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะดีไปด้วย ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2523 : 98) กล่าวไว้ว่า

ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ เพื่อความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะในการอ่าน มีอัตราเร็วในการอ่านสูงย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี ในต่างประเทศปัจจุบันนี้ ได้มีการส่งเสริมทักษะการอ่านเป็นอย่างมากทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษา

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้และรับรู้ข่าวสารเรื่องราวต่างๆ ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ 2516 :5 ได้กล่าวว่า (การอ่านเป็นสิ่งที่ช่วยให้มีประสบการณ์กว้างขวาง ใช้ความรู้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อ

พักผ่อนผลิตเพลิน ช่วยให้นักเรียนรับความรู้ ความคิดเห็นของผู้อื่นได้ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีทักษะในการอ่านย่อมแสวงหาความรู้ได้มากและมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและเขียนได้ดี ซึ่งการจะฝึกให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน อันจะส่งผลให้เกิดความคิดที่จะเขียนและนำไปสู่การพัฒนาความสามารถหรือฝึกทักษะการเขียนของนักเรียนนั้น จะต้องอาศัยทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญ เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และความคิดที่จะนำไปใช้ในการเขียนได้ดีที่สุด นักเรียนจึงควรได้รับการฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ สิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้การอ่านประสบความสำเร็จ คือความสามารถในการอ่านและความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนและการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจัดเป็นการอ่านขั้นสูงที่ครอบคลุมตั้งแต่การอ่านเพื่อรู้เนื้อหาสาระของเรื่อง รู้คุณค่าของเรื่อง สามารถตัดสินใจ ประเมินค่า และนำข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ได้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงสามารถช่วยให้ผู้อ่านสามารถคัดเลือกข้อมูลที่เป็นประโยชน์นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะการอ่านขั้นสูงประการหนึ่งที่ต้องใช้ความสามารถในการคิด พิจารณาหาเหตุผลในการตัดสินใจและประเมินค่าของเรื่องที่อ่านได้ ดังที่ ฌัก ลูว์ สวรรธธาดา)2526 :536การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้“ กล่าวหาว่า (ความคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ และประเมิน ได้ว่า ข้อความหรือเรื่องที่อ่านนั้น สิ่งใดเป็นใจความสำคัญ สิ่งใดเป็นใจความประกอบและสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นของผู้เขียนได้ การใช้ความคิดในการคิดวิเคราะห์นั้นเป็นการอ่านระดับสูง ที่ต้องได้รับการฝึกฝน จนกระทั่งสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้) สอดคล้องกับ สุรินทร์ มั่นเศรษฐวิทย์”2527 :125กล่าวว่า การ (อ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านขั้นสูงที่ต้องฝึกฝนให้ผู้อ่าน รู้จักคิดหาเหตุผล พิจารณาตัดสินใจ ข้อความ วิเคราะห์เรื่องที่อ่าน สรุปเรื่อง และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ การที่ผู้อ่านฝึกฝน จนกระทั่งสามารถใช้ความคิดพิจารณาหาเหตุผล วิเคราะห์ประเมินค่าได้นั้น นับเป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญมากสำหรับนักเรียน เพราะนักเรียนต้องนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อปรับตัวให้ทันกับสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ดังที่ กมล การกุศล)2529 :186กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า การอ่านอย่างมี (

วิจารณ์งานมีความสำคัญ เพราะทำให้ผู้อ่านรู้จักพิจารณาวิเคราะห์สาร สามารถแยกแยะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ การปลูกฝังเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณ์งานจึงนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ

ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับลำดับขั้น 6 ลำดับขั้นของการอ่านอย่างมีวิจารณ์งานนั้น มีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์), 2532:154 -172) คือ 1)ขั้นรู้จำ ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ข้อความ เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน บอกเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง 2) ขั้นเข้าใจ ผู้อ่านบอกลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง สรุปประเด็นสำคัญและบอกแนวคิดของเรื่อง 3)ขั้นนำไปใช้ ผู้อ่านนำข้อมูลหรือแนวคิดจากความเข้าใจไปใช้ให้เกิดประโยชน์ 4)ขั้นวิเคราะห์ ผู้อ่านแยกองค์ประกอบของงานเขียนแยกเรื่องที่อ่านเป็นประโยชน์ย่อย ๆ บอกความสัมพันธ์ขององค์ประกอบงานเขียนและประเด็นย่อย แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 5)ขั้นสังเคราะห์ ผู้อ่านนำเรื่องที่อ่านไปเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ เพื่อสรุปข้อคิดจากเรื่อง และ 6)ขั้นประเมินค่า ผู้อ่านพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นเพื่อประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่าน รวมถึงความประทับใจที่ได้รับจากการอ่าน

การอ่านอย่างมีวิจารณ์งานจึงจำเป็นต้องมีหลักเพื่อเป็นแนวทางในการอ่าน โดยหลักของการอ่านอย่างมีวิจารณ์งาน ประกอบด้วย 1)พิจารณาทำความเข้าใจหัวข้อเรื่องหรือประเด็นให้เข้าใจ 2) ตั้งคำถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่อง 3) แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 4)ตัดสินว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี 5) หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้เขียน

จากขั้นตอนและหลักของการอ่านอย่างมีวิจารณ์งาน สามารถกำหนดแนวทางในการอ่านได้คือ 1)เข้าใจความหมายของคำศัพท์ 2) จับประเด็นความคิดสำคัญของผู้เขียน 3) เข้าใจจุดมุ่งหมายในการเขียน 4) พิจารณาความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ 5) พิจารณาข้อเท็จจริงและความคิดเห็น 6) ขยายความหรือคาดการณ์ล่วงหน้า และ 7) ประเมินคุณค่าของสิ่งที่อ่าน

วิธีการที่จะสามารถช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณ์งานนั้นมีหลายแนวทาง หนึ่งในนั้นก็คือ การนำแนวทางของทฤษฎีโครงสร้างมาใช้ เพราะทฤษฎีโครงสร้างเชื่อว่างานวรรณกรรมมีลักษณะของการประกอบสร้าง มีความสัมพันธ์ที่หลากหลายและซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มแนวคิดสัญวิทยา คือการศึกษาเกี่ยวกับสัญญาณ อันได้แก่การรวมตัวกันของสื่อ ตัวหมาย และความหมาย ทำให้ผู้อ่านสามารถใช้ความคิดได้อย่างกว้างขวาง

ทฤษฎีโครงสร้าง จึงเป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ เป็นอย่างดี และครอบคลุมในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมทั้ง ประเภท ได้แก่ เรื่อง 4 สั้น กวีนิพนธ์ สารคดี และบทละคร ทั้งนี้เนื่องจากการสอนอ่านตามแนวทฤษฎีโครงสร้าง โดยใช้แนวคิดสัญญวิทยา นั้น จะต้องอ่านโดยละเอียด เพื่อจับใจความ แปลความ และวิจารณ์ รวมถึง การพิจารณาหารหัสทั้ง ได้แก่ รหัสวัตถุ รหัสสังคม รหัสวัฒนธรรม และรหัสบุคคล สามารถ 4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างขั้นสูงในการอ่านของตนได้

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่าน โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ จึงเป็นรูปแบบการ 5 เรียนการสอนที่จะช่วยผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ช่วยให้ผู้เรียนรู้เนื้อหา สารของเรื่อง รู้คุณค่าของเรื่อง สามารถตัดสินใจ ประเมินค่า และนำข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

2. กรอบแนวคิดที่ใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ผู้วิจัย 5 ได้ศึกษา ทฤษฎีต่าง ๆ จนนำมาสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ใช้ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนนั้นเป็นวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ที่ แสดงให้เห็น) ปัจจัยหลัก คือ ตัวป้อน (Input), การดำเนินการ (Process) และ ผลผลิต (Output) ที่ ต้องมีความสัมพันธ์กัน ดังที่ สจ๊วต อูทรานันท์ (2532 : 24) กล่าวเกี่ยวกับวิธีการเชิงระบบสรุปได้ว่า (1 ส่วน ได้แก่ 3 วิธีการเชิงระบบนั้น ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ) ตัวป้อน (Input) ซึ่งเป็น ส่วนประกอบของระบบ 2) การดำเนินการ (Process) เป็นการนำส่วนประกอบของระบบมา มี ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน และ 3) ผลผลิต (Output) เป็นจุดหมายปลายทางของระบบนั่นเอง

องค์ประกอบของระบบการสอนของนักการศึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างและมีความ หลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เลือกมาใช้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่นักการศึกษา หลายคนมักระบุเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกันนั้นก็คือ หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีของรูปแบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน เนื้อหาที่ใช้ใน

การสอนกิจกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีวิธีสอนต่างๆ ตลอดจนการวัดและประเมินผล ในส่วนของการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนนั้น ก็มีนักศึกษานำเสนอไว้หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการสอนที่เน้นกิจกรรม รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหา รูปแบบการสอนที่เน้นสังคม เป็นต้น ทั้งนี้ มีนักการศึกษาที่ได้เสนอรูปแบบการสอนไว้อย่างน่าสนใจ เช่น Joyce และ Weil) Joyce and Weil, 2009: 100) ได้กล่าวถึงระบบต่าง ๆ ที่เป็น ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนั้น ๆ โดยได้กล่าวถึง 4 ระบบ ได้แก่ ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) ระบบสังคม(Social System) หลักการตอบสนอง(Principles of Reaction) และระบบสนับสนุน (Support System)

2. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านเชิงสัญลักษณ์

ทฤษฎีโครงสร้าง (structuralism) มีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดของ Ferdinand de Saussure นักภาษาศาสตร์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ โดยคำบรรยายที่มีชื่อว่า “Cour de Linguistique General” แนวคิดต่าง ๆ จากคำบรรยายของ Saussure ได้รับการนำมาประยุกต์ใช้ในหลายสาขาวิชา ได้แก่ ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา วัฒนธรรมศึกษา ปรัชญา และวรรณกรรมวิจารณ์

ทฤษฎีโครงสร้างดังกล่าว เป็นการศึกษาแบบสหวิทยาการของการสื่อสาร ที่ประกอบไปด้วยการสื่อสารในหลายรูปแบบ ภาษานั้นเป็นระบบการสื่อสารแบบจำลองที่ประกอบไปด้วยคำ เมื่อคำถูกพิจารณาว่าเป็นสัญลักษณ์ประเภทหนึ่งที่สามารถให้ความหมายได้อย่างไม่มีกฎเกณฑ์ และได้รับการนำไปใช้ในการสื่อสารทุกรูปแบบ ทำให้สัญลักษณ์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับทุกการใช้ภาษา ทุกด้าน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาได้ (Kumral, 2013)

การอ่านเชิงสัญลักษณ์ (Semiotic Reading) นั้นเป็นกลวิธีในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการอ่านข้อความประเภทวรรณกรรม ประกอบไปด้วยขั้นตอนสามขั้นตอนตามลำดับ (Scholes, 1982/1985) ขั้นแรก ผู้อ่านเพียงแค่อ่านเพื่อให้เข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่วรรณกรรมต้องการสื่อสารตามความหมาย การอ่านประเภทนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นแรก โดยใช้คำเป็นสิ่งที่ป็นหลักสำคัญของใจความทั้งหมด (Sless, 1986) ขั้นที่สอง ผู้อ่านจะความหมายในขั้นที่ลึกกว่าที่อยู่ภายใต้ข้อความนั้น ผ่านการตีความ ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความตระหนักรู้เชิงปัญญาเกี่ยวกับภูมิหลังเชิงวัฒนธรรมของข้อความที่ปรากฏ ทักษะการอ่านเพื่อตีความนี้เรียกได้ว่าเป็นกระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สอง (Second-order signification) หรือ การสร้างความหมาย (Semiosis) และขั้นที่สาม ผู้อ่านจะเริ่มสร้างความรู้ด้วยการอ่านและสร้างข้อโต้แย้งกับผู้เขียนในข้อความดั้งเดิม กระบวนการการสร้างความหมายในขั้นที่สามนั้นถือว่ามีผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง เพราะผู้อ่านได้หยิบยกข้อคิดของตนมาเสนอในข้อโต้แย้งร่วมกัน ดังนั้น ความเข้าใจ

ของผู้อ่านจึงขึ้นอยู่กับว่า ผู้อ่านสามารถทำการวิเคราะห์และอภิปรายได้ดีมากน้อยเพียงใด นั่นเป็นเพราะว่า สัจยวิทยานั้นเรียนเกี่ยวกับกระบวนการทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกันกับกระบวนการ“ทางการสื่อสาร(Eco, 1979, p. 8)

ทั้งนี้หลักการสำคัญของการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านเชิงสัจยวิทยามี กาญจนนา แก้วเทพ)ดังต่อไปนี้, 2553)

1. ตัวบททุกชนิด ถูกสร้างขึ้นตามวิธีการเกี่ยวกับการสร้างภาษา .
2. ความหมายในตัวบทจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมระดับกว้างและกรอบอ้างอิง .ทางภาษา
3. ตัวบทจะเป็นภาพตัวแทนของกระบวนการสร้างความหมาย .
4. ความหมายของตัวบทจะมีทั้งความหมายโดยอรรถ และความหมายโดยนัย
5. ระบบสัญลักษณ์นั้น จะถูกถอดรหัสตามพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ .

จากแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านเชิงสัจยวิทยานั้น ถือเป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นทฤษฎีหลักในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพราะพื้นฐานของทฤษฎีโครงสร้างตามแนวสัจยวิทยานี้เชื่อว่า ผู้อ่านแต่ละคนมีประสบการณ์การรับรู้ที่แตกต่างกัน การที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายของตัวบททั้งความหมายโดยอรรถ ความหมายโดยนัย และมาภาคิ รวมถึงการถอดรหัสระบบสัญลักษณ์นั้น จึงมีความเกี่ยวเนื่องกับทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading) เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างที่ที่บุคคลทุกคนต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ดังที่ Lapp และ Flood (Lapp and Flood, 1986) ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามหน้าที่ของการนำไปใช้ กล่าวคือ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการใช้กระบวนการอ่านควบคู่กับกระบวนการคิด กระบวนการอ่านจะเริ่มตั้งแต่สายตารับรู้ตัวอักษรและส่องมองให้แปลความหมาย เมื่อจุดเริ่มต้นของการอ่านเกิดขึ้น การคิดก็เกิดขึ้นเช่นกัน นับตั้งแต่การแปลความหมายเพื่อให้เกิดความรู้ความจำ และความเข้าใจ ซึ่งเป็นการคิดระดับพื้นฐานสู่การคิดระดับสูงขึ้นไป คือ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

นอกจากนี้ เนื้อหาที่นับเป็นประเด็นสำคัญในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ Otten (1998) ได้อธิบายความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้น ชั้นแรกจะต้องทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านก่อน ในขั้นต่อไปจึงวิเคราะห์รายละเอียดในส่วนที่คล้ายกันและส่วนที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การสรุปที่ถูกต้อง ใกล้เคียงกับการอธิบายความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ Rasinski (2006) ที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจเนื้อเรื่องเป็นอันดับแรก โดยผู้อ่านต้องมีความคล่องแคล่วในการอ่าน เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การอ่านอย่างมี

วิจารณ์ตาม อย่างไรก็ตาม การที่ผู้อ่านจะอ่านได้คล่องนั้น ผู้อ่านต้องสามารถจดจำคำสำคัญและเข้าใจความหมายของคำถูกต้องทั้งทางตรงและทางนัย

Huijie (2010 : 49-51) ได้พัฒนากรอบแนวคิดแบบเป็นลำดับขั้นในเรื่องความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยพื้นฐานแรกที่ต้องใช้พิจารณาในขั้นต้นในเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ย่อหน้า ความเข้าใจที่ถูกต้องของย่อหน้าในเรื่องใจความสำคัญและการพัฒนาวิธีการที่จะส่งเสริมการวิเคราะห์อย่างเข้าใจได้มากในขั้นต่อไป ในขั้นที่สูงกว่าของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือความสามารถที่จะรับรู้วัตถุประสงค์และน้ำเสียงของผู้เขียนเพื่อประเมินการบรรยายภาพในเนื้อเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นข้อโต้แย้ง เพื่อรับรู้ความผิดพลาดที่ปรากฏ นอกจากนั้นเนื้อเรื่องเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจในการอ่าน ฉะนั้นจะเป็นประโยชน์มากหากผู้อ่านนำความรู้เดิมมาใช้ในการอ่าน การรู้ภูมิหลังของผู้เขียนอาจจะช่วยให้เข้าใจข้อคิดเห็นและเข้าใจความเอนเอียงในเนื้อเรื่อง การมีความรู้เดิมในเรื่องหรือเหตุการณ์ที่กล่าวถึงในเนื้อเรื่องอาจช่วยให้รู้เป้าหมายของผู้เขียน การเข้าถึงข้อมูลของหัวข้อความรู้ในเนื้อเรื่องจะเป็นประโยชน์ในการประเมินจุดประสงค์ของเนื้อเรื่อง สุดท้าย คือ การประเมินแบบองค์รวมเป็นกระบวนการในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ที่ระดับนี้ผู้อ่านสามารถเข้าใจว่าผู้เขียนสนับสนุนความคิดของพวกเขาด้วยเหตุผลและหลักฐานอะไร เพื่อให้รู้ว่าผู้เขียนดึงความสนใจของผู้อ่านอย่างไร เพื่อเปรียบเทียบว่าค่านิยมพื้นฐาน ความเชื่อและข้อสันนิษฐานของผู้เขียนเหมือนหรือต่างจากความคิดของเราอย่างไร และเขียนสรุปความเชื่อที่สมเหตุสมผลต่อเนื้อเรื่อง หรือแสดงมุมมองของตนเอง

กรอบแนวคิดแบบเป็นลำดับขั้น 4 ระดับ ของความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ระดับการวิเคราะห์โครงสร้าง ระดับการวิเคราะห์การใช้คำ ระดับการเชื่อมโยงบริบททางสังคม และระดับการประเมินองค์รวม

ระดับที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้าง คือความสามารถในการเดาคำในบริบทได้สรุปแนวคิดสำคัญของย่อหน้าได้ สรุปแนวคิดสำคัญของเรื่องทั้งหมด สามารถอนุมานประโยชน์จากการอ่าน แยกความคิดหลักกับความคิดรอง สามารถเห็นวิธีการพัฒนารูปแบบการเขียน เห็นรูปแบบของย่อหน้า สามารถแยกข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น และสามารถแยกมุมมองที่เห็นแตกต่างได้ เข้าใจภาพต่าง ๆ ได้

ระดับที่ 2 การวิเคราะห์ศิลปะการใช้คำ คือความสามารถในการแยกประเภทของบทความได้ เข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้เขียน น้ำเสียงของผู้เขียน ประเมินการใช้คำของผู้เขียน พิจารณาว่าผู้เขียนใช้คำผิดหรือใช้ภาษาไม่เหมาะสมอย่างไร สามารถอธิบายลักษณะการใช้ภาษาตระหนักเข้าใจเครื่องมือต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา หาข้อโต้แย้งได้ เกิดความซาบซึ้งในข้อโต้แย้งนั้น ๆ เห็นการใช้เหตุผลที่ผิดอย่างไรในการอธิบาย และสามารถเห็นเทคนิคที่ผู้เขียนใช้

ระดับที่ 3 การเชื่อมโยงบริบททางสังคม คือความสามารถในการเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านเข้ากับภูมิหลังทางด้านวัฒนธรรม สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านเข้ากับภูมิหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านกับภูมิหลังของผู้เขียน สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านกับสถานการณ์ สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านไปสู่บริบทอื่น ๆ ได้

ระดับที่ 4 การประเมินองค์รวม คือความสามารถในการที่จะอ่านจากมุมมองในเชิงวิจารณ์ สามารถประเมินอย่างมีจุดมุ่งหมาย สามารถสรุปประเด็นคำถาม สามารถวิจารณ์การใช้ช่องทางในการเสนอข้อมูลต่างๆ สามารถค้นหาแหล่งกำเนิดข้อมูล ตรวจสอบอคติของเรื่องที่อ่าน สามารถบอกได้ว่าผู้เขียนต้องการให้ใครอ่าน ผู้เขียนสนับสนุนประเด็นอย่างไรด้วยเหตุผลหลักฐานอะไร ใช้กลวิธีอะไรให้ผู้อ่านสนใจ สามารถอ่าน เขียน สรุปย่อที่เป็นเหตุผลของสิ่งที่อ่านได้ สามารถเปรียบเทียบค่านิยม ความเชื่อ สมมติฐาน เหมือนหรือต่างจากตนเอง สามารถที่จะตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่เห็นด้วยกับผู้เขียน เรื่องที่อ่านเหมาะสมกับผู้อ่านหรือไม่ สามารถแสดงความคิดเห็นในมุมมองของตนเองได้

จากการศึกษาแนวความคิดข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาว่าแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของ Huijie เป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมในการที่จะนำมาพัฒนาต่อยอกรูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างได้ เพราะมีองค์ประกอบบางประการที่คล้ายคลึงกับทฤษฎีโครงสร้างและการอ่านเชิงสัญวิทยา

4. แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น

นักวิชาการของต่างประเทศและไทยได้กำหนดช่วงอายุของเด็กวัยรุ่นไว้คล้ายคลึงกันคือตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 ปี (นิตยา วรรณกิจ, 2559) พัฒนาการความสนใจในการอ่านของวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ตลอดจนการสร้างอุปนิสัยการอ่านเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวของวัยรุ่น ได้แก่ ภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

แนวคิดทั่วไปในการพิจารณาและคัดเลือกวรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นนั้น เพชรภรณ์ จันทร์สุตร(2535)ได้กล่าวไว้ว่า จะพิจารณาในประเด็นสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ขอบเขตความสนใจของวัยรุ่น 2) ความครอบคลุมของวรรณกรรมสาขาต่าง ๆ ของแหล่งความรู้ 3) ความหลากหลายของหนังสือ 4) ความน่าอ่านของหนังสือ และ 5) ความดึงดูดความสนใจในการอ่าน นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระของเรื่องอีกด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่าน โดยพิจารณาเลือกบทอ่านที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการอ่านและการเลือกบทอ่านสำหรับวัยรุ่น

5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์เดิม

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็คือ ความรู้เดิม (prior knowledge) ของผู้เรียน ดังที่ Perkins และ Resnick (อ้างถึงใน Feldman และ McPhee, 2008: 89) ได้ศึกษาพบว่า การเรียนการสอนที่สามารถที่จะเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียนได้นั้น จะนำมาซึ่งการเรียนรู้ในครั้งใหม่ ตัวอย่างเช่น หากผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสมอและเซลล์สมอ จากการที่ได้อ่านหรือดูข้อมูลเรื่องดังกล่าวมาบ้าง จากความรู้นี้จะนำผู้เรียนไปสู่การตั้งคำถามและกระบวนการคิดเพื่อสร้างความเข้าใจ หากได้รับข้อมูลใหม่เกี่ยวกับสมอเข้ามา นอกจากนี้ Rosenblatt (1995: 63) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูในการสอนอ่านว่า ผู้เรียนทุกคนควรได้รับอิสรภาพในการที่จะตอบสนองต่อการอ่าน ครูจึงควรช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตามบริบทชีวิตของพวกเขา ซึ่งแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน การให้อิสรภาพในที่นี้ หมายถึง การงดเว้นการตำหนิ หรือทำให้ผู้เรียนรู้สึกว้า ความรู้หรือประสบการณ์เดิมของเขาไม่ถูกต้อง นำอายุหรือไม่ตรงกับความคิดของครู ความไวใจและการสร้างบรรยากาศในการแสดงความคิดเห็นที่เคารพนับถือซึ่งกันและกัน จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนแสดงความรู้เดิมและเชื่อมโยงประสบการณ์กับข้อมูลใหม่

ทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน คือ ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม (Schema Theory) Rumelhart (1981 : 4 –12) ให้ความหมายของ Schema ว่าหมายถึงโครงสร้างข้อมูลที่ใช้แทนความหมายของแนวคิดกว้างๆ ที่เก็บสะสมไว้ในความทรงจำ โดยข้อมูลที่เก็บสะสมไว้นั้นอาจเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งของ สถานการณ์ต่างๆ ไป เหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ การกระทำ หรือลำดับการกระทำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องมีขั้นตอนย่อยๆ คือ Sub – Schema ดังนั้นความรู้หรือแนวคิด Schema จะประกอบด้วยแนวคิดย่อยๆ และอธิบายแนวคิดย่อยๆ เหล่านั้นเพื่อให้เข้าใจระบบของการรวมแนวคิดย่อยๆ มาเป็นแนวคิดรวมหรือความรู้ โครงสร้างประสบการณ์เดิมจะ ไม่มีการจบสิ้น แต่จะคงมีไว้เพื่อสะสมข้อมูลใหม่ เป็นแนวคิดของการเพิ่มพูนโครงสร้างลงไปในกระบวนการที่เรียกว่า การเติมช่องว่าง (Slot Filling) ใน โครงสร้างประสบการณ์เดิมจะมีช่องว่างอยู่ และช่องว่างนี้จะถูกเติมเต็มด้วยประสบการณ์ส่วนตัว และสิ่งที่ได้มาจากการอ่านเมื่อช่องว่างมีความสมบูรณ์ความเข้าใจก็จะเกิดขึ้น นอกจากการเพิ่มพูนโครงสร้างจะก่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านแล้ว บางครั้งต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเดิมที่มีอยู่ให้สามารถเข้ากับข้อมูลใหม่ด้วย เพื่อที่จะได้เกิดประโยชน์ในการตีความ และทำให้เกิดโครงสร้างความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นจากทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมนี้ จะทำให้ครูผู้สอนมีแนวทางในการสอน

อ่านได้เข้าใจยิ่งขึ้น คือ เมื่อครูผู้สอนเตรียมให้นักเรียนอ่านข้อความ หรือเนื้อเรื่อง ครูจะต้องเข้ามามีบทบาทในการกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียนให้เกิดขึ้น และเหมาะสมกับสิ่งที่อ่าน ในบางครั้งเรื่องที่อ่านอาจจะเป็นสิ่งที่นักเรียนไม่คุ้นเคย ครูควรสร้างภูมิหลังที่จำเป็นให้นักเรียนก่อนที่จะส่งให้นักเรียนอ่านหรือควรมีการอภิปรายร่วมกัน เป็นการกระตุ้นประสบการณ์เดิม หรือให้แนวคิดเพื่อให้นักเรียนมีข้อมูลเล็กน้อยก่อนที่จะได้อ่านข้อมูลใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนสร้างโครงสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ (Robert, 1987: 207)

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์เดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมนี้ถือเป็นส่วนหนึ่ง ที่ผู้วิจัยนำมาใช้สนับสนุนขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพราะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นก่อนที่ผู้เรียนที่เริ่มอ่านเนื้อเรื่องควรมีการดึงประสบการณ์เดิม ความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนแนวคิดเล็กน้อยก่อนที่จะเริ่มรับรู้ข้อมูลใหม่

6. แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย

แนวคิดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยพุทธิพิสัย คือ พฤติกรรมที่สะท้อนระดับเชาวน์ปัญญา (cognition) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญของระบบการศึกษาปัจจุบัน

Bloom (1956) ได้เริ่มพัฒนาพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย โดยอธิบายถึงพัฒนาการ และขั้นตอนของการเรียนรู้ การคิด ว่ามีระดับขึ้นจากระดับความคิดที่ต่ำกว่าไปสู่ความคิดระดับสูงกว่า 6 ขั้น ดังนี้

1. ความรู้-ความจำ (Knowledge) หมายถึง ผู้เรียนสามารถจำ และเล่ากลับถึงความรู้ที่ได้เรียนมาโดยยังไม่ต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงความรู้ แบ่งเป็นหลายระดับคือ ความรู้ความจริง รวมถึงคำศัพท์ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการในความรู้จำ ความรู้ที่เป็นนามธรรม

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการประมวลข้อมูลให้ตรงประเด็นที่มี
3 ประเภทคือ การแปลความหมาย การตีความ การขยายความ

3. การนำไปใช้ (Application) การนำไปใช้ คือการนำความรู้ ทฤษฎี หลักเกณฑ์แนวคิด ไปสู่การปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ โดยไม่มีการลอกเลียนแบบหรือวิธีการ

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนหรือองค์ประกอบต่างๆ ความสามารถในการพิจารณาหรือแยกรายละเอียดของเนื้อหา ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจหลักการที่เป็นพื้นฐานของโครงสร้างเนื้อหา

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการนำเอาความรู้ ประสบการณ์ โจทย์ปัญหา มาสร้างเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีเค้ารูปความคิดเดิม

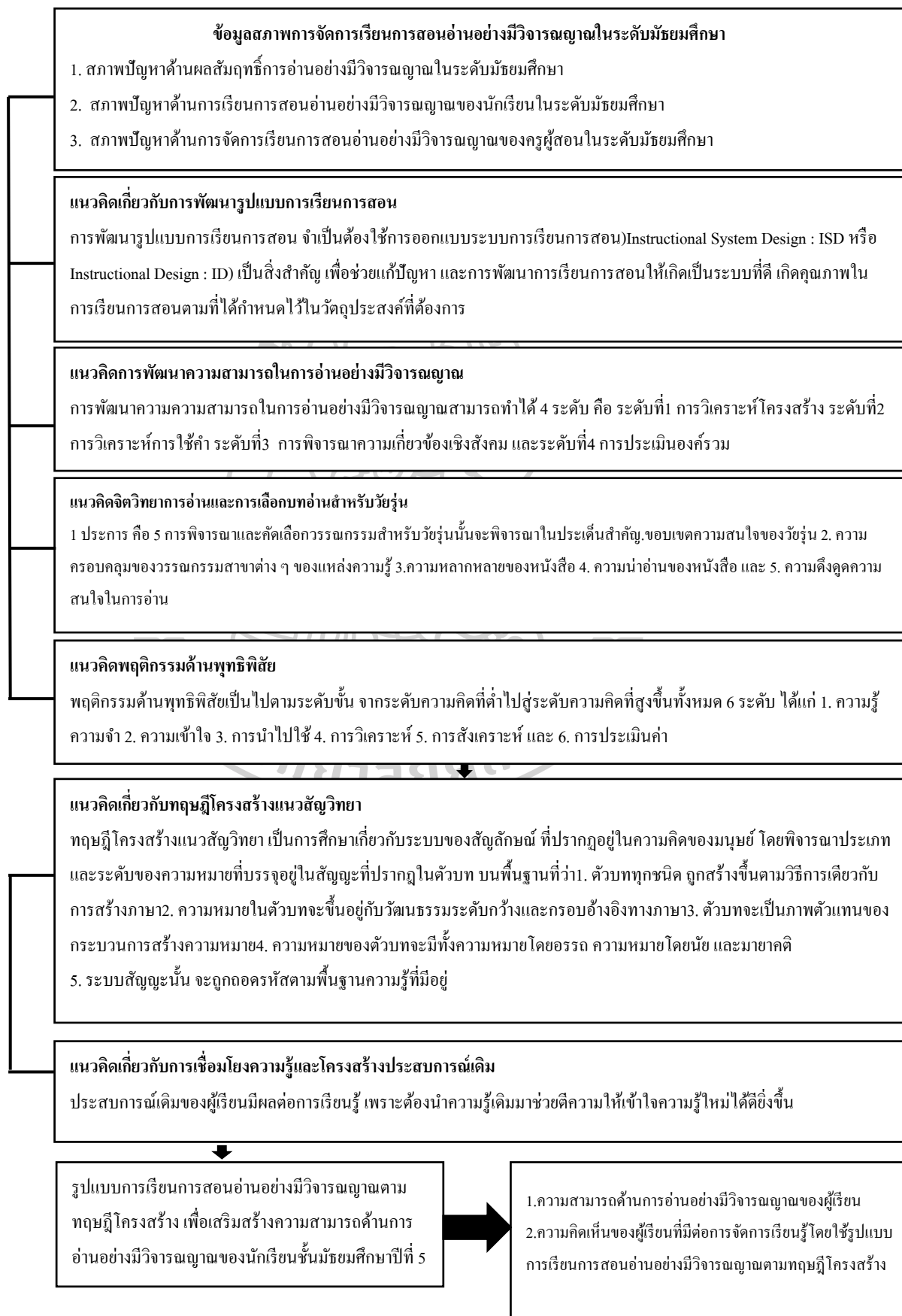
6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการใช้วิจารณ์งานรอบด้านมาตัดสินความคิด ผลงาน หรือกระบวนการ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดระดับสูง

จากแนวคิดพุทธิพิสัย ของ Bloom มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะในขั้นของการอ่านบทอ่านที่ต้องใช้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

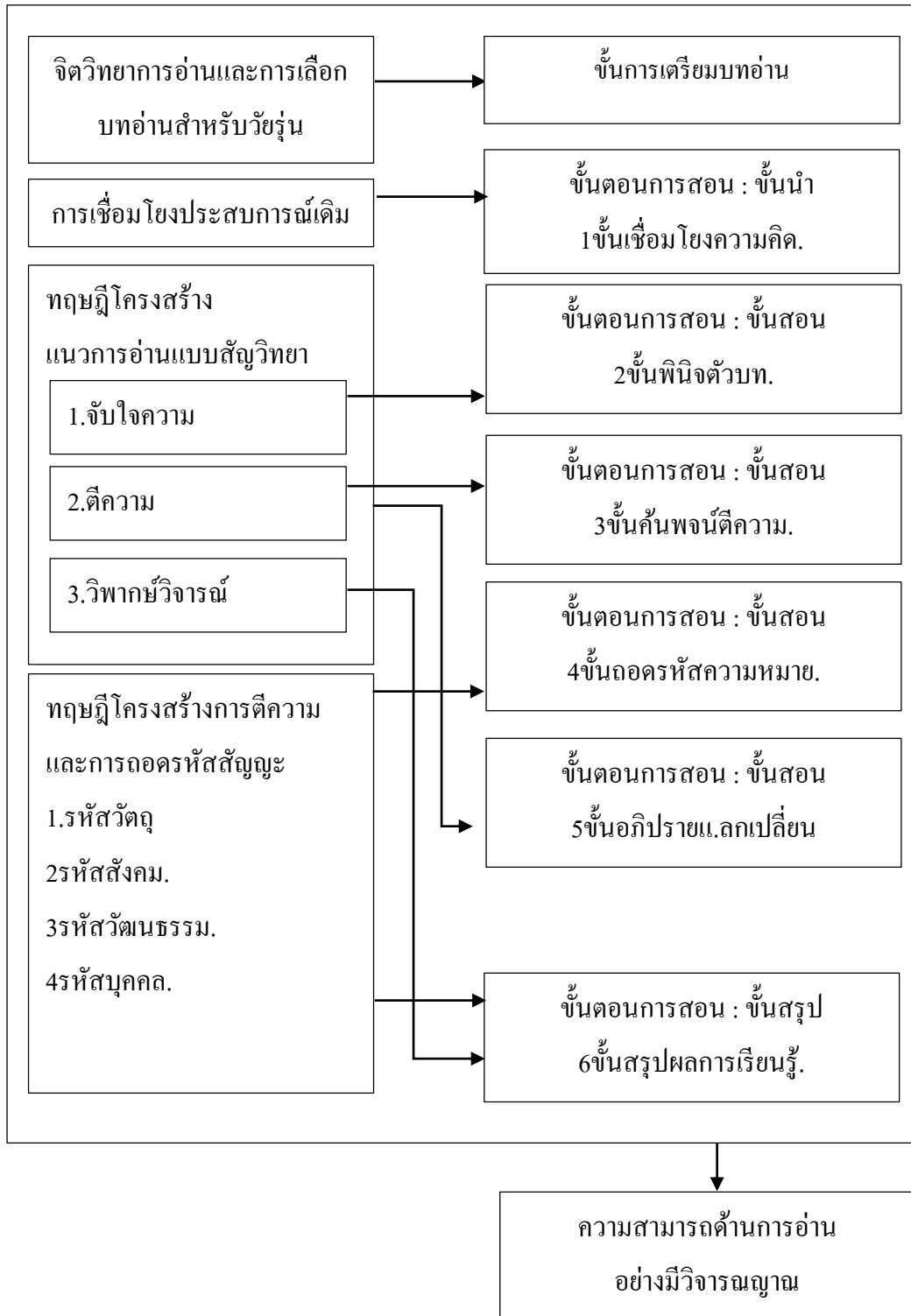
จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และกรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง ตามแผนภาพที่ 1 และแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

1. เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

4. เนื้อหาที่ใช้

ใช้งานเขียน ประเภท ได้แก่ บทร้อยกรอง เรื่องสั้น สารคดี และบทละคร ซึ่งงานเขียน 4 ที่คัดเลือกมาจะต้องเหมาะสมกับนักเรียนคือ เป็นผู้อ่านระดับวัยรุ่น ทั้งยังต้องปรากฏลักษณะการใช้สัญลักษณ์และการใช้รหัสตามแนวทฤษฎีโครงสร้าง

5. วิธีสอนที่ใช้

5.1 การสอนอ่านแนวสัญลักษณ์

การสอนอ่านแนวสัญลักษณ์นั้น เป็นการอ่านอย่างละเอียดโดยผู้เรียนจะต้องอ่านเพื่อจับใจความของเรื่อง ประเมินคุณค่าของเรื่อง และวิเคราะห์วิจารณ์เรื่อง วิธีการเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องโดยละเอียดและพิจารณาเรื่องที่อ่านได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วน

5.2 การอภิปราย

การอภิปราย เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงความคิดเห็นโดยเหตุผล เมื่อผู้เรียนอ่านบทอ่านต่าง ๆ ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนจะร่วมอภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันในชั้นเรียน การอภิปรายเป็นการแสดงความคิดเห็นที่ไม่มีสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิด ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ การอภิปรายยังเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนอ่าน โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพราะกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างมีความเชื่อว่าการถอดรหัสสัญลักษณ์เป็นการแปลความหมายเฉพาะบุคคล แต่แต่ละคนมีการรับรู้และการตอบสนองต่อสัญลักษณ์แต่ละประเภทแตกต่างกัน การอภิปรายจะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความคิดกว้างขวางขึ้นจากเดิม

5.3 การใช้แผนผังความคิด

การใช้แผนผังความคิด คือ การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นต่าง ๆ ในตอนท้ายของการจัดการเรียนการสอน การใช้แผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญต่าง ๆ ได้ครอบคลุมและกระชับ และเห็นการถอดรหัสความหมายตามทฤษฎีโครงสร้างได้อย่างชัดเจน

6. ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

6. ปัจจัยด้านขั้นตอนของรูปแบบ 1

ปัจจัยด้านขั้นตอนของรูปแบบ คือการจัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างเป็น

ระบบและเป็นลำดับ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบนั้นจะมีจำนวนขั้นตอนการสอนที่แตกต่างกันออกไป ปัจจัยด้านขั้นตอนรูปแบบการเรียนการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 องค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยการนำไปใช้อันประกอบด้วย ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ตามตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงความคิด

1. ครูเปิดวิดีโอที่แสดงการทำงานของรถแทรกเตอร์ให้นักเรียนชม แล้วตั้ง

คำถาม

2. นักเรียนตอบคำถาม.

1. นักเรียนรู้จักสิ่งปรากฏในวิดีโอหรือไม่ อย่างไร .

2. สิ่งปรากฏในวิดีโอ ใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง

3. ใครเป็นผู้ขับเคลื่อน หรือใช้ประโยชน์จากสิ่งปรากฏในวิดีโอ

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงรถแทรกเตอร์ เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์

ความคิด

ขั้นที่ 2 พินิจตัวบท

1. นักเรียนอ่านเรื่องสั้น อย่างละเอียดแล้วพิจารณาโครงเรื่อง เพื่อนำไปสู่แนวคิด "เป็นลม" ของเรื่อง

2. นักเรียนตอบคำถาม .

1. โครงเรื่องของเรื่องเป็นลม คืออะไร.

2. แนวคิดของเรื่องเป็นลม คืออะไร

ขั้นที่ 3 ค้นพจน์ตีความ

1. นักเรียนอ่านเรื่องสั้น อย่างละเอียดแล้วพิจารณาคำที่ปรากฏซ้ำในเรื่อง รวมถึง "เป็นลม" คำสำคัญที่ปรากฏในเรื่อง

2. นักเรียนตอบคำถาม

คำที่ปรากฏซ้ำบ่อย ๆ ในเรื่องเป็นลม คือคำใด

นักเรียนคิดว่า คำว่า เป็นลม ในเรื่อง มีที่ความหมาย อะไรบ้าง

นักเรียนคิดว่า ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์อย่างไร จึงใช้คำว่า เป็นลม มาเป็นชื่อเรื่อง

ขั้นที่ 4 ถอดรหัสความหมาย

1. นักเรียนอ่านเรื่องสั้น อย่างละเอียดแล้วพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง "เป็นลม" ตามประเด็นที่ครูกำหนดให้

2. นักเรียนตอบคำถาม

1. นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใด ผู้เขียน จึงเลือกใช้รถแท็กซี่ในการเปิดเรื่อง รวมถึงใช้ในการดำเนินเรื่อง

2. นักเรียนคิดว่า รถแท็กซี่มีส่วนสำคัญอะไรในเรื่องบ้าง

3. นักเรียนพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเป็นคู่ ๆ ดังนี้

1. นายหัวกับจอม

2. จอมกับลูกของจอม

3. จอมกับพ่อของจอม

4. จอมกับเพื่อนร่วมงาน

5. พ่อของจอมกับเจ้าหนี้

6. ตำรวจกับจอม

4. นักเรียนพิจารณารายละเอียดเหตุการณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้ ว่ามีผลต่อการดำเนินเรื่องอย่างไร

1. การเข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์กับพวกชาวบ้าน

2. การประนีประนอมระหว่างนายหัวกับพ่อของจอม

5. นักเรียนพิจารณาลักษณะของอาชีพต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง ว่ามีลักษณะเช่นไร มีผลต่อการดำเนินเรื่องอย่างไร

1. ผู้ใช้แรงงาน
2. นายทุน
3. ตำรวจ

ขั้นที่ 5 อภิปรายแลกเปลี่ยน

1. นักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์ของตน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 6 สรุปผลการเรียนรู้

1. นักเรียนทบทวนเนื้อหาและสรุปประเด็นการเรียนรู้
2. นักเรียนสรุปผลการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด .
3. ครูประเมินผลการอ่านเรื่องสั้นของนักเรียนแล้วพิจารณาถึงระดับความสามารถของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
6. ปัจจัยด้านระบบสังคม 2

ปัจจัยด้านระบบสังคม คือการอธิบายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและผู้สอน เช่น ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้แนะนำ ส่วนผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ มีปัจจัยด้านระบบสังคมที่สำคัญ คือ 5 นักเรียนเป็นผู้ศึกษาและวิเคราะห์บทอ่านต่าง ๆ ด้วยตนเอง จากนั้นจึงอภิปรายแลกเปลี่ยนในกลุ่มใหญ่ ก่อนที่นักเรียนจะสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกครั้ง กล่าวคือ นักเรียนจะใช้การอภิปรายเพื่อให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และนักเรียนยังมีบทบาทสำคัญในการอ่านบทอ่านต่าง ๆ มาล่วงหน้าด้วยตนเอง ก่อนจะมาอ่านซ้ำในห้องอีกครั้งหนึ่ง ครูจะเป็นผู้นำอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในขั้นตอนการสอนเท่านั้น

6.3 ปัจจัยด้านการตอบสนอง

ปัจจัยด้านการตอบสนองคือวิธีการที่ผู้สอนใช้ตอบสนองต่อพฤติกรรม การแสดงออกของผู้เรียน สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้วิธีสอนหลัก 5 วิธี คือ วิธีการสอนอ่านแนวสัจวิทยา วิธีการอภิปราย และวิธีการใช้ผังความคิด ซึ่งวิธีสอนทั้ง 3 วิธีนี้ ตั้งอยู่ในหลักการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงบวก กล่าวคือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ได้แสดงความคิดเห็น และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยอิสระ คำตอบของนักเรียน จะไม่มีข้อจำกัดว่าจะถูกหรือผิด แต่ขึ้นอยู่กับการให้เหตุผลของนักเรียน นอกจากนี้ ครูและนักเรียนคนอื่น ๆ ต้องแสดงความชื่นชมเมื่อมีผู้ตอบคำถามในแต่ละประเด็น เพื่อให้นักเรียนที่ตอบคำถามจะได้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเสริมแรงในการมีปฏิสัมพันธ์กับชั้นเรียนต่อไป

6.4 ปัจจัยด้านระบบการสนับสนุน

ปัจจัยด้านระบบการสนับสนุน คือ การบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ในส่วนของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้น ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก อำนวยการจัดการเรียนการสอนตาม 5 ขั้นตอน กระตุ้นให้เกิดการคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปตามลำดับขั้นตอนการสอนในแต่ละขั้น และใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อีกทั้งครูยังต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่สนใจใฝ่รู้และศึกษาบทอ่านแต่ละเรื่องมาก่อนล่วงหน้าก่อนเวลาเรียน เพื่อจะใช้ข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในขั้นตอนการสอน

7. สื่อการเรียนรู้

วรรณกรรม ประเภท ได้แก่ เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ สารคดี และบทละคร ดังนี้ 4

7.1 เรื่องสั้น เป็นลม ของ นิคม รายขวา

7. กวีนิพนธ์ เสี่ยงกบฏเขาที่ถนนข้าวสาร ของ อังคาร จันทาทิพย์ 2

7. สารคดี ถนนกีบหมู ละครชีวิตแรงงานอิสระ ของ วรรณิดา อาทิตยพงศ์ 3

7. บทละคร หัวใจทอง ของ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล 4

8. การวัดและประเมินผล

วัดและประเมินผลโดยใช้แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นแบบวัดแบบอัตนัย วัดความสามารถก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ประเภท ตาม 4 วรรณกรรมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ สารคดี และบทละคร ดังนี้

8.1 แบบวัดความสามารถก่อนเรียน

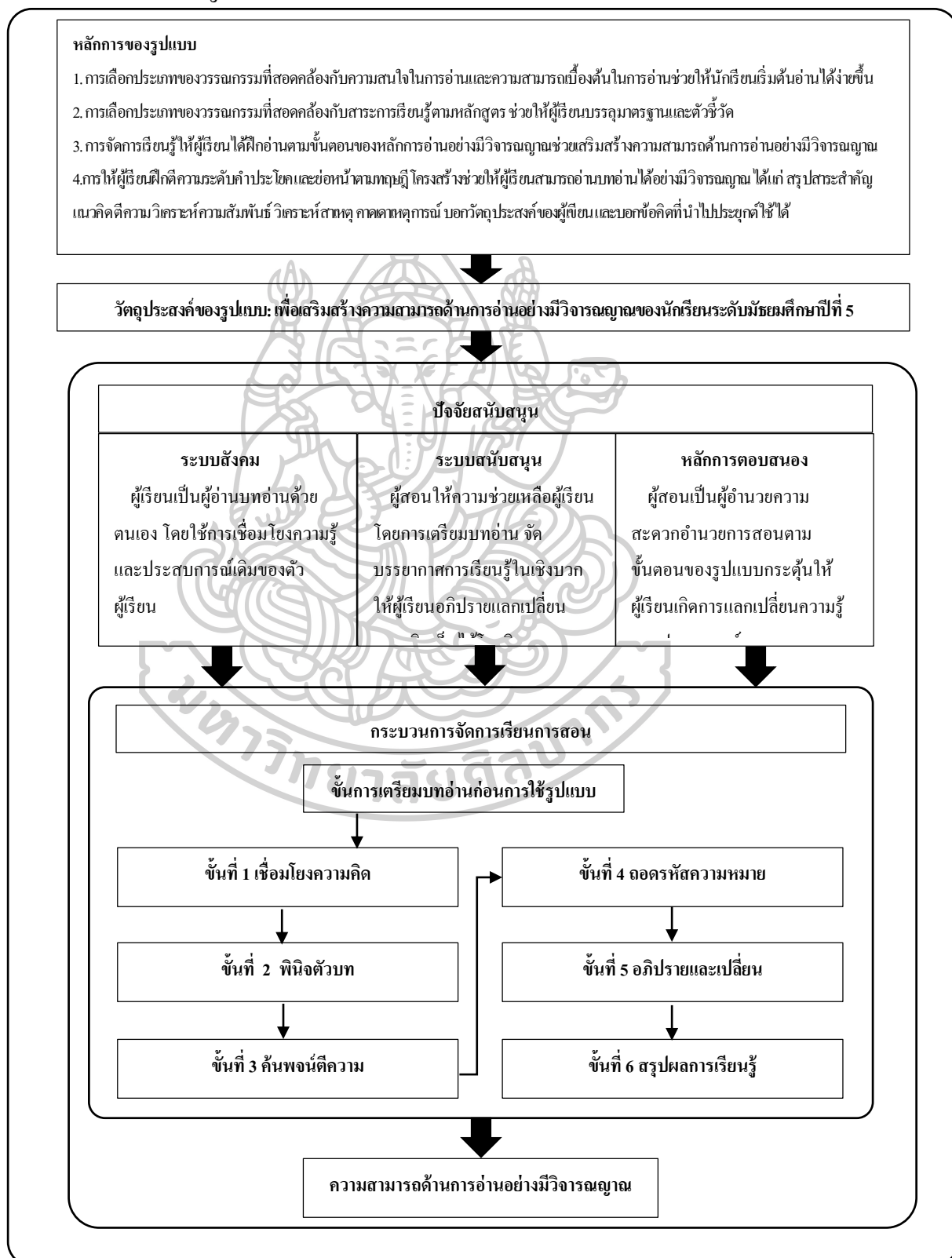
ใช้กวีนิพนธ์ กลับไปเยี่ยมวัยเยาว์:ดาวประจำเมือง ของอังคาร จันทาทิพย์
เป็นบทอ่าน

8.2 แบบวัดความสามารถหลังเรียน 2

ใช้สารคดี ลายสัก เจ็บ จำ สวย ของ รุติพันธ์ พัฒนมงคล เป็นบทอ่าน

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้าง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้
การอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง จำนวน4 คาบ

1. สาระสำคัญความคิดรวบยอด/

บทร้อยกรองหรือกวีนิพนธ์ในปัจจุบัน มีขนาดสั้น โดยเน้นนำเสนอความคิดด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเมือง ด้านสังคม

2 ผลการเรียนรู้/ตัวชี้วัด .

2.1 ตัวชี้วัด

ท 1.1 การอ่าน

ม.4-6/2 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน

.ม4-6/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆ ด้านอย่างมีเหตุผล

ม.4-6/4 คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน และประเมินค่าเพื่อนำความรู้ ความคิด ไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต

.ม4-6/5 วิเคราะห์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับเรื่องที่อ่าน และเสนอ ความคิดใหม่อย่างมีเหตุผล

.ม4-6/6 ตอบคำถามจากการอ่านประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด

.ม4-6/7 อ่านเรื่องต่างๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิดผังความคิด บันทึกย่อความ และ รายงาน

.ม4-6/8 สังเคราะห์ความรู้จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ มาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ

2.2 ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของการอ่าน

2. อ่านจับใจความสำคัญ สรุปประเด็น สรุปแนวคิด เขียนผังความคิดจากเรื่องที่ อ่านได้

3. วิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าบทร้อยกรองที่อ่านได้

3. สารการเรียนรู้

3.1 สารการเรียนรู้แกนกลาง

การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ บทร้อยกรอง

3.2 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา(

4.สมรรถนะสำคัญของนักเรียน .

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการเปรียบเทียบ
- 2) ทักษะการวิเคราะห์
- 3) ทักษะการสร้างความรู้

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

6.กิจกรรมการเรียนรู้ .

รูปแบบการเรียนการสอนอ่านโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงความคิด

1. ครูนำภาพกบ มาให้นักเรียนชม
2. นักเรียนตอบคำถาม
 1. นักเรียนรู้จักสัตว์ที่ปรากฏในภาพหรือไม่ อย่างไร
 2. สัตว์ชนิดนี้ มีประโยชน์อย่างไร
 3. สัตว์ชนิดนี้ เป็นสัญลักษณ์หรือภาพแทนของสิ่งใด

3. ครูนำภาพกล่องมโหระทึกที่มีรูปกบมาให้นักเรียนชม
4. นักเรียนตอบคำถาม
 1. นักเรียนรู้จักสิ่งที่ครูนำมาให้ชมหรือไม่ อย่างไร สิ่งนี้เรียกว่าอะไร
 2. สิ่งที่ครูนำมา ใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง
 3. สิ่งที่ครูนำมาเป็นสัญลักษณ์หรือภาพแทนของอะไร
5. ครูนำกบไม่มาให้ให้นักเรียนชม และสาธิตวิธีใช้
6. นักเรียนตอบคำถาม
 1. นักเรียนรู้จักสิ่งที่ครูนำมาหรือไม่ อย่างไร สิ่งนี้เรียกว่าอะไร
 2. สิ่งที่ครูนำมา ใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง
 3. สิ่งที่ครูนำมาเป็นสัญลักษณ์หรือภาพแทนของอะไร
7. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงกบ เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ ความคิด

ขั้นที่ 2 พินิจตัวบท

1. นักเรียนอ่านบทร้อยกรอง เสียงกบภูเขาที่ถนนข้าวสาร อย่างละเอียดแล้วพิจารณาโครงเรื่อง เพื่อนำไปสู่แนวคิดของเรื่อง
2. นักเรียนตอบคำถาม
 1. โครงเรื่องของเรื่องเสียงกบภูเขาที่ถนนข้าวสาร คืออะไร
 2. แนวคิดของเรื่องเสียงกบภูเขาที่ถนนข้าวสาร คืออะไร

ขั้นที่ 3 ค้นพจน์ตีความ

1. นักเรียนอ่านบทร้อยกรอง เสียงกบภูเขาที่ถนนข้าวสาร อย่างละเอียดแล้วพิจารณาคำที่ปรากฏซ้ำในเรื่อง รวมถึงคำสำคัญที่ปรากฏในเรื่อง
2. นักเรียนตอบคำถาม
 1. คำที่ปรากฏซ้ำบ่อยๆ ในเรื่องเสียงกบภูเขาที่ถนนข้าวสาร คือคำใด
 2. นักเรียนคิดว่า คำว่า กบ ในเรื่อง มีที่ความหมาย หรือก็ลักษณะ อะไรบ้าง
 3. นักเรียนคิดว่า ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์อย่างไร จึงใช้ กบ มาเป็นตัวดำเนินเรื่อง
 4. โลกใหม่ คืออะไร-นักเรียนคิดว่า โลกเก่า .

ขั้นที่ 4 ถอดรหัสความหมาย

1. นักเรียนอ่านบทร้อยกรอง เสียงกบภูเขาที่ถนนข้าวสาร อย่างละเอียดแล้วพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องตามประเด็นที่ครูกำหนดให้

2. นักเรียนตอบคำถาม.

1. นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใด ผู้เขียน จึงเลือกใช้เสียงของกบ เป็นส่วนหนึ่งของชื่อเรื่อง รวมถึงใช้ในการดำเนินเรื่อง

2. นักเรียนคิดว่า เสียงของกบมีส่วนสำคัญอะไรในเรื่องบ้าง

3. นักเรียนพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเป็นคู่ ๆ ดังนี้

1. นกคติชนวิทยากับเกษตรกร

2. นกคติชนวิทยากับนักท่องเที่ยว

4. นักเรียนพิจารณารายละเอียดเหตุการณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้ ว่ามีผลต่อการดำเนินเรื่องอย่างไร

1. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

5. นักเรียนพิจารณาลักษณะของอาชีพต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง ว่ามีลักษณะเช่นไร มีผลต่อการดำเนินเรื่องอย่างไร

1. นกคติชนวิทยา

2. นักท่องเที่ยว

3. เกษตรกร

ขั้นที่ 5 อภิปรายแลกเปลี่ยน

1. นักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์ของตน

2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 6 ทบทวนผลการเรียนรู้

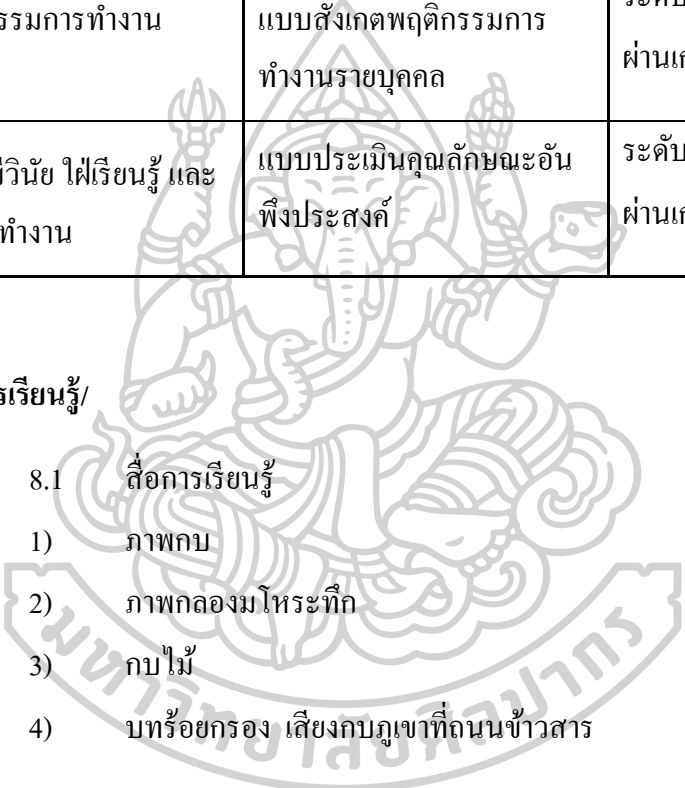
1. นักเรียนทบทวนเนื้อหาและสรุปประเด็นการเรียนรู้

2. ครูประเมินผลการอ่านบทร้อยกรองของนักเรียนแล้วพิจารณาถึงระดับความสามารถของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

7 การวัดและประเมินผล.

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	ประเมินตามสภาพ) (จริง)
ประเมินการอ่านบทร้อยกรอง	แบบประเมินการอ่านบทร้อย กรอง	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงาน รายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน รายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และ มุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอัน พึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8. สื่อแหล่งการเรียนรู้/

-
- 8.1 สื่อการเรียนรู้
- 1) ภาพกบ
 - 2) ภาพกลองมโหระทึก
 - 3) กบไม้
 - 4) บทร้อยกรอง เสียงกบภูเขาที่ถนนข้าวสาร

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

บทอ่านประเภทกริณีพนธ์ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เสียงกบฏเขาที่ถนนข้าวสาร : อังคาร จันทาทิพย์

1 : ถูฝุ่น ถนนข้าวสาร

สีสันจันจับปัจเจก ใต้ทะมึนคลื่นเมฆ
 เบื้องบนฝนฟุ้งร้องมรสุม
 ฟ้าเคลื่อนเลื่อนขอบครอบคลุม โลกใหม่ในมุม
 ถูกาลเก่า เค้าเดิม
 คำอึ้งกะนึ่งฟังเริ่ม คนทยอยค่อยเติม
 แต่งสื่ ข้าวสาร พลุกพล่านถนน
 ทุกเจดสีฉายละลายคน แปลกปลอมหลอมปน
 แตกต่างมากมายคล้ายเหมือน
 จากคำคำล้อยकिन คลื่นเขยื้อน ฟางไฟไหวเพื่อน
 ..แสงสะท้อน เสียงสะท้อน เลื่อนไหล
 ร่วมกระแส แผ่กระจายลมหายใจ เส้นเสียงเรียงไถ่
 สวนสานเส้นสีลีลา
 สุข เศร้า สรวลเส เฮฮา ต่างหมายคล้ายมา
 จากความโดดเดี่ยวเดียวกัน
 ภาพเหมือนเคลื่อนอพยพนั้น บรรณาสารพัน
 คอยสรรพสิ่งมอบตอบสนอง
 ล้นเกินพ้นพาดขาดพร่อง พบ ผ่าน พาน พ้อง
 ถนนสายสั้นบรรสาน

โลกเก่า โลกใหม่ ไหวกาล
จำเพาะเหมาะสมกลมกลืน

บรรจบพบพาน

2 : เสี่ยงกบฏเขา

3 : ครุ่นคำนึงนึกคติชนวิทยาชาวต่างชาติคนหนึ่ง

คุณหลบเข้าชายคาวาร์แห่งหนึ่ง ครุ่นคำนึงถึงฉากตอนการร่อนเร่
 เสียดซ่อนยอดเขาเขื่อนเหมือนคลื่นทะเล ลมฝนเห่คลื่นข้าวไร่ ไกลลิบลิบ!
 อ่างกว้างเสียดกับไม้ไผ่สะท้อน โลกเก่าแก่เก่าก่อนหมุนย้อนกลับ
 วิถีคนบนดงคอยฝากรอยประทับ ภาพและเสียงเคยสดับยังจับใจ
 ร่องฝนต้นฤดูห่มภูเขา เมฆทอดเงาแดดห่อหุ้มหุบห้วยไหล
 ชานคำพลบ ก้องกลบคืน กล่อมผืนไพร เปรียบฝนลง ปลุกข้าวไร่ ไหวระงม
 โลกบรรพกาล ผ่าน ไปเยือน เคยไปอยู่ ไปเรียนรู้โลกเบื้องหลังการสังสม
 ผลึกร้อยพันปีผ่านมานานนม รับรู้สารด้านถอยจมน้ำพรมแดน-
 จากสื่อส่งข่าวสารผ่านไปถึง โลกใบหนึ่งในหลายใบตรึงใจแน่น
 สัมผัสสิ่งปรากฏภาพทดแทน จากแบบแผนเคยซึมซับตำรับตำรา
 จากอีกฟาก คุณลัดฟ้าข้ามมาถึง ฟากโลกหนึ่งในเงาฝน ความค้นหา
 การก่อเกิด เปลี่ยน ผลัด เชื้อ สรรพธา พิธีกรรมนำพาคุณมาพบ-
 ฟังเรื่องเล่าเหล่านั้น อ่านสัญลักษณ์ เห็นภาพสลัก ยินเสียงกลองและฆ้องกบ
 ความอุดมซ้อนแย้งแรงกระทบ ความสมบูรณ้อพพะมาอยู่เมือง?!
 เปลี่ยนเรื่องเล่าเกี่ยวพันสัญลักษณ์ กบสลักกระโดดจากกลอง ทิ้งท้องเรื่อง
 จากบรรพกาล ผ่านห้วงยามความฝืดเคือง กลายเป็นเครื่องเรียกคนแทนฝนลม..
 โลกเก่าก่อนหมุนย้อนแย้งแรงกระทบ การอพยพคงยังรอยสังสม
 หลักแหล่งใหม่ในรูปนามความอุดม ชีวิตเคลื่อนย้ายเงื่อนปม รอกลมคลื่น-
 พิธีกรรมเปลี่ยน ผลัด เชื้อ สรรพธา ภาพเบื้องหน้าที่คุณเห็น กลายเป็นอื่น-น?

เสียงร้องแทรกอีกทีก็เพลงครีครื้น

อีกคำคืนได้ชายคาของบาร์เบียร์

อีกคำคืนฟ้าฝนกระเซ็นไม่เป็นใจ !

แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน

ให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรองต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม

กลับไปเยี่ยมวัยเยาว์ : ดาวประจำเมือง

เฝ้ามองดาวดวงหนึ่งคิดถึงแม่	เจ้าลูกชายขี้แยลูกแห่งเอ๋ย
เจ้าก็รู้เยาว์วัยได้ล่วงเลย	แต่ดาวเอยล่องลับจะกลับมา
พร้อมสายน้ำข้างในไหลย้อนคืน	รำกระซิกสะอื้นกับฝันหล้า
เรือนไม้ในความหลังโพนผิงฟ้า	แนวแถวรั้วชาวด้านหน้าเรือน
ที่ใครตื่นก่อนใครไปทุกเช้า	ในครัวไฟในเตารูปเงาเคลื่อน
ขอบฟ้ายังเต็มวาวของดาวเดือน	ไก่อ่กระชั้นขึ้นเดือนเหมือนทุกเช้า
พายุฝนพัดผ่านบนลานดิน	เอื่อระเหยเคยชินกับกลิ่นเก่า
กลิ่นผ้าผวยไอดินกลิ่นไฟเตา	มะม่วงห่มเรียกเร้าให้เจ้าลูก
ยังเย็นชื่นชื่นหยาดดินหมาดนุ่ม	ยังหวานชุ่มซิงช่วงมะม่วงสุก
แม้จะแตกจะร้าวดินเกล้าคลุก	พายุฝนใครทุกข์เจ้าสุขแท้
ใครหนอใครเดียวดายในคำคืน	แผ่นดินอื่นร้างทิศคิดถึงแม่
ในครัวของทุกวันไม่ผันแปร	รูปเงาเรทอดเคียงเพียงลำพัง
จึงมือข้าวคนเดียวโดดเดี่ยวนัก	เมื่อสิ้นใครในรักมาเคียงนั่ง
เฝ้าโบกพัดไต้ยุ้งมิหยุดขยับ	จึงคนหุงกินหลังทุกครั้งไป
เฝ้าเลือกแกะปลาปรนจนไร้ก้าง	ทั้งเนื้อพุงมุงวางเอาไว้ให้
จึงคำข้าวแข็งขึ้นเกินฝืนใจ	เหมือนก้างใหญ่ทิ่มตำขวางลำคอ

แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน

ให้นักเรียนอ่านสารคดีต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม

ลายสัก เจ็บ จำ สวย

สักคนที่อยากสัก

บนเส้นทางสู่ถนนข้าวสาร แหล่งรวมร้านสัก แทตทูอาร์ติสต์ (tattoo artist) ผู้คนเรื่อร่าง เป็นอนลี

ผมและคิวเดินอยู่ริมทางเท้าราชดำเนิน

คิว หรือ กรดล เข้มสตั้ยัธรรม ทำงานอยู่กองบรรณาธิการหนังสือท่องเที่ยว “นายรอบรู้” สำนักพิมพ์สารคดี เขาสนใจลวดลายบนผิวหนัง และอยากสักในสักวัน ผมจึงเชิญเขามาร่วมตามหา ความหมายในลายสักด้วยกันที่ถนนข้าวสาร

ถ้าเอาตามความหมายของ “สัก” ใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 บอกว่า “เอาของแหลมแทงลงด้วยวิธีการหรือเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ กัน เช่น สักปลาไหล สักหาของในน้ำ สักรอยช้ำเพื่อรีดเอาเลือดที่คั่งออก” หรืออีกความหมายหนึ่ง “ใช้เหล็กแหลมจุ่มหมึกหรือน้ำมันแต่ง ที่ผิวหนังให้เป็นอักขระเครื่องหมาย หรือลวดลาย, ถ้าใช้หมึก เรียกว่า สักหมึก, ถ้าใช้น้ำมัน เรียกว่า สักน้ำมัน” รวมถึง “ทำเครื่องหมายโดยใช้เหล็กแหลมจุ่มหมึกจิ้มที่ผิวหนังเพื่อแสดงเป็นหลักฐาน บนร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น สักข้อมือ แสดงว่าได้ขึ้นทะเบียนเป็นชายฉกรรจ์...สักหน้าแสดงว่าเป็นผู้ที่ต้องโทษปาราชิก”

ขณะที่เว็บไซต์ออนไลน์ของดิกชันนารี Longman ให้ความหมายในภาษาอังกฤษ คือ “แทตทู” (tattoo) หมายถึง “รูปหรือตัวหนังสือที่ถูกทำเครื่องหมายลงบนผิวหนังอย่างถาวรด้วยเข็มและหมึก”

ส่วนช่างสักคนหนึ่งแถวข้าวสารบอกว่า “มันคืองานศิลปะชนิดหนึ่งที่อยู่บนตัวคนถาวร คงทน ทุกคนเข้าถึงได้” และแม้จะไม่ค่อยได้ศึกษาความหมายของคำว่าสักจากตำรา แต่สำหรับ

เขาแล้ว “การสักก็คือการวาดรูป เพียงแต่วาดด้วยเข็มจุ่มหมึกสีกรีดลงบนเนื้อคนที่เดินได้!” ก่อนตอบท้าย “เดี๋ยวนี้เกือบจะสักรูปอะไรก็ได้บนเนื้อคน ถ้ารูปบนกระดาษทำได้ สักก็ทำได้”

ช่วงเวลาที่คนคนหนึ่งจะสักร่างกายมีสองช่วงด้วยกัน คือ หนึ่ง ช่วงที่ยังคิดไม่ออก กับสอง ช่วงที่คิดออกแล้ว

อธิบายอย่างชัดเจนที่สุดก็คือคงอย่างที่คุณพอคาดเคา การสักครั้งแรกผู้สักอาจอายุน้อย ไม่มีประสบการณ์ หรือ “สักแต่ขอให้ได้สักเท่านั้น ตามเพื่อนหรือนายแบบหนังสือ” ก็ยังไม่รู้ว่าตัวเองชอบ ลายสักจริงหรือไม่ หรือถึงชอบก็ไม่มั่นใจว่ารูปที่เลือกนั้น “ใช่”

เพราะลายสักจะอยู่กับเราตลอดไป การสักลายที่ “ไม่ใช่” จึงไม่ใช่เรื่องล้อเล่นเลย ส่วนการสักในช่วงที่ 2 ก็อยู่ในทางตรงข้ามกับช่วงแรก

“ตั้งใจสักลายอะไร” ผมถามคิวในเป้าหมายของรูปที่จะสัก

“มันมีหลายลายที่ผมอยากสัก ถึงผมจะไม่รู้ว่าบน โลกนี้มีลายสักทั้งหมดกี่แบบ ผมรู้เฉพาะลายที่ผมชอบ คือพวกกราฟิก จีโอเมทริก จะดูลายพวกนี้เยอะมาก”

ชายวัยเบญจเพสอธิบายต่ออีกว่า ภาพกราฟิกที่เขาชอบ หมายถึงพวกศิลปะนามธรรมหรือ แอปสแตร็ก (abstract) ไม่ใช่ภาพเหมือนซึ่งชัดเป็น คน สัตว์ หรือสิ่งของ ส่วนลายจีโอเมทริก คือพวก รูปทรงเรขาคณิต

“ผมชอบเพราะดูเหมือนมัน ไม่มีความหมาย”

“ที่มาของความชอบคืออะไร” ผมถามเมื่อเราเข้าใกล้ถนนข้าวสาร

“เพราะผมอยากเอาสิ่งที่มีอยู่ในหัวออกมาอยู่ตามตัว ผมเป็นคนชอบอะไรแบบนี้ ตอนเด็กผมชอบให้เพื่อนเอาปากกาวาดบนแขนเป็นรูปนาฬิกา ผมสนุก แต่ปัญหาคือผมไม่ได้เติบโตมาในสังคมที่ยอมรับว่าการสักคือเรื่องดี เหตุนี้ผมจึงไม่ได้คิดเรื่องสัก แต่พอโตมาเห็นเพื่อนฝรั่งสักแล้วรู้สึกว่ามันเจ๋งดีนะ ได้ฟังเขาเล่าว่าแต่ละลายมีความหมายเฉพาะตัว ตอนนั้นผมคิดว่าผมก็มีเหมือนกันบางสิ่งที่ผมอยากจดจำไว้ แต่ไม่ได้หมายความว่าอยากบอกใคร”

“พวกจีโอเมทริกจะสื่อความหมายของชีวิตได้อย่างไร”

“ทุกลายที่ผมสักต้องมีความหมาย คนอื่นเห็นอาจคิดว่าไม่มีอะไร แต่จริง ๆ ต้องมี ยกตัวอย่างตอนนี้ผมพยายามหาลายสักที่แสดงถึง freedom”

“จะเป็นลายสักแรกเลยไหม”

คิวยกไหล่ กล่าวว่ “ลายจีโอเมทริกผมจะสักที่หัวไหล่ แต่ลายแรกผมอยากจะสักที่ด้านในของ แขนซ้าย ประโยคของอาจารย์ศิลป์ พีระศรี ว่า ถ้าขึ้นไปเห็นอะไรบนดวงจันทร์แล้ว เราคงหมดอารมณ์ที่จะฝันถึงมันอีกต่อไป”

เพราะเหตุใดจึงสนใจสักคำนี้

“มันเหมือนเป็นเครื่องคอยเตือนใจ ให้เราทั้งกล้าที่จะฝันและกล้าที่จะยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น หรือบางทีมันก็คอยเตือนใจว่า เรื่องบางเรื่องก็ควรจะให้มันเป็นแค่ความฝันเพราะความจริงมันอาจไม่สวยงามเหมือนฝันก็ได้ เก็บไว้เป็นฝันที่สวยงามแบบนั้นดีกว่า ผมตีความหมายประโยคนี้ได้หลายแง่มุม และผมว่ามันเหมาะกับคนนิสัยแบบผมที่สุด”

แล้วชายหนุ่มก็อธิบายว่าต้องการสักคำของอาจารย์ศิลป์ พีระศรี จากลายมือของพ่อ

“ผมบอกให้พ่อเขียนประโยคนี้ แล้วผมถ่ายรูปเก็บไว้ ที่ผมอยากได้ลายมือพ่อเพราะที่ผ่าน มาพ่อสอนผมเยอะมาก แต่ครั้งนี้ผมอยากได้คำพูดคนอื่นที่เป็นลายมือของพ่อ ผมบอกพ่อว่าไม่ต้อง คัดลายมือ เขียนด้วยลายมือธรรมดาที่พ่อเขียนประจำ”

“คิดว่าจะสักคำนี้เมื่อไหร่”

คำถามสุดท้ายก่อนเลี้ยวเข้าถนนข้าวสาร

“วันที่ผมรู้สึกว่าคุณเป็นของผม โดยชอบธรรม วันที่ผมเลี้ยงดูตัวเองได้ ที่ผ่านมามีแม่ แม่ไม่ชอบให้ลูกมีลายสักหรือเจาะหู เพราะเขาเป็นครู อยากให้ลูกดูสะอาดสะอาด ก่อนผมเคย ไขว่ผมทรงเครื่องดี แต่แม่ไม่ค่อยชอบใจเท่าไร ที่ผ่านมามีแม่รู้สึกรู้สึกว่าชีวิตยังไม่ใช่ของผม ผมเข้าใจนะว่า แม่หวังดี แต่วันหนึ่งเมื่อผมมีรอยสัก วันนั้นจะเป็นวันที่ผมเป็นผมอย่างสมบูรณ์ ไม่แคร์โลก ภายนอกว่าคนจะมองไอ้ควายเป็นอย่างไร มีลายสักแล้วจะเป็นคนชั่วร้าย ใครจะมองผมชั่วก็มองไป ผม จะไม่คิดเรื่องพวกนั้นแล้ว”

ความเชื่อสักยันต์แพทย์

ผู้คนจำนวนไม่น้อยเชื่อว่าการสักมีขึ้นตั้งแต่โลกมีมนุษย์เพียงสองคนคืออดัมและอีฟ ตกแต่งร่างกายด้วยสีเขี้ยวและใบไม้

ขณะที่หลักฐานจากการขุดพบพระศพอาน้ำยาหรือมัมมี่ของกษัตริย์ไอคุปต์แห่งอียิปต์ โบราณ อายุไม่ต่ำกว่า 4,000 ปี บนร่างกายมัมมี่มีลายสักสลักสิ่งงดงาม ชาวอียิปต์โบราณเชื่อว่า เมื่อ วิญญาณออกจากร่าง วันหนึ่งจะหวนกลับ การสักจึงเป็นการทำสัญลักษณ์ว่าครั้งหนึ่งเจ้าของ วิญญาณเคยอาศัยอยู่ในร่างนี้

ชนเผ่าเมารีบนเกาะของนิวซีแลนด์สักเพื่อแสดงถึงการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผู้ที่ทนรับความ เจ็บปวดจากการสักจะได้รับการยอมรับว่าพร้อมสำหรับการมีครอบครัว คล้ายคลึงกับที่ผู้หญิงบน เกาะโซโลมอนตอนใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิกจะไม่ได้รับอนุญาตให้แต่งงาน ถ้ายังไม่ได้สัก

ในยุคประวัติศาสตร์ กลุ่มชนชาวบริตัน โกลส์ เยอรมัน และกรีก รวมถึงชาวยุโรปโบราณ ต่างก็นิยม

สัก กระทั่งปลายศตวรรษที่ 8 ทางคริสตจักรอ้างว่าการสักทำให้ร่างกายมัวหมอง มีราศี ไม่เป็นที่พึง ประสงค์ของพระเจ้า จึงมีข้อห้ามคริสตศาสนิกชนสักอย่างเด็ดขาด การสักในยุโรปจึงซบเซาลง จน

มาถึงยุคที่ชาวตะวันตกออกเดินเรือไปยังทวีปต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 18 เริ่มมีคำภาษาอังกฤษว่า “tattoo” ที่แปลว่าลายสัก แผลงมาจากคำว่า “tatau” ที่แปลว่าลายสักในภาษาตาฮีติ ว่ากันว่าเพราะพวกกะลาสีเรืออังกฤษเห็นชาวเกาะตาฮีติสักลายแล้วก็ขอลองสักบ้าง ลายสักบนร่างกายจึงติดตามกลับไปเผยแพร่ใหม่ในอังกฤษ ท่าเรือส่วนใหญ่ของอังกฤษจะมีช่างสักหรือ “แทตทูอาร์ติสต์” ประจำอยู่อย่างน้อยหนึ่งคน

ถึงศตวรรษที่ 19 การสักเฟื่องฟูที่อังกฤษมากกว่าแห่งใดในยุโรป แพร่หลายในหมู่สามัญชน ชนชั้นสูง ขุนนาง ยกตัวอย่าง เลดีแรนคอล์ฟ เซอร์ซิล แม่ของเซอร์วินสตัน เซอร์ซิล นายกรัฐมนตรีอังกฤษ ก็สักรูปงูพันไว้ที่แขนตั้งแต่ข้อศอกถึงข้อมือ พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 7 พระมหากษัตริย์อังกฤษทรงสักรูป “กางเขนแบบเยรูซาเล็ม” (Jerusalem cross) เป็นรูปกากบาทขนาดใหญ่อยู่ตรงกลาง ล้อมรอบด้วยกากบาทขนาดเล็กอีกสี่อัน ก็ยังทำให้ผู้นิยมสักตาม มีบันทึกว่ายุคนั้นร้านสักที่มีชื่อเสียงมากที่สุดชื่อร้านแฮมแมน ตั้งอยู่ในกรุงลอนดอน

ส่วนในแถบเอเชียบ้านเรา ชาวจีนและชนเผ่าโบราณก็นิยมสักทั้งชายหญิง ชาวไทใหญ่สักยันต์เพื่อความอยู่ยงคงกระพัน พวกลาวพุงดำนิยมสักยันต์ทั้งตัว ยกเว้นหน้าผาก ใช้สีดำบ้าง แดงบ้าง เช่นเดียวกับชาวพม่าที่นิยมสักทั้งตัว ส่วนคนมอญ พม่าบางส่วน หรือเขมร นิยมสักรูปขอม เช่น ราชสีห์ดำ ลายมอม ลายกระหนก คนไทยแถบภาคอีสานนิยมสักให้สวยงาม มีเสน่ห์ เรียกว่าการ “สักขาลาย” ขณะที่ใครไม่มีลายสักถือว่าต่ำต้อย ถูกเรียกว่าพวก “ขาขาว”

อีกเหตุผลหลักในการสักของคนไทย คือความเชื่อเรื่องการประจุพลังอำนาจทางไสยศาสตร์ของอักขระกับรูปภาพไว้ในร่างกาย ซึ่งต้องสักโดยครูบาอาจารย์ที่มีวิชาอาคม ถ้าหวังผลทางเมตตามหานิยมให้ต้องตาต้องใจเพศตรงข้าม หรือหวังผลทางเจรจาค้าขาย มักสักรูปจิ้งจก นกสาลิกา โดยเฉพาะการสักเพื่อหวังผลทางอยู่ยงคงกระพันที่นิยมสักรูปเสือเผ่น หนุมาน ยันต์ เกราะเพชร ทำให้ต่อมาการสักถูกเหยียดว่าเป็นเรื่องของนักเลงหัวไม้ที่ชอบตีรันฟันแทง หรือชนชั้นล่าง ผู้ที่มีลายสักมักถูกมองอย่างหมิ่นๆ ว่าอาจเป็นคนคุก หรือพวกเล่นอาคมของขลังปัจจุบัน โรงเรียนเตรียมทหารยังมีข้อกำหนดว่าผู้ที่สอบเข้าศึกษาต้อง ไม่สักไม่เจาะใด ๆ ทั้งสิ้น

ถึงวันนี้ขณะที่ฝรั่งตะวันตกถือว่าการสักลายเป็นเรื่องศิลปะบนเรือนร่างที่ไม่เกี่ยวกับความเชื่อใด ๆ ส่วนคนไทย การสักยันต์เพื่อพลังอำนาจบางอย่างยังคงดำรงอยู่ใน “สายหนึ่ง” แต่การสักทางสายใหม่ที่เรียกว่า “แทตทู” ซึ่งเน้นความงามทางศิลปะก็เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นตามกระแสตะวันตกจากคนทุกชนชั้น ทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าชายหรือหญิง คนเหล่านี้ตัดสินใจแล้วว่า จะอยู่กับลายสักไปชั่วชีวิต

จากเมื่อก่อนอุปกรณ์สักลายที่เป็นวัตถุปลายแหลมคูจริมขลิ้ง เช่น เขี้ยวสัตว์ หนามหวาย เข็มเย็บผ้ามัดรวมกันสี่ห้าเล่ม หมึกจีนชนิดแห้งฝนเป็นผง ผสมน้ำมันงา บางสำนักอาจใช้ขี้เถ้า กระดุกสัตว์ กาบมะพร้าวเผา หรือแม้กระทั่งเขม่าก้นหม้อ ผสมดีควาย

ทุกวันนี้เปลี่ยนเป็นเข็มสักสมัยใหม่ หรือปืนสักไฟฟ้า จับถนัดเหมือนปากกา แทตทูอาร์ตีสสักลาย กรีดเส้น วาดลายเส้นในทิศทางตามต้องการได้อย่างถนัดนี้ หมึกมีใช้หลายชนิดสี

วันนี้ลายสักกลายเป็นหนึ่งของความงามในชั้นเชิงศิลป์ ว่าด้วยวิชาวอกแบบและแฟชั่น

แรงบันดาลใจราคาลายสัก

ไหล่ของสาวคนนั้นเป็นรูปผู้หญิงสวมหน้ากาก ถึงถนัดดำหมุดทั้งภาพแต่ก็งามอย่างประหลาดและ คูติกลับ

ส่วนแขนของชายคนนั้นละเลงด้วยปืนคำทั้งแถบ ถมเข้าช่องอย่างกับภาพจิ๊กซอว์ แต่ละปืนเว้นช่องไฟพอเหมาะ พอมองเห็นสีผิว ปืนใหญ่ที่สุดรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีวงกลมซ้อนกันสามวง เส้นรอบวงของวงกลมวงใหญ่สัมผัสของสี่เหลี่ยมทุกด้าน วงกลางประดับแจกราวรูปวาดพระอาทิตย์ ปลายแหลมชี้ติงวงกลมวงนอกและมีวงสี่ด้านอยู่ตรงกลาง

ปืนอื่น ๆ บนเนื้อหนังนั้นยังมีรูปคล้ายสี่เหลี่ยมกางหมุดแน่นด้วยลวดลายแบบจิโอมเทริก ถึงบางปืนรูปทรงโย้เย้ แต่ทั้งหมดก็ถูกถมจนเต็มแขนของชายในชุดเสื้อกล้ามขาว

บนถนนข้างสาร ลายสักหลายลายเตตราเรา หนึ่งในนั้นคือเส้นตรงสี่ขีดบนปลีน้องสาว ชาวต่างชาติที่กำลังนั่งกินผัดไทย ลายสักเรียบ ๆ เค้นบนผิวขาวราวหยวกกล้วยทำให้นึกถึงสัญลักษณ์เส้นตรงสามขีดของผลิตภัณฑ์กีฬาที่หือดัง

ส่วนผีเสื้อตัวเล็กหลากสีบนหลังมือวัยรุ่นหญิงคนนั้นก็น่าสนใจยิ่ง สวยสมจริงราวกับจะโบยบินออกมาจากหลังมือ กับอีกลายหนึ่งที่มีมานานจนคุ้นชิน คือลายสักรูปมังกรนำเกรงขามแลบลิ้นนอกชายเสื้อ งานสื่ออารมณ์ความเป็นตะวันออกนี้มักซ่อนอยู่บนแผ่นหลัง หรือไม่กี่เหลี่ยมพันอยู่บนแขน

ที่หน้าร้าน Tattoo Diven Ink Studio หัวมุมตึกสองชั้นกลางถนนข้าวสาร ลองเปิดหนังสือรวม ลายสักจะเห็นลวดลายอันน่าอัศจรรย์อัดแน่นอยู่ทั้งเล่ม ตั้งแต่ขนาดเล็กเท่าเหรียญบาทจนถึงแผ่นเต็มทั้งหลัง ลวดลายวิจิตรงดงามถูกตีราคาตั้งแต่ 500 บาท ถึงหลักพันหลักหมื่น

ลองสุ่มสอบถามบางลายสักที่เห็นว่าน่าสนใจก็ได้ข้อมูลว่ารูป “พระแม่มาลี” โทนสีเทา ขนาดใหญ่เท่าท่อนแขน ใช้เวลาสักประมาณ 4 ชั่วโมง ราคา 12,000 บาท “หมี่คำราม” ขนาดไล่เลี่ยกันก็เทียบเท่ากันทั้งเวลาและราคา แต่ถ้าย่อขนาดลงมาราคาลดเหลือ 8,000 – 9,000 บาท

สองฝั่งถนนข้าวสารมีร้านสักอยู่ไม่ต่ำกว่า 10 ร้าน ข้ามถนนมาฝั่งตรงข้ามสำรวจรูป “เต่าทอง” เล็กเท่าเหรียญ 10 บาท กระจกสีแดงจุดดำสมจริง ใช้เวลาสัก 15 นาที ราคาอยู่ที่ 1,500 บาท

ส่วนภาพ “ผู้หญิง” ที่กำลังดูไม่ออกว่านางคือนางฟ้าหรือชาตาน ใช้เวลาสักถึง 10 ชั่วโมง ต้องสักอย่างน้อยสองสามครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลา 3-4 ชั่วโมง ลายสักความละเอียดสูงและขนาดใหญ่ อย่างนี้ ราคา 12,000-15,000 บาท และเพิ่มเป็น 18,000 บาทสำหรับชาวต่างชาติ

บนถนนข้าวสาร เจ้าหน้าที่ที่ยืนตอนรับลูกค้าอยู่หน้าร้านให้ข้อมูลว่า บางทีมงานสักก็เป็น ศิลปะที่ ไม่มีมาตรฐานราคา ขึ้นกับฝีมือช่างและความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย

ทิม หรือ อธิชัย บุญหล่อสุวรรณ เจ้าของร้านสัก Tattoo in Memory (TIM) จรัญสนิทวงศ์ 45 ซึ่งมารับสักที่ถนนข้าวสารบ่อยครั้ง กล่าวว่า “ก็เหมือนงานศิลปะที่คนวาดรูปขายกัน ไม่มี มาตรฐานราคาชัดเจนว่าต้องเท่านี้เท่านั้น สุดแต่ฝีมือ และราคาทั้งฝ่ายจะเรียก”

ทิมเล่าต่ออีกว่า ร้านสักที่มีชื่อเสียง คิดราคาต่อชั่วโมงเลยก็มี ชั่วโมงละ 3,000 หรือ 5,000 บาท ถ้าอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวอย่างถนนข้าวสารหรือถนนสีลมก็จะแพงกว่าร้านสักทั่วไป

ส่วนร้าน Tattoo in Memory ของเขา กำหนดราคาลายสักขนาดเท่าฝ่ามือ (4x7 นิ้ว) อยู่ที่ 3,500 บาท ถ้าเป็นงานสี 4,500 บาท แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับความละเอียดของลายสัก

ครั้งหนึ่งเขาพบเหตุการณ์ที่มีคนตีราคางานศิลปะบนเรือนร่างอย่างน่าขันในสายตาเขา เมื่อ มีเด็กโพสต์ภาพลายสักลงบนเฟซบุ๊กแล้วเขียนข้อความว่า ต้องการสักลายขนาดเท่านี้ ด้วยเงินเท่านี้ ถ้าช่าง คนไหนอยากสักขอให้ติดต่อมา

“คือแทนที่เราจะเป็นคนเรียกราคา กลับเป็นว่าเด็กคนนั้นตั้งราคาให้แล้ว มันแปลกเพราะ สำหรับงานฝีมือ ช่างที่มีฝีมือจริง ๆ คงไม่รับสัก เพราะเขาบอกราคาต่ำเกินไป”

ทิมถ่ายทอดจากประสบการณ์สักมา 6-7 ปีว่า ร้านสักบางร้านรับสักงานขนาด A4 ด้วยราคา ไม่กี่พัน ซึ่งเขาคิดว่ามันถูกมาก

“ราคาถูกกับคุณภาพงานเทียบกันแล้วเป็นอย่างไร คุณสักแพงแล้วคุณภาพงานคุณแพงตาม ราคาหรือเปล่า”

รอยสักในอดีต

ลายสักของเสด็จเตี้ย

นาวาเอก สวัสดิ์ จันทน์ เล่าไว้ในหนังสือชุด นิทานชาวไร่ว่า “เสด็จเตี้ย” พลเรือเอก พระ เจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ นั้น “สักเต็มตัวทีเดียว แต่ท่อนล่างในร่มผ้าทรงสัก ด้วยสีแดงหาใช่ สีดำไม่” มีผู้บันทึกไว้ด้วยว่า ลายสัก ได้แก่ หนุมานลิงลม สักบริเวณพระขงษ์

(แข็ง) เพื่อให้เดินเร็ว สักอักษรบริเวณข้อมือพระกรเพื่อให้ชกต้อยหนัก สักมังกรเลื้อยพันบริเวณพระพาหา

นอกจากนี้ยังทรงสักคำว่า “ร.ศ. 112” และ “ตราด” ไว้ที่พระอุระ (หน้าอก) เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจถึงเหตุการณ์ ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) ที่ฝรั่งเศสแล่นเรือรบรุกล้ำน่านน้ำสยามจนเกิดการต่อสู้กัน และด้วยแสนยานุภาพทางทหารของฝรั่งเศสเหนือกว่า สยามจึงต้องเป็นฝ่ายชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งถูกยึดดินแดนจันทบุรีและตราดเป็นประกัน นอกจากนี้พระองค์เองยังทรงชักชวนนักเรียนนายเรือหลายคนให้สักตาม

พวกแขนขาว

การสักในระบบราชการมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งก็มี รอยสัก และจะทำคำหน้าที่ข้อมือคนในบังคับ

ภายหลังเสียกรุงครั้งที่ 2 เมื่อปี 2310 เกิดศึกแย่งชิงอำนาจ ไพร่ชายทุกคนต้องมีเครื่องหมายเพื่อแสดงตัวว่าเป็นสมักรพรรคพวกของใคร โดยทางราชการส่วนกลางจัดส่งคณะเจ้าหน้าที่ไปทำการสักและขึ้นทะเบียน ไพร่ชายคนใดไม่มีรอยสักเรียกว่า “พวกแขนขาว”

การสักมิใช่ในระบบราชการ ไทยเรื่อยมาตลอดลัทธิรัชกาลในราชวงศ์จักรี เพิ่งจะยกเลิกปลายรัชกาลที่ 5 เมื่อมีการประกาศให้เลิกเกณฑ์แรงงาน

สักข้อมือทหาร

การสักที่เกี่ยวกับราชการทหารคือการสักข้อมือ เพื่อแสดงว่าได้ขึ้นทะเบียนเป็นชายฉกรรจ์ มีสังกัดกรมกอง เริ่มจากการสักของกรมทหารเรือเมื่อปี 2434 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5

ก่อนนั้นในระบบไพร่มีการควบคุมและตรวจสอบการขึ้นทะเบียนของไพร่ชายโดยการสักเป็นชื่อนาย ชื่อเมือง หรือชื่อกรมกองที่สังกัดไว้ที่ข้อมือ หรือท้องแขน หรือบางกรมเช่น ไพร่หลวงล้อมวังจะสักที่รักแร้ การสักนี้จะกระทำเมื่อไพร่ชายผู้นั้นมีขนาดร่างกายที่ถือว่าเป็น “ฉกรรจ์” (คนหนุ่ม) คือสูงเสมอไหล่ 2 สอกกึ่ง หรือ 2 สอกก๊ีบ ผู้ที่หลบเลี่ยงการสักจะถูกเรียกว่า “คนข้อมือขาว” ซึ่งถือเป็นความผิด ผู้ที่จับได้มีสิทธินำไปขึ้นทะเบียนสักเป็นคนในสังกัดของตน ส่วนข้าราชการบุตรหลานข้าราชการ และเจ้านายเชื้อพระวงศ์จะไม่ต้องสักและไม่ถูกเรียกเกณฑ์แรงงาน

แม้ภายหลังในปลายรัชกาลที่ 5 จะมีการยกเลิกระบบไพร่ แต่ในทางราชการทหารและตำรวจ ก็ยังคงใช้การสักสังกัดและหมายเลขประจำตัวที่ท้องแขนต่อมาอีกนาน

ในหนังสือ ประวัติสังคมไทยสมัยโบราณก่อนศตวรรษ 25 สำนักพิมพ์เรื่องศิลป์ (พิมพ์ปี 2523) ชัย เรื่องศิลป์ เล่าว่า เป็น โขคดีของผู้แต่งที่ได้พบทหารสมัยรัชกาลที่ 5 ผู้หนึ่ง ชื่อ ลำไย

รุ่งเรือง บ้านอยู่ตำบลบางกอบัว อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2512 ที่แขวนขวา ด้านในได้ข้อศอกลงมาประมาณ 5 เซนติเมตร มีตัวหนังสือสักด้วยสำน้ำเงินแก่ว่า “ร.ศ. 128” บอกปีที่เป็นทหารประจำการ บรรทัดถัดลงไปสักว่า “ทบ 1” หมายถึงกองทัพบกที่ 1 ส่วนบรรทัดที่ 3 สักว่า “ก100” หมายถึง เลขประจำตัว 100 ประจำการอยู่ที่กรมทหารที่ตั้งอยู่ใน กรุงเทพฯ

สักประจําความผิด

ในกฎหมายตราสามดวง กฎหมายหลักของประเทศที่ใช้บังคับมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 มีการลงโทษประจําความผิดด้วยการสักหลายกรณี เช่น หญิงที่ถูกจับได้ว่ามีชู้สองครั้งแล้วยังทำผิดซ้ำเป็นครั้งที่ 3 จะถูกสักรูปชายหญิงไว้ที่แก้ม หรือหญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับญาติพี่น้องในครอบครัว ทั้งคู่ก็จะถูกสักใบหน้าห้ประจํา นอกจากนั้นยังมีการสักหน้าผากผู้ที่กระทำความผิด เพื่อประจําและเป็นการประกาศให้ผู้พบเห็น ไม่คบค้าสมาคม ไม่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ

เมื่อปลายเข็มทิ่มแทงเซลล์ผิวหนัง

มองผ่านกระจกกัน

สองฝ่ายกำลังทำหน้าที่ของกันและกัน ฝ่ายหนึ่งนอนให้ช่างสักร่าง อีกฝ่ายสักให้ผู้ที่กำลังนอนอยู่

เตียงของคนสักนุ่มกว่าเตียงรตเงินของผู้ป่วยในโรงพยาบาล เก้าอี้ของช่างสักก็นุ่มสบายไม่ต่างจากโซฟา

สองสามชั่วโมงสำหรับลายสักขนาดเล็ก ๆ หนึ่งลาย คือช่วงเวลาที่ต้องใช้ความไหวใจร่วมกันหลังปลายเข็ม

ว่าด้วยกระบวนการสักแล้วอาจถือเป็นเรื่องประหลาด ช่างสักนั่งทำหน้าที่สร้างรอยแผลบนร่างลูกค้า แล้วอีกฝ่ายที่เจ็บจนเลือกไหลซิบต้องจ่ายเงินให้อีกฝ่าย-แปลกใหม่

การสักมีเสน่ห์ตรงที่ภาพซึ่งเลือกจารึกไว้บนผิวหนังอย่างยินยอมพร้อมใจ อาจจะออกมาสวยหรือไม่สวย ไม่น่าพอใจก็ได้ เพราะทักษะของแทตทูอาร์ติสต์มีส่วนสำคัญ การนำรูปต้นแบบบนกระดาษลงไปอยู่บนผิวหนังขึ้นอยู่กับฝีมือของช่าง

ขั้นตอนของการสักอาจเริ่มตั้งแต่ลูกค้าเดินเข้ามาในร้านแสดงรูปต้นแบบที่ต้องการสัก แทตทูอาร์ติสต์จะ “ตีความ” ทำความเข้าใจรูปนั้น พูดยุคตกลงกันถึงขนาดและตำแหน่ง ปรึกษาและแลกเปลี่ยน ชี้แจงและชี้แนะ ว่าความต้องการของกันและกันคืออะไร

เมื่อสองฝ่ายตกลงทำความเข้าใจก็คัดลอกรูปต้นแบบลงกระดาษลอกลาย ผสมกาวน้ำยาแปะลงบนผิวหนัง “เอาต์ไลน์” หรือลวดลายนี้จะติดอยู่บนผิวหนัง 2-3 ชั่วโมงให้เห็นเป็นโครงร่าง

ช่างจะเริ่มสักโดยใช้เข็มสักจุ่มหมึกสีแล้วเดินเครื่องให้มิเตอร์ตีคปลายเข็ม รัว เร็ว ที่ผิวหนังสัก อย่างน้อย 0.6 มิลลิเมตร หมึกหมดก็จุ่มใหม่ ถ้าเลือดหรือน้ำเหลืองไหลชิบก็ซับเลือด

เมื่อต้องการเปลี่ยนสีก็ล้างสีเดิมจากหัวเข็มให้สะอาด ไม่อย่างนั้นสีจะกลาย อยากรบายสี ฟ้า แต่ล้างสีแดงออกไม่หมดก็อาจจะได้สีม่วงคุ่น

แทตทูอาร์ติสต์ที่ข่าวสารเล่าว่าหัวเข็มสักก็ไม่ต่างจากฟูกัน มีหลายขนาด หลายเบอร์ จะเลือกให้หัวเล็กหรือหัวใหญ่ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และกลัวตายว่าจะขีดเส้นหรือระบายสี ลายสัก จะสวยหรือไม่สวย แทตทูอาร์ติสต์ต้องเรียนรู้ที่จะจัดการ

ขณะที่ผู้ถูกสักพยายามผ่อนคลายใช้เวลา ไม่สนใจเลือดที่กำลังไหลชิบ ระหว่างลายสักเพิ่ม พื้นที่ทุกตารางมิลลิเมตร เขาอนฟังเพลงจากเครื่องเล่น หรือเล่นอินเทอร์เน็ตบนสมาร์ตโฟนไปด้วย

ความรู้สึกระหว่างสักนั้นเจ็บแน่นอน แต่อย่างน้อยไม่เท่ากันและเมื่อตัดสินใจแล้วว่าสัก ส่วนใหญ่ทนรับความเจ็บได้

“มันเจ็บนะ ไม่ใช่ไม่เจ็บ อย่างบางจุดแถวท้องนี่เจ็บชิบเป้งเลย แต่มันเจ็บเฉพาะตอนสัก พอผ่านไป 3-4 วัน จบการสักแล้วก็อยากได้อีก” คนที่ผ่านการสักมาทั้งชีวิตคนหนึ่งเล่า

เมื่อสิ้นสุดการสัก ช่างจะเช็ดทำความสะอาดแผล ล้างคราบเลือดคราบหมึก แล้ว “แรป” (wrap) ด้วยแผ่นฟิล์มใสป้องกันเชื้อโรคนาน 2-3 ชั่วโมงจึงดึงแผ่นฟิล์มออกได้ จากนั้นล้าง ลายสักด้วยสบู่ที่มีความอ่อนโยนและป้องกันเชื้อแบคทีเรีย ลายสักใหม่ก็เหมือนแผลสดที่ต้องดูแล รักษา เปิดให้อากาศถ่ายเทไม่อับชื้น

ปล่อยให้ผิวหนังค่อย ๆ แห้ง ตกสะเก็ด บางคนใช้เวลาเป็นสัปดาห์ บางคนใช้เวลาถึง 2 เดือน เพื่อให้ผิวหนังหายสนิท

เรียนรู้ความจริงของชีวิตว่าบาดแผลเมื่อแห้งสนิทจะทิ้งรอยแผลเป็นไว้

สืบจากสัก

ปัจจุบันรัฐบาลสหรัฐอเมริกา นำโดย *National Institute of Standards and Technology (NIST)* หน่วยงานหนึ่งของ *U.S. Department of Commerce* กำลังพัฒนาเทคโนโลยีวิเคราะห์ลายสัก เพื่อระบุว่าเจ้าของลายสักคือใคร เทคโนโลยีนี้เรียกว่า *Tattoo Recognition Technology – Challenge (Tatt-C)* ได้รับการสนับสนุนจาก *FBI Biometric Center of Excellence (BCOE)*

กระบวนการซับซ้อนของเทคโนโลยีใหม่อันท้าทายนี้ประกอบด้วยการพัฒนาอัลกอริทึม เพื่อระบุว่าภาพใดมีลายสัก หรือจับคู่ภาพลวดลายบนเรือนร่างกับภาพของบุคคลที่มีลายสัก เหมือนกัน เมื่อป้อน คีย์เวิร์ดของลายสักลงฐานข้อมูล ระบบจะดำเนินการค้นหาตัวบุคคลเจ้าของ

ลายสักนั้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการระบุตัวอาชญากรหรือเหยื่อในกรณีที่ไม่สามารถหาข้อมูลพื้นฐานทางชีววิทยาอื่น ๆ บนร่างกาย เช่น ลายนิ้วมือ หรือม่านตา

อย่างไรก็ตามมีรายงานว่าการพัฒนาเทคโนโลยีนี้ไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลคิดจะ “ติดฉลาด” หรือเก็บบันทึกข้อมูลของทุกคนที่มีลายสัก ส่วนใหญ่คือผู้ที่ถูกจับกุมหรือบันทึกข้อหาเท่านั้น

Old School, New School, Japanese, Realistic etc.

ลายสักแบบ “เบสิก” จำพวกรูปมิด ดาบ นกอินทรี ลูกเชอร์รี่ ริปปิ้น หรือสมอเรือ ที่เราพอจะนึกได้เลยว่าพวกกะลาสีเรือสมัยก่อนคงจะสักกัน มีชื่อเรียกเฉพาะในวงการสักว่าลายสักแบบ “โอดด์สกูล” (Old School)

ลายสักที่หมายถึงสกุลช่างแบบดั้งเดิมนี้มีลักษณะสำคัญคือ ตัวลายสักจะทิ้งลายเส้นหนาหนัก ลีอกทึบ เป็นภาพสองมิติที่แบนราบ เพราะเครื่องมือสมัยก่อนยังไม่มีคุณภาพมากนักต่อการสักได้เจดสี หรือทิ้งลวดลายที่มีความละเอียดสูงไว้บนผิวหนัง

พวกกะลาสีเรืออาจจะเริ่มต้นสักโอดด์สกูลกันด้วยความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการใช้ชีวิตบนเรืออยู่กลางทะเล และพวกเขาอาจไม่มีความรู้หรือผ่านการอบรมเรื่องการสักมาก่อน

ลายสักแบบโอดด์สกูลถือเป็นแพททูนุยกเริ่มต้น เป็นรูปพื้นฐานของการสักก็ว่าได้ อยู่ร่วมสมัยกับลาย “ชนเผ่า” (tribal tattoo) ที่มีลักษณะเด่นคือถมดำ เน้นเส้นตรง เส้นโค้ง รอยขีด เป็นลายกราฟิกแบบดั้งเดิมของชนพื้นเมืองหรือชนเผ่าต่าง ๆ ที่ยังแยกย่อยออกเป็นลวดลายเฉพาะ เช่น ลายสักแบบเมารี (Maori Tattoo) นอกจากนี้ยังมีลายสักแบบญี่ปุ่น (Japanese tattoo) ที่ถือเป็นลายสักคลาสสิก ไม่น่าจะมีวันตาย ลายสักดั้งเดิมของชาวอาทิตย์อุทัยนี้มักกรุ่นกลิ่นอายตะวันออก อย่างรูปแก๊งยาสูบ เกอิชา มังกร เตื่อ อสูร ปลาคาร์ป หรือดอกบัว

นานวันเข้ารูปแบบของลายสักก็วิวัฒนาการ ไปเป็นลำดับ จนอาจเรียกได้ว่าแตกแขนงอย่างไม่รู้จักจบสิ้น

ช่างทิม เจ้าของร้านสัก Tattoo in Memory ให้คำตอบเมื่อถูกถามถึงลายสักที่กำลังมาแรงในขณะนี้ว่า “โอ้โฮ มันเยอะอยู่นะ ต้องมานั่งลิสต์เลยว่ามิอะไรบ้าง และจะจำแนกยังไง”

เขาพูดอย่างนั้นเพราะเห็นว่ารูปแบบของลายสักมีอยู่มากจนยากที่จะจัดหมวดหมู่

“มันแตกแขนงได้เรื่อย ๆ แล้วยังเกิดใหม่เหมือนศิลปะ การแยกประเภทลายสักน่าจะคล้ายงานศิลปะทั่วไป เช่น งานเรียลลิสติก (realistic tattoo) ที่สมจริงเหมือนรูปวาด งานสีน้ำ (watercolor tattoo) ที่เหมือนใช้พู่กันวาดระบายสี หรืองานจิโอเมตริกพวกรูปทรงเรขาคณิตก็เริ่มมีคนชอบ จากเมื่อก่อนจะมีแต่คนสักลายญี่ปุ่น โอดด์สกูล หรือชนเผ่า แต่เดี๋ยวนี้นี่ไม่ว่าจะเป็นศิลปะแขนงไหนก็มัก

นำมาสักกัน รวมถึงงานของศิลปินระดับโลกอย่าง โมนี โทเกอร์ หรืองานของอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี” ช่างสักทีมร้ายยาว

จากลายสักแนวโอดส์ถูกล้างต่อยอดมาเป็น “นิวสกูล” (New Schoo) ที่ทันสมัย เน้นลูกเล่น เฉดสี เล่นแสงเงาเต็มลึกลงบาง เรื่องราวของลายสักก็ไปไกลกว่าอาวุธ ท้องทะเล ความรัก รูปหัวใจที่เคซสักอย่างเรียบง่าย ก็อาจบิดมุมหรือใส่มิติให้ดูร่วมสมัยจากที่เคยนิยมใช้สีพื้นฐาน ได้จาก สีดำไปสีแดง ก็หันมาใช้สีที่หลากหลายมากขึ้น

ตอนนี้ยังมีลายสักแบบ “ดอตเวิร์ก” (dotwork tattoo) ที่ถือเป็นแนวใหม่ คาดว่าน่าจะได้รับความนิยมบ้างจากศิลปินเซอร์เรียลลิสต์ (impressionism) ที่ใช้จุดเล็ก ๆ และการถมสีดำสร้างภาพ รวมถึงลายสักสามมิติ (3D tattoo) ที่แสดงศักยภาพสูงสุดของการสักบนเรือนร่าง ตัวลายเหมือนของจริงที่มีชีวิต นกน้อยกำลังบินออกจากรัง แมลงไต่บนผิวหนัง และผิวหนังกำลังแตกเป็นผุยผง !

ความหมายในลายสัก

“ผมสักมาตั้งแต่เด็ก เอาเข็มผูกกับพู่กัน”

ค้อย หรือ มนตรา เกสรบัว มือกีตาร์วงดนตรีอิสระ นั่งรอช่างสักอยู่ที่ร้าน Tattoo Diven Ink Studio แขนซ้ายสักรูป Dimebag Darrell มือกีตาร์วง Pantera กับ Serj Tankian นักร้องนำวง System of a Down ทั้งสองผู้เล่นตัวเอกของวงดนตรีแนวเฮฟวีเมทัล ส่วนแขนขวาของเขาสักรูปสมอเรือ

คนหนุ่มผู้หลงรักเสียงดนตรีมาต่อเติมลายสักรูปนักร้อง Serj Tankian ที่ค้างคาให้สมบูรณ์ เขาชอบสักเพิ่มแบบเก็บเล็กผสมน้อยอย่างนี้

ค้อยเล่าเรื่องราววัยเด็กให้ฟังว่า เมื่อก่อนเขาสัก โดยใช้เข็มเย็บผ้ามัดกับพู่กัน บางครั้งก็ใช้ ตะเกียบ จุ่มปลายเข็มในหมึกปากกาหรือคอตริง แล้วจิ้มแขนสักเล่นเป็นรูปดวงดาว ไม้กางเขน แมงป่อง

ค้อยเริ่มสักเมื่อเรียนอยู่ชั้น ม.3 ต้องแอบสักไม่ให้แม่เห็น สักเสร็จแล้วเอาไปอวดเพื่อนที่ โรงเรียน แต่พอกลับบ้านต้องเอาพลาสติกปิดทับ “แม่มคงจะสงสัยว่าทำไมเป็นแผลทั้งปีทั้งชาติไม่เคยหาย”

เมื่ออายุมากขึ้นก็หันมาเข้าร้านสัก บางลายสักมาตั้งแต่เด็กก็ตัดสนใจสักทับ

ค้อยเล่าถึงความตั้งใจว่าในอนาคตจะยกพื้นที่ทั้งหมดบนแขนซ้ายให้แก่ศิลปินที่ชอบ แขนขวาเปิดเป็นพื้นที่ของลายสักที่สื่อความหมายถึงท้องทะเล เช่น เข็มทิศ ปรากฏการณ์ เพราะพ่อเขาเป็นทหารเรือ ที่หน้าอกเขาคิดจะสักรูปแม่ซึ่งเสียชีวิตแล้วด้วยลายสักแบบรูปคน (portrait tattoo) หรืออาจจะสักชื่อและนามสกุลของแม่ด้วยลายแบบตัวอักษร (word tattoo)

ค้อยเล่าว่าทุกลายสักมีความหมายสำหรับเขา แม้บางลายจะไม่ระบุถึงที่มาที่ไปแน่ชัด แต่อย่างน้อยเจ้าของจะจดจำได้แม่นยำว่าสักรูปนั้นในช่วงเวลาไหน

ดาว หรือ คิคชอบ เคาวสุด ช่างสักร้าน Tattoo Diven Ink Studio ซึ่งโดยฐานะช่างสักอาชีพ มีอายุงาน 4 ปี แต่ในฐานะคนชอบสัก เขาสักลายมานานกว่าอายุงานหลายเท่า เริ่มสักครั้งแรกได้เริ่มฝึา แล้วลายสักก็ค่อย ๆ ได้ขึ้นมาจนทั่วตัว

ผมขอให้เขาพูดถึงลายสักบนตัวไปที่ละลาย

“รูปยานอวกาศบนแขนซ้ายเป็นงานที่ผมเคยทำส่งอาจารย์สมัยเรียนปริญญาตรีปี 3 เขาให้ผมผ่าน แต่พอขึ้นปี 4 ต้องทำงานชิ้นใหญ่ อาจารย์ไม่ให้ผ่าน สุดท้ายผมเรียนไม่จบมหาวิทยาลัยเลยสักภาพยานอวกาศมีท่อ โปรงความสุขลงมาให้ทุกคน ลายสักรูปหมึกเพราะผมเคยทำงานอยู่ในครัวมาก่อน ส่วน รูปกบ เพราะผมคิดว่าผมเหมือนเจ้าชายที่ถูกสาป ต้องทำงานอยู่ที่หนึ่งจนเบื่อ รูปทศกัณฐ์เป็นความชอบโดยส่วนตัว อารมณ์เหมือนตัวเองที่มีความเป็นไทย แต่ก็ไม่ใช่ไทยคนดี เป็นไทยทศกัณฐ์ที่มีทั้งด้านมืดและมีหัวใจ คนเราไม่ได้มีด้านเดียวใช่ไหม...”

“ส่วนลายนี้เป็นงานประกวดของเพื่อน เขาฝากมา” พูดจบช่างดาวยกแขนขวาขึ้นอวดลายสัก กลางภาพคือตัวร้ายในหนังเรื่อง Mad Max : Fury Road คาแรกเตอร์ของตัวละครที่เถื่อนและดิบไม่เบา

“เพื่อนของผมที่เป็นช่างสัก เขาหาเนื้อหนังที่จะสักประกวด ผมก็เสนอตัว ทำความเข้าใจก่อนว่า โทนขาว เทา ดำ นะ เขาก็เลือกลายสักมาให้ดู เป็นตัวละครของหนังที่ตอนนั้นยังไม่เข้าโรงฉาย แต่เขาค้นเจอภาพในอินเทอร์เน็ตแล้วถูกใจ ผมเองก็มีสิทธิ์เลือกว่าชอบแบบไหน เมื่อเขาได้รับได้ออกแบบลายจนเราพอใจ เราก็ไปนอนให้เขาสักตั้งแต่ 10 โมงเช้าถึง 1 ทุ่ม” งานประกวดชิ้นหนึ่งใช้วิชาทั้งหมดที่ช่างมีสักลงไปในตัวงาน

ดาวคิดว่า การลงทุนครั้งหนึ่งกับงานที่ส่งประกวด ไม่ใช่เรื่องเสียหาย “อย่างน้อย ๆ จับพลัดจับผลูได้รางวัลที่ 1 ก็อยู่กับคุณไปจนวันตาย แล้วผมก็ทำให้เพื่อนได้รางวัลที่ 1 จริง ๆ”

ช่วงดาวกล่าวถึงงานประกวดลายสักในงานมหัศจรรย์ไบค์วิคครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 3-4 เมษายน 2558 ที่ศูนย์การค้าเดอะสแควร์บางใหญ่ เขาและเพื่อนได้รับรางวัลชนะเลิศประเภท black & gray และรางวัลชนะเลิศประเภท small job งานขนาดเล็กไม่เกินฝ่ามือที่ช่างดาวต้องเจ็บตัวติด ๆ กัน 2 วัน แต่ก็คุ้มค่าลายสักรางวัลชนะเลิศจะอยู่กับเขาไปอีกนานเท่านั้น

นี่คนไม่ใช่กระดาก... ในความเห็นของช่างดาว การสักจึงมิใช่การทำเนื้อตัวสกปรก แต่ก่อเกิดจากความรู้สึกส่วนลึกข้างใน เข้าใจ ขอมริบในลายสักว่าเป็นงานศิลปะที่เมื่อคุณรู้สึกดีกับมัน มันจะอยู่เป็นเพื่อนชีวิต สะท้อนข้างในและตัวตนของคุณออกมา

สำหรับช่างดาว รอยสักคือชีวิต “สิ่งที่ผมอยากจดจำ หรือสิ่งที่ผมต้องการเรียนรู้ ช่วงเวลานั้นผมอยากเก็บมันไว้ ให้เรานึกถึงเมื่อผ่านไป 20-30 ปี ผมไม่รู้ว่าจะอนาคตข้างหน้าจะเจออะไร แต่ถ้าผมเจอสิ่งที่ถูกใจ ผมจะนำสิ่งนั้นกลับมาสักไว้ในตัว”

ศิลปะหรือแฟชั่น

“เปลี่ยนไปมาก”

อ้อด หรือ กฤตย์ เหลืองแจ่ม เจ้าของร้านสัก Tattoo Diven Ink Studio ถนนข้าวสาร เขตพญาไท อาร์ทิสต์ผู้มากประสบการณ์ วิเคราะห์ถึงพฤติกรรมคนที่มาสัก

“เดี๋ยวนี้มีทุกชนชั้น ทุกระดับ ทุกเพศทุกวัย เป็นเรื่องธรรมดา จากเมื่อก่อนเป็นผู้ใหญ่ มีสตางค์ เพราะเครื่องสักมีน้อย ราคาแพง แต่เดี๋ยวนี้ร้านเยอะ”

ช่างอ้อดแสดงความเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้คนสมัยนี้นิยมสักว่า “คงเพราะดูแล้วเป็นแฟชั่น เหมือนเครื่องประดับ แล้วค่านิยมก็เปลี่ยน มุมมองแง่ลบน้อยลง เพราะเขาเห็นดารานักร้อง นักฟุตบอลสัก จนเริ่มเป็นเรื่องธรรมดา”

ตามความเห็นของเขา ลายสักคือภาพวาดที่ขายความคิด ใช้ทฤษฎีสี ความประณีต ความสะอาด

ที่ร้าน Tattoo Diven Ink Studio ลูกค้าส่วนใหญ่คือกลุ่มวัยรุ่นและวัยกลางคนที่กำลังจับจ่าย รวมถึงนักท่องเที่ยวฝรั่ง ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัย 22-35 ปี สักส่วนของชายและหญิงพอ ๆ กัน

“ผู้หญิงส่วนใหญ่สักลายไม่ใหญ่นัก ขนาดพอดี ๆ เล็ก ๆ หวาน ๆ เก๋ ๆ หรือพอนต์ตัวอักษร ส่วนผู้ชายสักลายที่ดูมีขนาดใหญ่ขึ้นมา”

ก่อนหน้านี้คนสักคนหนึ่งเคยกล่าวว่า การสักไม่ใช่แฟชั่นเพราะแฟชั่นผ่านมาแล้วก็ผ่านไป อย่างกางเกงขาเดฟ กางเกงขาบาน กางเกงขากระดิ่ง สิ่งเหล่านี้ไม่หยุดนิ่ง ไม่ยืนระยะ แต่ลายสักไม่มีวันตาย ติดตัวไปทุกที่ทุกเวลา หายที่สุดลายสักจะเป็นหนึ่งในไม่กี่สิ่งติดตัวคนสักลงไป ในหลุมฝังศพ

ประโยคข้างต้นช่างแหลมคมและชวนขบคิด

ช่างอ้อดย้ำว่าลายสักก็คืองานศิลปะบนตัวคน และทุกคนเข้าถึงได้

“เดี๋ยวนี้งานดีขึ้นมา อาจถือว่าเป็นอาร์ทล้วน ๆ งานแทททูของไทยกำลังเดินไปจุดนั้น ผมเชื่อว่าถึงวันหนึ่งใคร ๆ ก็คงสักกัน เพราะมันเป็นอาร์ท เป็นแฟชั่น ไม่ใช่เรื่องเลวร้าย ผมอุ้มลูกเดินห้างก็ไม่ต้องสนใจใครแล้ว”

ทางด้านหน่อง หรือ จตุรงค์ หิรัญกาญจน์ อาจารย์พิเศษวิชาถ่ายภาพ เจ้าของผลงานภาพถ่ายลายสัก จัดแสดงในนิทรรศการ Living Ink ที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร สี่แยกปทุมวัน เมื่อวันที่ 18 มกราคม-26 กุมภาพันธ์ 2557 ให้ความเห็นในฐานะอาจารย์พิเศษด้านศิลปะและผู้เคยจับเข็มสักขาตัวเองมาก่อนว่า

“มันไม่เหมือนการเขียนบนกระดาษ เพราะพู่กันกับเข็มแตกต่างกัน กระดาษกับเนื้อคนไม่เหมือนกัน กระดาษอยู่กับที่ไม่สั่น แต่เนื้อคนสั่นได้ ทั้งวิธีการลงเข็ม การกด น้ำหนักมือ การจิ้มสี

น้ำหนักสี แตกต่างกันทั้งหมด อยู่ที่ประสบการณ์ ความชำนาญของช่าง ต้องรู้จังหวะว่าเนื้อส่วนนั้น จะคืนแคไหน จิ้มเข็มลงไปสักเท่าไรสีจึงจะติด นี่คือเรื่องเทคนิคของช่างเขียนกับช่างสักที่ต่างกัน”

“การสักเป็นเรื่องของการค้า มีเรื่องเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง ลายสักคือสิ่งที่ลูกค้าเลือกก่อน หรือ อย่างน้อยช่างก็เป็นคนให้คำปรึกษา จะบอกว่าเป็น pure art หรือศิลปะบริสุทธิ์เลยคงไม่ใช่ เพราะ ศิลปะบริสุทธิ์ อาร์ติสต์อยากเขียนก็เขียน ขายไม่ได้ก็ช่าง หรือบางทีก็ไม่อยากขาย งานสักสำหรับผมจึงเป็นศิลปะ แต่เป็น commercial art”

“ยกเว้นอาร์ติสต์ไปสักบนตัวหมู บนศพ หรืออะไรก็แล้วแต่ อย่างนั้นเป็น fine art หรือคน ถูกสักบอกว่าเขาไม่เลือกลายสัก ให้อาร์ติสต์เลือก แล้วอาร์ติสต์ก็ทะเลงลงไป อย่างนี้ถือเป็น fine art ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์”

ขณะที่ไนต์ หรือ พงศกร อารีศิริไพศาล อาจารย์ประจำภาควิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ให้ความเห็นถึงประเด็นลายสักกับแฟชั่นว่า “คนที่บอกว่าการสักไม่ใช่ แฟชั่นอาจจะพยายามทำให้การสักดูมีคุณค่าขึ้นมา แต่ผมยังรู้สึกว่าคุณสักเพราะมันเป็นแฟชั่นที่จะ อยู่กับผมไป ตลอดกาล แฟชั่นมีการย้อนกลับมาใหม่ อย่างใส่แว่นตาดำ ๆ ไว้ทรงผม ไว้หนวด ไว้เครา ก็มาจากยุค เซเวนต์ เอตตี้ ยุคฮิปปีที่คนชอบกัน แล้วก็เรียกตัวเองว่าฮิปสเตอร์ ซึ่งผมมอง ว่ามันก็คือแฟชั่นที่มี การย้อนกลับ”

อาจารย์ไนต์ทั้งทำว่า “รอยสักก็เป็นงานศิลปะที่เป็นแฟชั่น รูปตัวอย่างที่ใช้สักก็ไม่ใช่งาน หรือลายที่เราคิดค้นหรือวาดเอง ต้องอิงงานแฟชั่นยุคหนึ่งอยู่แล้วไม่ใช่หรือ”

สักวันจนชีวิตจะหาไม่

วินาทีที่เข็มทิ่มแทงผิวหนัง คือวินาทีที่เข็มกระแทกจิตวิญญาณ ความรู้สึกของผู้ผ่านการสัก คงเหมือนคนตกหลุมรัก เจ็บปวดแต่งดงาม

แต่สำหรับบางคนแล้วรอยสักอาจเป็นความเจ็บเดียวที่มีสิทธิ์เลือกตำแหน่ง แกรมยังเลือก ขนาดและสีสันได้อีกต่างหาก

หรือกล่าวอย่างถึงที่สุด เมื่อความเจ็บปวดจากการสักยังคงอยู่นั้นหมายถึงเรายังมีลมหายใจ ปลายเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 เรากลับมาที่ถนนข้าวสาร ได้พบด้อย หรือมนตรา เกสรบัว ผู้กำลังตามล่าฝันในฐานะมือกีตาร์ พบกันครั้งนี้ลายสักบนแขนซ้ายดูสมบูรณ์ขึ้น แผ่นพื้นที่คลุมเกือบ ทั่วแขน แต่ยังพอเหลือพื้นที่ว่าง

ด้อยเล่าว่าวางแผนสักเพิ่มอีกหลายลาย ทั้งที่แขนซ้าย แขนขวา และมีอีกหลายลายที่ยังสัก ค้างไว้ ค่อยเป็นค่อยไป ค่อย ๆ สัก

ในแวดวงนักสัก มีคำกล่าวที่ว่าผู้รับรสความเจ็บปวดจากการสักครั้งหนึ่งแล้วติดใจ ต้องหาทางสักลายใหม่ เมื่อถามว่าเพราะอะไร ก็ได้รับคำตอบกลับมาอย่างซ้ำ ๆ “เวลาเรามีลายสักที่แขนข้างหนึ่งแล้ว ก็ต้องสักเพิ่มอีกข้าง เพื่อให้หน้าหนักสมดุล”

บางคนกว่าจะรู้ว่าตัวตัวเองก็มีแต่รอยสัก จนร้อง “นี่เราชอบไปแล้วหรือ”

แต่ถึงอย่างนั้นยังคงมีมนุษย์หมึกอีกไม่น้อย ที่ถึงตัวลายพริ้วแทบไม่มีที่ว่าง ก็ยังชอบยื่นหน้ากระจก ไม่ได้เมื่อลายสักเดิมหรืออยากลบ แต่เปลือยกายหาพื้นที่ว่างสักเพิ่ม !

คนกลุ่มนี้มักถูกหาว่าเป็นพวก “เสียนเข็ม” หรือไม่ก็ “โรคจิตติดเข็ม” คือถึงจะสักจนเลอะเทอะ และทะเยอทะยานไม่ว่างแล้ว แต่ก็ยังอยากสักอีก

นี่คือโลกหลังลายสัก ที่ผู้คนหลงรักแผลหมึกอยากถูกเข็มสักลึกในผิวกาย

ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปเท่าไรรอยสักยังคงทน เป็นศิลปะที่คงอยู่คู่มนุษย์มานาน และจะไม่มีวันทอดทิ้งมนุษย์

ความผูกพันของสองฝ่ายอาจเหมือนคำพูดที่นักเลงสักคนหนึ่งกล่าวไว้

สักครั้งแรกอายุ 15 สักครั้งล่าสุดอายุ 50 สักครั้งสุดท้ายไม่แน่ใจ

บันสิทธิ์ บุญยะรัตเวช ภาพ

จิตพันธ์ พัฒนมงคล เรื่อง

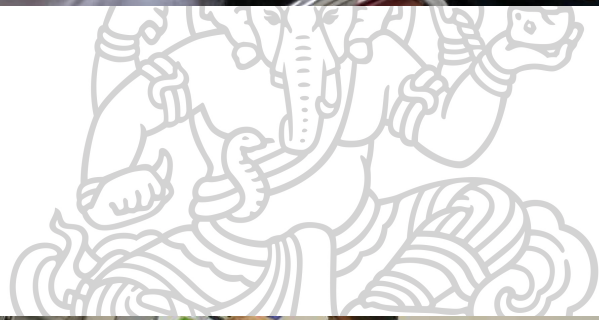
คำถาม

- 1คืออะไร ”ลายสัก เจ็บ จำ สวย“ แนวคิดของสารคดีเรื่อง .
- 2แต่ละชนชาติมีความเชื่อเรื่องลายสักอย่างไรบ้าง จงอธิบาย .
- 3ในอดีตการสักถูกใช้ประโยชน์ใ .นด้านการปกครองอย่างไรบ้าง จงอธิบาย
- 4”ลายสัก เจ็บ จำ สวย“ นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใด ผู้เขียนจึงตั้งชื่อเรื่องว่า .
5. นักเรียนคิดว่า อาชีพบางอาชีพ เช่นทหาร ตำรวจ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับลายสักอย่างไรจงอธิบาย
- 6ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แนวคิด .เรื่องการสักในสังคมไทยเป็นเช่นไร มีพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงทางความคิดไปในแนวทางใด จงอธิบาย
- 7มีเนื้อเรื่องโดยสรุปว่าอย่างไร ”ลายสัก เจ็บ จำ สวย“ สารคดีเรื่อง .
- 8ให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตแก่นักเรียนอย่างไรบ้าง ”ลายสัก เจ็บ จำ สวย“ สารคดีเรื่อง .
- 9ตามความคิดเห็นของนักเรียน การสักเป็นเรื่องเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด .

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบการนำรูปแบบไปทดลองสอน

อ้างอิง

ภาษาไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551ก). **กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551ข). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรรณิการ์ พวงเกษม. (2533). **การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการสร้างสรรค์ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **ปฏิรูปการศึกษายุคใหม่**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กองทัพ เกลือบพณิชกุล. (2542). **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. กายูจนา แก้วเทพ. (2539). **สื่อส่งวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: มุลนิธิภูมิปัญญา.

กายูจนา แก้วเทพ. (2540). **การศึกษาสื่อสารมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์: แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย, 2540.

กายูจนา แก้วเทพ. (2544). **ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: เอคิสันเพรสโปรดักส์

กายูจนา แก้วเทพ. (2547). **การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค**. กรุงเทพฯ: อินฟินิตี้เพรส.

กายูจนา แก้วเทพ. (2553). **แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา**. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กายูจนา คุณารักษ์. (2545). **การออกแบบการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โรงพิมพ์ศิลปากร.

- จิระ ดีช่วย. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึ่มร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิราภรณ์ พิมพ์ใจใส. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542ก.). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาการ.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542ข). เทคนิคการอ่าน. กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์
- ชนาธิป พรกุล. (2552). การสอน กระบวนการคิด ทฤษฎี และการนำไปใช้. กรุงเทพฯ : บริษัท วี. พรินท์ (1991) จำกัด.
- ชลธิชา หอมพุ่ม. (2557). “การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสังเคราะห์เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต”. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชและนพพร ประชากุล (2542). “การเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่สัมพันธ์กับวิธีการเล่าเรื่องในสื่อมวลชน”. ใน จินตทัศน์ทางสังคมในภาษาสื่อมวลชน : ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ มิวสิควิดีโอ ข่าว และโฆษณา. (หน้า 1-30). กรุงเทพฯ : โครงการสื่อสันติภาพคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร. (2545). ศึกษาวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยม กับการศึกษารัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : วิทยา.
- เดือนใจ คคดี. (2554). “การพัฒนาศักยภาพในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยของจอห์น สจ๊วต มิลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล. (2538). การใช้ภาษาไทย (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทิสนา แคมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทศนา เขมมณี และคณะ. (2542). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2551). **การปฏิบัติสัตวศาสตร์ของโซซัวร์ เส้นทางสู่โพสต์โมเดิร์นนิสม์**. กรุงเทพฯ : วิชาษา.
- นพพร ประชากุล. (2552ก). **ยกอักษร ย้อนความคิด เล่ม1**. กรุงเทพฯ : อ่าน.
- นพพร ประชากุล. (2552ข). **ยกอักษร ย้อนความคิด เล่ม2**. กรุงเทพฯ : อ่าน.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2526). **ภาษาไทย 1 (การอ่าน)**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตยา วรรณกิตร์. (2559). **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. นนทบุรี : อินทนิล.
- บันลือ พุกกะวัน. (2557). **แนวพัฒนาการอ่านเร็ว-คิดเป็น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2530). **การสอนอ่านเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ปัทมา วิญญกุล. (2551). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์เกอร์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ผจงกาญจน์ ภูวิภาดาพรรณ. (2540). **เทคนิคการสอนอ่านภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพชรภรณ์ จันทร์สุตย์. (2535). **วรรณกรรมสำหรับเด็กวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรธิศ รอดเหลือง. **ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์)**. สัมภาษณ์ 21 ตุลาคม 2558
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2551). **วิธีวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2528). **กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร (2558). **คู่มือนักเรียนปีการศึกษา 2558**. พิษณุโลก : สนั่นการพิมพ์.
- วรรณา บัวเกิด. (2549). **การอ่านภาษาไทย (หน่วยที่ 1)**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสกสิทธิ์ อิ่มผึ้ง. **ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์)**. สัมภาษณ์ 21 ตุลาคม 2558

- สัจด์ อุทรานันท์. 2532. **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2558). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำ
พื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2558 เข้าถึงได้จาก
<http://www.niets.or.th>.
- สมเกียรติ ตั้งนโม. (2547). **เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง วัฒนธรรมกระแสทุน**. กรุงเทพฯ :
สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.
- สาวิตตรี อ่อนกอง. **ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน
มัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์)**. สัมภาษณ์
21 ตุลาคม 2558
- สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556). **ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2555
บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2557). **ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2556
บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย
- สำออง ภู่กร. (2558). **ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน
มัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์)**. สัมภาษณ์
21 ตุลาคม 2558
- สุกัญญา สายทน. **ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน
มัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์)**. สัมภาษณ์
21 ตุลาคม 2558
- สุจจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรษ์. (2538). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 3** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจันตรา ตรีสรานวัฒนา. (2530). **ความสำคัญของการอ่าน**. วารสารร่วมพฤษภ. 20(1): 136.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. **การสอนอ่านวิชาภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2540). **การวัดและประเมินผลการอ่าน**. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและ
ฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2544). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์.(2548). **เทคนิควิจัยด้านการอ่าน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุพรรณิ วราทร. (2545). **การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Ausubel, D. P., J. D. Novak, & H. Hanesian, (1978). **Educational psychology: A cognitive view**. 2nd edition. New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Barthes, Roland. (1990). **Elements of semiology**. London : Jonathan Cape
- Bloom, B.S. (1956). **Taxonomy of Educational Objectives, Hanbook I: The Cognitive Domain**. New York: David McKay Co Inc.
- Carrell, Patricia L.(1987). **Content and Formal Schemata in ESL Reading**. TESOL Quarterly, 21,461-478.
- Carrell, Patricia L .(1989). **Meta-Cognitive Strategy Training for ESL Reading**. TESOL Quarterly, 23, 647-678
- Chandler, Daniel (2003.) **Semiotics: The Basics**. London : Routledge
- Eagleton, Terry.(1983). **Literary theory : an introduction**. Minnesota: The University of Minnesota.
- Eco, U. (1979). **A theory of semiotics**. Bloomington, IN: Indiana University Press.
- Eco, U. (1985). **The role of the reader**. Bloomington, IN: Indiana University Press.
- Escudero , Moises Damian Perales . (2011). “Teaching and Learning Critical Reading with Transnational Texts at a Mexican University: An Emergentist Case Study.” Ph.D. dissertation, English and Education in the University of Michigan. Accessed July 15, 2015. Available from ProQuest <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=2008732761&sid=1&Fmt=2&clientID=61832&RQT=309>

- Feldman J, McPhee D. (2008). **The Science of Learning and the Art of Teaching**. New York: Thomson Delman Learning.
- Goodman, K. S. (1970). **On the psycholinguistic method of teaching reading**. Elementary School Journal, 71, 177-181.
- Hafner, Lawrence E. (1977). **Improving Reading in Secondary Schools: Selected Reading**. London: Collier Macmillan.
- Huijie, L. (2010). **Developing a hierarchical framework of critical reading proficiency**. Chinese Journal of Applied Linguistics, 33, 40-54.
- John Noell Moore. (1997). **Interpreting Young Adult Literature Literary Theory in the Secondary Classroom**. Portsmouth : Boynton/Cook Publishers.
- Joyce, B. and Weil, M. (2009). **Models of Teaching (9th ed.)**. Boston: Pearson.
- Kevin Kruse,. (2008). **Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model**. [Online]. Retrieved October 15, 2015. from http://www.transformativedesigns.com/id_systems.html.
- Ko, Mel-Yun Barbara. (2010). "Critical Literacy Development in a College –Level English Reading Class in Taiwan." Ph.D. dissertation, Department of Literacy, Culture and Language Education Indiana University. Accessed July 15, 2015. Available from ProQuest <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=2008732761&sid=1&Fmt=2&clientID=61832&RQT=309>
- Kumral, N. (2006). **Incorporating semiotic communication into EFL reading classes**. Education and Science, 31(141), 21-31.
- Kumral, N. (2009). **Prufrock is alive and doing well: How to make use of CALLA in semiotic reading of literary texts**. Ekev Academic Review, 39, 321-340.
- Kumral, N. (2013). **Semiotic analysis of textual communication in Snow by Julia Alvarez**. Journal of Language and Linguistic Studies, 9(2), 31-44;
- Lapp, D., & Flood, J. (1986). **Teaching Student to Read**. NY: Macmillan Publishing Company.
- Meyer (1975). B. J. F. **The organization of prose and its effects on memory**. Amsterdam: North-Holland Publishing Company.
- Otten, B. H. (1998). **Using primary sources in the primary grades**. (ERIC Digest ED 419773)

- Rasinski TV.(2006) Reading fluency instruction: Moving beyond accuracy, automaticity, and prosody. **The Reading Teacher**. 59:704–706.
- Robert Beaugrande, de (1987). “Schemas for Literary Communication.” L. Halász (ed).
Literary Discourse: Aspects of Cognitive and Social Psychological Approaches.
Berlin: de Gruyter, 49–99.
- Rosenblatt, L. M. (1995). **Literature as exploration (5th ed.)**. New York: The Modern Language Association of America.
- Rumelhart, D.E. (1981). **Schemata : The building blocks of cognition**. In J. Guthrie (ed.). (1981). Comprehension and reading research review.
- Rumelhart, D. E., & Norman, D. A. (1978). **Accretion, tuning, and restructuring : three modes of learning**. In **J. W. Cotton & R.L. Klatzky (Eds.)**,. Semantic Factors in Cognition. Hillsdale, NJ : Erlbaum.
- Saylor. J.Galen. Alexander. (1981). **Curriculum Planing for Better teaching and learning (4th ed.)** New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Saussure Ferdinand, de (1981). **Course in General Linguistics**. London : Fontana and Collin.
- Scholes, R. (1982). **Semiotics and interpretation**. New York, NY: Yale University Press.
- Scholes, R. (1985). **Textual power**. New York, NY: Yale University Press.
- Sless, D. (1986). **In Search of semiotics**. London: Croomhelm.
- Terence Hawkes. (2003). **Structuralism & Semiotics**. London : Routledge

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ประสรวรค์	ตันติเสนาะ
วัน เดือน ปี เกิด	1 สิงหาคม 2522	
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร	
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2547 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2543 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยนเรศวร	
ที่อยู่ปัจจุบัน	59/17 หมู่ที่ 8 ถนนประชาชื่น ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	

รายการอ้างอิง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ประเสริฐค์ ตันติเสนาะ
วัน เดือน ปี เกิด	1 สิงหาคม 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2547 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2543 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยนเรศวร
ที่อยู่ปัจจุบัน	59/17 หมู่ที่ 8 ถนนประชาชื่น ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

